

การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงาน
ของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครแด่พระเจ้าศรีนครินทร์ราชบรณราชชนนี

นางสาวอินชา กันสิทธิ์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5723-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

MASS MEDIA USAGE BY THE PRINCESS MOTHER'S
MEDICAL VOLUNTEER FOUNDATION TO SUPPORT ITS MISSION

Miss Anocha Kansit

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
For the Degree of Master of Arts in Mass Communication

Department of Mass Communication

Faculty of Communication Arts

Chulalongkorn University

Academic year 2003

ISBN 974-17-5723-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสา
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
โดย นางสาวอโนชา กันสีทธิ
สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ

คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะนิเทศศาสตร์
(ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ)

สถาบันนวัตกรรมการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์)

อโนชา กันสิทธิ์ : การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (MASS MEDIA USAGE BY THE PRINCESS MOTHER'S MEDICAL VOLUNTEER FOUNDATION TO SUPPORT ITS MISSION)
 อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ศิริชัย ศิริกายะ , 162 หน้า.ISBN 974-17-5723-9.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการใช้สื่อมวลชน เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ตลอดจนศึกษาถึงเครือข่ายของบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กรสื่อมวลชนที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้มูลนิธิเข้าถึงสื่อมวลชนได้ และการประเมินศักยภาพการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว.

ผลการวิจัยพบว่า มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีการใช้สื่อมวลชน เพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการของมูลนิธิฯ โดยมุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของมูลนิธิฯ และการเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับสาธารณชน โดยมีเครือข่ายบุคคลและกลุ่มบุคคล รวมทั้งองค์กรสื่อมวลชน มีส่วนช่วยเหลือให้มูลนิธิ พอ.สว. สามารถเข้าถึงสื่อมวลชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารได้ง่ายยิ่งขึ้น

ทางด้านบทบาทของสื่อมวลชนในการสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. คือ บทบาทของการเป็นผู้ให้การสนับสนุน (advocates) ในด้านการเผยแพร่ข่าวกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว.อย่างต่อเนื่อง แต่ทั้งนี้ภาพและเรื่องราวที่น่าเสนอผ่านสื่อมวลชน เป็นภาพกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ที่มุ่งเน้นในด้านการรักษาพยาบาล ไม่ใช่การรณรงค์ด้านสุขภาพหรือการป้องกันโรค ทั้งนี้การใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว.ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้านการประชาสัมพันธ์ที่ตั้งไว้ โดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด และส่งผลดีในระยะยาวในการทำให้สาธารณชนยอมรับ และมีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร

ภาควิชา..... ลายมือชื่อนิสิต.....
 สาขาวิชา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา..... ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4385293028 : MAJOR MASS COMMUNICATION

KEYWORD : Mass media usage / Public relations

ANOCHA KANSIT : MASS MEDIA USAGE BY THE PRINCESS MOTHER'S MEDICAL
VOLUNTEER FOUNDATION TO SUPPORT ITS MISSION . THESIS ADVISOR : ASSO.
PROF. SIRICHAIR SIRIKAYA, Ph.D. 162 pp. ISBN 974-17-5723- 9

This is qualitative research are as follows. The objectives are to study the pattern of mass media usage in publicizing the work of the Princess Mother's Medical Volunteer Foundation including the network of individuals, groups and mass media organizations that enable the Foundation to get access to the mass media. The research also examines the efficiency of the Foundation in mass media usage.

The finding of the research are as follows. The Princess Mother's Medical Volunteer Foundation makes full use of mass media to publicize its work, focusing in particular on building a positive image for the Foundation as well as maintaining a positive attitude among the public. A network of individuals groups and mass media organizations assist the Foundation to gain access to the mass media in order to facilitate the diffusion of news and information.

As the regards the role of mass media in supporting public relations work of the Foundation, it is found that the mass media serve as useful advocates in publicizing its activities on a continuous basis. However, the image of the Foundation presented in the mass media is that of medical treatment rather than health campaign or prevention of diseases. Notably, mass media usage of the Foundation in so far as public relations work is concerned can be said to be quite successful. The least resources are used in achieving a long-term benefit. In sum, it can be said that the Foundation succeeds in winning public recognition and getting them to have a positive attitudes towards the organizations.

Department MASS COMMUNICATION

Student's signature.....

Field of study MASS COMMUNICATION

Advisor's signature.....

Academic year 2003

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย ศิริกายะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ด้วยดีตลอดมา รวมทั้ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ขวัญเรือน กิติวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ เกริกเกียรติ พันธุ์พิพัฒน์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่างๆ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้รับความร่วมมืออย่างดียิ่งทั้งจากบุคลากรของมูลนิธิ พอ.สว. โดยเฉพาะนายแพทย์ยุทธ โภธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. คุณสกุล มีนิล ที่ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดเวลา พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช คุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ ดร.กาญจนา จันทร์ไทย ทันตแพทย์หญิงนัยนา แพร์ศรีสกุล ถึงแม้จะมีภารกิจมาก แต่ท่านได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้สัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ รวมทั้งต้องขอกราบขอบพระคุณ พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ คุณชะวิน ภาสุระ และคุณพัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ ในฐานะผู้แทนสื่อมวลชนที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และอาสาสมัครพอ.สว.ทุกท่าน ในจังหวัดเพชรบุรี และชลบุรี ที่เสียสละเวลาการทำงานของท่านในการตอบคำถาม และให้ความเป็นมิตรกับผู้วิจัยตลอดเวลาที่ลงพื้นที่เก็บข้อมูลทั้งสองจังหวัด

นอกจากนี้ ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณคุณคุณสุทธิ จงเจียมจิตต์ ผู้จัดการฝ่ายข่าว และคุณสมเกียรติ เจริญภิญโญยิ่ง หัวหน้าบรรณาธิการฝ่ายข่าว ช่อง 7 สี ที่ให้โอกาสผู้วิจัยได้ลาพัก 1 เดือนเพื่อทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จ ตลอดจนเพื่อนๆ พี่ๆ ฝ่ายข่าว ช่อง 7 สีทุกท่าน และอีกหลายคนที่ไม่ได้เอ่ยชื่อ ณ ที่นี้ ที่คอยให้กำลังใจตลอดเวลา รวมทั้งเพื่อน MC 10 ภาคนอกเวลา ราชการทุกคน ตลอดเวลา 4 ปีที่รู้จักกันมา ทุกคนคือเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตของผู้วิจัยตลอดจนพี่ๆ น้องๆ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ พี่ฝน ที่ช่วยเหลือผู้วิจัยตลอดมา

ท้ายที่สุด ที่จะลืมมิได้ ผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ให้โอกาส และสนับสนุนในด้านการศึกษาและทุกๆ เรื่อง ในชีวิตของผู้วิจัยที่ผ่านมา โดยเฉพาะคุณพ่อที่ไม่ได้อยู่เห็นความสำเร็จของลูกในวันนี้ และญาติพี่น้องทุกคนที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของผู้วิจัย ขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วยความจริงใจ

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญแผนภาพ.....	ฌ
สารบัญข่าวสด.....	ญ
สารบัญบทข่าววิทยุ.....	ฎ
สารบัญบทข่าวพระราชสำนัก.....	ฏ
สารบัญตัวอย่าง.....	ฐ
สารบัญภาพ.....	ฑ
สารบัญตาราง.....	ฒ

บทที่

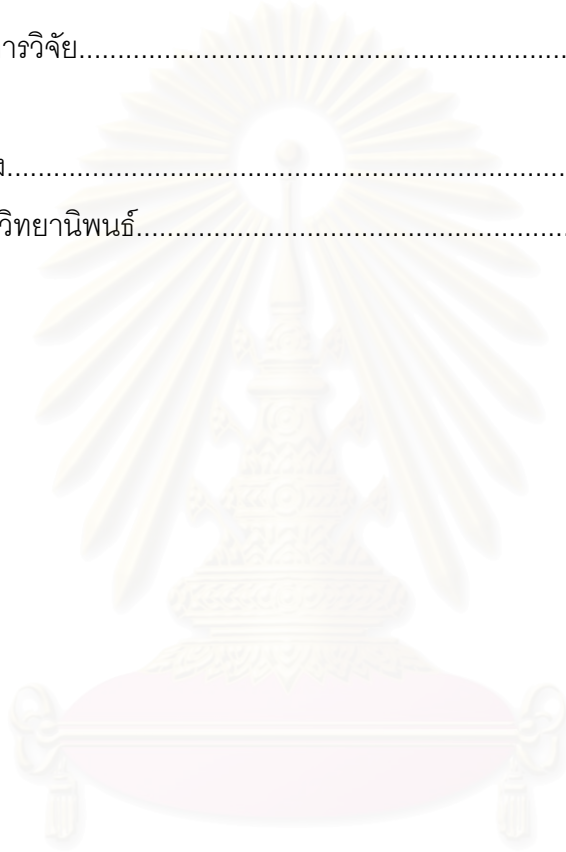
1	บทนำ.....	1
	ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
	ปัญหานำวิจัย.....	15
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	15
	ข้อสันนิษฐาน.....	15
	ขอบเขตของการวิจัย.....	16
	นิยามศัพท์.....	16
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
2	แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
	แนวคิดตามแบบจำลองทางการสื่อสารของเวสลีย์-แม็คคลีน (The Westley and Maclean Model).....	18
	แนวคิดการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media Advocacy).....	24
	แนวคิดการเผยแพร่ข่าวสาร (Publicity).....	26
	แนวคิดการประชาสัมพันธ์.(Public Relations).....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
3	ระเบียบวิธีวิจัย.....	36
	แหล่งข้อมูล.....	36
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	46
	การวิเคราะห์ข้อมูล.....	47
	การนำเสนอข้อมูล.....	48
4	การใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	50
	มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	50
	กลยุทธ์การเข้าถึงสื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	53
5	การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	84
	การประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	84
	Controlled Media.....	84
	Mass Media.....	84
	สื่อโทรทัศน์.....	90
	สื่อวิทยุกระจายเสียง.....	100
	สื่อหนังสือพิมพ์.....	104
	ลักษณะเนื้อหาข่าวและความหมายที่ปรากฏในสื่อมวลชน.....	108
	สื่อโทรทัศน์.....	108
	สื่อวิทยุกระจายเสียง.....	125
	สื่อหนังสือพิมพ์.....	127
	ศักยภาพในการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี.....	136

สารบัญ(ต่อ)

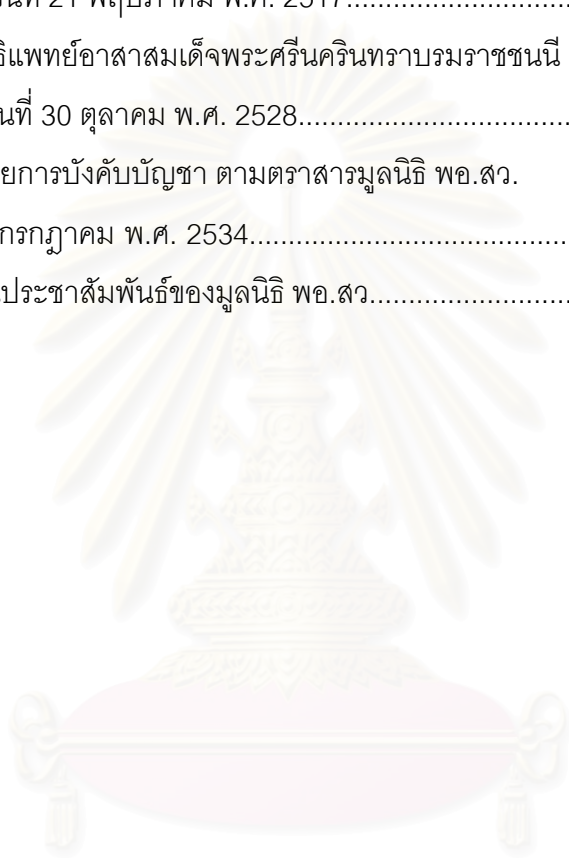
บทที่		หน้า
6	สรุปและข้อเสนอแนะ.....	144
	สรุปผล.....	144
	ข้อจำกัดการวิจัย.....	158
	ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	158
	รายการอ้างอิง.....	159
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	162

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1	แบบจำลองทางการสื่อสารของเวสต์ลีย์-แม็คคีน.....19
2	สายงานมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตามตราสารมูลนิธิ พอ.สว. ฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2517.....57
3	สายงานมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตามตราสารมูลนิธิ พอ.สว. ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ. 2528.....61
4	องค์กรและสายการบังคับบัญชา ตามตราสารมูลนิธิ พอ.สว. ฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2534.....68
5	โครงสร้างงานประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.....80

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญข่าวตัด

ข่าวตัดที่	หน้า
1 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2543 เป็นข่าวจาก จดหมายข่าวที่ผลิตโดยมูลนิธิ พอ.สว.....	105
2 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2543 เป็นข่าวจาก จดหมายข่าวที่ผลิตโดยมูลนิธิ พอ.สว.....	106
3 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ.2541 เป็นข่าวจาก จดหมายข่าวที่ผลิตโดยมูลนิธิ พอ.สว.....	107
4 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2543.....	128
5 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ เดือนพฤษภาคม พ.ศ.2541.....	129
6 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 18 มีนาคม พ.ศ.2542.....	130
7 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ.2541.....	131
8 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ.2541.....	134

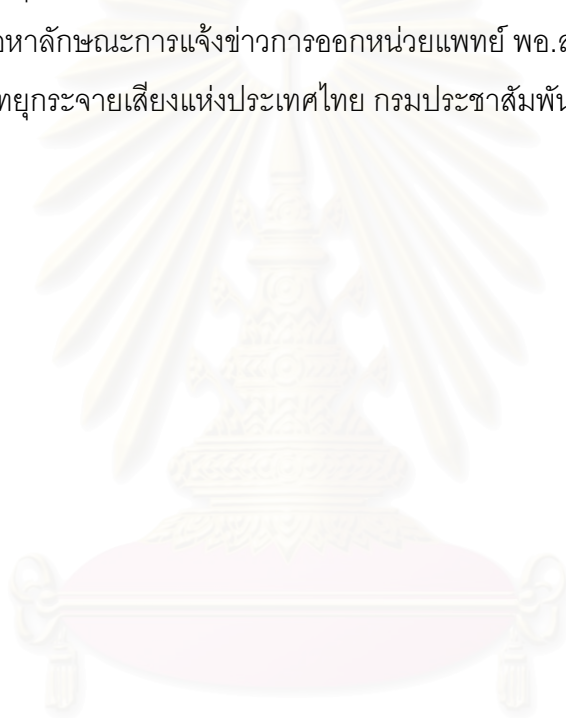
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญบทข่าววิทยุ

บทข่าววิทยุที่

หน้า

- 1 บทข่าวภูมิภาคที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา
กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว.....103
- 2 บทข่าวที่มีเนื้อหาลักษณะการแจ้งข่าวการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว.
เผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์.....126
- 3 บทข่าวที่มีเนื้อหาลักษณะการแจ้งข่าวการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว.
เผยแพร่ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์.....126

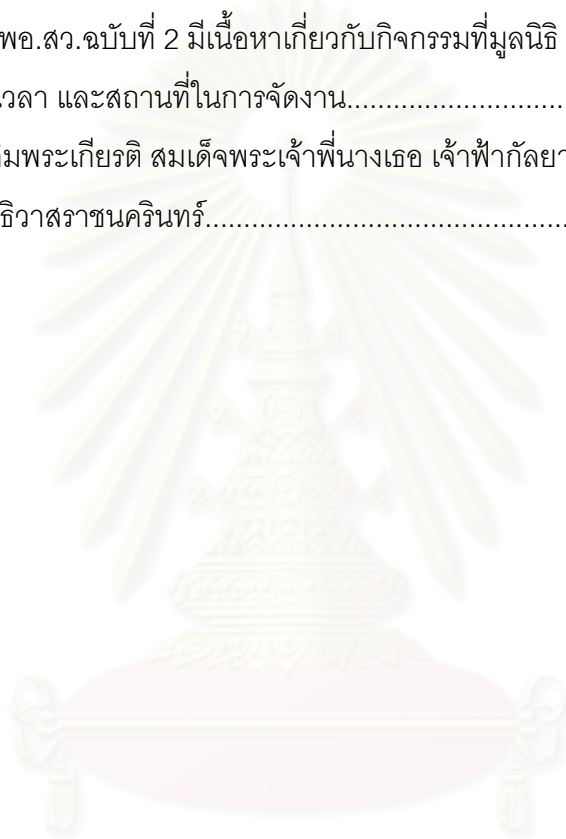
สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญบทข่าวพระราชสำนัก

บทข่าวที่	หน้า
1 บทข่าวพระราชสำนัก 14 พฤศจิกายน 2546.....	109
2 บทข่าวพระราชสำนัก 11 พฤศจิกายน 2546.....	110
3 บทข่าวพระราชสำนัก 12 ธันวาคม 2546.....	111
4 บทข่าวพระราชสำนัก 12 พฤศจิกายน 2546.....	113
5 บทข่าวพระราชสำนัก 12 ธันวาคม 2546.....	114
6 บทข่าวพระราชสำนัก 12 พฤศจิกายน 2546.....	115
7 บทข่าวพระราชสำนัก 12 ธันวาคม 2546.....	116
8 บทข่าวพระราชสำนัก 12 ธันวาคม 2546.....	117
9 บทข่าวพระราชสำนัก 11 พฤศจิกายน 2546.....	119
10 บทข่าวพระราชสำนัก 11 พฤศจิกายน 2546.....	120
11 บทข่าวพระราชสำนัก 11 พฤศจิกายน 2546.....	122
12 บทข่าวพระราชสำนัก 12 ธันวาคม 2546.....	123
13 บทข่าวพระราชสำนัก 17 พฤศจิกายน 2546.....	123
14 บทข่าวพระราชสำนัก 10 พฤศจิกายน 2546.....	124
15 บทข่าวพระราชสำนัก 12 พฤศจิกายน 2546.....	124
16 บทข่าวพระราชสำนัก 14 พฤศจิกายน 2546.....	124

สารบัญตัวอย่าง

ตัวอย่างที่	หน้า
1	
จดหมายข่าว พอ.สว.ฉบับที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น.....	88
2	
จดหมายข่าว พอ.สว.ฉบับที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว.จัดทำขึ้น มีการระบุวัน เวลา และสถานที่ในการจัดงาน.....	89
3	
บทสารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.....	99

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แสดงให้เห็นพระราชพาหนะในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ โดยเฮลิคอปเตอร์ของกองบินตำรวจ.....110
2	แสดงให้เห็นถึงการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. ภาพ ฉลองพระองค์ ชุดเครื่องแบบ พอ.สว. และการแต่งกายของข้าราชการที่มาเฝ้ารับเสด็จ.....111
3	แสดงให้เห็นสิ่งของพระราชทานที่เตรียมไว้.....112
4	แสดงให้เห็นสิ่งของพระราชทานที่เตรียมไว้.....112
5	ผู้ว่าราชการานจังหวัดในฐานะประธานกรรมการ พอ.สว.ประจำจังหวัด กราบทูล รายงานการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว.....112
6	สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทานเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาให้แก่หน่วยแพทย์ประมุข จันทวิมล เลขาธิการ มูลนิธิ พอ.สว.....113
7	แสดงตัวอย่างเข็มเครื่องหมายและโล่สำหรับอาสาสมัคร พอ.สว.ที่ออกปฏิบัติงาน ตามจำนวนครั้ง.....114
8	แสดงภาพอาสาสมัครที่เข้ารับประทานเข็มเครื่องหมาย หรือโล่จากพระหัตถ์ของ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อออกปฏิบัติงานครบจำนวนครั้งที่กำหนด ถือเป็นกรยกย่องผู้เสียสละ.....114
9	ผู้ใหญ่บ้านกราบทูลรายงานสภาพหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของ พอ.สว.และสื่อให้เห็นภาพพิธีการแบบกึ่งทางการ ถึงแม้จะมี พระบรมวงศานุวงศ์เสด็จพระราชดำเนิน.....115
10	สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทานเครื่องแบบนักเรียน และของเล่นให้แก่ผู้แทนนักเรียน.....116
11	แสดงให้เห็นภาพตัวแทนนักเรียนรับ ประทานของเล่นจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยที่เด็กใช้วิธีการไหว้แทน การโค้งคำนับ ตามพระราชพิธี.....117
12	แสดงให้เห็นภาพคนชรา อยู่ในกิริยานั่งรับของ ประทานจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.....117

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
13	แสดงให้เห็นภาพคนชรา อยู่ในกิริยานั่งรับของประทานจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์.....117
14	สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระปฏิสันถารเกี่ยวกับผู้ป่วยที่มูลนิธิ พอ.สว.รับไว้ในอุปถัมภ์.....119
15	สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระปฏิสันถารเกี่ยวกับผู้ป่วยที่มูลนิธิ พอ.สว.รับไว้ในอุปถัมภ์.....119
16	แสดงให้เห็นกิจกรรมการร่วมร้องเพลงประจำจังหวัดของอาสาสมัคร พอ.สว. สื่อบันทึก เห็นว่าอาสาสมัคร มูลนิธิ พอ.สว.มีพลังความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน.....121
17	แสดงให้เห็นอาสาสมัคร พอ.สว.ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระบรมวงศานุวงศ์.....122
18	สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ผู้ใหญ่บ้านนำไปถวายวัดหรือสำนักสงฆ์ในพื้นที่.....123

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับการ ออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ในจังหวัดนั้นๆ139
2	แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของ มูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์.....140

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคปัจจุบันโอกาสของบุคคลที่จะบรรลุภาวะที่ดีในด้านสุขอนามัยสำหรับ ประเทศหนึ่งๆ เป็นสิทธิมนุษยชนอันหนึ่งที่ประชาชนทุกคนพึงมีพึงได้ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อทางการเมือง ระบบเศรษฐกิจ หรือสถานภาพทางสังคม เป็นหน้าที่สำคัญอันหนึ่งที่รัฐต้องจัดให้แก่ประชาชนของตน (กมล สนิธวานนท์,วารสาร พอ.สว.:2538-2539 : 121)

แต่เดิมา ความเจริญทางการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศต่างๆ จะเริ่มต้นที่เมืองก่อน แล้วค่อยกระจายไปสู่ชนบทที่ห่างไกล ทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ จึงมีช่องว่างระหว่างเมืองและชนบท ถ้ารูปแบบในการพัฒนาเป็นไปตามแบบเดิม ช่องว่างดังกล่าวจะยิ่งกว้างมากขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปอุดมการณ์ที่ต้องการให้สุขภาพอนามัยเป็นปกติ จะไม่สามารถบรรลุผลได้ทันการทั้งเมืองและชนบทจะปั่นป่วน เสื่อมลง ย่อยยับ ไม่เพียงแต่ด้านแพทย์และสาธารณสุข แต่จะรวมถึงสังคมประเทศชาติทั้งหมด

นายแพทย์มณฑิเตอร์ บุณนาค ได้กล่าวถึงสภาพการกระจายด้านสาธารณสุขของประเทศ ไทยไว้ในปี 2527 (แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีครบรอบ 15 ปี : 2527) มีใจความว่า ความเจริญของประเทศทั้งหมดอยู่ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นเมืองหลวง ทั้งประเทศมีแพทย์ประมาณ 8,005 คน แต่อยู่ในกรุงเทพมหานครถึง 4,498 คน ที่เหลือส่วนใหญ่กระจายอยู่ตามโรงพยาบาลของเมืองใหญ่ๆ เช่น เชียงใหม่ พิษณุโลก ขอนแก่น อุบลราชธานี นครราชสีมา สงขลา นอกจากนั้น มีกระจุกกระจายอยู่ตามโรงพยาบาลจังหวัดต่างๆ และตามโรงพยาบาลประจำอำเภอของแต่ละจังหวัด ซึ่งกำลังระดมสร้างให้มีครบทุกอำเภอ 898 อำเภอ และมีหมออยู่ประมาณอำเภอละ 1-2 คน ซึ่งส่วนมากหมอสั่งมาอยู่ตามโรงพยาบาลประจำอำเภอ มักเป็นหมอสั่งสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนแพทย์ และเมื่ออยู่ครบ 2 ปีแล้ว ก็จะขอเข้าไปศึกษาต่อเพิ่มเติม กรุงเทพมหานครจึงเป็นแห่งเดียวที่มีแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ และเครื่องมือรักษาโรคที่ทันสมัยทัดเทียมกับประเทศที่เจริญแล้ว ส่วนในชนบทยังต้องการแพทย์และเครื่องมือเครื่องใช้ก็เป็นจำนวนมาก อีกทั้งสภาพภูมิประเทศในบางจังหวัดที่อยู่บนที่สูง ห่างไกลความเจริญ จังหวัดที่อยู่

ชายแดน การคมนาคมไม่สะดวก ทำให้ประชาชนไม่สามารถเดินทางมาใช้บริการการแพทย์และสาธารณสุขในตัวเมืองได้

นอกจากนี้ เพ็ญศรี สุโรจน์ (2529) ยังได้วิเคราะห์ระบบการให้บริการสาธารณสุขในประเทศไทยว่า จากการวิเคราะห์ปัจจัยการผลิตในเรื่องกำลังคน พบว่า ในชนบทของไทยมีอัตราส่วนของประชากรต่อแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล อยู่ในอัตราที่สูงมาก เพราะการกระจายอัตรากำลังต้องเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับที่กำหนดไว้ คือ แพทย์ พยาบาล ทันตแพทย์ จะประจำที่โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลชุมชน และสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ส่วนผดุงครรภ์ พยาบาลเทคนิค และเจ้าพนักงานสาธารณสุข จะประจำที่สถานีอนามัย และตามระเบียบที่คณะกรรมการข้าราชการและพลเรือน หรือ ก.พ. กำหนดไว้ สถานีอนามัยควรมีเจ้าหน้าที่ 5 คน แต่ในปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่โดยเฉลี่ย 2-3 คน การที่ผดุงครรภ์ พยาบาลเทคนิค หรือเจ้าพนักงานสาธารณสุข ต้องดูแลประชากรทั้งตำบลหรือเกือบทั้งตำบล จึงทำให้บางหมู่บ้านที่ห่างไกลได้รับบริการไม่ทั่วถึง และถึงแม้จะฝึกอบรมผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (ผสส.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มาช่วยในการให้บริการทางด้านการรักษา การป้องกัน และส่งเสริมสุขภาพแล้วก็ตาม แต่การดำเนินงานก็มีขอบเขตจำกัด ประกอบกับมีผู้ป่วยส่วนหนึ่งที่มีอาการยากแก่การวินิจฉัย หรือวินิจฉัยได้แต่ไม่สามารถให้การรักษาได้ ประกอบกับประชาชนบางคนมีฐานะยากจน การเดินทางมารับบริการไม่สะดวก จึงทำให้ประชาชนกลุ่มนี้ไม่สามารถมารับบริการการรักษาที่ถูกต้องเหมาะสมได้ บางครั้งจึงกลายเป็นโรคเรื้อรัง สภาพดังกล่าว ทำให้องค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit organization) องค์กรสาธารณกุศล หรือองค์กรอาสาสมัครต่างๆ เกิดขึ้นมาเพื่อยื่นมือเข้าช่วยเหลือ และนำความเปลี่ยนแปลงมาสู่ประชาชนเหล่านี้

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ มูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรไม่แสวงกำไรที่มีความสำคัญและมีบทบาทในด้านการพัฒนาสุขภาพของประชาชนชาวไทยในชนบทที่ห่างไกลมาโดยตลอด มูลนิธิ พอ.สว. ก่อตั้งขึ้นจากพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อครั้งทรงเริ่มเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรต่างจังหวัดในปี พ.ศ. 2507 และพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เชิญเสด็จพระราชดำเนินประทับ ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นครั้งแรก นอกจากจะได้ทรงพักผ่อนพระอิริยาบถแล้ว การทรงพระดำเนินตามป่าเขา และเยี่ยมหมู่บ้านต่างๆ ทำให้ทรงพบเห็นความทุกข์ยากของประชาชนในท้องถิ่นที่ห่างไกล ความเจริญ ขาดแคลนโรงเรียน มีปัญหาด้านการอนามัย ไม่มีทั้งแพทย์และพยาบาล แม้แต่ตำรวจตระเวนชายแดนที่ปฏิบัติหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารก็ยังมีสภาพความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น ด้วยน้ำพระราชหฤทัยที่เต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จึงได้ทรงเริ่ม

เสด็จออกเยี่ยมเยียนตำรวจตระเวนชายแดน และประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา

ในการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรในดินแดนห่างไกลนั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้คณะแพทย์ในขบวนเสด็จฯ ออกรักษาพยาบาลประชาชนที่เจ็บไข้ได้ป่วยด้วย จึงนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ในพระองค์ ทั้งนี้ก่อนที่จะทรงเริ่มพระราชภารกิจนี้ ได้ทรงสำรวจหาข้อมูลและปัญหาต่างๆ เป็นแนวทางช่วยเหลือประชาชน และในปี พ.ศ. 2511 ได้ทรงทดลองให้แพทย์ในขบวนเสด็จฯ ออกไปตั้งหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ตรวจรักษาประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร แล้วเสด็จพระราชดำเนินไปทอดพระเนตรการปฏิบัติงานด้วยพระองค์เอง

การทดลองออกปฏิบัติงานครั้งแรกของหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในพระองค์ วารสาร พอ.สว. ปี ฉบับเดือนตุลาคม พ.ศ. 2546 ได้คัดลอกบันทึกของ คุณกุลประไพ ทัดตานนท์ พยาบาลหญิงอาสาสมัครคนแรกในหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในพระองค์ จากหนังสือ ตชด.สคต. 100 ปี สมเด็จย่าไว้ ดังนี้

“...ปลายเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2511 สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี เสด็จกลับจากประเทศสวิตเซอร์แลนด์ ทรงเริ่มปฏิบัติการทันทีที่ เพื่อช่วยเหลือชีวิตประชาชนในถิ่นทุรกันดารด้วยน้ำพระราชหฤทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตา ต้นเดือนธันวาคม เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน ณ พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ ต่อมาวันที่ 11 มกราคม พ.ศ. 2512 ท่านผู้หญิงเบตตี้ ดูเมน พระสหายชาวอเมริกัน ซึ่งเป็นพยาบาลจากโรงพยาบาลในมลรัฐแมสซาชูเซตส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ตามเสด็จไปเชียงใหม่ด้วยเพื่อร่วมโครงการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่”

“...ปลายเดือนมกราคม พ.ศ.2512 จึงได้ทรงทดลองตั้งหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในพระองค์ ออกไปตรวจรักษาประชาชนชาวเขา ที่บ้านผาหมอน เขิงดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ ทรงมีพระราชประสงค์ด้วยพระราชหฤทัยอันแน่วแน่ ตามหมายกำหนดการครั้งนี้ ต้องประทับแรมเป็นเวลา 4 วัน 3 คืน มีนายแพทย์มณฑิเยร บุนนาค แพทย์ประจำพระองค์ และพันตำรวจโท นายแพทย์สุปรีชา รัตนกนก แพทย์จากโรงพยาบาลตำรวจ พร้อมด้วยบุรุษพยาบาล ซึ่งเป็นตำรวจตระเวนชายแดน 4 คน สามารถพูดภาษาชาวเขาได้ ทำหน้าที่เป็นล่าม อีก 2 คน

ตอนนั้นยังไม่มีพยาบาลหญิงอาสาสมัคร คุณกุลประไพ ทัดตานนท์ (ภรรยาพลตำรวจโท อังกูร ทัดตานนท์) จึงขอถวายตัวเป็นพยาบาลหญิงอาสาสมัครคนแรกในหน่วยสาธิตแพทย์อาสา

ในพระองค์ ตลอดเวลา 4 วัน ที่ออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ มีคนไข้ชาวเขาเผ่าแม้ว กะเหรี่ยง และเผ่าอื่นๆ มารักษาวันละประมาณ 200 คน

ในการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ครั้งนั้น มีท่านผู้หญิงเบตตี้ ดูเมน พระสหายชาวอเมริกัน และภรรยาผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ คุณหญิงพูลสมัย ชัยนาม ตามเสด็จด้วย ผู้ตามเสด็จครั้งนั้นน้อยมาก เพราะมีเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์ซึ่งจำกัดที่นั่งเพียง 2 ลำ เป็นเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง 1 ลำ และอีกลำหนึ่งใช้สำหรับบรรทุกอุปกรณ์เครื่องมือ เวชภัณฑ์ และอื่นๆ การทำงานของหน่วยสาธิตแพทย์อาสาครั้งนั้น มีเฉพาะเจ้าหน้าที่สำนักพระราชวัง และกองร้อยถวายอารักขาของตำรวจตระเวนชายแดนเท่านั้น ตารางการทำงานทุกวันจะเริ่มเมื่อเวลา 08.00 น. รักษาคนไข้ซึ่งมารอกันเป็นจำนวนมากจนถึงเวลา 13.30 น. พักรับประทานอาหาร หลังจากนั้นจะทำงานต่อจนถึงเวลา 17.00 น. โดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จพระราชดำเนินพร้อมพระสหายมาทรงงานก่อนเวลา 09.00 น. ทุกวัน ทรงจัดยาใส่ซอง เขียนฉลากยา ตัดผ้าก๊อชจากผืนใหญ่มาเป็นผืนเล็กๆ เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ คนไข้บางรายอาการหนัก ทรงไต่ถามด้วยพระองค์เองอย่างละเอียด การออกหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในครั้งนั้น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โปรดให้เตรียมผ้าห่มกันหนาวหลายร้อยผืนเพื่อพระราชทานแก่คนชรา และประชาชนในวันสุดท้ายที่ทรงงาน จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินออกจากดอยอินทนนท์เมื่อเวลา 15.30 น. ด้วยเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่ง แต่ตำรวจตระเวนชายแดนยังคงค้างอยู่บนดอยเพื่อเก็บเต็นท์และเครื่องสนามต่างๆ

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพอพระราชหฤทัยในผลงานการตั้งหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในพระองค์ครั้งนี้มาก เมื่อหนึ่งสัปดาห์ผ่านไป จึงทรงมีพระราชประสงค์ที่จะเตรียมงานสาธิตหน่วยแพทย์อาสา ครั้งที่ 2 ระหว่างวันที่ 9-11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ที่โรงเรียนตชด.ประภิตเวชศักดิ์ ซึ่งเป็นโรงเรียนพระราชทาน บ้านขุนสถาน ตำบลสันทะ อำเภอน่าน้อย จังหวัดน่าน บริเวณนั้นเป็นพื้นที่อันตราย มีการปะทะกับแม้วแดงเสมอๆ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ในพื้นที่กราบทูลถวายรายงานเพื่อยับยั้งการเสด็จฯ ในครั้งนั้น แต่ทรงมีรับสั่งตอบว่า **“ฉันไม่กลัวใครกลัวก็ไม่ต้องไป”** ทรงแสดงถึงพระราชหฤทัยอันแน่วแน่และเด็ดเดี่ยวเพื่อที่จะช่วยเหลือประชาชน

ขณะนั้นพื้นที่หลายอำเภอในเขตจังหวัดน่าน กำลังเป็นเขตปฏิบัติการของผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ และมีการปราบปรามอยู่ อำเภอน่าน้อย เป็นอำเภอหนึ่งที่เป็นเขตเคลื่อนไหวของผู้ก่อการร้าย อย่างไรก็ตาม สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงตั้งพระราชหฤทัยว่าจะเสด็จพระ

ราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรที่บ้านขุนสถาน อำเภอน่านน้อย ทรงมีพระราชประสงค์ให้ส่งหน่วย สาธิตแพทย์อาสาไปตรวจรักษาประชาชนที่นั่นด้วย และพระราชทานคำมั่นว่าจะเสด็จพระราช ดำเนินไปทรงรับนายแพทย์ที่ปฏิบัติงานด้วยพระองค์เองในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512

การออกปฏิบัติงานครั้งที่สอง ของหน่วยสาธิตแพทย์อาสาในพระองค์ ได้ถูกบันทึกไว้ดังนี้ เข้าวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 คณะผู้ปฏิบัติงานชุดเดิมที่ออกหน่วยแพทย์อาสาในพระองค์ที่ ดอยอินทนนท์ ขึ้นเครื่องบินเฮลิคอปเตอร์จากจังหวัดเชียงใหม่ เดินทางล่วงหน้าไปปฏิบัติงานที่ บ้านขุนสถาน จังหวัดน่าน ประมาณก่อนเที่ยง คณะผู้ปฏิบัติงานได้ขนเครื่องเวชภัณฑ์ต่างๆ ลง จากเครื่องบินเข้าจุดที่ตั้ง ซึ่งเป็นเต็นท์ขนาดใหญ่ โดยมีตำรวจตระเวนชายแดนจัดเตรียมสถานที่ไว้ เรียบร้อย เมื่อจัดเครื่องเวชภัณฑ์ตั้งโต๊ะเสร็จ นายแพทย์ทั้งสอง ได้ลงมือทำงานทันที เพราะคนไข้ มารออยู่ตั้งแต่เช้าประมาณ 50 คน และทยอยกันมาเรื่อยๆ พื้นที่ในจุดนี้มีชาวเขาเผ่าต่างๆ หลาย เผ่า รวมทั้งแม่แ้วแดงอาศัยอยู่ด้วย หมวดตำรวจตระเวนชายแดน 509 ตั้งอยู่บนเนินเขา ห่างจากที่ ตั้งหน่วยแพทย์ประมาณ 200 เมตร

เนื่องจากงานแพทย์อาสาเป็นโครงการพระราชดำริในสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราช ชนินี ในครั้งนั้น สำนักข่าวสาร ยูซีเอส ได้ส่งนักข่าวชาวอเมริกันมาขอทำข่าว และต้องการบันทึก ภาพยนตร์ไว้เป็นประวัติศาสตร์ เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ ที่ทรงมีต่อประชาชน ผู้ยากไร้ และด้อยโอกาสในถิ่นห่างไกลความเจริญ ก่อนที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จะ เสด็จพระราชดำเนินไปถึง นักข่าวได้เดินทางมารออยู่ก่อนแล้ว แพทย์ตรวจรักษาคนไข้ผ่านไป 2 ชั่วโมง พบคนไข้หนักอยู่ในขั้นอันตราย 2 ราย หน่วยแพทย์อาสาต้องเตรียมรถยนต์ของตำรวจ ตระเวนชายแดนนำส่งโรงพยาบาลโดยด่วน มีร้อยตำรวจโทชินะ เวศกาวิ (ยศขณะนั้น) เป็นผู้ บังคับหมวดอยู่ที่นั่นและกำลังตำรวจตระเวนชายแดนอีก 4 นาย พร้อมอาวุธประจำกาย นำคน ป่วยออกจากจุดที่ตั้งไปส่งโรงพยาบาลจังหวัดน่าน ระยะทางไกลถึง 27 กิโลเมตร

เมื่อวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สถานการณ์ที่บ้านขุนสถานไม่สู้ดี มีข่าวว่าผู้ก่อการ ร้ายกำลังเคลื่อนกำลังเข้ามาในบริเวณนั้น ทางกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต 5 ได้ส่ง พันตำรวจตรีมนัส ชันธทัตบารุง (ยศขณะนั้น) นำกำลังหมวดเคลื่อนที่เร็วหนึ่งหมวดไปเคลียร์พื้นที่ พร้อมกับนำพันตำรวจตรี นายแพทย์ทวิศักดิ์ กสิวิวัฒน์ (ยศขณะนั้น) จากโรงพยาบาลตำรวจและ บุรุษพยาบาล ซึ่งเป็นตำรวจตระเวนชายแดนเข้าร่วมปฏิบัติงานด้วยอีกส่วนหนึ่ง

ครั้นถึงวันนัดหมาย 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 ทั้งๆ ที่มีข่าวว่าผู้ก่อการร้ายได้เคลื่อนกำลัง ไกลเข้ามาถึงบ้านขุนสถานแล้ว สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราชมราชชนนี ไม่ทรงหวาดหวั่น ทรงตั้งพระราชหฤทัยอย่างแน่วแน่เด็ดเดี่ยวว่า จะเสด็จพระราชดำเนินไปบ้านขุนสถานเพื่อรับนายแพทย์ทั้งสองกลับมาให้ได้ ด้วยเหตุนี้ผู้ที่รับผิดชอบในการถวายอารักขาจึงต้องประชุมวางแผนที่พระตำหนัก ภูพิงคราชนิเวศน์ว่า จะนำเสด็จพระราชดำเนินไปบ้านขุนสถานอย่างไร ที่ประชุมได้ตกลงกันว่า จะใช้เฮลิคอปเตอร์ 2 ลำ ลำแรกเป็นเครื่องล่วงหน้า ผู้ที่อยู่ในเครื่องนี้เป็นตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความชำนาญในการรบมาก มีอาวุธปืนอย่างดี ระเบิด และกระสุน เตรียมไว้พร้อม ส่วนเฮลิคอปเตอร์ลำที่ 2 จะเป็นเครื่องบินพระที่นั่ง เฮลิคอปเตอร์ที่บินล่วงหน้าจะคอยบินตรวจการและติดต่อประสานงานกับหน่วยภาคพื้นดินที่คอยขุนสถานว่าเหตุการณ์เป็นอย่างไร หากเหตุการณ์ไม่ปกติ เฮลิคอปเตอร์เครื่องที่บินล่วงหน้า ก็จะติดต่อประสานงานกับตำรวจตระเวนชายแดนที่ประจำอยู่ ณ บ้านขุนสถาน เพื่อร่วมกันเข้าปฏิบัติการยึดที่มั่นจากพวกผู้ก่อการร้าย เมื่อยึดได้แล้วก็จะติดต่อกับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งซึ่งบินวนเวียนอยู่ในบริเวณนั้น ให้บินลงมารับนายแพทย์ทั้งสอง หากทุกอย่างอยู่ในสภาพปกติ เฮลิคอปเตอร์เครื่องล่วงหน้าก็จะบินลงก่อน เพื่อตรวจดูสถานการณ์โดยรอบ ถ้าอยู่ในสภาพปลอดภัยก็จะติดต่อกับเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งให้บินลงได้ ปรากฏว่าไม่มีเหตุการณ์ร้ายแรงอะไร เฮลิคอปเตอร์ทั้งสองลำได้บินลงที่บ้านขุนสถานโดยปลอดภัย สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราชมราชชนนี ทรงเยี่ยมนักเรียนชาวเขา ครู และตำรวจตระเวนชายแดน แล้วได้เสด็จพระราชดำเนินไปรับนายแพทย์ทั้งสองกลับมาพร้อมพระองค์

ณ ที่ตั้งหน่วยสาธิตแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราชมราชชนนี ครั้งที่ 2 นี้ เหตุการณ์แวดล้อมจัดอยู่ในขั้นคับขันอันตราย แต่เพราะมีการวางแผนที่รัดกุม และรอบคอบในการเคลียร์พื้นที่ของเจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนที่มีความรับผิดชอบ เสียสละ และจริงใจ จึงไม่มีเหตุร้ายเกิดขึ้นแต่อย่างใด

การทดลองตั้งค่ายตรวจรักษาประชาชนเป็นครั้งที่ 3 หลังจากปฏิบัติงานที่บ้านขุนสถาน จังหวัดน่านแล้ว วันต่อมา (12 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512) นายแพทย์มณเฑียร บุญภาค และพันตำรวจโท นายแพทย์สุปรีชา รัตนกนก ได้ออกไปทดลองตั้งค่ายตรวจรักษาประชาชน ณ บ้านขุนแม้วาง ตำบลหนองเต่า อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ตามพระราชกระแสรับสั่งในสมเด็จพระศรีนครินทร์ทราชมราชชนนี นายแพทย์ทั้งสองจะตรวจรักษาชาวบ้านอยู่ ณ ที่นั่นเป็นเวลา 3 วัน คือระหว่างวันที่ 12-14 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สมเด็จพระศรีนครินทร์ทราชมราชชนนี ทรงเอาพระราชหฤทัยใส่ในการทดลองตั้งค่ายตรวจรักษาประชาชนในครั้งนี้เป็นอย่างมาก ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทอดพระเนตรการทำงานของนายแพทย์ทั้งสองด้วยความสนพระราชหฤทัย อีกทั้งยังได้ทรงช่วย

เหลือจ่ายยาแก่คนไข้และเตรียมเวชภัณฑ์ต่างๆ อย่างแข็งขัน ปรากฏว่าในช่วง 3 วันนี้ นายแพทย์ทั้งสองสามารถตรวจรักษาคนไข้ได้ถึง 365 คน นับเป็นผลสำเร็จที่น่าพึงพอใจ...”(วารสาร พอ.สว.,2546: 15-20)

ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้มีพระราชปรารภเกี่ยวกับแนวพระราชดำริในการจัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่กับ พันตำรวจเอกนิรันดร ชัยนาม ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ในขณะนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่กับภริยา จึงได้ไปเชิญชวนบรรดาแพทย์ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาล เข้ามาเป็นอาสาสมัครทำงานในหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในพระองค์ (วารสาร พอ.สว. : 2538-2539 : 26-27)

ในวันเสาร์ที่ 22 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีพระราชกระแส กับคณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ที่ตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์ จังหวัดเชียงใหม่ ว่า

“ ... ฉันได้ไปเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนที่ปฏิบัติงานในป่าเขา เพื่อปกป้องและรักษาแผ่นดินเรา เขาเสี่ยงอันตรายหลายอย่างรวมทั้งโรคภัยไข้เจ็บด้วย ชาวบ้านและชาวเขาที่อยู่ตามป่าดงเหล่านั้น ที่มีปัญหาเรื่องป่วยไข้เช่นเดียวกัน เพราะอยู่ห่างไกลการคมนาคมไม่สะดวก หากเราจะไปดูแล และรักษาเขาบ้างจะเป็นเดือนละครั้ง สองครั้ง หรือแม้แต่สามเดือนครั้ง ก็จะได้ช่วยเหลือเขา เป็นประโยชน์มาก...” (วารสาร พอ.สว. : 2538-2539 : 63) และในวันนั้นเองจึงทำให้เกิดหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยให้ชื่อย่อว่า “ พอ.สว. “

จากพระราชดำริของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มีพระประสงค์จะจัดตั้งหน่วยแพทย์อาสาขึ้น เพื่อทำการออกรักษาผู้เจ็บป่วย และตำรวจตระเวนชายแดนตามท้องถื่นทุรกันดารยังจังหวัดชายแดนของประเทศไทย ทำให้กลุ่มบุคคลต่างๆเห็นพ้องต้องกันว่าควรมีการรวมกลุ่มกันเพื่ออาสาออกช่วยกันรักษา พยาบาลผู้เจ็บป่วย ดังบทความที่ยกมาดังกล่าวนี้

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ยงยุทธ สัจจวาณิช ได้เขียนถึงแนวพระราชดำรินี้หน่วยแพทย์อาสา ในวารสาร พอ.สว. (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือนตุลาคม 2538 – ตุลาคม 2539 ว่า

“...เรื่องหน่วยแพทย์อาสา นี้ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงครุ่นคิดและมีพระราชดำรัสกับ พันตำรวจเอก นิรันดร ชัยนาม ผู้ว่าราชการเชียงใหม่ และคุณหญิงพูลสมัย ชัยนาม นายกเหล่ากาชาดจังหวัดเชียงใหม่ ในขณะนั้น คุณพูลสมัย ชัยนาม ได้เชิญพวกเราไปปรึกษา

หรือเมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512 เวลา 16.00 น. ณ สถานีเหล่ากาชาด จังหวัดเชียงใหม่ซึ่ง
มีรายนามผู้เข้าร่วมประชุมดังนี้

1.คุณพูลสมัย ชัยนาม	นายกเหล่ากาชาด จังหวัดเชียงใหม่
2.คุณเสงี่ยม ช.สิงหนธร	เลขานุการเหล่ากาชาด
3.คุณถนอมวงศ์ สุขคนธ์ทรัพย์	เลขานุการอาสาฯ จังหวัดเชียงใหม่
4.นายแพทย์กนก รัตน์	สหสถานพยาบาล
5.นายแพทย์ระเบียบ ฤกษ์เกษม	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่
6.นายแพทย์ชัยโรจน์ แสงอุดม	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่
7.นายแพทย์ชาญ สถาปนกุล	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่
8.นายแพทย์ยงยุทธ สัจจวาณิชย์	คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่
9.นายแพทย์จินดา สิงหนธร	โรงพยาบาลจินดา สิงหนธร
10.นายแพทย์บุญชม อารีวงศ์	เชียงใหม่เวชการ
11.นายแพทย์พิพัฒน์ ตังรัฐพิทักษ์	โรงพยาบาลแมคคอร์มิค
12.นายแพทย์ทองรัก ลีรพันธุ์	โรงพยาบาลแมคคอร์มิค
13.นายแพทย์มธุ แมนมนตรี	สถานพยาบาลแมนมนตรี

เมื่อคุณพูลสมัย ชัยนาม ได้เล่าให้พวกเราฟังถึงพระราชประสงค์ที่จะให้มีแพทย์อาสาไป
ช่วยรักษาตำรวจตระเวนชายแดนและชาวบ้าน ตลอดจนชาวเขาตามพื้นที่จังหวัดชายแดนภาค
เหนือ พวกเราทุกคนยินดี และต่อมามีอีก 12 วัน พวกเราได้ขึ้นไปเฝ้าฯ สมเด็จพระศรีนครินทร์-ทราบรม
ราชชนนี หลังจากทราบบพระราชประสงค์แล้ว ต่างก็ถวายตัวเป็นอาสาสมัครของพระองค์โดย
พร้อมเพรียง หน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. จึงเกิดขึ้นในคืนวันนั้น พวกเราทุกคนต่างก็ตั้งใจปลื้มปิติที่
ได้เป็นอาสาสมัครของพระองค์ และซาบซึ้งสำนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ที่พระองค์ทรงเมตตาต่อ
ตำรวจตระเวนชายแดนและพลกนิกรตามป่าเขาแดนกันดาร...”

นอกจากนี้ ศาสตราจารย์ นายแพทย์ยงยุทธ สัจจวาณิชย์ ได้บันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับการ
ก่อตั้งหน่วยแพทย์ พอ.สว. ไว้อย่างละเอียดดังนี้

“...พวกเราทุกคนหลังจากได้ทราบบพระราชประสงค์แล้ว ต่างถวายตัวเป็นอาสาสมัครของ
พระองค์โดยพร้อมเพรียงกัน หน่วยแพทย์อาสา พอ.สว.จึงเกิดขึ้นในคืนวันนั้น โดยมีมติที่ประชุม
สรุปได้ดังนี้

1.บรรดาอาสาสมัครทุกคนเต็มใจที่จะรับปฏิบัติภารกิจในการออกไปช่วยรักษาพยาบาล ตำรวจตระเวนชายแดน และเพื่อนมนุษย์ในพื้นที่รับผิดชอบของตำรวจตระเวนชายแดนเขต 5 เพื่อสนองพระราชประสงค์

2.ตกลงใช้ชื่อหน่วยแพทย์อาสาที่ว่า “หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระราชชนนี” มีชื่อย่อว่า “พอ.สว.” เขียนเป็นภาษาอังกฤษว่า “Princess Mother's Medical Volunteer” ชื่อย่อภาษาอังกฤษว่า “P.M.M.V” และหน่วยแพทย์นี้เป็นอาสาสมัครที่ไม่เกี่ยวกับทางราชการและไม่หวังผลตอบแทนใดๆ

3.ได้มอบหมายให้นายแพทย์ระเบียบ ฤกษ์เกษม เป็นหัวหน้าหน่วย นายแพทย์ยังยุทธ สัจจวานิชย์ กับนางสาวประณีต สวัสดิรักษา เป็นผู้ช่วย ทุกคนที่เข้าเฝ้าฯ ร่วมเป็นกรรมการ พร้อมทั้งจัดโครงการนี้

4.การปฏิบัติงานมีข้อตกลงว่า

4.1 ยา จัดพระราชทานแก่หน่วยแพทย์

4.2 เครื่องมือแพทย์ พระราชทานพระราชทรัพย์แก่หัวหน้าหน่วยเพื่อจัดซื้อตามความจำเป็น

4.3 ที่พักของหน่วยแพทย์ เมื่อไปปฏิบัติงานถ้าต้องไปค้างคืน ขอให้ทางตำรวจตระเวนชายแดนช่วยจัดให้

4.4 อาหาร พระราชทานพระราชทรัพย์ให้จัดเตรียมไปเอง มิให้เป็นภาระกับทางตำรวจตระเวนชายแดน

4.5 ยานพาหนะ ใช้เฮลิคอปเตอร์ ซึ่งทางตำรวจตระเวนชายแดนรับภาระ รับ-ส่ง

4.6 จุดที่ออกปฏิบัติงาน ตำรวจตระเวนชายแดนจะพิจารณาถึงความปลอดภัยของหน่วยแพทย์

4.7 ผู้ที่ออกปฏิบัติงาน จะต้องมียุทธศาสตร์และบัตรประจำตัวของหน่วย เพื่อแสดงต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง...” (วารสาร พอ.สว., 2546: 22-24)

ม.ล. ปิลาภรณ์ มาลากุล ได้บันทึกเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดการก่อตั้งมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในวารสาร พอ.สว. (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือนตุลาคม 2538-ตุลาคม 2539 อีกว่า

“...อาสาสมัคร มี 2 ประเภท คือ อาสาสมัครสามัญ ได้แก่ อาสาสมัครสายแพทย์ หรือสาธารณสุข เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล เป็นต้น และอาสาสมัครสมทบ ได้แก่ ผู้ที่ศรัทธากิจการ พอ.สว. ช่วยทำงานในด้านอื่นๆ นอกเหนือจากสายการแพทย์และสาธารณสุข ทั้งนี้ให้มีการออก

หน่วยในวันเสาร์ - อาทิตย์เพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อคนไข้ที่จะมารับการตรวจรักษาที่ โรงพยาบาล กับให้อาสาสมัครผลัดเปลี่ยนกันออกปฏิบัติงานเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนถึงภารกิจและงานส่วนตัวของอาสาสมัคร ดังนั้นจึงถือว่า พอ.สว. ประจำจังหวัดเชียงใหม่ เป็น พอ.สว.จังหวัดแรกของประเทศไทย ก่อกำเนิดเมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2512

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระราชประสงค์ให้หน่วยแพทย์อาสาในพระองค์ออกปฏิบัติงานโดยเร็ว ดังนั้นสองวันต่อมาคือในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2512 พระองค์ได้พระราชทานผ้าห่ม 50 ผืน หนังสือพุทธศาสนา พระราชทรัพย์สำหรับซื้อเวชภัณฑ์หนึ่งหมื่นบาท และยังพระราชทานพระราชทรัพย์อีกหนึ่งหมื่นบาทเป็นค่าอาหารกลางวันของอาสาสมัครที่ออกปฏิบัติงานในพื้นที่ และทรงมีพระราชกระแสรับสั่งให้ประสานงานกับกองกักตวจตรวจตระเวนชายแดนเขต 5 อย่างใกล้ชิด...”

นายแพทย์กมล สินธวานนท์ ได้บันทึกเพิ่มเติมในในวารสาร พอ.สว. (ฉบับพิเศษ) ประจำเดือนตุลาคม 2538-ตุลาคม 2539 ไว้ว่า

“...คณะกรรมการ พอ.สว. จึงได้ร่วมปรึกษากับฝ่ายตำรวจตระเวนชายแดนเขต 5 ตามพระราชประสงค์ ซึ่งประกอบด้วย พลตำรวจตรีกระจ่าง ผลเพิ่ม พลตำรวจตรีอังกร ทัดตานนท์ พันตำรวจโทไพโรจน์ ปุชนาวิน พันตำรวจตรีพิมล จารักษ์ และพันตำรวจตรีมนัส ชันธบำรุง เพื่อกำหนดพื้นที่ออกปฏิบัติงานในจังหวัดเชียงราย 19 แห่ง จังหวัดเชียงใหม่ 9 แห่ง จังหวัดน่าน 10 แห่ง จังหวัดแม่ฮ่องสอน 4 แห่ง และจังหวัดอุตรดิตถ์ 3 แห่ง โดยออกปฏิบัติงานทุกวันเสาร์ ใช้เครื่องบินปีกหมุนของตำรวจตระเวนชายแดน

หน่วยแพทย์อาสา เริ่มออกปฏิบัติการครั้งแรกเมื่อวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ.2512 ที่บ้านสามหมื่น อำเภอเชียงดาว (ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอเวียงแหง) จังหวัดเชียงใหม่ อาสาสมัครประกอบด้วย นายแพทย์ระเบียบ ฤกษ์เกษม นายแพทย์มนตรี กันตบุตร ทันตแพทย์หญิงถาวรอนุมากราช ธร อาจารย์ปราวณีต สวัสดิรักษา หัวหน้าแผนกบริการพยาบาล คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลนครเชียงใหม่ และคุณพูลสมัย ชัยนาม นายกเหล่ากาชาดเชียงใหม่

การออกปฏิบัติงานครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 22 มีนาคม พ.ศ.2512 ที่หมู่บ้านแสนคำลือ จังหวัดเชียงใหม่ อาสาสมัครประกอบด้วย นายแพทย์ยงยุทธ สัจจวาณิชย์ นายแพทย์ชัยโรจน์ แสงอุดม ทันตแพทย์กวีธา วิจิตพันธ์ นางสาวเจริญพร ชมวรாயี พยาบาล คุณหญิงบรรจง วิทยา

ศรัยธรรมพิสิฐุ ดร. วินิจ วินิจชัยภาค ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลจังหวัดเชียงใหม่ นายดิฐพงษ์ โอวาท
สาร สื่อสารมวลชน นายสมาน หงษนันท์ สื่อมวลชนจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 8 จังหวัดลำปาง
นายพรชัย เติมนัทธโชค นักศึกษาแพทย์ ปีที่ 3 และนายสนิท อาชีพลสมุทรา นักศึกษาแพทย์ปีที่ 4

หน่วยแพทย์อาสาของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ออกปฏิบัติงานทุกวันเสาร์
หมุนเวียนไปตามดอย และหมู่บ้านป่าห่างไกลชุมชนในเขต 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน
เชียงใหม่ เชียงราย น่าน และอุตรดิตถ์ โดยใช้เฮลิคอปเตอร์ของตำรวจตระเวนชายแดน และกอง
ทัพอากาศเป็นพาหนะเดินทาง โดยมีนายแพทย์มณฑิร บุนนาค แพทย์ประจำพระองค์สมเด็จพระ
ศรีนครินทราบรมราชชนนีในขณะนั้น ร่วมปฏิบัติงานอย่างใกล้ชิด ซึ่งท่านผู้นี้มีส่วนสำคัญใน
การขยายงานของ พอ.สว.ไปยังจังหวัดต่างๆ ทั่วทุกภาค ตามพระราชประสงค์ของสมเด็จพระศรี
นครินทราบรมราชชนนี โดยกำหนดให้ผู้ว่าราชการแต่ละจังหวัดเป็นประธาน พอ.สว.จังหวัด และ
ให้สาธารณสุขจังหวัดเป็นเลขานุการ

จะเห็นได้ว่า การดำเนินงานในระยะแรกของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่สมเด็จพระศรี
นครินทราบรมราชชนนี ยังเป็นไปในลักษณะการรวมกลุ่มของบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพเดียวกันกลุ่ม
เล็กๆ แต่เมื่อกิจการขยายตัวไปหลายจังหวัด ทำให้มีลักษณะคล้ายเป็นองค์กรอย่างไม่เป็นทางการ
เพราะยังไม่มีภารกิจที่แน่นอนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าว ยังได้รับความ
สนใจจากสื่อมวลชน ได้รับการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนในลักษณะของภาพยนตร์ข่าว ซึ่งเริ่ม
จากสำนักข่าวสารอเมริกัน หรือ ยูซิส จากนั้นก็ทราบว่าสื่อมวลชนติดตามไปหน่วยแพทย์อาสา
ไปด้วย โดยเป็นสื่อมวลชนจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 8 ลำปาง ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ในภูมิภาค ที่
กรมประชาสัมพันธ์ จัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2503 และในปี พ.ศ. 2513 นี้เอง สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสี
ช่อง 3 ได้เริ่มเผยแพร่ออกอากาศในนาม บริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเมนต์ จำกัดได้เข้าซื้อ
สัมปทานจากสถานีโทรทัศน์ช่อง 4 แพร่ภาพในระบบขาวดำ ซึ่งในช่วงดังกล่าว สื่อโทรทัศน์เริ่มมี
บทบาทในสังคมไทย และเป็นช่วงที่มีสถานีโทรทัศน์เกิดใหม่หลายช่อง โดยเฉพาะสถานีโทรทัศน์
กองทัพบกช่อง 7 และไทยทีวีช่อง 3 ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์ที่ดำเนินการโดยเอกชน และสถานีโทร
ทัศน์ทั้งสองแห่งที่เกิดขึ้นใหม่ ให้ความสำคัญกับรายการข่าว โดยสถานีโทรทัศน์ทุกช่องที่มีในขณะ
นั้น ได้ส่งช่างภาพติดตามเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน เพื่อบันทึกเป็นภาพข่าวเพื่อเผย
แพร่พระราชกรณียกิจด้วย ซึ่งพระราชกรณียกิจที่สำคัญในช่วงดังกล่าว คือ การออกหน่วยแพทย์
อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. จึงถือได้ว่าสื่อมวลชนมีส่วนในการเผยแพร่ข่าวแนวพระราชดำริหน่วย
แพทย์อาสาเคลื่อนที่ ฯ ตั้งแต่ในช่วงที่ยังไม่มีการก่อตั้งเป็นมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนคริน
ทราบรมราชชนนี

จะเห็นได้ว่า การที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเริ่มปฏิบัติการพัฒนาการด้านสาธารณสุขมูลฐานให้แก่ประชาชนที่ด้อยโอกาสในหมู่บ้านทองถิ่นทุรกันดาร แห่งไกลคมนาคม โดยใช้กลวิธีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่โดยอาสาสมัคร ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี นับเป็นการลดช่องว่างด้านสาธารณสุขซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ระหว่างชนบทและเมือง ทำให้ผู้ด้อยโอกาสได้รับความเอาใจใส่ ดูแลด้านสุขภาพอนามัยให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ มยูรี อนุมานราชธน (2544) ได้อ้างแนวคิดของ Peter F. Drucker ว่า องค์กรไม่แสวงกำไร ไม่ได้จัดจำหน่ายสินค้าหรือให้บริการหรือเข้าควบคุมธุรกิจ เพราะ “สินค้า” ขององค์กรไม่แสวงกำไรไม่ใช่ของทำหนึ่งคู่หรือระเบียบกฎเกณฑ์ที่มีประสิทธิภาพ แต่ผลงานขององค์กรไม่แสวงกำไร คือ “คนซึ่งถูกเปลี่ยนแปลง” องค์กรไม่แสวงกำไรจึงเป็นองค์กรที่ทำให้คนเปลี่ยนไป ผลผลิตขององค์กรคือ คนไข้ที่ได้รับการเยียวยาให้หายจากโรค เด็กๆ ได้ศึกษาเล่าเรียน คนหนุ่มสาวเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีความนับถือตนเอง เหล่านี้เป็นการเปลี่ยนแปลงชีวิตคนด้วยประการทั้งปวง โครงการต่างๆ ของหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จึงเกิดขึ้นอย่างมากมาย เช่น หน่วยแพทย์ทางอากาศ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ดำเนินงานหน่วยแพทย์ทางวิทยุเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2515 ตามแนวการปฏิบัติของ The Royal Flying Doctor Service of Australia ซึ่งทรงเห็นว่าเป็นงานที่อำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนในทองถิ่นทุรกันดาร สามารถให้การรักษายาบาลได้อย่างต่อเนื่อง พระราชทานนามว่า “แพทย์อาสาทางอากาศ” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งสถานีรักษาแห่งแรกที่สถานีอนามัยบ้านบ้องตี้ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ติดเขตชายแดนประเทศพม่า เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 โดยมีสถานีโรงพยาบาลซึ่งมีแพทย์เป็นผู้สั่งการรักษาทางเครื่องวิทยุรับส่งที่โรงพยาบาลพลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี ทั้งนี้กิจการของหน่วยแพทย์อาสาฯ ได้ขยายไปจังหวัดต่างๆ กว่า 30 จังหวัด

จนกระทั่ง วันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2517 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้จัดทะเบียนหน่วยแพทย์อาสาเป็น “มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ใช้ชื่อภาษาอังกฤษว่า “Princess Mother’s Volunteer Flying Doctor Foundation” เลขทะเบียนมูลนิธิลำดับที่ 802 และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้พระราชทานพระราชทรัพย์จำนวน 1 ล้านบาท เป็นทุนเริ่มแรกของมูลนิธิฯ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมูลนิธิ ดังนี้

1. จัดหาและส่งเสริมให้มีแพทย์และเจ้าหน้าที่อาสาสมัครทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ออกปฏิบัติงานในวันหยุดราชการ เพื่อช่วยเหลือให้การรักษา ป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพ

อนามัยของประชาชน และเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมโดยวิธีที่ได้ผลดีและ สะดวกรวดเร็วที่สุด

2. จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยส่งการรักษาทางเครื่องมือสื่อสารเป็นประจำตามวันและเวลาที่กำหนด

3. ประสานงานกับหน่วยงานอื่นเพื่อประโยชน์ของมูลนิธิ

กิจการของมูลนิธิ พอ.สว. เจริญก้าวหน้าเป็นลำดับจนเป็นองค์กรอาสาสมัครขนาดใหญ่ และได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมากมาย ถึงแม้ปัจจุบัน สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์นายิกาภิตติมศักดิ์ ซึ่งพระราชทานกำเนิดมูลนิธิดังกล่าว จะเสด็จสวรรคตแล้วก็ตาม แต่ยังคงมีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสืบสานพระราชปณิธาน โดยทรงดำรงตำแหน่งประธานภิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. จนกระทั่งปัจจุบัน

อย่างไรก็ตาม กลยุทธ์หนึ่งที่ทำให้ประชาชนสังคมได้รับรู้และเห็นการดำเนินกิจการขององค์กรไม่แสวงกำไร เช่น มูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้งได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในลักษณะดังกล่าวนี้ได้เป็นอย่างดี ก็คือการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมขององค์กรโดยใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการนำเสนอ ทั้งนี้เพราะสื่อมวลชน ทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ สามารถเข้าถึงกลุ่มคนจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ และสื่อมวลชนยังมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ คือ การเผยแพร่ข้อมูลความรู้ ข่าวสาร ไปสู่สาธารณชน สามารถเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันต่าง ๆ ในสังคมได้ รวมทั้งยังเป็นสื่อกลางที่สามารถช่วยระดมสรรพกำลังของสถาบัน และประชาชนในสังคมได้ ดังนั้น องค์กรไม่แสวงกำไร จึงจำเป็นต้องใช้สื่อมวลชนในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ดังที่ Robert R.Reilly (1987 : 551) ได้กล่าวไว้ว่า องค์กรไม่แสวงกำไรมากมายหลายแห่ง ที่จำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยการสื่อสารมวลชนเพื่อที่ดำเนินกิจการขององค์กรต่อไป นอกจากนี้ Lawrence Wallack และคณะ (1993 : 5) ยังได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อมวลชนเพื่องานโดยเฉพาะด้านสาธารณสุขว่า “การให้การสนับสนุน” (advocacy) เป็นสิ่งจำเป็นในการชี้แจงความสนใจของสาธารณชนให้ห่างไกลจากปัญหาโรคระบาด และปัญหาด้านสุขภาพ และสื่อมวลชนก็เป็นเครื่องมือที่สำคัญในกระบวนการดังกล่าว การให้การสนับสนุนเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญที่ทำให้ระบบการทำงานดีขึ้น เพราะเป็นการผสมผสานงานทางด้านวิทยาศาสตร์ และการเมือง พร้อมด้วย สังคม โดยใช้ทรัพยากรที่น้อยที่สุด ซึ่งผลของการใช้สื่อมวลชนนั้นเป็นความพยายามในการเปลี่ยนแปลงทุกส่วนของสังคม

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กพระศรีนครินทร์ราชประชาชนนี เป็นองค์กรที่ไม่ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อประกอบการแสวงหากำไร จึงไม่ได้มีรายได้จากการจำหน่ายสินค้า ดังนั้นงบประมาณในการจัดจ้างบริษัทเอกชนในการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่ผ่านช่องทางสื่อมวลชน จึงมีจำกัด หรือแทบไม่มีเลย แต่องค์กรเหล่านี้สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้ โดยใช้งานอาสาสมัครสัมพันธ์ขององค์กรในการขอความร่วมมือ หรือประสานงานกับสื่อมวลชนในการเผยแพร่กิจกรรมขององค์กร จึงสอดคล้องกับที่ Robert R. Ruffner (1984 : 11) ได้กล่าวไว้ดังนี้ว่า การประชาสัมพันธ์เป็นกลยุทธ์ในการจัดการวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้องค์กรไม่แสวงหากำไรประสบความสำเร็จในสาธารณะ

สำหรับวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับอาสาสมัคร ดังเช่น มูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กพระศรีนครินทร์ราชประชาชนนีนั้น Denis L. Wilcox และคณะ (1995 : 471) ได้อธิบายไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ถึงวัตถุประสงค์และกิจกรรมขององค์กร
2. เชิญชวนให้ประชาชนได้ใช้บริการขององค์กร
3. ก่อให้เกิดการสร้างสรรคิในด้านการศึกษา โดยเฉพาะในด้านการสาธารณสุข
4. เพิ่มจำนวนและพัฒนาอาสาสมัครรุ่นใหม่
5. เพื่อให้ได้มาซึ่งเงินทุนในการดำเนินงานขององค์กร

ด้วยคุณสมบัติสำคัญของสื่อมวลชน คือ สามารถสร้างแนวคิดหรือมีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชน ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กพระศรีนครินทร์ราชประชาชนนี ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มูลนิธิฯ จึงต้องใช้สื่อมวลชนช่วยในการเผยแพร่ข่าวสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมการดำเนินงานของมูลนิธิ เช่น การแจ้งข่าวสารให้ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร ห่างไกลคมนาคม ได้รับทราบถึงกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ที่รักษาประชาชน การชี้แจงและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไปได้ทราบถึงวัตถุประสงค์ และกิจกรรมขององค์กร รวมทั้งข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขอนามัยของประชาชนในชนบท ทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้เกิดการระดมสรรพกำลังความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ทั้งจากประชาชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง อย่างไรก็ตาม มูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กพระศรีนครินทร์ราชประชาชนนี เป็นองค์กรที่มีลักษณะพิเศษ คือ อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งมีส่วนสำคัญอย่าง

ยั้งที่ทำให้สื่อมวลชนสนใจในกิจกรรมต่างๆ และยินดีให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารด้วยความเต็มใจ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจ และต้องการศึกษาว่า มูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. มีการใช้สื่อมวลชนเพื่ออะไร และใช้สื่อมวลชนอย่างไร

ปัญหาคำวิจัย

1. มูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ใช้สื่อมวลชนเพื่ออะไร
2. มูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเข้าใจถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการกำหนดการวางแผนกลยุทธ์ในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว.
2. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบการสร้างเครือข่ายบุคคลและเครือข่ายองค์กรที่มีส่วนช่วยเหลือให้สื่อมวลชนให้การสนับสนุนในด้านการเข้าถึงสื่อมวลชนเพื่อการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ ของกิจการของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว.
3. เพื่อทราบถึงศักยภาพในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว.

ข้อสันนิษฐาน

1. มูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงกำไรได้ใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการของมูลนิธิ ฯ
2. เครือข่ายบุคคล องค์กรต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชนมีส่วนสนับสนุน กิจการของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ในการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ให้

อาสาสมัคร ประชาชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ ได้รับรู้และเข้าใจภารกิจของมูลนิธิ และ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อมูลนิธิ

3.มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมีศักยภาพในการใช้สื่อมวลชน เพื่อการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจการของมูลนิธิ ทำให้การดำเนินงานมูลนิธิประสบผลสำเร็จ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยนี้ศึกษาถึงนโยบาย กลยุทธ์ และวิธีการใช้สื่อมวลชนประเภทวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2536-2546 รวมระยะเวลา 10 ปี

นิยามศัพท์

สื่อมวลชน หมายถึง สื่อกลางที่ใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนจำนวนมาก ได้แก่ วิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์

สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง วารสารพอ.สว. และจุลสาร พอ.สว. เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกในนามของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

การผลิตสื่อ หมายถึง วิธีการให้ได้ว่าซึ่งสื่อในการเผยแพร่สู่สาธารณชน เช่น การจ้างบริษัทเอกชนผลิต ผลิตเอง การขอบริจาค หรือการขอความร่วมมือจากหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ๆ รวมถึงวิธีการและขั้นตอนในการผลิตด้วย

กลุ่มบุคคลและกลุ่มองค์กร หมายถึง บุคคล หรือกลุ่มบุคคล หรือผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน หรือองค์กรอื่น ๆ ที่มีส่วนในการช่วยเหลือให้มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.ใช้เป็นแนวทางสำหรับองค์กรไม่แสวงกำไร องค์กรอาสาสมัคร หรือ องค์กรที่ดำเนินกิจการเพื่อสาธารณประโยชน์อื่น ๆ นำไปปรับใช้ในการกำหนดแผนกลยุทธ์ในการใช้สื่อมวลชน เพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมต่างๆ ขององค์กร และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อสาธารณชน ให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลดียิ่งขึ้น

2.เป็นการแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อมวลชนไทยที่มีส่วนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานขององค์กรไม่แสวงกำไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิด และทฤษฎีเป็นกรอบในการวิจัย ดังนี้

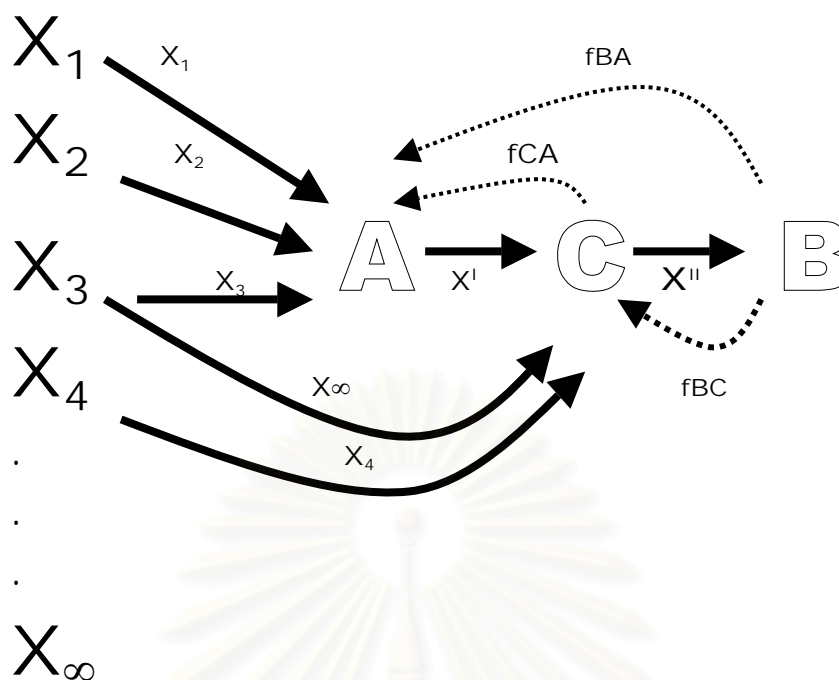
1. แนวคิดตามแบบจำลองการสื่อสารของเวสต์ลีย์-แมคลีอัน (The Westley and MacLean model)
2. แนวคิดการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media Advocacy)
3. แนวคิดการเผยแพร่ข่าวสาร (Publicity)
4. แนวคิดการประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

1.แนวคิดตามแบบจำลองการสื่อสารของเวสต์ลีย์-แมคลีอัน (The Westley and MacLean Model)

พรพนราย ทวีโชติกิจเจริญ (2541) ได้อ้างถึง McQuail (1989:64) ว่า สื่อมวลชนเป็นกระบวนการหนึ่งทางสังคมที่เป็นตัวเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของส่วนต่างๆ ของสังคม (The mediation of social relations) สื่อมวลชนเป็นตัวคั่นกลาง (Interpose) ระหว่างความเป็นจริง (Reality) กับการรับรู้และความเข้าใจของคนในสังคม

ในกระบวนการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับส่วนต่างๆ ของสังคม สื่อมวลชนอาจทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมโยง (Mediation) โดยตัวของมันเอง คือ เป็นตัวเชื่อมโยงความเป็นไปบางอย่างที่เกิดขึ้นในสังคม ซึ่งเราได้ประสบด้วยตัวเอง ให้คนในสังคมเกิดความเข้าใจและรับรู้เกี่ยวกับความเป็นจริงที่เกิดขึ้น แต่บางครั้งสื่อไม่ได้ทำหน้าที่นี้ด้วยตัวของมันเอง แต่จะมีสถาบันหรือองค์กรอื่นๆ ในสังคมที่เรียกว่า “Institution Advocates” เป็นตัวตั้งตัวตีในการใช้สื่อมวลชนเพื่อเชื่อมโยงให้เกิดความรู้ความเข้าใจตามเจตนารมณ์ของสถาบันนั้นๆ

จากแนวคิดข้างต้นอาจมองเห็นได้จากแบบจำลองทางการสื่อสารของ Bruce Westley และ Malcolm MacLean ซึ่งได้สร้างแบบจำลองกระบวนการสื่อสารมวลชน มีลักษณะดังนี้

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองการสื่อสารเวสลิย์-แมคคีน

องค์ประกอบสำคัญของแบบจำลองดังกล่าวประกอบด้วย

X แทนเหตุการณ์หรือวัตถุในสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งการสื่อสารที่เกี่ยวข้องได้อุบัติขึ้นโดยผ่านสื่อมวลชน (ตัวอย่าง การเปลี่ยนแปลงราคา วิกฤตการณ์ทางการเมือง ผลการเลือกตั้ง เป็นต้น)

A อาจอธิบายได้ในฐานะที่เป็นบทบาท “ตัวตั้งตัวตี” และหมายถึงปัจเจกบุคคลหรือองค์กรทั้งหลาย ซึ่งอาจมีอะไรบางอย่างที่จะกล่าวเกี่ยวกับ X ไปถึงสาธารณชนโดยส่วนรวม อาจเป็นนักการเมือง นักโฆษณา หรือแหล่งข่าวก็ได้ ข้อสมมติที่วางไว้ในคำว่า “ตัวตั้งตัวตี” ก็คือ A คือบุคคลผู้ส่งสารอย่างมีความมุ่งหมาย

C คือ องค์กรสื่อมวลชน หรือปัจเจกบุคคลที่อยู่ในองค์กรนั้น ซึ่งเป็นผู้เลือกวิธีที่จะมีทางติดต่อถึงผู้รับสาร โดยเลือกบรรดา A นั้นเอง ตามเกณฑ์ที่คำนึงถึงความสนใจและความต้องการจะเป็นของกลุ่มผู้รับสารเป็นสำคัญ ทั้งนี้อาจเลือกโดยตรงจาก X เพื่อสื่อสารไปยัง B (กลุ่มผู้รับสาร) ก็ได้ ลักษณะบทบาทที่ตามมาอย่างหนึ่งของ C ก็คือ C ทำหน้าที่เป็นตัวแทนแห่งความต้องการจำเป็นของ B และในเวลาเดียวกันก็เป็นตัวแทนสำหรับ A อีกด้วย โดยสาระสำคัญแล้ว

บทบาทของ A นี้เป็นลักษณะที่ไม่มีความมุ่งหมายเชิงการสื่อสารแต่อย่างใด นอกจากในแง่มุมมองที่มีจุดมุ่งหมายทั่วไป ในอันที่จะตอบสนองความจำเป็นของ B

B แทนผู้รับสาร หรือบทบาท “เชิงพฤติกรรม” และอาจแทนปัจเจกบุคคลหรือกลุ่ม หรือแม้กระทั่งระบบสังคม ซึ่งถือว่ามีความต้องการที่จะได้รับสารสนเทศ หรือได้รับการยังให้เกิดความเข้าใจต่อสิ่งที่อยู่แวดล้อมก็ได้

X_1 คือ การเลือกตามที่ C (ผู้ส่งสาร) ได้ตัดสินใจในอันที่จะเข้าถึงทางติดต่อทางใดทางหนึ่ง และ X_1 คือ สารตามที่ถูกปรับเปลี่ยนแล้วโดยองค์การสื่อสารมวลชน เพื่อการถ่ายทอดไปยัง B ซึ่งก็คือ ผู้รับสาร

fBA คือ การป้อนกลับจาก (B) สมาชิกของผู้รับสารไปยังแหล่งต้นสาร (A) การป้อนกลับนี้ ตัวอย่างเช่น ได้แก่ การลงคะแนนเสียงให้แก่พรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง หรือการซื้อผลิตภัณฑ์ชนิดใดชนิดหนึ่ง

fBC คือการป้อนกลับจากสมาชิกผู้รับสารไปยังองค์การสื่อสารมวลชน อาจโดยการติดต่อโดยตรง หรือโดยการวิจัยกลุ่มผู้รับสารก็ได้ ภายในช่วงเวลาหนึ่งการป้องกันนี้จะชี้แนะแก่ C ว่า จะเลือกทางติดต่อทางใด และใช้วิธีการถ่ายทอดสารอย่างไรต่อไปในอนาคต

fCA คือการป้อนกลับจากผู้ส่งสาร ไปยังผู้เป็น “ตัวตั้งตัวตี” (A) การป้อนกลับนี้อาจจะส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนหรือยับยั้งความพยายามในการสื่อสารอย่างมีจุดมุ่งหมายของ A

X_3C และ ฯลฯ แทนการรายงานข้อสังเกตต่างๆ ที่ได้จากบรรดา X ทั้งหมด ซึ่งองค์การสื่อสารมวลชนได้มาโดยตรง ตัวอย่างเช่น เรื่องราวที่ผู้สื่อข่าวได้เห็นมาด้วยตาของตนเอง

McQuail (1989:67) กล่าวว่า จากแบบจำลองของเวสลีย์และแม็คคลีน ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบต่างๆ ที่จำเป็นในการมองสื่อที่สำคัญที่สุด คือ สื่อถูกใช้โดยสถาบันที่เป็น “ตัวตั้งตัวตี” (Institution Advocates) ในฐานะเป็นช่องทางในการเข้าถึงมวลชน เช่น พรรคการเมือง ผู้นำทางศาสนา นักโฆษณา แบบจำลองดังกล่าว ยังได้แสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อ ในฐานะเป็นผู้เชื่อมโยงใหม่ (New mediator) นอกเหนือจากสถาบันอื่นๆ เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นต้น

Sven Windahl , Berno H. Signitzer และ Jean T. Olson (1999:120-122) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับแบบจำลองของ Westley และ MacLean ว่า แบบจำลองดังกล่าว แสดงถึงผู้ส่งสารในระบบการสื่อสารซึ่งมีบทบาทและหน้าที่ดังนี้

1.บทบาทในการให้การสนับสนุน (The advocacy role) โดย A ในแบบจำลองดังกล่าว พยายามจะเข้ามามีอิทธิพลในการชักจูงใจประชาชนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ด้วยเหตุนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนในด้านการสื่อสารมวลชน ผู้ที่เล่นบทบาท A โดยมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน อาจหมายถึง พรรคการเมือง ฝ่ายประชาสัมพันธ์ขององค์กร หรือบุคคลในองค์กรสื่อสารมวลชน

2.บทบาทในการเป็นช่องทาง (The channel role) โดย C มีเป้าหมายในการแสวงหาข้อมูลข่าวสาร และทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่าง A กับ สาธารณชน ผู้ที่ทำหน้าที่นี้ ได้แก่ ผู้สื่อข่าวขององค์กรสื่อสารมวลชน แบบจำลองดังกล่าวได้ชี้ให้เห็นถึงบทบาทของ C ที่มีความสัมพันธ์กับบทบาทของ A ในลักษณะที่ไม่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพราะการกระทำในกระบวนการสื่อสารของ C ในฐานะของปัจเจกบุคคล ไม่ได้มีส่วนในการส่งเสริมผลประโยชน์ส่วนบุคคล

3.บทบาทเชิงพฤติกรรม (The behavior role) โดย B ได้แก่ สาธารณชนในระดับผู้รับสาร ซึ่งเป็นผู้อ่าน ผู้ดู และผู้ฟัง

ในแบบจำลองดังกล่าว X_{∞} แทนเหตุการณ์ ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือวัตถุในสภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งการสื่อสารที่เกี่ยวข้องได้อุบัติขึ้นโดยผ่านสื่อมวลชน ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ถูกหยิบยกขึ้นมาโดยองค์กรสื่อสารมวลชน หรืออาจถูกหยิบยกขึ้นมาโดยตรง หรือผ่านปัจเจกบุคคล หรือองค์กรในฐานะที่มีบทบาทเป็น “ตัวตั้งตัวตี” ส่วน X_3 แทนรายงานหรือข้อสังเกตต่างๆ ที่ได้จากบรรดาเหตุการณ์ทั้งหลายที่เกิดขึ้น ที่องค์กรสื่อสารมวลชนได้รับมาโดยตรง อาจจะมาจากผู้รับสาร (B) หรือโดยผ่านผู้ส่งสารโดยมีจุดมุ่งหมาย (A)

ส่วนการมีปฏิกริยาป้อนกลับนั้นมีหลายรูปแบบที่แตกต่างกัน การป้อนกลับแบบแรก fBA เกิดขึ้นระหว่างผู้รับสาร (B) กับผู้ส่งสารโดยมีจุดมุ่งหมาย (A) ตัวอย่างเช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข เป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนการใช้สื่อมวลชนในการรณรงค์ลดการดื่มเหล้า เป็นต้น

ปฏิกริยาแบบที่สอง เกิดขึ้นระหว่างผู้รับสาร(B) กับองค์กรสื่อมวลชน (C) เช่น การส่งจดหมายถึงกองบรรณาธิการ หรือผลการสำรวจผู้รับสาร เป็นต้น ส่วนปฏิกริยาตอบกลับแบบที่สาม ดังตัวอย่างเช่น การที่ผู้สื่อข่าวเผยแพร่ข่าวในประเด็นที่ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขได้กล่าวไว้เบื้องต้น

ซึ่งบทบาททั้งหมดนี้สามารถเปลี่ยนแปลงได้ โดยในหลายกรณี ผู้วางแผน (planners) อาจเป็นผู้ส่งสารโดยมีจุดมุ่งหมาย ซึ่งก็คือ A ในแบบจำลอง ที่ต้องการมีอิทธิพลต่อสาธารณะโดยอาศัยสื่อมวลชน ซึ่งก็คือ C ในการส่งสาร เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้มากยิ่งขึ้น และในบางกรณี ผู้วางแผน (planners) ก็ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง (C) ระหว่างนายจ้างหรือผู้บริหารองค์กร (A) และผู้รับสาร (B)

นอกจากนี้ Windahl และคณะ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมแบบจำลองดังกล่าวในเรื่อง ระบบอำนาจ (The locus power in system) ว่า อำนาจในการสื่อสารอาจอยู่ที่ตัวของผู้ส่งสารโดยมีจุดมุ่งหมาย (A) ที่พยายามจะมีอิทธิพลต่อสื่อมวลชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ส่งสาร ดังเช่น ฝ่ายประชาสัมพันธ์ขององค์กร หรือ บัณฑิตบุคคล (A) ดำเนินการผลิตข่าวแจกให้กับสื่อมวลชน ซึ่งเป็นการพยายามลดทอนหน้าที่ของผู้สื่อข่าว (C) อย่างไรก็ตาม สื่อมวลชนไม่ใช่จะมีอำนาจเสมอไป การดำเนินงานในระบบขององค์กรสื่อมวลชน ตัวผู้สื่อข่าวอาจมีอำนาจในการเลือกได้ว่าควรจะเผยแพร่ข่าวสารอะไร และจะเผยแพร่อย่างไร ดังนั้นอำนาจในการคัดเลือกยังคงอยู่ที่สื่อมวลชน (C) และในบางครั้งอำนาจอาจขึ้นอยู่กับผู้รับสาร (B) ในการเลือกที่จะไม่ฟังรายการวิทยุบางรายการ หรือไม่ชมโทรทัศน์บางช่อง หรือไม่อ่านหนังสือพิมพ์บางฉบับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้รับสารอาจไม่ชื่นชอบสื่อประเภทนั้น หรืออาจไม่ชื่นชอบตัวผู้ส่งสาร หรือเนื้อหาของรายการนั้น ๆ

McQuail (1984:75-76) กล่าวว่าผู้ที่ถูกระบุไว้อย่างชัดเจนว่าได้รับประโยชน์จากสื่อ มีอยู่ 3 ฝ่าย ซึ่งได้แก่ สังคม องค์กรสื่อมวลชน และผู้รับสาร แต่อย่างไรก็ตามยังต้องเพิ่มบุคคลอีกกลุ่มหนึ่ง ในฐานะเป็นผู้ใช้สื่อเพื่อกิจการขององค์กร บุคคลกลุ่มนี้ Westley และ Maclean (1975) ได้เรียกว่าเป็น “กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน” (advocates) ซึ่งอาจได้แก่ นักบรรณรักษ์ทางการเมือง นักโฆษณา นักการศึกษาที่อยู่นอกวงการสื่อ บุคคลเหล่านี้อยู่ในฐานะตัวแทนของสถาบันหรือกลุ่มองค์กรที่ต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อเข้าถึงสาธารณชน

นอกจากนี้ McQuail (1987:80-81) ยังได้กล่าวถึงหน้าที่ของสื่อในแนวคิดของการเป็น “ผู้ให้การสนับสนุน” ไว้ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (information)

- 1.1 เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมขององค์กร
- 1.2 เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์และสถานการณ์ต่าง ๆ
- 1.3 จัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ ของผู้ให้การสนับสนุน
- 1.4 ให้ข่าวสารและดึงดูดความสนใจสาธารณชนด้วยการโฆษณา
- 1.5 ให้การศึกษาโดยตรงและจัดการรณรงค์ในด้านการให้ข่าวสาร

จำเรียง กุระมะสุวรรณ (2528:302) ได้อธิบายเพิ่มเติมถึงบทบาทของการสื่อสารในงานด้านสาธารณสุขว่า การสื่อสารมีบทบาทในการเสนอข่าวสาร ทั้งในด้านข้อเท็จจริง หรือเสนอข่าวสารในด้านนโยบาย แผนงาน โครงการต่าง ๆ หรือผลการดำเนินงานให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นความสนใจ สร้างบรรยากาศในการปฏิบัติ ให้รู้ทิศทางและกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการทำงาน และปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งหาข้อเท็จจริงและเสนอข่าวสารให้แก่ประชาชน เพื่อให้ทราบเรื่องราวต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อประชาชน เช่น ในด้านปัญหาสุขภาพอนามัยของประชาชน การบริการด้านสาธารณสุข เป็นต้น

2. หน้าที่ในการระดมสรรพกำลัง (mobilization)

- 2.1 กระตุ้นเร้าและให้สาธารณชนได้มีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนองค์กร
- 2.2 จัดการและให้คำแนะนำในด้านกิจกรรมให้แก่สมาชิกองค์กร หรือกลุ่มผู้สนับสนุนอื่น ๆ (followers)
- 2.3 พยายามโน้มน้าวใจและเปลี่ยนพฤติกรรมของคน
- 2.4 รณรงค์หาทุน

พรรณราย ทวีโชติกิจเจริญ (2541) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของวิทยุและ โทรทัศน์ในการรณรงค์หาทุนเพื่อกิจการสาธารณประโยชน์ พบว่า รูปแบบวิธีการนำเสนอของวิทยุและโทรทัศน์ในการรณรงค์ดังกล่าวมี 4 รูปแบบ คือ การเสนอข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกิจกรรมของกิจการสาธารณประโยชน์ การให้เวลาออกอากาศแก่กิจการสาธารณประโยชน์ การเข้าไปมีส่วนร่วมดำเนินกิจกรรมรณรงค์หาทุนของกิจการสาธารณประโยชน์ และการจัดกิจกรรมรณรงค์หาทุนให้กิจการสาธารณประโยชน์ ทางด้านบทบาทของวิทยุและโทรทัศน์ ประกอบไปด้วย 2 บทบาท คือ บทบาทในฐานะเป็นสื่อกลางเผยแพร่ข่าวสารการสาธารณประโยชน์ และ บทบาทในฐานะผู้ระดมสรรพกำลังในสังคมเพื่อรณรงค์หาทุนให้กิจการสาธารณประโยชน์จาก

บุคคล 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้สนับสนุนกิจกรรม กลุ่มบุคคลที่มีชื่อเสียง และกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรม

แบบจำลองการสื่อสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว นำมาใช้ในการวิเคราะห์บทบาทของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กระหว่างประเทศในประเทศไทย ในฐานะที่เป็นองค์กรหรือสถาบันหนึ่งที่ใช้สื่อมวลชนเพื่อเป็นตัวกลางในการเผยแพร่ข่าวสาร รวมทั้งวิเคราะห์สื่อมวลชนในฐานะเป็น “ผู้ให้การสนับสนุน” ให้มูลนิธิดังกล่าวดำเนินกิจการในด้านการประชาสัมพันธ์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่มูลนิธิตั้งไว้ รวมทั้งกลุ่มบุคคลที่สามารถใช้ประโยชน์จากสื่อมวลชนที่ “ให้การสนับสนุน” องค์กรต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งสามารถนำมาใช้วิเคราะห์ถึงบทบาทของกลุ่มที่ “ให้การสนับสนุน” ให้มีการใช้สื่อมวลชนโดยมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครเด็กระหว่างประเทศในประเทศไทย

2. แนวคิดการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media Advocacy)

Wallack และคณะ (1993:5) กล่าวว่า ปัจจัยหลักที่เป็นตัวกำหนดด้านการสาธารณสุข คือ สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อม และพลังอำนาจของสื่อควรถูกใช้เพื่องานในด้านการสาธารณสุข “การให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน” (Media advocacy) โดยใช้กลยุทธ์ในการใช้สื่อมวลชนเชิงรุกที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการตัดสินใจในการดำเนินการพัฒนานโยบายด้านการสาธารณสุข เนื่องจากสื่อมวลชนเป็นส่วนที่สำคัญในสังคม ที่สามารถเลือกสรร นำเสนอ กำหนด และได้แย้งในประเด็นต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ “การสนับสนุนของสื่อมวลชน” (Media advocacy) จึงเป็นการที่พยายามให้สื่อมวลชนมีอิทธิพลในการคัดเลือกประเด็นและกำหนดรูปแบบในการพูดถึงเรื่องราวของประเด็นนั้น ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์ของ “การให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน” (Media advocacy) ก็คือ เป็นการที่สื่อมวลชนให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการพัฒนา และปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับสังคม และให้มีการริเริ่มกำหนดนโยบายด้านการส่งเสริมสุขภาพชีวิตให้เท่าเทียมกันในสังคม

นอกจากนี้ Wallack และคณะ ยังได้อธิบายเพิ่มเติมอีกว่า วัตถุประสงค์ในการใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนในการดำเนินการด้านสาธารณสุขนั้น ก็เพื่อเพิ่มแรงสนับสนุนจากชุมชน และระดมสรรพกำลังจากชุมชนในการเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการสาธารณสุข ดังนั้น การที่องค์กรใด ๆ จะใช้สื่อมวลชนเพื่อการสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรนั้น จะต้องมีความหมาย และวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมสุขภาพ ดังนั้นสิ่งที่ต้องปฏิบัติเป็นอันดับแรกในการให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมสนับสนุนก็คือ ต้องเป็นความยินยอมขององค์กร มีการประสานงานกัน หรือองค์กรมี

ส่วนร่วมกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชน ทั้งนี้เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นสังคม เป็นหลักฐานสำคัญที่ทำให้สื่อมวลชนให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กร

Ronald E.Rice และ Charles K. Atkin (2001:393-399) ได้อ้างถึง Beauchamp (1976) และ Mann (1997) โดยอธิบายว่า “การให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน” (Media advocacy) เป็นการพยายามให้ได้มาซึ่งการเพิ่มเสียงการสนับสนุนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และการสร้างเสียงสะท้อนกลับเกี่ยวกับความเท่าเทียมกันของคนในสังคม ในด้านการให้บริการทางสาธารณสุขมูลฐาน โดยที่ “การให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน”(Media advocacy) นั้น แตกต่างจากการรณรงค์ด้านสุขอนามัยในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับด้านสาธารณสุข และปัญหาทางสังคมในด้านความไม่เท่าเทียมกันมากกว่าปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล
2. เป็นการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายมากกว่าการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในด้านสุขอนามัย
3. ให้ความสำคัญกับการเข้าถึงกลุ่มผู้นำความคิด และผู้ที่กำหนดนโยบายมากกว่าการเข้าถึงบุคคลที่มีปัญหา
4. ทำงานกันเป็นกลุ่มเพื่อเพิ่มจำนวนผู้ร่วมงานและเป็นการขยายสิทธิของคนเหล่านี้ มากกว่าการจัดเตรียมข้อมูลในการดูแลสุขภาพอนามัย
5. มีเป้าหมายหลักในการลดช่องว่างของอำนาจมากกว่าการเพิ่มเติมข้อมูลที่ขาดหายไป

อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อมวลชนในการสนับสนุนงานด้านสาธารณสุข เป็นเพียงกลยุทธ์ที่ช่วยเสริมมากกว่าเป็นกลยุทธ์หลัก ซึ่งหลักการพื้นฐานของการให้การสนับสนุนของ สื่อมวลชน (Media advocacy) ที่สำคัญ ก็คือ กลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน เป็นเพียงกลยุทธ์หนึ่งของกลยุทธ์ในการดำเนินงานทั้งหมดที่มีอยู่ ที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายเท่านั้น และไม่ใช่ว่าแผนการทำงานทั้งหมดขององค์กร

การให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media advocacy) ในการปฏิบัติงานขององค์กรนั้นก็เพื่อให้เข้าใจและตอบสนองปัญหาที่เกิดขึ้นของสังคมมากกว่าปัญหาส่วนบุคคล โดยการมุ่งความสนใจไปยังการดำเนินกลยุทธ์ที่อยู่ในนโยบายที่ซับซ้อน โดยเฉพาะเน้นไปยังตัวบุคคล กลุ่มบุคคล หรือองค์กรที่มีอำนาจในการเปลี่ยนแปลง และยังเน้นถึงองค์กรต่าง ๆ ที่สามารถสร้างแรงกดดันให้มีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงนโยบายได้

แนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาใช้วิเคราะห์บทบาทของสื่อมวลชนที่มีส่วนในการสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพथยาอาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่ามีการสนับสนุนในด้านการส่งเสริมด้านการสาธารณสุขเพื่อส่งเสริมสุขภาพหรือไม่ หรือใช้สื่อมวลชนในการสนับสนุนในด้านใด นอกจากนี้แบบจำลองทางการสื่อสาร และแนวคิดการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media advocacy) แล้ว แนวคิดที่นำมาใช้ประกอบในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพथยาอาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” คือแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ (Publicity) และการประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

3. แนวคิดการเผยแพร่ข่าวสาร (Publicity)

Lawrence W. Nolte และ Denis L. Wilcox (1984:4) ได้อธิบายคำว่า การเผยแพร่ (Publicity) ไว้ว่า คือ การติดต่อสื่อสารไปยังประชาชนจำนวนมากโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย (Unpaid mass communication) เพื่อเป็นการแจ้งข้อมูลข่าวสารให้ทราบ เสริมสร้างทัศนคติ และอาจเป็นการชักจูงใจให้เกิดการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการกระทำนั้นอาจจะส่งผลดีหรือผลเสียก็ได้ โดยที่การเผยแพร่ (Publicity) เป็นช่องทางหนึ่งในการสื่อสารที่นำสารจากบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งไปสู่กลุ่มเป้าหมาย

ขณะที่ พัทนี เที่ยจรรยา และคณะ (2541:99-100) ได้อธิบายถึงคำว่า การเผยแพร่ (Publicity) ว่า หมายถึง การแจ้งข่าวสาร ซึ่งอาจเกี่ยวกับสินค้า บริการ หรือความคิดไปยังประชาชน โดยการแจ้งไปนั้นต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายให้แก่สื่อกลาง ทั้งนี้การเผยแพร่ต้องกระทำโดยอาศัยสื่อมวลชนมากกว่าการติดต่อโดยบุคคล โดยที่การเผยแพร่นั้นอาจกระทำได้ใน 3 ลักษณะ คือ การเผยแพร่โดยหน่วยงานเขียนเป็น “ข่าวแจก” (Press release) ส่งไปยังสื่อมวลชน หรือเผยแพร่โดยอาศัยสื่อมวลชนเอง หรือใช้ทั้งสองวิธีควบคู่กันไป โดยที่การเผยแพร่นี้จะมีจุดยืนที่การเสนอภาพพจน์ของหน่วยงานเท่านั้น

วิรัช ภิรัตน์กุล (2535:333) ได้อธิบายว่า “ข่าวแจก” ซึ่งในภาษาอังกฤษเรียกว่า News Release หรือ Press release คือ ข่าวสารซึ่งองค์กร สถาบัน หรือหน่วยงาน ส่งหรือแจกจ่ายสู่หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้หนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนนำไปเผยแพร่ หรือกระจายข่าวสารดังกล่าวไปสู่ประชาชน เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบ และเข้าใจในตัวสถาบัน รวมทั้งเพื่อก่อให้เกิดความรู้สึก หรือภาพลักษณ์ที่ดีแก่ประชาชน อันเป็นวิธีการประชาสัมพันธ์

สัมพันธ์ขององค์กร สถาบันอย่างหนึ่ง ชาวแจกจึงมักเป็นข่าว หรือเรื่องราวเกี่ยวกับนโยบาย โครงการ หรือกิจกรรมการดำเนินงาน ฯลฯ รวมทั้งผลงานการปฏิบัติงานขององค์กรสถาบัน

4. แนวคิดการประชาสัมพันธ์ (Public Relations)

วิรัช ลภีรัตนกุล (2544:4-13) ได้รวบรวมนิยามความหมาย หรือคำจำกัดความ (definition) ของคำว่าประชาสัมพันธ์ ไว้ดังนี้

ความหมายโดยทั่วไปของ คำว่า “การประชาสัมพันธ์” ซึ่งแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า “Public Relations” โดยแปลคำว่า “Public” เป็นภาษาไทยว่า “ประชา” หมายถึง หมู่คน และแปลคำว่า “Relations” เป็นภาษาไทยว่า “สัมพันธ์” หมายความว่า การผูกพัน ดังนั้น คำว่าการประชาสัมพันธ์ ถ้าแปลตามตัวอักษรก็จะได้ความหมายว่า “การเกี่ยวข้องผูกพันกับหมู่คน”

ในพจนานุกรม World Book Dictionary ได้อธิบายถึงความหมายของการประชาสัมพันธ์ ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ

1. กิจกรรมของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน หรือบุคคลที่ปฏิบัติเพื่อชนะใจประชาชนทั่วไป รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าใจถึงนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยการแพร่กระจายข่าวสารทางเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น

2. ทศนคติของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน องค์กร สถาบัน

นอกจากนี้ ยังมีผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการได้ให้สูตร (formula) ของการประชาสัมพันธ์ไว้ อย่างสั้นๆ ว่า X (the deed) plus Y (the way the deed is interpreted) = Public Attitude

ซึ่งหมายถึง $X + Y = \text{Public Attitude}$

เมื่อ X = การกระทำ (the deed)

Y = การตีความหมายของการกระทำ (the way the deed is interpreted)

Public Attitude = ทศนคติหรือเจตคติของประชาชน

ในเมื่อแทนค่าสูตรแล้วจะได้เป็น

การกระทำ + การตีความหมายของการกระทำ = ทศนคติของประชาชน

นั่นคือ ทศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของประชาชนที่มีต่อหน่วยงาน องค์กร สถาบัน จะดี หรือเลวย่อมขึ้นอยู่กับกรกระทำของหน่วยงาน องค์กร สถาบัน และการตีความหมายการกระทำ โดยประชาชน เมื่อเป็นเช่นนี้การประชาสัมพันธ์จึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ประชาชนตีความหมายการกระทำขององค์กรสถาบันไปในทางที่ดี

สำหรับความหมายทางวิชาการนั้น สถาบันการประชาสัมพันธ์แห่งสหราชอาณาจักร (The British Institute of Public) ให้ความหมายของการประชาสัมพันธ์ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ การกระทำที่มีการวางแผนอย่างสุ่มรอบคอบ และมีความพยายามอย่างไม่ลดละ เพื่อสร้างสรรค์ และดำรงไว้ซึ่งความเข้าใจอันดีร่วมกันระหว่างสถาบันกับกลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง

ศาสตราจารย์วิจิตร อาวะกุล (2541:18-19) ได้รวบรวมความหมายของคำว่า “การประชาสัมพันธ์” ไว้ ดังต่อไปนี้ “การประชาสัมพันธ์” คือ กระบวนการสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่าง สถาบัน หน่วยงาน บริการ ฯลฯ ให้เกิดขึ้นต่อประชาชนสังคม เป็นการแนะนำองค์กร หน่วยงาน บริการ ให้เป็นที่รู้จักของประชาชนในแง่คุณภาพ ความดี ความเด่น ความมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ เกิดภาพลักษณ์ที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ ชื่อเสียง เกียรติยศ ความมั่นคง ความเชื่อถือไว้ใจได้ เลื่อมใส ศรัทธา ให้การสนับสนุน มีทัศนคติเชิงบวกต่อบริการ หน่วยงาน หรือสถาบัน จากประชาชน และการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานใดๆ ก็คือ การสื่อสารข่าวสารความรู้สึกไปยังประชาชน เพื่อชักชวน ให้ประชาชนร่วมมือ เห็นด้วยกับการดำเนินงานของสถาบัน หมายถึง ความรู้สึกที่ดีและประทับใจ ของประชาชน รวมทั้งปรับปรุงการดำเนินงานของหน่วยงานให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ประชาชนได้ด้วย

การประชาสัมพันธ์ของหน่วยงาน สถาบัน หรือองค์กรต่างๆ จำเป็นต้องมีเครื่องมือเพื่อใช้ ในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน สถาบัน หรือ องค์กรนั้นๆ ซึ่งลักษณะ สตะวาทีน (2540:172-186) ได้อธิบายเกี่ยวกับการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ว่า ในการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ขององค์กรหรือสถาบัน สิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็น อย่างยิ่งก็คือ นักประชาสัมพันธ์ต้องทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสารเพื่อชี้แจง หรือเพื่อให้ความรู้ หรือเพื่อทำความเข้าใจในกับประชาชนให้รับทราบถึงนโยบาย วัตถุประสงค์ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น ๆ และสื่อสารไปยังประชาชน วิธีที่จะให้ได้มาซึ่งความสำเร็จมีหลายวิธี แต่วิธีที่ นิยมใช้กันมากก็คือ การเลือกสื่อช่วยส่งเสริมให้การดำเนินเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างกว้างขวาง

สำหรับการดำเนินงานประชาสัมพันธ์นั้น นักประชาสัมพันธ์มีสื่อที่สามารถนำมาใช้เพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานได้ 2 ประเภทคือ

1. Controlled Media คือสื่อที่นักประชาสัมพันธ์จัดทำขึ้นเองทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ รูปแบบ การผลิต รวมทั้งวิธีการดำเนินการเผยแพร่ไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งการใช้สื่อประเภทนี้นักประชาสัมพันธ์สามารถเจาะจงประชาชนเป้าหมายได้เป็นกลุ่มๆ สื่อเหล่านี้ได้แก่ สิ่งพิมพ์ (Printed media) คำพูด (Spoken words) ภาพและเสียง (Sight and sound) การจัดเหตุการณ์พิเศษ (Special events) เป็นต้น

2. Mass Media คือ สื่อที่นักประชาสัมพันธ์สามารถใช้เผยแพร่ข่าวสารไปยังผู้รับสาร ซึ่งเป็นประชาชนจำนวนมาก หรือที่เรียกว่ามวลชน (Mass audience) ประชาชนเหล่านี้อยู่กันอย่างกระจัดกระจายในที่ต่างๆ กัน แต่ด้วยพัฒนาการทางด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร จึงทำให้สามารถใช้สื่อประเภทนี้ถ่ายทอดข่าวสารการประชาสัมพันธ์ไปสู่คนจำนวนมากได้ในเวลาเดียวกัน หรือใกล้เคียงกันอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนเหล่านี้ ได้แก่ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร และภาพยนตร์

เกษม จันทรน้อย (2537 : 25-26) อ้างถึงงานวิจัยของพรทิพย์ วรภิกโกคาทร เกี่ยวกับสื่อที่นักประชาสัมพันธ์ไทยนิยมมากที่สุดมี 7 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์และนิตยสาร
2. วิทยุโทรทัศน์
3. สื่อสิ่งพิมพ์ แผ่นพับ วารสารภายใน แผ่นปลิว
4. วิทยุกระจายเสียง
5. สื่อบุคคล
6. ภาพยนตร์ วิดีโอ
7. กิจกรรมช่วยเหลือสังคม

นอกจากนี้ เกษม จันทรน้อย (2537 : 45-47) ยังให้หลักเกณฑ์ในการเลือกสื่อซึ่งต้องพิจารณาอย่างรอบคอบและมีโอกาสเลือกตามความเหมาะสมตามที่หน่วยงานต้องการ โดยนักประชาสัมพันธ์จะต้องคำนึงถึงปัจจัยหลัก ดังนี้

1.ประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย การสร้างความสัมพันธ์กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งมุ่งหวังให้คนนิยม ยกย่อง เลื่อมใสและศรัทธา มาร่วมมือกับหน่วยงาน ปกป้ององค์กร ทั้งกลุ่มเป้าหมายทั่วไป และเป้าหมายหลักโดยเฉพาะ

2.งบประมาณ ปัจจัยสำคัญที่ต้องมีการว่าจ้าง การหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ต้องมีเงินดำเนินการ

3.เวลา ปริมาณของการเผยแพร่ที่ต้องใช้เวลาอย่างน้อย ความเร็วในการเผยแพร่มากกว่า ปริมาณและจังหวะของการเผยแพร่ในแต่ละข่าวสาร เหตุการณ์ ล้วนแต่ต้องการความเร็ว ที่สุดเป็นสำคัญ

4.ข่าวสาร ดึงดูดความสนใจเนื้อหาข่าวสารที่แตกต่างกันในปริมาณและคุณภาพ อาจจะมีสั้น ๆ ในบางเรื่อง และบ่อย ๆ จะดีมากกว่า หรืออาจจะเป็นภาพดีกว่าข้อความ หรือมีทั้งภาพและข่าวสาร สื่อมวลชนจะเป็นเป้าหมายอันหนึ่งในการเผยแพร่ข่าวสารต่อไปยังเป้าหมายที่องค์กรพึงประสงค์

5.ผลที่คาดว่าจะได้รับ สื่อที่เลือกใช้จะมีประสิทธิภาพมากน้อยต่างกัน ผลจะตามมาอย่างเห็นได้ชัด

6.ประสิทธิภาพของสื่อที่เลือกใช้ ประสิทธิภาพของสื่อจะต้องดูที่คุณสมบัติเปรียบเทียบ

7.วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ การมีภาพพจน์ที่ทำให้เกิดความต้องการในภาพรวมที่จะใช้สื่อเพื่อความรู้ ความเข้าใจ ให้ทัศนคติที่ดี

8.คุณสมบัติและความสามารถของบุคลากร ศักยภาพของเจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นตัวนำเสนอ เช่น ภาระงานเปิดงานจะมีความสำคัญ หรือเด่นต่อข่าวเพียงใด

9.ลักษณะและนโยบายของสถาบัน พยายามเผยแพร่ในสื่อมวลชนเป็นหลักหรือเป็นรอง เพื่อให้หน้าเชื่อถือ เพิ่มค่าของข่าวต่อหน่วยงานที่สามารถควบคุมสื่อได้

10.ความพร้อมด้านวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือหากเครื่องมือดีมีผลต่อการเผยแพร่ดีขึ้น

11.ความสัมพันธ์และความร่วมมือจากเจ้าของสื่อ ความสัมพันธ์กับคนคุมสื่อ คุมคอรัมน์ จะเผยแพร่ให้หรือไม่เพียงใด จะส่งผลให้งานล้มเหลวหรือประสบผลสำเร็จได้

12.ตัวแปรอื่นๆ เช่น สภาพสังคมในขณะที่เลือกสื่อ ความคงทนของข่าวสาร เป็นต้น

นอกจาก สื่อมวลชนแล้ว ยังมีสื่ออีกหลายประเภทที่องค์กรต่างๆ สามารถเลือกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์ได้ โดยวิรัช ลภวิรัตนกุล (อ้างแล้ว : 2530 : 155 - 159) ได้อธิบายถึงการจัดเหตุการณ์พิเศษ (Special events) ไว้ว่า เป็นกิจกรรมของการประชาสัมพันธ์ซึ่งใช้ป็นสื่อ หรือเครื่องมือในด้านการประชาสัมพันธ์ (The tool of PR) อีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือจากเครื่องมือสื่อสารอื่นๆ ที่นำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสื่อสารด้าน

อิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น หรือสื่อที่เป็นสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Printed media) เช่น จุลสาร จดหมายข่าว แผ่นพับ และแผ่นปลิว เป็นต้น

นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดเหตุการณ์พิเศษ

1. เพื่อกระตุ้นและเรียกร้องความสนใจจากประชาชน (To call public attention) โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมและให้ประชาชนมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในสิ่งที่ต้องการเผยแพร่ หรือประชาสัมพันธ์ให้กระจายออกไปสู่วงกว้าง

2. เพื่อให้ประชาชนได้รับความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เราประสงค์ รวมทั้งผลงาน ความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้า และผลผลิตหรือผลงานขององค์กรสถาบัน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนรับรู้ เห็นจริงเห็นจัง และประจักษ์แก่ตนเอง

3. เพื่อเพิ่มพูน และส่งเสริมบทบาทขององค์กรสถาบันที่มีต่อชุมชน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี (To enhance an organization's role in the community)

4. เพื่อสร้างความสัมพันธ์ส่วนบุคคล (Personal relationships) โดยปกติเมื่อองค์กรสถาบันจัดเหตุการณ์พิเศษขึ้น ก็ย่อมมีประชาชนมาเกี่ยวข้องมากมาย มีการพบปะกับบุคคลต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งอาจมีการบรรยายสรุปหรือนำชมสิ่งต่าง ๆ ภายในงาน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีได้โดยง่าย

5. เพื่อเผยแพร่เกียรติคุณ และให้เป็นที่ยอมรับของประชาชน การจัดเหตุการณ์พิเศษขององค์กรสถาบัน ย่อมเป็นการประกาศเกียรติคุณ ชื่อเสียงขององค์กรไปในตัวด้วย ทำให้ประชาชนได้รู้จัก เข้าใจ ยอมรับ ตลอดจนเกิดความศรัทธาเลื่อมใสในตัวองค์กรสถาบันนั้น ๆ ด้วย

6. เพื่อตอบสนองความพอใจและความต้องการของประชาชนที่อยากจะมีส่วนร่วมด้วย (Participate) ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานหรือองค์กรสถาบันจัดขึ้น โดยปกติแล้วประชาชนย่อมคาดหวัง และอยากจะมีโอกาสที่จะร่วมในกิจกรรมของหน่วยงานหรือสถาบันที่เขาสนใจ หรือมีส่วนผูกพันอยู่ด้วยไม่ว่ามากหรือน้อยก็ตาม

7. เพื่อสร้างชื่อเสียงและความนิยมในหมู่ประชาชน รวมทั้งเพื่อผลทางด้านความสัมพันธ์ของหน่วยงานหรือองค์กรสถาบัน

8. เพื่อเผยแพร่บอกกล่าวถึงความเจริญ และพัฒนาขององค์กรสถาบัน ตลอดจนผลงานและความก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้งของสถาบันให้สาธารณชนได้ทราบ

ประเภทของเหตุการณ์พิเศษ

1.การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special days and week) คือหน่วยงานหรือองค์กรสถาบัน จัดงานเหตุการณ์พิเศษขึ้นโดยเลือกกำหนดเอาวันสำคัญหรือสัปดาห์สำคัญโดยเฉพาะเจาะจงขึ้นมาเอง แล้วถือเอาว่าวันหรือสัปดาห์ช่วงนั้นเป็นระยะเวลาจัดงานพิเศษของตน

2.การจัดการแสดงนิทรรศการ (Display and exhibits) เป็นการจัดงานขององค์กรสถาบันเพื่อผลทางด้านการศึกษาสัมพันธ์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะแสดงให้เห็นถึงกิจการ ความก้าวหน้า ตลอดจนผลงานที่ผ่านมาของหน่วยงานหรือองค์กรสถาบันให้ประชาชนได้ชม

3.การพบปะการประชุม (Meeting and conferences) คือ การจัดให้มีการพบปะหรือประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายได้มีโอกาสพบปะและเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ซึ่งถือเป็นเหตุการณ์พิเศษเช่นกัน

4.การจัดงานวันครบรอบปี (Anniversaries) คือ การจัดงานในวันเวียนมาบรรจบครบรอบการก่อตั้ง หรือสถาปนาหน่วยงาน หรือองค์กรสถาบันรัฐบาล หน่วยงานธุรกิจภาคเอกชน และองค์กรสาธารณกุศลต่าง ๆ เพราะการจัดงานดังกล่าว เป็นการสร้างโอกาส (create opportunities) ในการติดต่อสื่อสารประชาสัมพันธ์กับประชาชนและชุมชน เป็นโอกาสอันดีที่องค์กรสถาบันจะได้แสดงถึงความก้าวหน้า ความสำเร็จ และการมีส่วนร่วมช่วยเหลือ สร้างสรรค์สังคมส่วนรวมให้ประจักษ์แก่สายตาประชาชน รวมทั้งเป็นการสร้างความไว้วางใจและชื่อเสียงเกียรติคุณ ตลอดจนความเลื่อมใสศรัทธาในหน่วยงาน

5.การให้รางวัลพิเศษ (Special awards) คือ การที่หน่วยงานสถาบันจัดมอบรางวัลพิเศษให้แก่บุคคลที่สร้างสรรค์ หรือบำเพ็ญประโยชน์ในสิ่งที่ดีงามแก่สังคมส่วนรวม หรือเป็นบุคคลดีเด่นหรือบุคคลตัวอย่าง เป็นต้น โดยอาจมอบให้แก่บุคคลภายในสถาบันและภายนอกสถาบันก็ได้

6.การเปิดให้เยี่ยมชมหน่วยงานสถาบัน (Open house) คือ การที่องค์กรสถาบันเปิดหน่วยงานให้บุคคลภายนอกเข้าเยี่ยมชมกิจการ ซึ่งนับว่าเป็นเหตุการณ์พิเศษประเภทหนึ่ง ที่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับประชาชน

7.การจัดงานประกวด (Contest) อาจเป็นการจัดประกวดเฉพาะกลุ่มบุคคลภายในสถาบัน หรืออาจมีการจัดประกวดสำหรับบุคคลภายนอกด้วย

8.การอุปถัมภ์งานของชุมชน (Sponsored community events) คือ การที่องค์กรสถาบันให้ความอุปถัมภ์ หรือสนับสนุนงานของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่จะปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชน หรือท้องถิ่น ได้แก่ ส่งเสริมปรับปรุงทางการศึกษาของชุมชนในท้องถิ่น ด้านสุขอนามัยของชุมชน เป็นต้น

9.การให้ความสนับสนุนแก่องค์กรต่างๆ (Sponsored organization) คือการที่องค์กรสถาบันให้ความสนับสนุนโดยเข้าไปจัดการหรือดำเนินการสิ่งใดสิ่งหนึ่งแก่องค์กรต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อสร้างความนิยมศรัทธาแก่สถาบัน

นอกจากนี้ อรรถพรณ ปิลาพันธ์โอวาท (2537:195) ได้อ้างถึงงานวิจัยของ ชัยวุฒิ สวัสดิ์รักษ์ ที่ศึกษาการสื่อสารของหน่วยการปกครองท้องถิ่นกับประชาชนของเทศบาลตำบลกันตัง ไว้ว่า สื่อมวลชนที่นิยมใช้โดยเรียงตามความสำคัญ ได้แก่ เสียงตามสาย วิทยุกระจายเสียง ป้ายประกาศจดหมาย รถประชาสัมพันธ์เคลื่อน แผ่นปลิวโฆษณา ส่วนสื่อบุคคล ได้แก่ พนักงานเทศบาล ผู้สื่อข่าวสาธารณสุขตำบล นักเรียน และอาสาสมัครหมู่บ้าน โดยเสียงสื่อตามสายและพนักงานเทศบาลเป็นสื่อที่ประชาชนได้รับบ่อยครั้งมากที่สุด และเข้าถึงในข้อมูลข่าวสารได้ดีที่สุด

สกุล มีนิต (2545) ได้ศึกษาการรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ของประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับสื่อประชาสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ของประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ผลวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี มีลักษณะทางประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อประชาสัมพันธ์แตกต่างกัน โดยในด้านการเปิดรับข่าวสาร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อมวลชน สื่อบุคคล และสื่อเฉพาะกิจ ผลการวิจัยพบว่า สื่อมวลชนที่กลุ่มตัวอย่างได้เปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. มากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ รองลงมาคือวิทยุ และน้อยที่สุด คือ สื่อหนังสือพิมพ์ ส่วนสื่อบุคคล มากที่สุดคือ เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการ รองลงมาคือ เพื่อนบ้าน สมาชิกในครอบครัว ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ และน้อยที่สุดคือ กำนัน สำหรับสื่อเฉพาะกิจมากที่สุด คือ แผ่นพับ รองลงมาคือป้ายประกาศ เอกสารทางราชการ และน้อยที่สุด คือ หอกระจายข่าว และกลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ในระดับปานกลาง โดยพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมถวายเป็นพระราชกุศลในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

แนวคิดดังกล่าวใช้เพื่อการวิเคราะห์งานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี รวมทั้งกลยุทธ์การเลือกใช้สื่อต่าง ๆ เพื่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ

จากแบบจำลองทางการสื่อสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทำให้เกิดข้อสันนิษฐานในการวิจัยว่า มูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit organization) ได้ใช้ช่องทางสื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจการของมูลนิธิ โดยที่เครือข่ายบุคคลและเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ มีส่วนในการช่วยเหลือให้สื่อมวลชนสนับสนุนกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในด้านการเข้าถึงสื่อมวลชนเพื่อให้ได้รับความร่วมมือในด้านรายการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้สาธารณชนและบุคคลที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิฯ ได้รับรู้และเข้าใจ ตระหนักถึงภารกิจของมูลนิธิฯ การเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อสาธารณชน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการระดมสรรพกำลังในสังคม และความช่วยเหลือในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งจากประชาชนและองค์กรอื่น ๆ ด้วย จากแบบจำลองทางการสื่อสาร แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ทำให้เกิดข้อสันนิษฐานในการวิจัยข้อที่ 1 และ 2 คือ มูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit organization) ได้ใช้ช่องทางสื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์กิจการของมูลนิธิ โดยที่เครือข่ายบุคคลและเครือข่ายองค์กรต่าง ๆ มีส่วนในการช่วยเหลือให้มูลนิธิ พอ.สว. เข้าถึงสื่อมวลชนได้อย่างไร และสื่อมวลชนมีส่วนในการสนับสนุนกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ด้วยการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรมและความเคลื่อนไหวของมูลนิธิ พอ.สว. ให้สาธารณชน และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิฯ ได้รับรู้และเข้าใจ และเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อมูลนิธิ พอ.สว. ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดตามแบบจำลองการสื่อสารของเวสลีย์-แม็คลิน เชื่อมโยงกับแนวคิดการให้การสนับสนุนของสื่อมวลชน (Media advocacy) วิเคราะห์ในส่วนของบทบาทของเครือข่ายบุคคลและองค์กรต่าง ๆ และองค์กรสื่อมวลชน ในการให้การสนับสนุนมูลนิธิ พอ.สว. ในด้านการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ผ่านสื่อมวลชน นอกจากนี้ ผู้วิจัย ยังได้ใช้แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ (Publicity) และแนวคิดด้านการประชาสัมพันธ์ (Public Relations) เพื่อให้ทราบถึงการวางนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ วัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. กลยุทธ์การเข้าถึงสื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว. และการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ชนิดต่างๆ เช่น ข่าว แจก วารสาร หรือการจัดเหตุการณ์พิเศษ (Special events) เป็นเครื่องมือในการทำงานด้านประชาสัมพันธ์

สำหรับข้อสันนิษฐานข้อที่ 3 มูลนิธิ พอ.สว. มีศักยภาพในการใช้ช่องทางสื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ และสร้างทัศนคติที่ดีให้กับสาธารณชน ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบจำลองของ เวสลีย์-แม็คลิน เพื่ออธิบายถึงผลตอบรับจากผู้ที่ใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. รวมทั้งอาสาสมัคร เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ ว่าสามารถรับ

รู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง และการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว. ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” นั้น ผู้วิจัยกำหนดใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมุ่งศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจ และอธิบายให้เข้าใจถึงการใช้สื่อมวลชนขององค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit Organization) ที่ได้ยกมาศึกษา ซึ่งมีวิธีการในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” มี 3 ประเภท คือ

1. แหล่งข้อมูลประเภทบุคคล แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้ที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งผู้ที่อยู่ในสายงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้แก่

1. นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในฐานะประธานกรรมการการประชาสัมพันธ์และประธานคณะอนุกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือเพื่อติดต่อขอสัมภาษณ์ นายแพทย์ยุทธ โดยส่งหนังสือผ่านคุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งแต่ช่วงต้นเดือนมกราคม แต่เนื่องจากนายแพทย์ยุทธ มีภารกิจต้องออกตามเสด็จสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ออกเยี่ยมการปฏิบัติงานหน่วยแพทย์ พอ.สว. อยู่เสมอ ประกอบกับมีภารกิจมาก แต่ต่อมาวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยได้รับการประสานงานจากคุณเพ็ญจิต เลขาอนุการของนายแพทย์ยุทธ เพื่อนัดหมายเวลาสัมภาษณ์ โดยได้นัดสัมภาษณ์ในวันที่ 28 มกราคม พ.ศ.2547 เมื่อถึงวันสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้นำเทปอัดเสียงติดตัวไปด้วยเพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วน ทั้งนี้ นายแพทย์ยุทธ ได้กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่หลังจากที่นำเทปกลับมา

ฟังปรากฏว่าเทปที่อัดเสียงนายแพทย์ยุทธ บางช่วงสัญญาณไม่ดี เสียงขาดหาย เป็นอุปสรรคอย่างมาก ประกอบกับมีข้อมูลบางประการที่ผู้วิจัยยังไม่ได้ถาม จึงโทรศัพท์ติดต่อคุณเพ็ญจิต เลขานุการเพื่อขออนัดสัมภาษณ์นายแพทย์ยุทธอีกครั้ง ซึ่งนายแพทย์ยุทธไม่ขัดข้อง และได้นัดสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 ซึ่งได้รับความร่วมมือในการให้ข้อมูลเป็นอย่างดี นอกจากนี้ นายแพทย์ยุทธ ได้ชักชวนให้ผู้วิจัย ติดตามไปดูการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. ในช่วงวันที่ 3-4 มีนาคม พ.ศ.2547 ซึ่งในครั้งนี้เป็นช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จพระราชดำเนิน ออกเยี่ยมการปฏิบัติงานหน่วยแพทย์ พอ.สว.ด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้ตอบตกลง และติดตามโดยเดินทางไปด้วยตนเอง

สำหรับประเด็นคำถามที่ถาม นายแพทย์ ยุทธ โภธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. เป็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับ

- ความสำคัญและประวัติด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.
- วัตถุประสงค์การประชาสัมพันธ์
- การวางแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์
- วัตถุประสงค์การตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ และหลักเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งต่างๆ
- ลักษณะการดำเนินงานของคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- ประโยชน์ที่มูลนิธิได้รับจากการตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
- เปรียบเทียบการใช้สื่อมวลชนในสมัยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
- การได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ
- ลักษณะเนื้อหาข่าวที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงอะไรบ้าง
- การพัฒนาและปรับปรุงงานด้านการประชาสัมพันธ์ในอนาคต

2. รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือติดต่อของสัมภาษณ์ส่งไปยังบริษัท กู๊ด คอมมูนิเคชั่น จำกัด แล้วแต่ยังไม่ได้รับการติดต่อประสานงานกลับมาแต่อย่างใด จึงไม่ได้สัมภาษณ์

3.คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด หรือ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือติดต่อขอสัมภาษณ์คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ โดยยื่นหนังสือผ่านคุณลำดวน ต่ายใหญ่เพียงเลขานุการของคุณสุรางค์ เมื่อวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2547 และในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ไปขอทราบคำตอบจากคุณลำดวน ปรากฏว่า คุณลำดวนได้ตอบว่าคุณสุรางค์ได้ตอบปฏิเสธไม่สะดวกในการสัมภาษณ์

4.พลโท เลิศรัตน์ รัตนวานิช ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันได้เลื่อนยศ เป็นพลเอก เลิศรัตน์ รัตนวานิช ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง กองทัพบก ผู้วิจัยได้ติดต่อประสานงานกับคุณพจนาด เจริญภิญโญยิ่ง ผู้ช่วยบรรณาธิการข่าวเกษตร ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เพื่อขอคำแนะนำ คุณพจนาด จึงได้ช่วยประสานงานกับสุธาทิพย์ ธีระเวช ผู้สื่อข่าวสายทหาร-การเมือง ให้ช่วยติดต่อประสานงานกับ พลเอกเลิศรัตน์ ซึ่งคุณสุธาทิพย์ ได้ประสานติดต่อให้และให้เบอร์โทรศัพท์มือถือของพลเอก เลิศรัตน์ ให้แก่ผู้วิจัยเพื่อติดต่อกลับไปอีกครั้งหนึ่ง โดยพลเอกเลิศรัตน์ ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ ณ กองบัญชาการ กองทัพบก ในวันที่ 2 เมษายน พ.ศ.2547 เวลา 13.00 น. ซึ่งพลเอกเลิศรัตน์ ได้ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างมาก

5.คุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ปัจจุบันคุณพิพัฒน์ ได้เกษียณอายุราชการแล้ว โดยตำแหน่งสุดท้ายก่อนเกษียณ คือ ผู้ตรวจราชการสำนักนายกรัฐมนตรี ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2542 คุณพิพัฒน์ ดำรงตำแหน่งรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ จึงได้รับเชิญให้ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการดังกล่าว ผู้วิจัยได้ค้นเบอร์โทรศัพท์บ้านจากเว็บไซต์ www.yellowpages.co.th และได้โทรศัพท์สัมภาษณ์คุณพิพัฒน์ ในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ. 2547 ซึ่งคุณพิพัฒน์ได้ให้ความร่วมมือตอบคำถามผู้วิจัยเป็นอย่างดี และให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

6.คุณฉลอง จันทบาล ในฐานะกรรมการ และผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ผู้วิจัยได้ทำหนังสือติดต่อขอสัมภาษณ์ คุณฉลอง จันทบาล แล้ว แต่คุณฉลอง ไม่สะดวกและตอบปฏิเสธ โดยขอให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. จะได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์มากกว่า ผู้วิจัยจึงไม่ได้สัมภาษณ์

ทั้งนี้ในส่วนขอประเด็นคำถามที่ถามในส่วนของคุณคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

- ได้รับการแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.อย่างไร
- ในส่วนที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ได้ทำงานให้กับมูลนิธิ พอ.สว. ในด้านใดบ้าง
- หน่วยงานที่ท่านสังกัดมีส่วนช่วยเหลืองานด้านการประชาสัมพันธ์โดยใช้สื่อมวลชน เพื่อสนับสนุนกิจการของมูลนิธิ พอ.สว.อย่างไรบ้าง

สำหรับในส่วนของผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งในคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ได้แก่

1. พลตรีเกียรติคุณ สุทธิรักษ์ ผู้แทนจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ในฐานะอนุกรรมการ ทั้งนี้ได้ทราบจากคุณสกุล มินิด รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่า พลตรีเกียรติคุณ สุทธิรักษ์ ได้ลาออกจากการเป็นคณะอนุกรรมการฯ แล้ว และยังไม่มีการแต่งตั้งใหม่ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยได้พยายามติดต่อสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ แต่ไม่พบพลตรีเกียรติคุณ จึงไม่สามารถสัมภาษณ์ได้

2. ทันตแพทย์หญิงนัยนา แพ้วศรีสกุล ผู้อำนวยการสำนักงานสวนนิเทศและประชาสัมพันธ์กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะอนุกรรมการ ผู้วิจัยได้ค้นเบอร์โทรศัพท์ของทันตแพทย์หญิงนัยนาทางเว็บไซต์ของกระทรวงสาธารณสุข และได้ติดต่อกับทางโทรศัพท์ แต่เนื่องจาก ทันตแพทย์หญิงนัยนา มีภาระกิจค่อนข้างมาก การติดต่อขออนัดสัมภาษณ์จึงไม่สะดวก ในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2547 ผู้วิจัยจึงได้ส่งโทรสารไปให้ทันตแพทย์หญิงนัยนา ได้ทราบถึงประเด็นคำถาม จากนั้นผู้วิจัยได้ประสานงานกับ คุณจันจิรา ธนาธิคม ผู้สื่อข่าวประจำกระทรวงสาธารณสุข ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เพื่อช่วยประสานงานนัดสัมภาษณ์ ซึ่งทันตแพทย์หญิงนัยนา ได้กรุณาอนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ในวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2547 เวลาประมาณ 17.00 น. ตลอดเวลาการสัมภาษณ์ ทันตแพทย์หญิงนัยนาได้ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามเป็นอย่างดี

3. คุณจิตติมา จารุจินดา นักประชาสัมพันธ์ 8 สำนักนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะอนุกรรมการ ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อไปยังคุณจิตติมา จารุจินดา ที่กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดี แต่ทั้งนี้คุณจิตติมา กล่าวว่าขณะนี้ไม่ปฏิบัติงานในส่วนงานด้านประชาสัมพันธ์แล้ว โดยได้ย้ายมาปฏิบัติงานในส่วนงานด้านการประเมินผล

แทน แต่ได้เคยมีส่วนร่วมในการประชุมอนุกรรมการ 1 ครั้งและมีโอกาสได้ตามเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ออกเยี่ยมการปฏิบัติงานหน่วยแพทย์ พอ.สว. 1 ครั้ง เมื่อปี พ.ศ. 2542 ต่อจากนั้นก็ไม่ได้ร่วมประชุมอีกเลย แต่คุณจิตติมายินดีให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ผ่านทางโทรศัพท์ ในวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ.2547

4. ดร.กาญจนา จันทร์ไทย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการ เนื่องจาก ดร.กาญจนา จันทร์ไทย ได้ย้ายไปดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ที่จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยจึงได้ค้นเบอร์โทรศัพท์บ้าน ดร.กาญจนา ในกรุงเทพมหานคร เพื่อประสานงานขอเบอร์โทรศัพท์เคลื่อนที่ หลังจากนั้น ผู้วิจัยติดต่อกับดร.กาญจนา เพื่อขอสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ ในวันที่ 4 เมษายน พ.ศ.2547 ซึ่งดร.กาญจนา ได้ให้ความร่วมมือในการตอบคำถามผู้วิจัยได้เป็นอย่างดี

ประเด็นคำถามที่ถามในส่วนของอนุกรรมการ ดำเนินการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. มีดังนี้

- ท่านได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการได้อย่างไร
- ท่านและหน่วยงานของท่านมีส่วนช่วยเหลืองานด้านการใช้สื่อมวลชน และการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.อย่างไรบ้าง

5. คุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในฐานะอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ ผู้วิจัยได้ติดต่อกับคุณสกุล มีนิต ตั้งแต่ในช่วงทำโครงร่างวิจัยเรื่องนี้ โดยใช้โทรศัพท์ติดต่อพูดคุยเพื่อขอข้อมูลเบื้องต้น และเดินทางไปพบเพื่อขอความอนุเคราะห์ในด้าน เอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับประวัติ และงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้งคุณสกุล ได้กรุณาเป็นผู้ประสานงานส่งหนังสือขอสัมภาษณ์ให้กับนายแพทย์ยุทธ โพธารามิก และ คุณนิตตา กล่อมเกลี้ยง พร้อมทั้งแนะนำและให้เบอร์โทรศัพท์แก่ผู้วิจัยเพื่อติดต่อกับอนุกรรมการท่านอื่นๆ โดยตลอดเวลาที่ผ่านไป คุณสกุล ให้ความร่วมมือและให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์คุณสกุล มีนิต โดยใช้เทปอัดเสียงเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน เมื่อวันที่ 28 มกราคม 2547 และยังได้ใช้โทรศัพท์เพื่อสัมภาษณ์และขอข้อมูลเพิ่มเติมหลังจากนั้นอีก 2-3 ครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลในส่วนที่ขาดหายไป ซึ่งคุณสกุลได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี สำหรับประเด็นคำถามที่ถาม คุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. เป็นคำถามที่เกี่ยวกับ

- งานด้านการประชาสัมพันธ์ของพอ.สว. มีอะไรบ้าง
- การทำงานด้านวารสารและจุลสาร พอ.สว.เริ่มตั้งแต่เมื่อไหร่ มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร และมีการจัดส่งให้กลุ่มเป้าหมายกลุ่มใดบ้าง
- ขั้นตอนการติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ
- ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวอย่างไรบ้าง
- ต้องปรับปรุงงานด้านประชาสัมพันธ์อย่างไร
- ความคิดเห็นเกี่ยวกับงานด้านการประชาสัมพันธ์ขององค์กร
- ความรู้สึกเกี่ยวกับองค์กร
- ลักษณะข่าวที่เผยแพร่ออกไปสู่สาธารณชนเป็นอย่างไร มีการเปลี่ยนแปลงในด้านใด และมีความพอใจหรือไม่

นอกจากนี้ คุณสกุล มีนิล ได้แนะนำให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ คุณนิตดา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มูลนิธิแพथ้อาสาสมัครใจพระศรีนครินทรบรมราชชนนี เพิ่มอีก 1 ท่านเพราะคุณนิตดา ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าฝ่ายฯ ที่ดูแลงานด้านประชาสัมพันธ์ ประกอบกับได้ปฏิบัติงานในมูลนิธิดังกล่าวมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 จนถึงปัจจุบัน จึงน่าจะเป็นอีกผู้หนึ่งที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับมูลนิธิ เป็นอย่างดี ซึ่งคุณนิตดา ได้อนุญาตให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ ในวันที่ 13 มีนาคม พ.ศ.2547 ตลอดเวลาการสัมภาษณ์ คุณนิตดาให้ความร่วมมือตอบคำถามผู้วิจัยเป็นอย่างดี โดยได้สัมภาษณ์ในประเด็นคำถามดังต่อไปนี้

- แรงจูงใจในการทำงานให้กับมูลนิธิ พอ.สว.
- การเปลี่ยนแปลงรูปแบบขององค์กร
- การให้ความสำคัญด้านงานประชาสัมพันธ์เริ่มเมื่อไหร่ และมีลักษณะการดำเนินงานอย่างไร
- การเริ่มก่อตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนในองค์กร
- เปรียบเทียบลักษณะข่าวที่เผยแพร่สู่สาธารณชนระหว่างในช่วงที่สมเด็จพระศรีนครินทรบรมราชชนนี ทรงดำรงตำแหน่งองค์นายกิตติเมตติศักดิ์ และช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับงานมูลนิธิ พอ.สว. ในระยะหลัง
- งานข่าวที่นำเสนอออกไปโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างไร

กลุ่มที่ 2 อาสาสมัครสายแพทย์สายสาธารณสุข และอาสาสมัครสมทบ จำนวน 15 คน
 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางไปพร้อมกับการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว.ในจังหวัดต่างๆ

โดยเลือกจังหวัดที่ผู้วิจัยสามารถขับรถยนต์เดินทางไปเองได้สะดวก เป็นจังหวัดที่ไม่ไกลจาก กรุงเทพมหานครมากนัก ทั้งนี้ได้ขอคำแนะนำจากคุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้คำแนะนำ ทั้งนี้ผู้วิจัยเลือกไปสัมภาษณ์อาสาสมัคร พอ.สว. ในการออกหน่วยแพทย์ที่บ้านวังข้าวสาร ตำบลกัลดีหลวง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการออกหน่วยปกติ โดยผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อกับ คุณจุฬาลักษณ์ ทองเดช ผู้ประสานงาน พอ.สว. ประจำจังหวัดเพชรบุรี ซึ่งคุณจุฬาลักษณ์ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี และยินดีให้ติดตามหน่วยแพทย์ไปด้วย ซึ่งจากการออกหน่วยแพทย์ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีโอกาสสัมภาษณ์อาสาสมัครสายแพทย์ สายสาธารณสุข แต่เนื่องจากเวลาค่อนข้างจำกัด เพราะต้องเดินทางเข้าไปในพื้นที่ค่อนข้างไกล จึงสัมภาษณ์ได้จำนวนน้อย เพียง 5 ท่านเท่านั้น

เนื่องจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกได้ผู้สัมภาษณ์จำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงตัดสินใจออกเดินทางครั้งที่สอง โดยในครั้งนี้ ได้รับความกรุณาจากนายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. อนุญาตให้ผู้วิจัยติดตามไปด้วย ซึ่งในครั้งนี้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะเสด็จออกเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ที่ปฏิบัติงาน ณ โรงเรียนบ้านเขาสัตตพรม บ้านสระตาพรม ตำบลเกาะจันทร์ กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี ผู้วิจัยจึงได้ประสานงานกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขจังหวัด เพื่อขอติดตามไปด้วย โดยขับรถยนต์เดินทางไปด้วยตัวเอง ไปพบเจ้าหน้าที่ที่สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี และติดตามขบวนไปยังจุดที่มีการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. เพื่อสัมภาษณ์อาสาสมัครเพิ่มเติม แต่มีอุปสรรคเพราะมีประชาชนมารับบริการจำนวนมาก ต้องใช้เวลาช่วงพักเที่ยงในการสัมภาษณ์ อีกทั้งอาสาสมัครและเจ้าหน้าที่ส่วนมาก ต้องเตรียมรับเสด็จ จึงมีเวลาค่อนข้างน้อย ผู้วิจัยจึงสัมภาษณ์ ได้เพียง 3 ท่านเท่านั้น แต่ก็ได้รับความร่วมมือจากผู้ที่ทำให้สัมภาษณ์เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้แบ่งกลุ่มอาสาสมัครที่ให้สัมภาษณ์ทั้งหมดออกเป็นกลุ่มย่อย 3 กลุ่ม ได้แก่

1.กลุ่มที่เข้าเป็นอาสาสมัครในช่วงปี พ.ศ. 2514-2524 ได้แก่

1.1 นายแพทย์อำนาจ ประสक्ति (นามสกุลเดิมเอี่ยมสะอาด) นายแพทย์เกษียณอายุราชการแล้ว จังหวัดเพชรบุรีเป็นอาสาสมัคร ปี พ.ศ.2516

1.2 คุณวิไลวรรณ เกิดศิลป์ เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรี อาสาสมัคร ปี พ.ศ. 2522

2.กลุ่มที่เข้าเป็นอาสาสมัครในช่วงปี พ.ศ.2525-2535 ได้แก่

2.1 นางจุฬาลักษณ์ ทองเดช นักวิชาการสาธารณสุข 7 สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี อาสาสมัครปี พ.ศ. 2535

2.2 นายแพทย์ ชุมพล เดชะอำไพ นายแพทย์ 8 โรงพยาบาลพระจอมเกล้า-เพชรบุรี อาสาสมัคร ปี พ.ศ. 2529

2.3 นายแพทย์ ประยุทธ์ หมื่นหน้า นายแพทย์ โรงพยาบาลพนัสนิคม จังหวัด-ชลบุรี อาสาสมัคร ปี พ.ศ. 2530

3.กลุ่มที่เข้าเป็นอาสาสมัครในช่วงปี พ.ศ.2536-ปัจจุบัน ได้แก่

3.1 คุณสมถวิล พิรกิจติวรกุล เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6 สำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี อาสาสมัครปี พ.ศ. 2545

3.2 ทันตแพทย์ ชิต เตริยมศิริวรกุล ทันตแพทย์ 6 อำเภอแก่งกระจาน จังหวัด-เพชรบุรี อาสาสมัคร ปี พ.ศ. 2544

3.3 นายธัญพร แสงผ่องใส เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเพชรบุรี อาสาสมัครปี พ.ศ. 2546

โดยการสัมภาษณ์กลุ่มอาสาสมัคร พอ.สว. มีประเด็นคำถาม ดังนี้

- ปีที่สมัครเป็นอาสาสมัคร พอ.สว.
- แรงจูงใจหรือสาเหตุที่สมัครเป็นอาสาสมัคร
- เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว.จากสื่อ และสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง
- คิดว่าข่าวที่เผยแพร่ออกผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ มีลักษณะเป็นอย่างไร และมีความรู้สึกกับเนื้อหาข่าวที่ออกมาอย่างไร

ทั้งนี้ คุณจุฬาลักษณ์ ทองเดช ผู้ประสานงาน พอ.สว. ประจำจังหวัดเพชรบุรี ได้แนะนำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์คุณกัญชลาภรณ์ เอกกมล เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน 5 รักษาการหัวหน้าสถานีอนามัยยางชุม อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนการแจ้งข่าวให้กับประชาชนมาใช้บริการหน่วยแพทย์พอ.สว.ในระดับตำบล และในระดับหมู่บ้านด้วย

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้ใช้บทสัมภาษณ์ อาสาสมัครพอ.สว. ที่ปรากฏในวารสาร พอ.สว.และจุลสาร พอ.สว. ที่ผลิตโดย มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. เพิ่มเติมด้วย โดยได้รับความอนุเคราะห์จากคุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างาน

ประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ได้มอบวารสารและจุลสารดังกล่าวให้กับผู้วิจัยจำนวนหนึ่งเพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

กลุ่มที่ 3 สื่อมวลชน ได้แก่

1.พ.อ.อ. วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณธิการข่าวสายราชสำนักของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 เนื่องจากผู้วิจัยทำงานเป็นผู้สื่อข่าว สายข่าวเกษตร ที่ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และมีความสนิทสนมคุ้นเคย กับพ.อ.อ.วันชัย เป็นอย่างดี จึงได้พูดคุยเบื้องต้น และขอนัดสัมภาษณ์ แต่เนื่อง จากผู้วิจัยต้องออกปฏิบัติงานต่างจังหวัดมาโดยตลอด ประกอบกับพ.อ.อ.วันชัย มีภารกิจต้องรับผิดชอบงานค่อนข้างมาก จึงหาเวลาตรงกันไม่ค่อยได้ เมื่อผู้วิจัยได้มีโอกาสลาพักเพื่อการศึกษาต่อเป็นเวลา 1 เดือน จึงมีโอกาสสัมภาษณ์ พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ ในวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2547 ทั้งนี้ พ.อ.อ.วันชัย ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี นอกจากนี้ พ.อ.อ.วันชัย ยังได้แนะนำให้ผู้วิจัยสัมภาษณ์ คุณชะวิน ภาสุระ เลขาธิการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. อีกด้วย

2.คุณชะวิน ภาสุระ เลขาธิการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. คุณชะวิน เป็นสื่อมวลชนผู้หนึ่งที่ติดตามทำข่าวของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มากกว่า 35 ปีแล้ว ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจาก พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณธิการข่าวสายราชสำนัก สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 และพ.อ.อ.วันชัย ได้ติดต่อกรุณาติดต่อประสานงานนัดหมายเพื่อสัมภาษณ์ คุณชะวิน ให้แก่ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ในวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2547 เวลา 09.00 น. ที่ฝ่ายข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ตึกเอ็มโพเรียม ซึ่งคุณชะวินได้ให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี รวมทั้งเล่ารายละเอียดการทำงานข่าวตั้งแต่สมัยปี พ.ศ. 2512 จนกระทั่งปัจจุบัน ทำให้ผู้วิจัยได้ความรู้และประสบการณ์จากการติดตามทำข่าวทั้งสองพระองค์อย่างมากมาย

3.คุณพัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ บรรณธิการข่าวสายราชสำนัก ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. เนื่องจากผู้วิจัยทำงานเป็นผู้สื่อข่าว ได้มีโอกาสรู้จักกับคุณจินตนา เกื้อหนูน ซึ่งเป็นผู้สื่อข่าวสายเกษตร ของสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. โดยผู้วิจัยได้สอบถามถึงเบอร์โทรศัพท์ที่จะติดต่อกับคุณพัชรินทร์ ได้โดยตรง ทั้งนี้คุณจินตนา ได้อนุเคราะห์โทรศัพท์ติดต่อคุณพัชรินทร์ในทันที ผู้วิจัยได้พูดคุยกับคุณพัชรินทร์ถึงแนวคำถามที่ต้องการจะถาม และนัด

วันเวลาที่สัมภาษณ์ แต่เนื่องจากคุณพัชรินทร์มีภารกิจมาก และผู้วิจัยอยู่ในช่วงที่ยังไม่ได้ลาพักเพื่อศึกษาต่อ จึงได้ขออนัดสัมภาษณ์คุณพัชรินทร์ทางโทรศัพท์พร้อมกับอัดเทปเสียงไว้ด้วย ซึ่งคุณพัชรินทร์ได้ตอบตกลงทันที และได้สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547

ทั้งนี้ประเด็นในการสัมภาษณ์กลุ่มสื่อมวลชน มีประเด็นคำถามดังนี้

- ความสำคัญของงานข่าวพระราชสำนัก
- การรูปแบบนำเสนอข่าวและเนื้อหาเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ช่วงสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีความแตกต่างกันอย่างไร
- มีขั้นตอนการทำข่าวอย่างไร
- ภาพที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์สื่อให้เห็นอะไรได้บ้าง
- สื่อมวลชนมีส่วนในการช่วยสนับสนุนงานของพอ.สว. หรือไม่ อย่างไร

กลุ่มที่ 4 ประชาชนที่บริการของหน่วยแพทย์ เคลื่อนที่ พอ.สว. จำนวน 150 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด เพื่อให้ทราบถึงผลการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีคำถามดังนี้

- คำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ
- คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารการออกบริการของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว.
- คำถามเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว.

2.แหล่งข้อมูลประเภทเอกสาร ได้แก่

2.1 วารสาร พอ.สว. และจุลสาร พอ.สว. ซึ่งเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

2.2 หนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ ฉบับภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมจากหนังสือพิมพ์ย้อนหลัง และข้อมูลที่ปรากฏในเวปไซด์ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ

2.3 ข่าวแจก (press release) สำหรับสื่อมวลชนที่ผลิตโดยมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อเผยแพร่ข้อมูลสำหรับสถานีวิทยุและโทรทัศน์ ข่าวและบทความที่เผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้เอกสารทั้งหมดได้รับความอนุเคราะห์จากฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว.

2.4 เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

3. แหล่งข้อมูลประเภทเทปบันทึกภาพและเทปบันทึกเสียง ได้แก่ ข่าวจากรายการข่าวทางวิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ วัสดุทัศนที่ผลิตขึ้น โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครพระศรีนครินทร์ราชประชานุเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล จะดำเนินการตามประเภทของข้อมูลดังนี้

1. ข้อมูลประเภทบุคคล

ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Depth interview) เพื่อให้ได้คำตอบเกี่ยวกับการวางแผนกลยุทธ์ รูปแบบการใช้สื่อมวลชน และการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ เพื่อกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครพระศรีนครินทร์ราชประชานุเคราะห์ ตลอดจนที่มาและความสำคัญของเครือข่ายบุคคลที่มีส่วนในการสนับสนุนการใช้สื่อมวลชน รวมทั้งผลการใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิดังกล่าว โดยผู้วิจัยได้ทำการบันทึกเทปตลอดการสัมภาษณ์เก็บไว้ด้วย และนำมาถอดเทปในภายหลัง ซึ่งจะช่วยให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนทั้งหมด สำหรับข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้วิธีการอ่านคำถามและตัวเลือกให้กลุ่มตัวอย่างฟังและเลือก โดยผู้วิจัยจะเป็นผู้เขียนคำตอบลงในแบบสอบถามแทนกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลประเภทเอกสาร

2.1 วารสาร พอ.สว. เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่เผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับมูลนิธิดังกล่าว ทั้งประวัติของมูลนิธิ ผลการดำเนินงาน ความสำเร็จของโครงการต่างๆ รวมทั้งบทความที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของมูลนิธิตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากคุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิแพथ้อาสาสมัครพระศรีนครินทร์ราชประชานุเคราะห์ ซึ่งได้มอบวารสาร พอ.สว. และจุลสาร พอ.สว. ให้แก่ผู้วิจัย

2.2 สำเนาบทข่าวที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ โดยผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์สำเนาบทข่าวจากฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งได้รวบรวมไว้ส่วนหนึ่ง และสำเนาบทข่าวจากศูนย์ข้อมูลทางโทรทัศน์ ของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 อีกส่วนหนึ่ง

2.3 ข่าว บทความ และบทสัมภาษณ์ จากหนังสือพิมพ์รายวัน รายสัปดาห์ และรายปักษ์ฉบับภาษาไทย โดยผู้วิจัยจะเลือกรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวกับมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครพระศรีนครินทร์ราชประชานุเคราะห์ โดยรวบรวมจากข่าวที่งานประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิฯ ได้รวบรวมไว้ส่วน

หนึ่ง และค้นคว้าเพิ่มเติมจากห้องสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรวมทั้งบทความและข่าวที่ปรากฏในเว็บไซต์ของหนังสือพิมพ์ฉบับต่างๆ อีกส่วนหนึ่ง

2.4 ข่าวและบทความที่นำเสนอโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ และกรมประชาสัมพันธ์ โดยทั้งค้นคว้าจากเอกสารข่าวกรมประชาสัมพันธ์ รวมทั้งข้อมูลข่าวประจำวันที่ออกอากาศและมีการเผยแพร่ในเว็บไซต์ของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

2.5 ข่าวแจก (Press release) และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิฯ ผู้วิจัยจะรวบรวมเอกสารดังกล่าว โดยขอความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ซึ่งเป็นผู้ผลิตเอกสารดังกล่าว

2.6 เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้วิจัยสืบค้นจากเว็บไซต์ต่างๆ จากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งจากหนังสือ วารสาร นิตยสารฉบับย้อนหลัง ที่เผยแพร่เกี่ยวกับมูลนิธิฯ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลประเภทเทปรายการโทรทัศน์ วีดีทัศน์และข่าววิทยุ

3.1 บันทึกเทปรายการข่าวภาค 07.00 น. ที่เกี่ยวกับมูลนิธิพอ.สว. ตลอดเดือนมกราคม-กุมภาพันธ์ พ.ศ.2547 ที่ออกอากาศโดยสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ แต่เนื่องจากไม่สามารถบันทึกเทปได้ทุกวัน ผู้วิจัยจึงค้นบทข่าวที่ออกอากาศในแต่ละวันจากเอกสารข่าวของกรมประชาสัมพันธ์ และเว็บไซต์ของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

3.2 ขอสำเนาบท (Script) ที่ บริษัท โปรอิมเมจ จำกัด ผลิตให้กับมูลนิธิ พอ.สว. ทั้งนี้ส่วนหนึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากงานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. ที่มอบสำเนาบทสารคดีให้แก่ผู้วิจัย

3.3 อัดสำเนาเทปข่าวพระราชสำนักที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมของมูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่เผยแพร่ในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2546 จากศูนย์ข้อมูลทางโทรทัศน์ ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพथ์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ผู้วิจัยได้แบ่งเนื้อหาในการวิเคราะห์ดังนี้

1. วิเคราะห์การพัฒนาการและลักษณะขององค์กรกร และการดำเนินนโยบายด้านการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี
2. วิเคราะห์ถึงกลยุทธ์และรูปแบบการใช้สื่อมวลชนเพื่อกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนีว่ามีการใช้สื่อมวลชนประเภทใด และใช้อย่างไรบ้าง
3. วิเคราะห์ถึงกลุ่มบุคคล และการเลือกกลุ่มบุคคลที่เป็นสื่อมวลชน ที่มีส่วนในการ “ให้การสนับสนุน” (advocacy) รวมถึงบทบาทหน้าที่ของกลุ่มบุคคลดังกล่าว ในการดำเนินกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี
4. วิเคราะห์ถึงศักยภาพของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนีในการใช้สื่อมวลชน

การนำเสนอข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีพรรณนาความ (Descriptive method) โดยจะนำเสนอข้อมูลในลักษณะดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลขององค์กรเพื่อให้เห็นรูปแบบขององค์กร และการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์โดยเฉพาะในด้านการใช้สื่อมวลชน เพื่อกิจการมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนีว่ามีลักษณะอย่างไร
2. นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลยุทธ์การใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนีเป็นอย่างไร มีรูปแบบอย่างไร และมีวัตถุประสงค์การใช้สื่อมวลชนเพื่ออะไร
3. นำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มบุคคล และการเลือกกลุ่มบุคคลที่เป็นสื่อมวลชน ที่มีส่วนในการ “ให้การสนับสนุน” (advocacy) และบทบาทของกลุ่มบุคคลดังกล่าวในการดำเนินกิจการของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี
4. นำเสนอเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลรวมทั้งผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาวในด้านการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพะศรีนครินทร์ราชบรมาชนนี

ทั้งนี้การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย ทั้งในส่วนของการสัมภาษณ์จะเลือกบุคคลที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีโดยเฉพาะผู้ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ทุกท่านได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการตอบข้อซักถามทุกประเด็นและให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ทำให้ผู้วิจัย

สามารถนำมาใช้วิเคราะห์ได้ ส่วนข้อมูลประเภทเอกสารและหลักฐานต่างๆ ส่วนมากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์งานประชาสัมพันธ์ของ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อย่างไรก็ตาม เอกสารและหลักฐานบางส่วน เช่น รายชื่อคณะกรรมการและอนุกรรมการชุดต่างๆ ที่มูลนิธิ พอ.สว. มีการแต่งตั้งในอดีตที่ผ่านมา มีหลักฐานและเอกสารเก็บไว้ไม่ครบถ้วน ทำให้ขาดข้อมูลบางส่วนเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์

สำหรับข้อมูลเทปวีดิทัศน์และบทข่าวพระราชสำนัก ที่เกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากศูนย์ข้อมูลทางโทรทัศน์ สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 นั้น มีไม่ครบถ้วน เนื่องจากหน่วยงานดังกล่าว มีการเก็บบทข่าวย้อนหลังเพียงปี พ.ศ.2537 ซึ่งในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระประชวร ไม่มีพระราชกรณียกิจทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. แล้ว จึงทำให้ขาดตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนัก เพื่อใช้เปรียบเทียบกับข่าวที่ปรากฏทางสื่อโทรทัศน์ในยุคปัจจุบัน ผู้วิจัยจึงต้องปรับใช้ข้อมูลจากบทสัมภาษณ์บรรณานุกรมข่าวพระราชสำนัก ของสถานีโทรทัศน์ต่างๆ เพื่อเปรียบเทียบแทน ซึ่งข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับมาทั้งหมดเพียงพอสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ และนำเสนอได้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

การวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับประวัติการก่อตั้งมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ประกอบกับการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทราบถึงการเข้าถึงการใช้สื่อมวลชน ลักษณะการเข้าถึงสื่อมวลชน และรูปแบบการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. ซึ่งได้ผลการศึกษาดังนี้

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ มูลนิธิ พอ.สว. เป็นลักษณะองค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit organization) ที่ดำเนินกิจการในด้านสาธารณประโยชน์ในด้านการให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนผู้ด้อยโอกาสในถิ่นทุรกันดาร ในรูปแบบขององค์กรอาสาสมัคร (Voluntary organization) จากการศึกษาข้อมูลเอกสาร และการสัมภาษณ์ สามารถสรุปถึงการวิวัฒนาการการก่อตั้งมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. และการที่สื่อมวลชนได้มีส่วนในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมของมูลนิธิ ได้ดังนี้

1. ระยะเวลาแรก คือ ระยะเวลาการก่อตั้ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507-2516 ในช่วงการก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ถือได้ว่ามีศูนย์กลางความคิด คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และทรงเผยแพร่แนวพระราชดำริดังกล่าวไปยังกลุ่มพระสงฆ์ และข้าราชการบริพารที่ติดตามพระองค์อย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของข้าราชการที่มีวิชาชีพด้านการแพทย์และพยาบาลขึ้น เพื่อปฏิบัติงานสนองพระราชดำริ จากผลงานของหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ก่อให้เกิดความหวัง และความอบอุ่นใจ และความรู้สึกว่า ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดารไม่ได้ถูกทอดทิ้ง ในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2512 คณะรัฐมนตรีในขณะนั้น จึงได้มีมติให้ส่วนราชการต่างๆ ให้ความร่วมมือและสนับสนุนแก่หน่วย พอ.สว. และให้ถือว่าการไปออกหน่วยโดยได้รับอนุมัติจากผู้บังคับบัญชาเป็นการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ และในปี พ.ศ. 2513 เพียงช่วงระยะเวลา 1 ปี พอ.สว. ได้เพิ่มเป็น 31 จังหวัด ทั้งนี้สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับรับเป็นจังหวัด พอ.สว. ด้วยพระองค์เอง โดยต้อง

เป็นจังหวัดที่มีเขตติดกับชายแดน และผู้ว่าราชการจังหวัดในนามของประชาชนและแพทย์กราบ บังคมทูลขอพระราชทานให้มี พอ.สว.ประจำจังหวัดนั้นๆ ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ทรงมีพระราชดำริและจัดให้มีแพทย์อาสาทางอากาศ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้จัดตั้งสถานีรักษาแห่งแรก ที่สถานีอนามัยบ้านบ้องตี้ ตำบลบ้องตี้ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งอยู่ติดเขตชายแดนประเทศพม่า เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 โดยมีสถานีโรงพยาบาลซึ่งมีแพทย์เป็นผู้สั่งการรักษาทางเครื่องบินที่โรงพยาบาล พหลพลพยุหเสนา จังหวัดกาญจนบุรี และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อช่วยเหลือประชาชนในถิ่นทุรกันดารในด้านการรักษาพยาบาล

และในขณะเดียวกันสื่อมวลชนทั้งสื่อโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง เริ่มนำแนวพระราชดำรินี้หน่วยแพทย์ เผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รู้จัก ในช่วงดังกล่าวควบคู่กันไปด้วยเช่นกัน ทั้งนี้เป็นเพราะสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ทรงปฏิบัติงานในหน่วยแพทย์ด้วยพระองค์เองเป็นส่วนใหญ่ ถือเป็นจุดเด่นที่ทำให้ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนมาก การนำเสนอข่าวในช่วงแรกนี้ส่วนมากจึงเป็นข่าวที่เผยแพร่และมีเนื้อหาเกี่ยวกับข่าวพระราชสำนัก

2. ระยะที่สอง คือ ระยะขยายตัว ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517-2537 หลังจากที่หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ประสบผลสำเร็จ ส่งผลให้รัฐบาล กระทรวงสาธารณสุข องค์กรต่างๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนผู้มีจิตศรัทธา ยื่นมือให้ความช่วยเหลือหน่วยแพทย์อาสา ให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่อไปได้ โดยในปี พ.ศ. 2517 รัฐบาลสมัย ฯพณฯ สัญญา ธรรมศักดิ์ นายกรัฐมนตรี ได้อนุมัติเงินอุดหนุนเป็นรายปีแก่กิจการ พอ.สว. ปีละ 13 ล้านบาท หรือบางปีอาจจะมากกว่านั้นในรูปของงบประมาณกระทรวงสาธารณสุข สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ปรับปรุงกิจการ พอ.สว. โดยได้ดำเนินงานในรูปของมูลนิธิ เพื่อจะได้มีสำนักบริหารงานและฝ่ายประสานงานที่สมบูรณ์ มีประสิทธิภาพดี กิจการ พอ.สว. จะได้เจริญมั่นคงเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น และโดยเฉพาะจะได้ดูแลค่าใช้จ่ายให้ถูกต้องตามระเบียบ เนื่องจากเป็นเงินอุดหนุนของรัฐบาล ทำให้หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนี ขยายตัวเป็นกลุ่มอาสาสมัครที่ใหญ่มากขึ้น มีเครือข่ายทั่วประเทศมากกว่า 30 จังหวัด จนกระทั่ง มีการจัดตั้งเป็นมูลนิธิ เป็นองค์กรที่ถาวร และมีความมั่นคง มีอาสาสมัครเข้าช่วยเหลืองานของมูลนิธิจำนวนมากถึง 25,786 คน ในช่วงดังกล่าวการเผยแพร่ข่าวพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ตามหมายกำหนดการการเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐาน อย่างไรก็ตาม เมื่อสมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีมีพระชนมายุมากขึ้น รูปแบบการปฏิบัติพระราชกรณียกิจจึงเปลี่ยนแปลงไป จากที่ทรงมีส่วนร่วม

กับการปฏิบัติงานในหน่วยแพทย์ด้วยพระองค์เอง เป็นการตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์พ.สว. และทรงเยี่ยมราษฎรในพื้นที่ที่พระองค์เสด็จพระราชดำเนิน ซึ่งหมายกำหนดการต่างๆ จะมีเจ้าหน้าที่เตรียมพร้อมไว้แล้ว ทั้งนี้ทำให้เห็นรูปแบบการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่ปรากฏผ่านสื่อมวลชน

นอกจากนี้ ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งมูลนิธิที่ถูกต้องตามกฎหมาย มูลนิธิเองได้ให้ความสำคัญในงานด้านการประชาสัมพันธ์ขององค์กรเอง ถึงแม้จะไม่มีแผนกหรือฝ่าย ที่ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน แต่มีผู้รับผิดชอบในการประสานงานส่งข้อมูลและข่าวทั้งทางสื่อวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ อีกทั้งยังมีการสนับสนุนจากทั้งจากรัฐบาลรวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน ทำให้มูลนิธิ พ.สว. ได้มีโอกาสใช้สื่อมวลชนเพื่อรณรงค์หาทุน และเมื่อมีการปรับปรุงรูปแบบขององค์กรในปี พ.ศ.2528 และปี พ.ศ.2534 มีการจัดรูปแบบองค์กรให้มีการทำงานเป็นแผนก หรือฝ่ายที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อใช้เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการเข้าถึงสื่อมวลชน เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมูลนิธิฯ ไปสู่ประชาชนได้มากยิ่งขึ้น

3. ระยะที่สาม คือ ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ ช่วงปี พ.ศ. 2538-2539 ถึงแม้จะเป็นช่วงสั้นๆ แต่ถือเป็นจุดเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานของมูลนิธิ พ.สว. โดยในช่วงนี้เป็นช่วงที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต ในระยะแรกยังไม่มีการบวงสรวงศพพระองค์ใดเข้ามาดูแลมูลนิธิ พ.สว. อย่างไรก็ตาม การออกหน่วยแพทย์พ.สว. ก็ยังคงดำเนินต่อไป จำนวนอาสาสมัครพ.สว. ที่มีอยู่ช่วงนี้มีจำนวนคงที่ แต่การเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับมูลนิธิ พ.สว. ในลักษณะการดำเนินกิจกรรมต่างๆ หดไประยะหนึ่ง โดยเฉพาะช่วงข่าวพระราชสำนัก ที่นำเสนอทางสื่อโทรทัศน์ หรือแม้แต่ข่าวที่ปรากฏในสื่อวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ ในช่วงดังกล่าว จะเป็นข่าวเกี่ยวกับการสวรรคต รวมทั้งข่าวที่รำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ ทั้งนี้ คุณชะวิน ภาสุระ เลขานุการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า "...ใช่ เจียบไปอยู่พักหนึ่ง แต่ก็มีประธานมูลนิธิฯ คือ หม่อมหลวงอัสนี แต่ท่านก็เป็นคนธรรมดาเนาะ ซึ่งจะทำประชาสัมพันธ์หรือให้คนรู้จักเหมือนเจ้านายยาก จะไปต่างจังหวัดหรืออะไรเนี่ย คนที่มีสิทธิ์รับได้ บางจังหวัดเค้าไม่ยอมรับนะ คือ จะรอสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงฯ แต่ตอนนั้นท่านก็งานๆ ท่านก็จะเสด็จที เพราะงานท่านเยอะ และท่านยังไม่ได้รับงานสมเด็จพระศรีนครินฯ โดยตรง..." (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

4. **ระยะที่สี่ คือ ระยะฟื้นฟู** ในปี พ.ศ. 2539 – ปัจจุบัน หลังจากที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ของมูลนิธิ พอ.สว. ทรงสืบสานพระราชปณิธานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มุ่งเน้นให้หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ออกให้บริการประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลในท้องถิ่นทุรกันดารเช่นเดิม รวมทั้งทรงเปิดโอกาสรับสมัครอาสาสมัครเพิ่ม เพื่อให้ออกไปปฏิบัติงานทดแทนอาสาสมัครผู้สูงอายุ ปัจจุบันมีอาสาสมัครรุ่นใหม่เพิ่มขึ้นมากถึง 4 หมื่นคนแล้ว โดยทรงชักชวนด้วยพระองค์เอง ประกอบกับพระกระณียกิจในระยะหลังได้รับการเผยแพร่ทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ทำให้มูลนิธิ พอ.สว.เป็นที่รู้จักของสาธารณชนมากขึ้นด้วย นอกจากนี้ในช่วงดังกล่าว ผู้บริหารของมูลนิธิ ให้ความสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์องค์กรมมากขึ้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ เมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยมีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการประชาสัมพันธ์ รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชนทั้งสื่อโทรทัศน์และวิทยุกระจายเสียง ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ และอนุกรรมการ ทำให้มูลนิธิ พอ.สว.สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้ง่ายยิ่งขึ้น ทำให้ข่าวสารความเคลื่อนไหวของมูลนิธิฯ ได้รับการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

กลยุทธ์การเข้าถึงสื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

จากการศึกษาพบว่า มูลนิธิ พอ.สว. ได้ใช้ช่องทางสื่อมวลชน ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข่าวสาร และประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ไปสู่สาธารณชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายหลัก ได้แก่ อาสาสมัคร และประชาชนทั่วไป เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม อันจะส่งผลให้การดำเนินงานของมูลนิธิ ฯ ประสบผลสำเร็จ อย่างไรก็ตาม เนื่องด้วยมูลนิธิดังกล่าว เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร จึงไม่มีเงินทุนในการซื้อสื่อต่างๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิ แต่มีปัจจัยที่สามารถทำให้สื่อมวลชนให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารและการประชาสัมพันธ์ได้ ดังต่อไปนี้

1. มีประธานมูลนิธิเป็นพระบรมวงศานุวงศ์
2. การตั้งคณะกรรมการโดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้มีชื่อเสียง รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน เป็นคณะกรรมการของมูลนิธิ
3. การตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ในองค์กรขึ้นอย่างชัดเจน

1. **มีประธานมูลนิธิเป็นพระบรมวงศานุวงศ์** ซึ่งได้แก่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นองค์

นายกาทิตติมศักดิ์ และองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ทำให้สื่อมวลชนทุกประเภทให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. อย่างต่อเนื่อง ซึ่งในประเด็นนี้ นายแพทย์ ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ได้ให้ความเห็นว่า “...องค์ประธานของมูลนิธิ ที่ผ่านมาก็มีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ต่อมาก็คือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ นี่ก็มีความพิเศษเพราะตัวท่านเองถือเป็นการประชาสัมพันธ์ได้อย่างดี ก็ถือได้ว่าความได้เปรียบอยู่ที่นี้ สื่อต้องติดตามไปรายงานข่าวอยู่เสมอ เพราะถือว่าเป็นงานของท่าน การประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดก็ องค์ประธานมูลนิธิ แรกๆ ก็สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ต่อมาก็คือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ ฯ ที่เป็นหัวแรง เป็น presenter ที่ดีที่สุดเลย เพราะว่าท่านลงมาอยู่กับงานนี้ อันนี้ต้องยอมรับเลยว่า ถ้าฟังมานั่งโฆษณากันปาวๆ หรือประชาสัมพันธ์กันปาวๆ เนี่ย ผู้สองพระองค์ที่เสด็จลงมาช่วยเข้าไปเยี่ยมเยียนหน่วยแพทย์อาสา อาสาสมัคร หรือราษฎร นี่เป็นการประชาสัมพันธ์ที่ดีที่สุดเท่าที่ผ่านมา ลองเป็นสถาบันธรรมดาไม่ใช่่างๆ นี่คือข้อได้เปรียบ...” (ยุทธ โพธารามิก , สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2547 และ 26 กุมภาพันธ์ 2547)

นอกจากนี้ คุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกันว่า “...ช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางฯ ออกเสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ให้กำลังใจหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ช่วงนี้จะทำการเผยแพร่ได้สะดวกยิ่งขึ้น เพราะเป็นไปตามพระองค์ท่านนะครับ...” (สกุล มีนิต , สัมภาษณ์ , 28 มกราคม 2547)

พ.อ.อ. วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณธิการข่าวสายพระราชสำนัก ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวในเรื่องนี้ การติดตามทำข่าวเกี่ยวกับพระบรมวงศานุวงศ์เป็นงานของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องต้องเผยแพร่ในช่วงข่าว 20.00 น. เป็นประจำทุกวัน “...เราทำข่าวหน่วยแพทย์ทุกครั้ง เราไปถ่ายเป็นประจำในช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางฯ เสด็จ เป็นงานประจำเนี่ย แล้วก็มาระยะหลังมีอยู่ช่วงหนึ่งประมาณ ปี 18-19 หรืออะไรเนี่ยจำไม่ค่อยได้ มีปัญหาเรื่อง ฮ. ก็จะมีสลับกัน 5 กับ 7 คู่หนึ่ง 3 กับ 9 คู่หนึ่งสลับคู่กันไป แต่ส่วนมากจะไปทุกช่อง และมาระยะสุดท้ายเมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางฯ เสด็จแล้ว พระพี่นางท่านก็ออกหน่วยแพทย์ ปีสองปีถอยหลังไปเนี่ย ช่อง 3 เป็นคนตามเสด็จ ทำเป็นพุล ทำยาวเลย คืองานหน่วยแพทย์ ...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

คุณชะวิน ภาสุระ เลขานุการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. กล่าวเสริมอีกว่า การเผยแพร่ข่าวส่วนใหญ่จะเป็นไปตามพระราชกรณียกิจของพระบรมวงศานุวงศ์ สื่อมวลชนจะทำหน้าที่ในการเผยแพร่ตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น “...ส่วนมากสื่อเนี่ยจะให้ประชาชนได้รู้ผลงานของ การออกหน่วยของมูลนิธิ จากพระราช

กรณีศึกษาของสมเด็จพระศรีนครินฯ ในแต่ละจังหวัดเนี่ย คือบางจังหวัดก็แบบประชาชนยากจนมาก คือส่วนมากจะสะท้อนภาพนั้นมาให้เห็น โดยเฉพาะการเจ็บป่วยรักษาเนี่ย เพราะสมเด็จพระศรีนครินฯ นอกจากแพทย์อาสา ท่านยังทรงงานอื่นๆ อีกที่ควบคู่กันไป ถ้าขึ้นทางเหนือจะเห็นว่ามียุโรปโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน เพิ่มเรื่องการศึกษาให้ชัด.ไปเป็นครูและประชาชนได้เรียนรู้ด้วย อย่างผู้ใหญ่ก็เรียนกลางคืน เด็กก็เรียนกลางวัน...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

ทั้งนี้ในสมัยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องในสมัยนั้น จัดส่งช่างภาพช่องละ 1 คน ติดตามในขบวนเสด็จ เพื่อถ่ายทำข่าวและนำไปเผยแพร่ออกอากาศ ในช่วงข่าวพระราชสำนักของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ภายหลังจากที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเข้ารับตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. และทรงปฏิบัติพระกรณียกิจเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว.อย่างต่อเนื่อง ทำให้สื่อมวลชนกลับมาติดตามทำข่าวที่เกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. อีกครั้งหนึ่งหลังจากหยุดไปในช่วงที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต แต่ในครั้งนี้นี้ การติดตามทำข่าวพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีการเปลี่ยนแปลงไป โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีช่างภาพข่าว และผู้สื่อข่าวติดตามพระองค์เพียงช่องเดียวเท่านั้น คือ สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ซึ่งจะทำหน้าที่ผลิตข่าว และทำสำเนาเทปจัดส่งสถานีโทรทัศน์ทุกช่องออกอากาศ โดยดำเนินการในลักษณะทีวีพูล จึงทำให้รูปแบบและเนื้อหาของข่าวเป็นรูปแบบเดียวกัน ไม่หลากหลายเหมือนเดิม

จึงกล่าวได้ว่า การที่มูลนิธิ พอ.สว. อยู่ภายใต้พระอุปถัมภ์ของพระบรมวงศานุวงศ์ มีส่วนทำให้สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ให้ความสนใจในกิจกรรมต่างๆ และให้ความร่วมมือในการนำเสนอข่าวสารเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของมูลนิธิ ฯ อย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงเริ่มมีแนวพระราชดำริก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาฯ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะสื่อมวลชนที่มีการเผยแพร่ข่าวที่เกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว.อย่างต่อเนื่องมากที่สุด คือ สื่อโทรทัศน์ เนื่องจากมีข้อกำหนดของคณะกรรมการบริหารกิจการวิทยุและโทรทัศน์ หรือ กบว. ในสมัยนั้น ยังได้ระบุให้สถานีโทรทัศน์ทุกแห่ง ต้องเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระบรมวงศานุวงศ์ ในเวลา 20.00 น. ด้วยทั้งนี้ในส่วนของสื่อมวลชน ในประเด็นนี้ คุณพัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ บรรณาธิการข่าวสายราชสำนัก สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ได้กล่าวเพิ่มเติมในส่วนนี้ว่า “...ตั้งแต่ กบว.สมัยโน้นนะ กฎของการตั้งสถานีโทรทัศน์อะไรทั้งหลายเนี่ยนะคะ ต้องไปดูระเบียบการตั้งสถานีโทรทัศน์ จะมีอยู่ข้อหนึ่งที่ว่า เราจะต้องเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ตลอดจนพระบรมวงศานุวงศ์ที่ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกิจ ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน ต่อประเทศชาติในขณะนี้ก็เป็นหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องที่จะต้องนำพระราชกิจเหล่านั้นมาเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณค่ะ...” (พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์ , สัมภาษณ์ , 20 กุมภาพันธ์ 2547)

2. การตั้งคณะกรรมการ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีชื่อเสียง รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชนเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิ ทั้งนี้มูลนิธิ พอ.สว. ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของผู้ที่มีชื่อเสียง ผู้แทนหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ รวมทั้งสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการประชาสัมพันธ์ มาตั้งแต่การก่อตั้งมูลนิธิฯ ระยะเวลา จะเห็นได้จาก การจัดองค์กรบริหารงานของมูลนิธิในช่วงแรก ตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นมูลนิธิ พอ.สว. ในปี พ.ศ. 2517 ทั้งนี้มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้มีการจัดองค์กร และบริหารงานโดย สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ผู้พระราชกําเนิดแก่มูลนิธิ ทรงเป็นองค์นายกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ และมูลนิธินี้จัดการโดยคณะกรรมการบริหารกลาง มีจำนวนไม่น้อยกว่า 12 คน และไม่เกิน 24 คน ซึ่งองค์นายกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารกลาง 22 คน ทั้งนี้ประธานกรรมการบริหารกลางท่านแรก คือ ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม ไปชะกฤษณะ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขในขณะนั้น และให้อยู่ในความควบคุมกำกับขององค์นายกิตติมศักดิ์ โดยที่คณะกรรมการบริหารกลางมีอำนาจออกระเบียบหรือข้อบังคับสำหรับมูลนิธิ โดยไม่ขัดแย้งกับตราสาร ด้วยความเห็นชอบขององค์นายกิตติมศักดิ์ โดยมีการจัดองค์กรตามแผนภาพดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 2 สายงานของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ตามตราสารมูลนิธิ พอ.สว. ฉบับวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

คณะกรรมการชุดแรก ประกอบด้วย

1. รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข	ประธานกรรมการบริหารกลาง
2. พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์	รองประธานกรรมการบริหารกลาง
3. นายพ่วง สุวรรณรัฐ	รองประธานกรรมการบริหารกลาง
4. อธิบดีกรมตำรวจ	รองประธานกรรมการบริหารกลาง
5. รองอธิบดีกรมตำรวจ ฝ่ายกิจการพิเศษ	กรรมการ ประธานอนุกรรมการฝ่ายหาทุน
6. ปลัดกระทรวงสาธารณสุข	กรรมการ ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิชาการ

7. เจ้ากรมสื่อสารทหาร	กรรมการ ประธานอนุกรรมการฝ่ายสื่อสาร
8. นายประสพ รัตนากร	กรรมการ ประธานอนุกรรมการฝ่ายวิจัย และประเมินผล
9. ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	กรรมการบริหารกลาง
10. พลโท ทองสุก บุษสาย	กรรมการบริหารกลาง
11. เสนาธิการทหาร	กรรมการบริหารกลาง
12. พลตำรวจตรี สุชาติ เผือกสกนธ์	กรรมการบริหารกลาง
13. นายบดี จุณณานนท์	กรรมการบริหารกลาง
14. นายทวีเกียรติ กฤษณามระ	กรรมการบริหารกลาง
15. นายพจน์ ภู่อารีย์	กรรมการบริหารกลาง
16. นายสิริวัฒน์ วิเศษศิริ	กรรมการบริหารกลาง
17. นายสมเกษม วิเศษกุล	กรรมการบริหารกลาง
18. นายประยงค์ ศรุตานนท์	กรรมการ เหนรัญญิก
19. นายขวัญแก้ว วัชรโรทัย	กรรมการ ผู้ช่วยเหนรัญญิก
20. นายมณฑิเยธ บุนนาค	กรรมการและเลขานุการ
21. พันตำรวจเอก ทวี ณ บางช้าง	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
22. นายประดิษฐ์ เจริญไทยทวี	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ต่อมาในปี พ.ศ. 2519 เมื่อคณะกรรมการกลาง พอ.สว. ชุดแรกหมดวาระ พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อม แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลางชุดใหม่ 22 คน โดยมีศาสตราจารย์ นายแพทย์ยงยุทธ สัจจวาณิชย์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขณะนั้นเป็นประธานคณะกรรมการบริหารกลาง คณะกรรมการชุดที่สอง ประกอบด้วย

1. เวื่อโท ยงยุทธ สัจจวาณิชย์	ประธานกรรมการบริหาร
2. นายพ่วง สุวรรณรัฐ	รองประธานคณะกรรมการบริหาร
3. นายแพทย์ ประกอบ ตู้อินดา	กรรมการ
4. พลเอก เจริญ พงษ์พานิช	กรรมการ
5. นายเจริญ ปานทอง	กรรมการ
6. นายชูชาติ ประมุขผล	กรรมการ
7. นายแพทย์ น่วม เศรษฐจันทร์	กรรมการ

8. นายแพทย์ วินิจ อัครเสนา	กรรมการ
9. พลตำรวจโท มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น	กรรมการ
10. พลอากาศโท ม.ร.ว.เสริม สุขสวัสดิ์	กรรมการ
11. นายแพทย์ นิพนธ์ สุวัฒนา	กรรมการ
12. นายแพทย์ สมบูรณ์ วัชรโรทัย	กรรมการ
13. นายแพทย์ ยุทธนา ศุขสมิติ	กรรมการ
14. นายแพทย์ อุทัย สุตสุข	กรรมการ
15. นายแพทย์ ณรงค์ สดุดี	กรรมการ
16. นายสิริวัฒน์ วิเศษสิริ	กรรมการ
17. นายทวีเกียรติ กฤษณามระ	กรรมการ
18. นายสุวัฒน์ วิทยาโกมล	กรรมการและเหรัญญิก
19. นางอำไพ หิรัญโร	กรรมการ
20. นายเฉลียว อัญญาวิทยา	กรรมการ
21. นายถาวร พรประภา	กรรมการ
22. นายสมานจิตต์ วิไลรัตน์	กรรมการและผู้ช่วยเหรัญญิก
23. นายเจริญ มโนพัฒนะ	กรรมการ
24. นายแพทย์มณฑิร บุนนาค	กรรมการและเลขาธิการ

คณะกรรมการบริหารกลางชุดนี้ หมดวาระเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม พ.ศ. 2523 และอยู่ในฐานะรักษาการกรรมการบริหารสืบต่อมาจนกระทั่งวันที่ 30 มีนาคม พ.ศ. 2528 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารกลางมูลนิธิ พอ.สว. อีก โดยโปรดเกล้าฯ ให้ ฯพณฯ ม.ล.อัสนี ปราโมช องคมนตรี เป็นประธานคณะกรรมการบริหารกลาง และโปรดเกล้าฯ ให้ ศาสตราจารย์นายแพทย์อุดม ไปชะกฤษณะ เป็นกรรมการและเลขาธิการ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในช่วงดังกล่าว มูลนิธิ พอ.สว. จึงได้แก้ไขและปรับปรุงการดำเนินงานต่างๆ พอสรุปได้ดังนี้

วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2528 ได้มีการแก้ไขตราสารมูลนิธิ พอ.สว. ขึ้นใหม่ โดยกำหนดวัตถุประสงค์ของตราสาร คือ

1. จัดหาและส่งเสริมให้มีแพทย์และเจ้าหน้าที่อาสาสมัคร ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ปฏิบัติงานเพื่อช่วยเหลือให้การรักษา ป้องกัน และส่งเสริมฟื้นฟูสุขภาพอนามัยของประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นรุดกันดารห่างไกลคมนาคม

2.จัดให้มีการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในท้องถิ่นทุรกันดาร โดยส่งการรักษาทางเครื่องมือสื่อสาร

3.ร่วมมือกับส่วนราชการและองค์การการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์

4.ดำเนินการอื่นๆ เพื่อบรรลุมติประสงค์ของมูลนิธิ

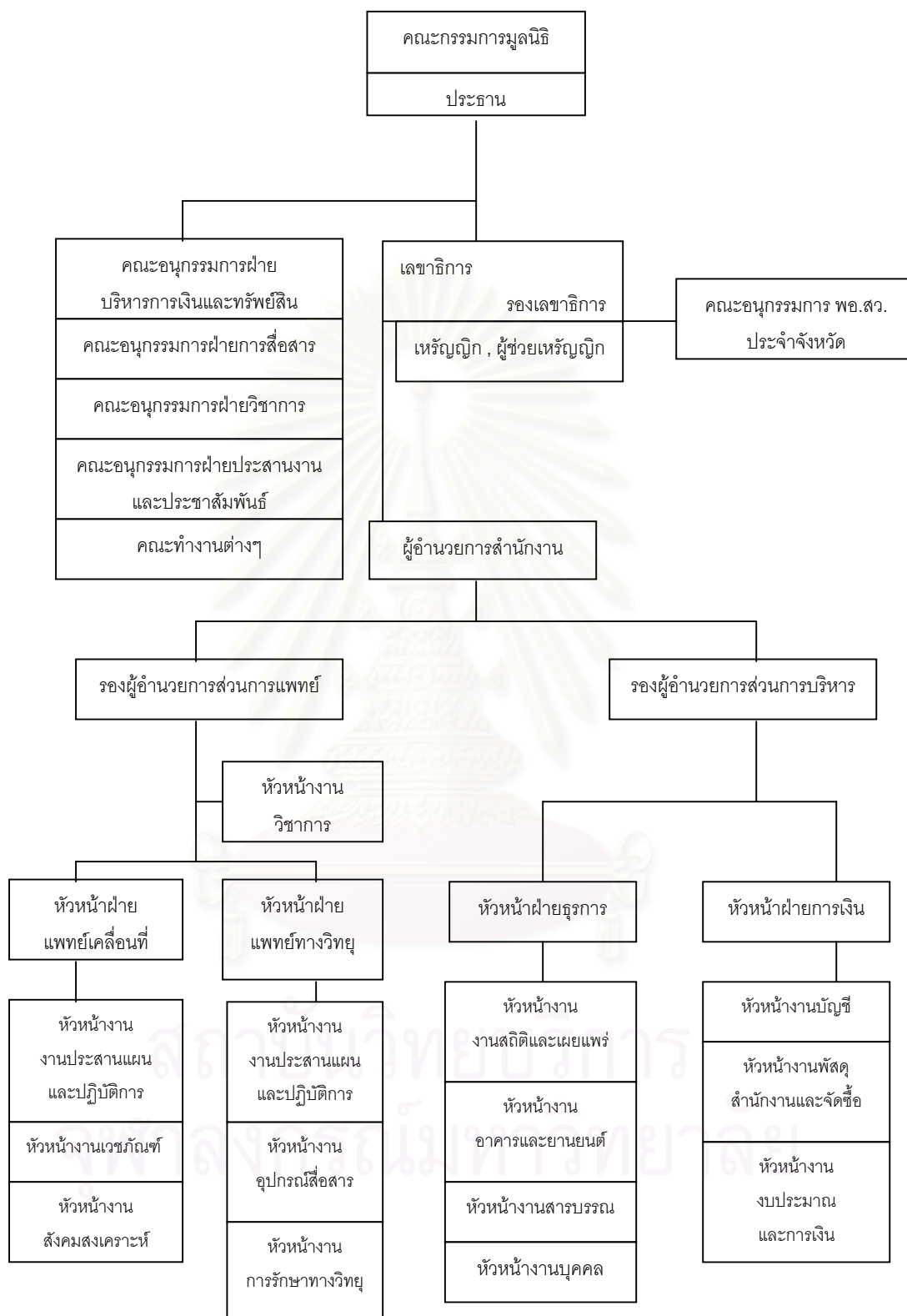
5.ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมือง

อีกทั้งได้มีการปรับปรุงการบริหารภายในสำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. โดยมี ศาสตราจารย์ นายแพทย์อุดม โปษะภุชณะ เป็นเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. อีกทั้งยังได้แก้ไขระเบียบต่างๆ ภายในสำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. ให้มีประสิทธิภาพและการปฏิบัติงานคล่องตัวยิ่งขึ้น การดำเนินการแก้ไขสิ่งต่างๆ เหล่านี้ ได้ใช้เวลาถึง 1 ปี ทั้งนี้ได้มีการจัดองค์กรและสายการบังคับบัญชา ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

องค์กรนายีกากิตติมศักดิ์

แผนภาพที่ 3 สายงานของมูลนิธิแพทยอาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ตามตราสาร มูลนิธิ พอ.สว. ฉบับวันที่ 30 ตุลาคม พ.ศ.2528

โดยมีรายนามคณะกรรมการมูลนิธิ พอ.สว. ดังนี้

1.พล.ร.ต. ม.ล.อัศนี ปราโมช	ประธานกรรมการ
2.นายอุดม ไปชะกะษณะ	กรรมการและเลขาธิการ
3.ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล	กรรมการ
4.นายพิศาล มูลศาสตร์สาทร	กรรมการ
5.นายอมร นนทสูต	กรรมการ
6.นายประกอบ ตู่จินดา	กรรมการ
7.นายไพโรจน์ ینگสานนท์	กรรมการ
8.นายกมล สีนธวานนท์	กรรมการ
9.นายมีชัย วีระไวทยะ	กรรมการ
10.นายธารินทร์ นิมมานเหมินทร์	กรรมการ
11.นายปกรณ ทวีสิน	กรรมการ
12.นายธเนตร นรภูมิพิภักษ์	กรรมการ
13.นายประศาสน์ชัย ตัณฑพานิช	กรรมการ
14.นายยุทธ โพธารามิก	กรรมการ
15.นายสุวัฒน์ วิทยาโกมล	กรรมการ

จากแผนภาพองค์กรของมูลนิธิ พอ.สว. จะเห็นความเปลี่ยนแปลงขององค์กร มีการแบ่งงานเป็นฝ่ายต่างๆ ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น เพราะองค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้น คุณนิตตา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มูลนิธิ พอ.สว. ได้อธิบายถึงรูปแบบขององค์กรเพิ่มเติมอีกว่า "...รูปแบบขององค์กรเมื่อก่อนยังไม่แน่นอน สมัยก่อนเราจะขึ้นกับเลขาธิการคนเดียว และก็หัวหน้าสำนักงานก็ช่วยกันไป ช่วยกันทำ ยังไม่เป็นฝ่ายที่แน่นอน ฝ่ายที่แน่นอนเราเพิ่งมาทำตอนปี 28 เป็นช่วงเปลี่ยนผู้บริหารใหม่ ซึ่งท่านก็คิดขึ้นมาว่าจะต้องมีฝ่ายที่ชัดเจน ก่อนหน้านั้นไม่มีฝ่าย ก่อนปี 28 จะมีเลขาธิการ หัวหน้าสำนักงาน งานบุคคล งานธุรการ แต่พอเปลี่ยนแล้วงานก็คล่องขึ้น เมื่อก่อนคนเดียวทำทุกอย่างแล้วเราก็ขึ้นอยู่กับคนๆ เดียว สมัยนี้มีคนรับผิดชอบที่ชัดเจน..." (นิตตา กล่อมเกลี้ยง , สัมภาษณ์ , 11 มีนาคม 2547)

แสดงให้เห็นว่า นอกจากการติดตามทำข่าวของช่างภาพสถานีโทรทัศน์แต่ละแห่งแล้ว มูลนิธิ พอ.สว.เอง พยายามเข้าถึงสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียง โดยใช้วิธีการออกหนังสือในนามมูลนิธิฯ ส่งกำหนดการแจ้งวิทยุแห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์

สัมพันธมิตรการออกหน่วยแพทย์ของมูลนิธิ พอ.สว. อีกทางหนึ่งด้วย นอกจากนี้ ในช่วงดังกล่าว วงการโทรทัศน์มีการเปลี่ยนแปลง โดยปี พ.ศ.2517 สถานีโทรทัศน์ช่อง 4 บางขุนพรหม ได้เปลี่ยนมาเป็นสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. ดำเนินงานในลักษณะรัฐวิสาหกิจ โดยคณะกรรมการที่มีมติยุบเลิกบริษัท ไทยโทรทัศน์ จำกัด และในวันที่ 14 มีนาคม พ.ศ.2520 คณะกรรมการบริหารวิทยุและโทรทัศน์ หรือ กบว.ในขณะนั้น ได้ออกหนังสือเวียนให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ทุกสถานี เสนอข่าวพร้อมกันในเวลา 20.00 น. และในปี พ.ศ.2528 ได้มีการจัดตั้งสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 กรมประชาสัมพันธ์ โดยสำนักนายกรัฐมนตรีควบคุมดูแล ทำให้มีสถานีโทรทัศน์เพิ่มขึ้นเป็น 5 ช่อง ต่อมาในปี พ.ศ.2529 กบว.ได้อนุญาตให้ทุกสถานีขยายเวลาข่าวภาคค่ำได้จนถึงเวลา 19.30 น.

นอกจากนี้ ในหนังสือ แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดพิมพ์ขึ้นเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระชนมายุครบ 84 พรรษา ในปี พ.ศ. 2527 ได้มีการระบุดังคณะกรรมการที่ปรึกษา ของมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลสำคัญทั้งในส่วนของรัฐบาลในสมัยนั้น และผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน จำนวน 23 คน ได้แก่

1. พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	นายกรัฐมนตรี	ประธานกรรมการ
2. นายมารุต บุณนาค	รมว.กระทรวงสาธารณสุข	รองประธานฯ
3. นายสมัคร สุขทองเวช	รมว.คมนาคม	รองประธานฯ
4. พล.อ.อาทิตย์ กำลังเอก	ผบ.สส.และผบ.ทบ.	รองประธานฯ
5. พล.ร.อ.ประพัฒน์ จันทวิรัช	ผบ.ทร.	กรรมการ
6. พล.อ.อ.ประพันธ์ ฐปะเตมีย์	ผอ.ทอ.	กรรมการ
7. พล.ต.อ.ณรงค์ มหามานนท์	อธิบดีกรมตำรวจ	กรรมการ
8. พล.ต.ท.มโน สมิตะพินทุ	ผบช.ตชด.	กรรมการ
9. นายบดี จุณณานนท์	ผอ.สำนักงานประมาณ	กรรมการ
10. พล.ต.สมบัติ คามัษฐีเยียร	ผอ.องค์การโทรศัพท์	กรรมการ
11. พล.ท.ฉายแสง ณ นคร	เจ้ากรมแพทย์ทหารเรือ	กรรมการ
12. พล.ท.สะอาด ประเสริฐสม	เจ้ากรมแพทย์ทหารบก	กรรมการ
13. พล.อ.ท.จีรัง จุลชาติ	เจ้ากรมแพทย์ทหารอากาศ	กรรมการ
14. พล.อ.ท.เกียรติ เพ็องวุฒิราญ	ผจก.บ.เดินอากาศไทย	กรรมการ
15. นายบันยง ศรีลัมพ์	ผู้ว่าการการรถไฟฯ	กรรมการ
16. นายสุรศักดิ์ ฉวีวงศ์	ผอ.ร.ส.พ.	กรรมการ

17.ศ.ดร.ณัฐ ภมรประวัติ	อธิการบดี ม.มหิดล	กรรมการ
18.ศ.นพ.ประยุทธ์ ฐิตะรุต	อธิการบดี ม.เชียงใหม่	กรรมการ
19.รศ.นพ.ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์	อธิการบดี ม.สงขลานครินทร์	กรรมการ
20.พล.ต.ต.นิคม จงจิระ	ผบ.กองบินตำรวจ	กรรมการ
21.พล.ต.อุทัย รัตนารักษ์	ผบ.ศูนย์การบินทหารบก	กรรมการ
22.พล.ต.ต.จิระ เครือสุวรรณ	ผบ.ตำรวจน้ำ	กรรมการ
23.นายชาติเชื้อ วรรณสูต	สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7	กรรมการ

นอกจากนี้ ในหนังสือดังกล่าวระบุว่า ในปี พ.ศ. 2526 คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดหาทุน มูลนิธิ พอ.สว. ในขณะนั้น มีพลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ (ยศขณะนั้น) ดำรงตำแหน่งเป็นประธาน อนุกรรมการได้มีการจัดรายการแสดงละครโทรทัศน์ เรื่อง ยามาต้า ทางสถานีโทรทัศน์ เพื่อหารายได้สมทบทุนให้แก่มูลนิธิ ฯ อีกด้วย แสดงให้เห็นว่า มูลนิธิ พอ.สว. ให้ความสำคัญกับสื่อมวลชน โดยมีการใช้ช่องทางสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ รวมทั้งเพื่อรณรงค์หาทุนสนับสนุนกิจการของมูลนิธิ ฯ ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ จะเห็นได้ว่าในช่วงนั้น มีผู้บริหารของสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 คือ นายชาติเชื้อ วรรณสูต ร่วมเป็นกรรมการที่ปรึกษาด้วย โดยในยุคนั้นสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ถือเป็นสถานีโทรทัศน์ที่แพร่ภาพได้ครอบคลุมพื้นที่ประเทศไทยได้มากที่สุด จึงเป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนทั่วประเทศได้มากที่สุดด้วย อีกทั้งองค์กรดังกล่าว ยังมีความสัมพันธ์อันดีกับกองทัพ อีกทั้งนโยบาย โดยเฉพาะในด้านงานข่าวเน้นหนักในการเป็นสื่อกลางในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างรัฐและประชาชน และมีบทบาทในด้านเสริมสร้างความมั่นคงของรัฐ สถาบันพระมหากษัตริย์ ศาสนา ตลอดจนความสัมพันธระหว่างประเทศด้วย จะเห็นได้จากการรายงานข่าวพระราชกรณียกิจ หรือพระกรณียกิจของพระบรมวงศานุวงศ์ มาอย่างต่อเนื่อง

เนื่องด้วย กิจการของมูลนิธิ พอ.สว. มีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงดำรงตำแหน่งองค์นายกิตติมศักดิ์ อีกทั้งยังทรงออกเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว. มาโดยตลอด การเผยแพร่ที่ปรากฏให้เห็นบ่อยที่สุด ก็คือ ข่าวในพระราชสำนัก ของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ทั้งนี้ นายแพทย์ กมล สนิทวานนท์ อดีตเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ได้เขียนถึงการทรงงานของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในระหว่างปี พ.ศ.2528-2536 ในวารสารมูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทยไว้ว่า “...สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงงานในรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจากทรงเจริญพระชนมายุมากขึ้น กล่าวคือ ในกิจกรรมแพทย์เคลื่อนที่ มิได้ทรงงานต่อผู้ป่วยโดยตรงอาสาสมัครของแต่ละจังหวัดรับผิดชอบในจังหวัดของตนตามแผนปฏิบัติงานที่

วางไว้ ซึ่งได้รับความเห็นชอบจากมูลนิธิแล้ว ... ดังนั้นพระราชภารกิจที่ยังทรงปฏิบัติอยู่ คือ การเสด็จเยี่ยมราษฎรตามจังหวัด พอ.สว.แต่ละภาครวมทั้งจังหวัดอื่นๆ บางโอกาสสุดแต่พระราชประสงค์ เช่น จังหวัดลำปาง มหาสารคาม กาฬสินธุ์ แพร่ อุทัยธานี เป็นเวลา 18 เดือน และเสด็จเมืองโกลชานน์ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ 6 เดือน การแปรพระราชฐานในประเทศจะประทับแรมที่จังหวัดเป็นจุดหลักจังหวัดหนึ่ง และเสด็จเยี่ยมราษฎรหมู่บ้านเป้าหมาย ซึ่งเลือกโดยท่านราชเลขา นุการในพระองค์ หรือท่านรองราชเลขาฯ ตามหมายกำหนดการที่จังหวัดใกล้เคียง จังหวัดกลุ่มหนึ่งๆ ใช้เวลาประมาณ 2-3 เดือน แล้วแปรพระราชฐานที่ประทับแรมซึ่งเป็นจุดหลักอื่นต่อไป ในครั้งนี้ โปรดเกล้าฯ ให้เลขาธิการหรือผู้แทนและคณะเจ้าหน้าที่จากสำนักงานมูลนิธิฯ ออกไปพร้อมมือกับ พอ.สว.ประจำจังหวัด ปฏิบัติการจนถึง 14.00 น. (พักรับประทานอาหาร 12.00 – 13.00 น.) เวลาประมาณ 15.00 น. สมเด็จพระศรีนครินทร์บรมราชชนนีเสด็จเยี่ยมราษฎรส่วนมากโดยเครื่องบินปีกหมุน...”

นอกจากนี้ นายแพทย์ กมล สนิธวานนท์ ยังได้เขียนถึงหมายกำหนดการการเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และราษฎร ซึ่งมีขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

1. นายอำเภอซึ่งรับผิดชอบหมู่บ้านนั้นเป็นผู้กราบบังคมทูลถวายรายงานถึงภูมิศาสตร์ ประชากร การทำมาหาเลี้ยงชีพ วัด โรงเรียน สถานบริการทางการแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น
 2. พระองค์พระราชทานต้นผลไม้ เช่น มะม่วง หนังสือธรรมะแก่เจ้าหน้าที่ของอำเภอและโรงเรียน เครื่องแบบชายหญิง และหนังสือแก่นักเรียน พระราชทานยาสามัญประจำบ้าน 1 ชุด รวมทั้งผ้าห่มแก่ผู้สูงอายุในหมู่บ้าน และเสวยอาหารแก่ผู้แทนของทหาร ตำรวจ
 3. หลังจากนั้นเสด็จพระราชดำเนินตามทางที่ราษฎรเฝ้าอยู่ เลขา นุการ พอ.สว.ประจำจังหวัด (คือนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด) ถวายรายงานจำนวนผู้ป่วยที่มารับบริการในวันนั้น มีกลุ่มโรคหรือโรคเฉพาะใดบ้างและตัวอย่างผู้ป่วยแต่ละราย ซึ่งจะต้องส่งต่อไปรับการรักษายังสถานพยาบาลในจังหวัดหรือข้ามจังหวัดโดยอยู่ในพระราชานุญาต (รวมทั้งค่าอาหาร ค่าพาหนะไปและกลับ และหรือผู้ติดตามคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ญาติตามความจำเป็นอีก 2 คน)
 4. หลังจากพักผ่อนตามพระอิริยาบถตามสมควรแล้ว เสด็จพระราชดำเนินกลับ
- ทั้งนี้การเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรครั้งสุดท้าย เมื่อพระองค์ประทับแรม ณ พระตำหนักดอยตุง วันที่ 21 เมษายน พ.ศ.2536 (วารสารมูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย:2539:29-30)

จากบันทึกดังกล่าวของนายแพทย์กมล สนิธวานนท์ แสดงให้รูปแบบขั้นตอนการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว. ที่เปลี่ยนแปลงไป จากขั้นตอนตามหมายกำหนดการ แสดงให้เห็นรูปแบบและเนื้อหาการนำเสนอข่าวในพระราชสำนักเกี่ยวกับพระ

ราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเยี่ยมการปฏิบัติของหน่วยแพทย์ พอ.สว.ในช่วงดังกล่าวด้วย นอกจากนี้ ยังเป็นแบบอย่างการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว. ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์ ในปัจจุบันด้วย

พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณธิการข่าวพระราชสำนัก ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้ให้สัมภาษณ์ที่สอดคล้องกับประเด็นนี้ว่า “...ระยะหลังที่อยู่ดอยตุง ไม่ค่อยมีงานเท่าไร ทำนอายุมากแล้วแล้ว ไม่ค่อยออกพื้นที่เท่าไร แต่เมื่อก่อนที่น้ำ(พ.อ.อ. วันชัย)อยู่เนี่ยไปพอ.สว.ประจำ เยอะมาก วันเว้นวันสองวันเว้นวัน เป็นคนในขบวนก็ไปพร้อมท่าน...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

นอกจากนี้ ในช่วงดังกล่าว สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มีการพัฒนาการมากขึ้น โดยเฉพาะเทคโนโลยีด้านการแพร่ภาพ มีการปรับเปลี่ยนระบบการถ่ายภาพจากเดิมให้กล้องภาพยนตร์ มาเป็นกล้องบันทึกภาพที่มีเครื่องเทปคุณภาพสูง ติดตั้งอยู่ในตัวกล้อง ด้วยระบบเทประบบยูเมติก (UMATIC) และต่อมาเปลี่ยนเป็นระบบเบต้าแคม (BETACAM) ซึ่งเป็นระบบที่ใช้ในงานข่าวของสถานีโทรทัศน์ทั่วโลก อีกทั้งสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ได้มีการขยายเครือข่ายการเผยแพร่รายการโทรทัศน์จากส่วนกลางออกไปสู่ส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ ส่งผลให้จำนวนประชาชนได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์เพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้สื่อประเภทโทรทัศน์ถือว่าได้เปรียบสื่อมวลชนประเภทอื่น เพราะสามารถแพร่ภาพได้รวดเร็ว อีกทั้งสามารถสื่อได้ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียง ทำให้ดึงดูดความสนใจของผู้รับได้มากกว่าสื่ออื่นๆ การได้รับการเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อโทรทัศน์จึงถือว่าเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ดีที่สุดสื่อหนึ่ง

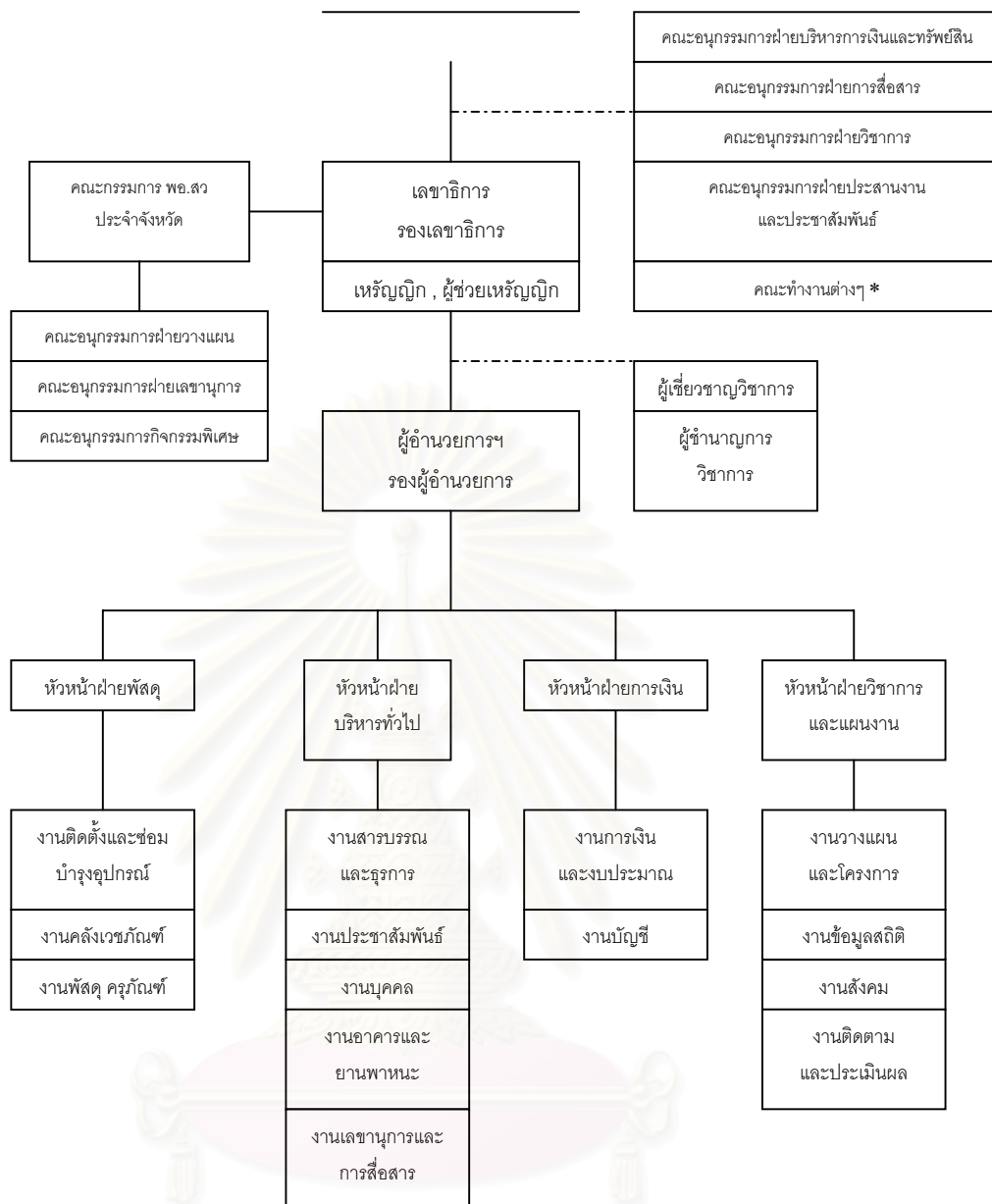
ทั้งนี้การที่หน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ ที่ได้พัฒนากิจการเติบโตเรื่อยมาจนกระทั่งก่อตั้งเป็นมูลนิธิ มีรูปแบบองค์กรที่ชัดเจนมากขึ้น และมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการบริหารองค์กรให้สอดคล้องกับสถานการณ์บ้านเมือง และสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้มีการจัดรูปแบบองค์กรที่ประกอบด้วยงานในหลายๆ ฝ่าย โดยเฉพาะมูลนิธิฯ เองได้เริ่มให้ความสำคัญกับงานด้านการประชาสัมพันธ์ จะเห็นได้จากแผนภาพขององค์กร ที่มีการจัดตั้งคณะกรรมการฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ขึ้น ซึ่งเป็นส่วนงานสนับสนุนที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์ ทำให้มีการประสานงานและเข้าถึงสื่อมวลชนเพื่อให้เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจการของมูลนิธิ พอ.สว. ได้ดียิ่งขึ้นด้วย โดยนอกจากจะใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสารแล้ว ยังใช้สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางในการรณรงค์หาทุนอีกด้วย

ในปี พ.ศ. 2534 ได้มีการปรับปรุงรูปแบบการบริหารของมูลนิธิฯ อีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้การบริหารเป็นไปด้วยความคล่องตัวมากขึ้น โดยมีลักษณะองค์กรและสายการบังคับบัญชาตามแผนภาพที่ 4 ดังนี้

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะกรรมการมูลนิธิ
ประธาน

————— สายการบังคับบัญชาและพิจารณาสั่งการ
 - - - - - สายการให้คำแนะนำและความร่วมมือ

* คณะทำงานต่างๆ หมายถึง คณะทำงานที่ประธานกรรมการ ลงนามคำสั่งแต่งตั้ง
 ตามมติที่ประชุมกรรมการมูลนิธิ ครั้งที่ 4/2534 วันที่ 18 กรกฎาคม 2534

แผนภาพที่ 4 องค์กรและสายการบังคับบัญชา ตามตราสารมูลนิธิ พอ.สว.
 ฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2534

การปรับเปลี่ยนองค์กรในครั้งนี้ ทางมูลนิธิ พอ.สว. ได้มีการจัดตั้งประชาสัมพันธ์ขึ้น มีผู้รับผิดชอบงานด้านการประสานงานกับสื่อมวลชนอย่างชัดเจน ถือว่าเริ่มให้ความสำคัญกับงานด้านนี้

อย่างจริงจัง ประกอบกับในระยะหลังโดยเฉพาะตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงประสวร เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว. น้อยมาก และจนกระทั่งไม่เสด็จพระราชดำเนินไปที่ใดอีกเลย และได้เสด็จสวรรคตในปี พ.ศ. 2538 จึงทำให้ข่าวสารที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชนที่เกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. น้อยลง

หลังจากที่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงทรงสืบสานพระราชปณิธาน โดยทรงดำรงตำแหน่งเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. จนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ องค์ประธานกิตติมศักดิ์ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระราชทานสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานของมูลนิธิ พอ.สว. ในมติชนสุดสัปดาห์ ฉบับประจำวันที่ 25 กันยายน พ.ศ. 2543 เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ 100 ปี สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ว่า "... งานของ พอ.สว. ก็มีการพัฒนาอยู่บ้าง เช่น มีการรักษาทางวิทย์ คือ ส่งคนที่มีความรู้เรื่องการแพทย์ไปที่หมู่บ้านห่างไกล ให้คนป่วยมาบอกอาการ เจ้าหน้าที่คนนั้น จะวิทย์ติดต่อกับแพทย์ของโรงพยาบาล ซึ่งจะให้คำแนะนำว่าควรให้ยาอะไรแก่คนป่วย งานนี้ตอนหลังได้หยุดไป เพราะมีหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุขไปดำเนินการแล้ว... ตั้งแต่ฉันรับงานมา 3 ปี แรกได้ไปออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น การทำงานก็มีทั้งเปลี่ยนไป และที่เหมือนเดิม ครั้งแรกฉันไปที่บ่อเกลือ จังหวัดน่าน ว่าเป็นที่ทุรกันดารมาก แต่ก็ไปพบว่าทุรกันดารก็จริง แต่มีการมาให้ความช่วยเหลือแล้ว เดียวนี้ก็เลยต้องเลือกสถานที่ออกหน่วยแพทย์อย่างถาวรขึ้น ต้องเป็นที่ที่มีความจำเป็นจริงๆ ฉันจะให้หาข้อมูลแล้วเลือกเอง ฉันคิดว่าปีละ 1 ครั้งไม่พอ ปีนี้ไปครั้งหนึ่งแล้วเมื่อเดือนมีนาคม เดือนพฤศจิกายนนี้จะไปอีก ต้องทำงานมาถึง 3 ปี กว่าที่จะเห็นปัญหาต่างๆ แล้วก็ต้องคอยสอบถามถึงจะได้ทราบเรื่อง ปีแรกที่ไป การเลือกสถานที่ใช้เกณฑ์ของกระทรวงมหาดไทย แล้วก็ทำงานร่วมกันหลายกระทรวง การทำงานจะไปเน้นเรื่องการให้คำแนะนำดูแลเรื่องสุขภาพจิต ฉันคิดว่า พอ.สว. ควรจะรักษาจุดประสงค์ดั้งเดิม คือ ให้ความช่วยเหลือเรื่องการแพทย์ ปีต่อมาก็ได้ทราบเรื่องว่า ยังขาดแพทย์รุ่นใหม่อยู่มาก ที่แรกฉันได้ยินว่าแพทย์รุ่นใหม่ไม่อยากทำงานกับ พอ.สว. เขาอยากเป็นแพทย์เฉพาะทาง แต่พอสืบถามจริงๆ ถึงได้ทราบว่าเขาอยากทำแต่เข้าเป็นสมาชิกพอ.สว. ไม่ได้ เพราะว่ามีตอนหนึ่งที่คนสมัครเข้าเป็นสมาชิกพอ.สว. จำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่ไม่มีความรู้เรื่องการแพทย์ แต่อยากได้เสื้อ พอ.สว. อยากได้บัตรสมาชิกที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงลงพระนาม เลยต้องจำกัดจำนวน สมาชิกพอ.สว. นี้เป็นแล้วเป็นตลอดชีวิต ตอนนี้มีผู้สูงอายุทำงานไม่ไหวแล้วจำนวนมาก รับแพทย์

ใหม่ๆ ไม่ได้เพราะเกินจำนวนแล้ว แพทย์ใหม่ๆ เขาก็อยากได้เครื่องหมายว่าเป็น พอ.สว.เวลาออกไปทำงาน... หลักการของ พอ.สว.ส่วนใหญ่ก็ดีอยู่แล้ว ปัญหาอยู่ที่การปฏิบัติ การทำงานค่อนข้างจะช้า คนที่ทำงานอยู่ที่มูลนิธิ พอ.สว.ที่กรุงเทพฯ ทำงานแบบเดิมๆ ไปเรื่อยๆ ถ้าได้คนใหม่ๆ ที่มีความดี และขยันมาเพิ่มก็จะดีมาก พอ.สว.เป็นองค์กรที่ใหญ่มาก และการทำงานค่อนข้างจะเป็นแบบโบราณ ฉันก็จะพยายามเปลี่ยนแปลง กรรมการของ พอ.สว. ก็อายุมากๆ กันแล้ว ฉันเองก็อายุมากแล้ว แต่จะพยายามแก้ไข...” (มติชนสุดสัปดาห์ , 2543 : 47)

จะเห็นได้ว่า แนวนโยบายของพระองค์มุ่งเน้นการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะในด้านการรักษาพยาบาล และต้องการเพิ่มจำนวนอาสาสมัครรุ่นใหม่ให้กับมูลนิธิฯ มากขึ้นทั้งอาสาสมัครในสายแพทย์สาธารณสุข และสายสมทบ เพื่อทดแทนอาสาสมัครที่สูงอายุที่ไม่สามารถออกปฏิบัติงานได้ตามปกติ ในระยะหลังจึงมีอาสาสมัครรุ่นใหม่เข้ามาจำนวนมาก และทรงมีนโยบายที่ชัดเจนในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. ให้บ่อยยิ่งขึ้นด้วย

ปัจจุบัน มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. มีจังหวัด พอ.สว. รวมทั้งสิ้น 51 จังหวัด จากเดิมที่มีอยู่ทั้งสิ้นจำนวน 48 โดยมีการเพิ่มจังหวัด พอ.สว. ใหม่ 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดสระแก้ว อำนาจเจริญ และหนองบัวลำภู ทั้งนี้ได้แบ่งเขตตามเขตการตรวจราชการของกระทรวงสาธารณสุข ดังนี้

เขต 2 นครนายก

เขต 3 ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี สระแก้ว ตราด จันทบุรี ระยอง

เขต 4 ราชบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

เขต 5 นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์

เขต 6 ขอนแก่น เลย หนองคาย อุดรธานี หนองบัวลำภู สกลนคร

เขต 7 อุบลราชธานี อำนาจเจริญ นครพนม มุกดาหาร ศรีสะเกษ

เขต 8 ตาก

เขต 9 พิษณุโลก เพชรบูรณ์ น่าน อุดรดิษฐ์

เขต 10 เชียงใหม่ เชียงราย พะเยา อุดรดิษฐ์

เขต 11 นครศรีธรรมราช สุราษฎร์ธานี ชุมพร ระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่

เขต 12 สงขลา พัทลุง ตรัง สตูล ยะลา ปัตตานี นราธิวาส

สำหรับคณะกรรมการมูลนิธิ พอ.สว.ชุดปัจจุบันมีดังนี้

1.พล.ร.ต.ม.ล. อัศนี ปราโมช	ประธานกรรมการ
2.นายแพทย์ไพโรจน์ นิสานนท์	รองประธานกรรมการ
3.นายแพทย์เกษม วัฒนชัย	กรรมการ
4.นายพลากร สุวรรณรัฐ	กรรมการ
5.ม.ร.ว.ดิศนัดดา ดิศกุล	กรรมการ
6.ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา	กรรมการ
7.ศ.ดร.ธเนตร นรภูมิพิภังษ์	กรรมการ
8.นายบุญจันทร์ มหาวรรณ	กรรมการ
9.นายแพทย์ปราชญ์ บุญยวงศ์วิโรจน์	กรรมการ
10.ท่านผู้หญิงเพ็ชรา เตชะกัมพูช	กรรมการ
11.พล.ร.ต.นายแพทย์ วิฑูร แสงสิงแก้ว	กรรมการ
12.นายแพทย์วัลลภ ไทยเหนือ	กรรมการ
13.นายอารีย์ วงศ์อารยะ	กรรมการ
14.นายศักดิ์ เกี่ยวการค้า	กรรมการและเหรัญญิก
15.นายแพทย์ประมุข จันทรวิมล	กรรมการและเลขานุการ
16.นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก	กรรมการและรองเลขานุการ

ทั้งนี้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งประธานกรรมการมูลนิธิ และกรรมการมูลนิธิ ให้ดำรงตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง โดยกรรมการมูลนิธิ อยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

จะเห็นได้ว่า กรรมการบริหารมูลนิธิ พอ.สว. และคณะอนุกรรมการตั้งที่ยกตัวอย่างข้างต้น ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีชื่อเสียง และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในฝ่ายการเมือง ข้าราชการระดับสูงทั้งจาก ฝ่ายทหาร ตำรวจ และโดยเฉพาะกระทรวงสาธารณสุข ที่ให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิ พอ.สว. มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงดำรงตำแหน่งองค์นายิกา กิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ

ในปัจจุบันกิจกรรมของ มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มีดังนี้

1.กิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. โดยกิจกรรมนี้ มูลนิธิ พอ.สว. ดำเนินการจัดอาสาสมัครสายแพทย์ และอาสาสมัครอื่นๆ ไปปฏิบัติงานรักษา บำบัด ป้องกัน ส่งเสริม และฟื้นฟูสุขภาพของประชาชนและเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมใน 51 จังหวัด

2.กิจกรรมรักษาเฉพาะโรคที่มูลนิธิ พอ.สว. กำหนด โดยการรักษาโรคต่างๆ ด้วยการผ่าตัด ได้แก่ ตาต้อกระจก ปากแหว่งเพดานโหว่ ปลูกแก้วหูเทียม ใส่กายอุปกรณ์แขน-ขาเทียม ฟันคุด หัวใจรูห์มาติกและหัวใจพิการแต่กำเนิด และโรคไตซึ่งมีภาวะไตวายขั้นสุดท้ายรักษาด้วยการเปลี่ยนไตจากผู้ที่ยังมีชีวิตอยู่

3.กิจกรรมรถทันตกรรมเคลื่อนที่ พอ.สว. โดยจัดการส่งรถทันตกรรมเคลื่อนที่ จำนวน 2 คัน ออกปฏิบัติงานคันละ 8 เดือน ไปยังจังหวัด พอ.สว. เพื่อสนับสนุนการให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนซึ่งอยู่ในท้องถิ่นขาดแคลนทันตแพทย์

4.กิจกรรมเฝ้าระวังทางทันตสุขภาพ โดยดำเนินการตามแนวทางของสาธารณสุขมูลฐาน กำหนดไว้

5.กิจกรรมหรือโครงการอื่นๆ ที่ร่วมกับหน่วยงานหรือมูลนิธิอื่นๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน เช่น โครงการสนับสนุนโครงการพัฒนาอดอยตุง จังหวัดเชียงราย โครงการจัดหาอาหารให้ผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชนขนาด 10 เตียง โครงการสนับสนุนการเปลี่ยนอวัยวะ เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า จากรายชื่อคณะกรรมการบริหารมูลนิธิ พอ.สว. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ถือการรวมตัวกันของบุคคลสำคัญของประเทศทั้งฝ่ายการเมือง หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องทั้งทหารและตำรวจ โดยเฉพาะกลุ่มวิชาชีพด้านการแพทย์ ทำให้กิจการการออกหน่วยแพทย์อาสาของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นกิจกรรมการให้รักษาในรูปแบบที่หลากหลาย และสามารถให้บริการประชาชนทั้งในกรณีการรักษาพยาบาลโรคทั่วไป และโรคเฉพาะทางได้ รวมทั้งเป็นหน่วยแพทย์อาสาสมัครที่สามารถรับรักษาผู้ป่วยหนักได้ แตกต่างจากมูลนิธิ หรือหน่วยแพทย์อาสาสมัครอื่นๆ ที่เน้นการรักษาพยาบาลโรคทั่วไป

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารมูลนิธิฯ และผู้บริหารได้ให้ความสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์องค์กรมากยิ่งขึ้น โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ขึ้นในปี พ.ศ. 2542 โดยทางผู้บริหารมูลนิธิฯ ในขณะนั้น ที่รับผิดชอบดำเนินงานประชาสัมพันธ์ คือ นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ได้เชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงในดำเนินงานประชาสัมพันธ์ และผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชนทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง และโทรทัศน์ ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ และอนุกรรมการ ทำให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. มีการพัฒนามากยิ่งขึ้น ทำให้มูลนิธิ พอ.สว.สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนทุกประเภท ทั้งวิทยุกระจายเสียง โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ช่วยเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมต่างๆ และประชาสัมพันธ์องค์กรได้ง่ายและบ่อยยิ่งขึ้นด้วย

ต่อมาในปี พ.ศ.2542 มูลนิธิ พอ.สว. ได้เชิญผู้ที่ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีชื่อเสียงในด้านการประชาสัมพันธ์ และผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. ดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการ ในคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. เนื่องจากทางผู้บริหารมูลนิธิฯ เห็นว่า ในขณะนั้นการดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะขณะนั้น เป็นช่วงหลังจากที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จสวรรคต และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เพิ่งทรงเริ่มรับงานของมูลนิธิ พอ.สว. ประกอบกับ ทางมูลนิธิฯ เพิ่งรับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านการประชาสัมพันธ์เข้ามาใหม่ จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการชุดดังกล่าวขึ้น ทั้งนี้เพื่อกำหนดแนวนโยบายในด้านการประชาสัมพันธ์ และเพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารของมูลนิธิฯ โดยใช้ช่องทางสื่อมวลชน ทั้งสื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อโทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เพราะสื่อมวลชนมีลักษณะเด่น คือสามารถเข้าถึงประชาชนได้จำนวนมาก ทั้งนี้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ที่สำคัญ และมีบทบาทในการสนับสนุนด้านการใช้สื่อมวลชน ได้แก่

1. นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ในฐานะประธานคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และประธานคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์
2. นางสุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการผู้จัดการ บริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุจำกัด ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์
3. พลโท สมพงษ์ ไหมวิจิตร (ยศขณะนั้น) ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์
5. พลโท เลิศรัตน์ รัตนวานิช (ยศในขณะนั้น) ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์
6. นายพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ (รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น) ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์
7. ดร.กาญจนา จันทน์ไทย ในฐานะกรรมการ คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ สำหรับผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการดำเนินการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ ได้แก่
 1. พลตรีเกียรติคุณ สุทธิรักษ์ (ยศขณะนั้น) ผู้แทนจากสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 ในฐานะอนุกรรมการ (ปัจจุบันลาออกจากราชการแล้ว)

2. ทันตแพทย์หญิงนัยนา แพทย์ศรีสกุล ผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะอนุกรรมการ
3. คุณจิตติมา จารุจินดา นักประชาสัมพันธ์ 8 สำนักนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ กรมประชาสัมพันธ์ ในฐานะอนุกรรมการ
4. คุณอนรรัตน์ ยิ่งยง กรรมการผู้จัดการบริษัท โปรอิมเมจ จำกัด ในฐานะอนุกรรมการ
5. ดร.กาญจนา จันทร์ไทย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กระทรวงสาธารณสุข ในฐานะอนุกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการดังกล่าว มีนายแพทย์ยุทธ โภธารามิก ดำรงตำแหน่งเป็นประธานทั้งสองชุด นอกจากนี้ ยังมีเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. ที่ทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ คือคุณสกุล มีนิต คุณกระสินธุ์ เกียรติลักษณ์ชัย และคุณฉลอง จันทบาล เป็นคณะทำงานร่วมกับคณะกรรมการ และคณะอนุกรรมการที่จัดตั้งขึ้นด้วย

บุคคลที่ได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการและอนุกรรมการที่ดำเนินการด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ถือเป็นกลุ่มบุคคลสำคัญที่มีส่วนในการให้สื่อมวลชนสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. โดยดำเนินการในลักษณะดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและวางแผนการปฏิบัติงานด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับมูลนิธิ พอ.สว. ทั้งนี้ คณะกรรมการและอนุกรรมการ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในดำเนินงานประชาสัมพันธ์ รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน เช่น สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 และรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

2. เพื่อให้มูลนิธิ พอ.สว. สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ให้การสนับสนุนในด้านการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ ไปสู่สาธารณชน

จากการตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการชุดดังกล่าว ทำให้มูลนิธิ พอ.สว. มีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจน สามารถใช้ช่องทางสื่อมวลชนในการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารไปสู่สาธารณชนหลากหลายรูปแบบมากขึ้น โดยที่ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ เป็นอย่างดี

เนื่องจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการและอนุกรรมการของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นบุคคลที่มีตำแหน่งหน้าที่สำคัญ และเป็นบุคคลผู้ทรงคุณวุฒิมีชื่อเสียง เป็นที่ยอมรับของสังคม มูลนิธิ พอ.สว. สามารถเชิญบุคคลเหล่านี้มาดำรงตำแหน่งสำคัญของมูลนิธิฯ ได้ ซึ่งจากการศึกษา พบว่า ที่เข้ามารับตำแหน่งดังกล่าว โดยเฉพาะคณะกรรมการและอนุกรรมการที่ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นผู้ที่มีความสนิทสนมและคุ้นเคย กับนายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการ มูลนิธิ พอ.สว. เป็นอย่างดี ทั้งนี้ นายแพทย์ยุทธ ได้อธิบายถึงประเด็นดังกล่าวเพิ่มเติมว่า “..ก็คัดเลือกจากพรรคพวก เอาสื่อหลายชนิด หนังสือพิมพ์ สื่อทีวี สื่อวิทยุอะไร ที่เค้ามีบารมีมีขีดความสามารถ เรายกเค้ามา ส่วนใหญ่ก็เป็นพรรคพวกรู้จักกัน แต่ไม่มีใครรังเกียจหรอก อาจารย์เสรี วงษ์มณฑา กับผมก็รู้จักกัน ผมเชิญท่านมาเป็นคณะกรรมการ อนุกรรมการ ท่านก็มา มาให้ความคิดดีๆ และคนกลุ่มนี้ไม่ค่อยมีเวลานะครับ เราเชิญพวกนี้เราต้องขอเวลาเค้าสักครั้งนึงให้เค้ามาประชุมเค้าก็มา แต่จะมาทุกเดือนทุกๆ 3 เดือน เป็นไปไม่ได้..ก็ได้รับความร่วมมือ คือ ดีมาก มันขึ้นอยู่กับตัวเราเองว่าเราจะส่งข่าวไปให้เค้าว่าข่าวน่าสนใจขนาดไหน ถ้าไม่น่าสนใจก็ลงบ้างไม่ลงบ้าง ถ้าน่าสนใจเค้าจะลงให้หมด เราต้องขยัน ก็ต้องรู้จัก ต้องใช้ personnel contact ช่วยเราด้วย ใช้ความ popular ต่างๆ ด้วย คบหากับสื่อมวลชนบ้างอะไรบ้างเป็นของธรรมดา...” (ยุทธ โพธารามิก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

ทางด้านพลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช ซึ่งปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง กองทัพบก ได้กล่าวถึงเรื่องนี้สอดคล้องกับนายแพทย์ยุทธว่า การมีความสนิทสนมส่วนตัวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เข้ารับตำแหน่งกรรมการในชุดดังกล่าวด้วย “...ในกรณีมูลนิธิ พอ.สว. ตัวท่านประธานกรรมการ คือนายแพทย์ยุทธ ก็เป็นนักศึกษา วปอ. วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ด้วยกัน และโดยส่วนตัวก็รู้จักกันมา 6-7 ปี ท่านก็ทราบตำแหน่งที่ผมทำอยู่คงจะช่วยงาน พอ.สว.ได้ ก็ในช่วงนั้นทำกิจกรรมหาเงินบริจาคหาเงินสนับสนุนให้กับพอ.สว. โดยในส่วนของกองทัพบกเอง เพราะเล็งเห็นประโยชน์ของมูลนิธินี้ ที่ช่วยเหลือประชาชนผู้ยากไร้ในด้านการสาธารณสุข สุขภาพอนามัยต่างๆ ซึ่งถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่คนไทยส่วนหนึ่งยังขาดอยู่ มูลนิธิ พอ.สว.ได้เติมเต็มในส่วนนี้...” (เลิศรัตน์ รัตนวานิช , สัมภาษณ์ , 2 เมษายน 2547)

ในขณะที่คุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น ได้กล่าวสอดคล้องกับ พล.อ.เลิศรัตน์ ว่า การได้เข้ามารับตำแหน่งกรรมการ เป็นเพราะตำแหน่งหน้าที่รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ และอีกส่วนหนึ่งคือการได้รู้จักและสนิทสนม กับนายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการ มูลนิธิ พอ.สว. เป็นอย่างดีเช่นกัน “...ก็เป็นการเชิญโดยตำแหน่ง ในขณะที่ผมเป็น

รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ช่วงนั้น และส่วนหนึ่งก็รู้จักกับคุณหมอยุทธมาหลายปี ผมก็ได้ไปร่วมประชุมอยู่สองสามครั้ง สำหรับตอนนั้นที่ไปประชุมก็เพื่อให้แนวคิดในภาพรวมหรือภาพใหญ่ในเชิงนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ให้กับมูลนิธิ พอ.สว. ก็หารือกันหลายเรื่อง แต่ก็จำไม่ค่อยได้แล้ว แต่ที่เน้นหนักๆ ก็คงจะเป็นนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ว่าควรจะทำอย่างไร การนำเสนอข่าวด้านงานของพอ.สว. ต้องเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น ก็เป็นการแนะแนวทางกันไป...” (พิพัฒน์ โกศลวัฒน์ , สัมภาษณ์ , 4 เมษายน 2547)

ทางด้าน ดร.กาญจนา จันทร์ไทย ผู้แทนจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ซึ่งดำรงตำแหน่งทั้งเป็นกรรมการในคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และอนุกรรมการ ในคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ได้ให้สัมภาษณ์ถึงการที่ได้มีส่วนร่วมเป็นกรรมการและอนุกรรมการว่า เนื่องจากได้สมัครเป็นอาสาสมัคร พอ.สว. ในส่วนกลาง และมีส่วนในการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ จึงได้รับเชิญจากนายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการ มูลนิธิ พอ.สว. ให้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว และช่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์มูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งในช่วงนั้นได้รับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์น้อย เนื่องจากเป็นช่วงเปลี่ยนองค์ผู้นำมูลนิธิฯ จากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ “...ระยะนั้นเป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงตัวองค์กรประธานมูลนิธิฯ และการประชาสัมพันธ์ค่อนข้างจะน้อย จึงมีการตั้งคณะกรรมการและอนุกรรมการขึ้นมาเพื่อวางแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรผ่านสื่อต่างๆ ให้มากขึ้น...” (กาญจนา จันทร์ไทย , สัมภาษณ์ , 4 เมษายน 2547)

จะเห็นได้ว่า ในส่วนของคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์และคณะอนุกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ประกอบไปด้วยบุคคลที่มีชื่อเสียง เช่น ผู้บริหารระดับสูงของสถานีโทรทัศน์สี กองทัพบก ช่อง 5 และช่อง 7 รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งดูแลสื่อวิทยุกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ และสถานีโทรทัศน์ช่อง 11 ทำให้ได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะการที่มูลนิธิฯ ได้เชิญ พลโทเลิศรัตน์ รัตนวานิช (ปัจจุบันได้รับการเลื่อนยศเป็นพลเอก และดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง กองทัพบก) ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเสนาธิการทหารบกฝ่ายกิจการพลเรือน จึงถือเป็นบุคคลสำคัญในที่เป็น “ผู้ให้การสนับสนุน” (advocates) ให้สื่อมวลชนในสังกัดของกองทัพบก ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ทั้งนี้พลเอกเลิศรัตน์ รัตนวานิช ได้ให้สัมภาษณ์ในเรื่องนี้ไว้ว่า “...ในช่วงนั้นก็ยังได้รับผิดชอบในด้านงานวิทยุโทรทัศน์ของกองทัพบก ซึ่งก็ได้ใช้ในการสนับสนุนกิจกรรมประชา-

สัมพันธ์เผยแพร่ผลงานของมูลนิธิอย่างกว้างขวางด้วย เพราะผู้ที่มาร่วมในขณะนั้นก็มีความรู้และเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน 5 พลโทสมพงษ์ ใหม่วิจิตร ช่อง 7 คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ นอกจากจะเป็นการวางแผนแล้วยังเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์ ทั้งวิทยุและโทรทัศน์ทั้งของทหารและหน่วยงานอื่นๆ ในการช่วยเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิ ด้วย ทำให้งานของมูลนิธิ กว้างขวางและดำเนินงานมาจนถึงทุกวันนี้...” (เลิศรัตน์ รัตนวานิช , สัมภาษณ์ , 2 เมษายน 2547)

จากการวางแผนแนบแนวนโยบายดังกล่าว ส่งผลให้ระดับผู้ปฏิบัติงานในส่วนของสถานีโทรทัศน์ ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว.อย่างต่อเนื่อง เช่น ในช่วงปี 2543 ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ได้มีการจัดทำสื่อบริการข่าวเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. เพื่อเผยแพร่เนื่องในโอกาสสำคัญ เช่น วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นต้น ซึ่งพ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณาธิการข่าวราชสำนัก ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวในประเด็นนี้ว่า “...เคยไปประชุมแทนไปประชุมตรงๆ เค้าเชิญไป อย่างไม่ค่อยถี่ เดือนตุลา วันสมเด็จพระย่าเนี่ย เค้าจะเชิญเราไปประชุมปีนี้จะทำอะไร แต่เค้าจะทำอะไรก็เถอะ เรามีหน้าที่ทำข่าวให้อย่างเดียว หน้าที่เราแค่นั้น แต่จะทำอะไรเมื่อไหร่ ขอ schedule มาให้ก็แล้วกัน แต่เราไม่มีหน้าที่คิดอะไรให้ อย่างปีนี้เค้าจะระดมทันตแพทย์ เรายังบอกว่าจะทำสื่อบริการข่าวทันตแพทย์ให้ออกล่วงหน้าวันหนึ่ง เรายังบอกเค้าอย่างนี้ ทำออกก่อนวันจริง แล้วก็เชิญชวนคนป่วยให้มา...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

จากบทสัมภาษณ์ดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การที่มูลนิธิ พอ.สว. เชิญผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประชาสัมพันธ์จากหน่วยงานต่างๆ ทั้งจากกองทัพบก กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน เพื่อมุ่งเน้นกำหนดนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ รวมทั้งเพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับองค์กรสื่อมวลชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในด้านการเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ ด้วย ในช่วงนั้นมีการจัดประชุมเพียง 2-3 ครั้งเท่านั้น ผลจากการประชุม ทำให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์อีกหนึ่งชุด เพื่อดำเนินการด้านการเผยแพร่ข่าวสาร โดยมีผู้แทนจากกรมประชาสัมพันธ์ , สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 , สำนักงานสารนิเทศและประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข , วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี และบริษัทโปรอิมเมจ จำกัด เป็นอนุกรรมการ ทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว.

3. ตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ในองค์กรขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดต่อกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยมีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถในด้านการประชาสัมพันธ์

สัมพันธ์ รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เพื่อให้การติดต่อกับสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร องค์กรหนึ่งทำกิจกรรมสาธารณประโยชน์ ในด้านการให้บริการสาธารณสุขให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นทุรกันดาร เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน มูลนิธิ พอ.สว. ประกอบกิจกรรมด้วยเงินพระราชทานจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีจำนวน 1 ล้านบาท เมื่อครั้งจดทะเบียนก่อตั้งมูลนิธิฯ อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล ผ่านกระทรวงสาธารณสุข และเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา ด้วยเหตุที่มูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรที่มีขนาดใหญ่ จึงมีความจำเป็นต้องมีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารความเคลื่อนไหวขององค์กร สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างมูลนิธิ และอาสาสมัคร รวมทั้งประชาชนทั่วประเทศ จึงมีการนำการประชาสัมพันธ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อมูลนิธิ พอ.สว. เพื่อให้สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทำให้ได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารของมูลนิธิ ได้ดียิ่งขึ้น

จากการศึกษาพบว่า มูลนิธิ พอ.สว. มีการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 แต่ในครั้งนั้นถือว่ามีไม่มีการจัดตั้งเป็นส่วนงาน และกำหนดเป็นภารกิจที่ไม่ชัดเจน โดยหน้าที่ดังกล่าวอยู่ในส่วนงานของฝ่ายเลขานุการ ซึ่งมีหน้าที่ในการจัดส่งข่าวสารให้สื่อมวลชนแขนงต่างๆ รวมทั้งการจัดนิทรรศการเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิฯ ต่อมาในปี 2534 มูลนิธิ พอ.สว. ได้ปรับปรุงองค์กรใหม่ ซึ่งในครั้งนี้ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานประชาสัมพันธ์ขึ้นในองค์กรโดยเฉพาะเป็นลักษณะหน่วยงานที่สังกัดอยู่ในส่วนงานอื่น

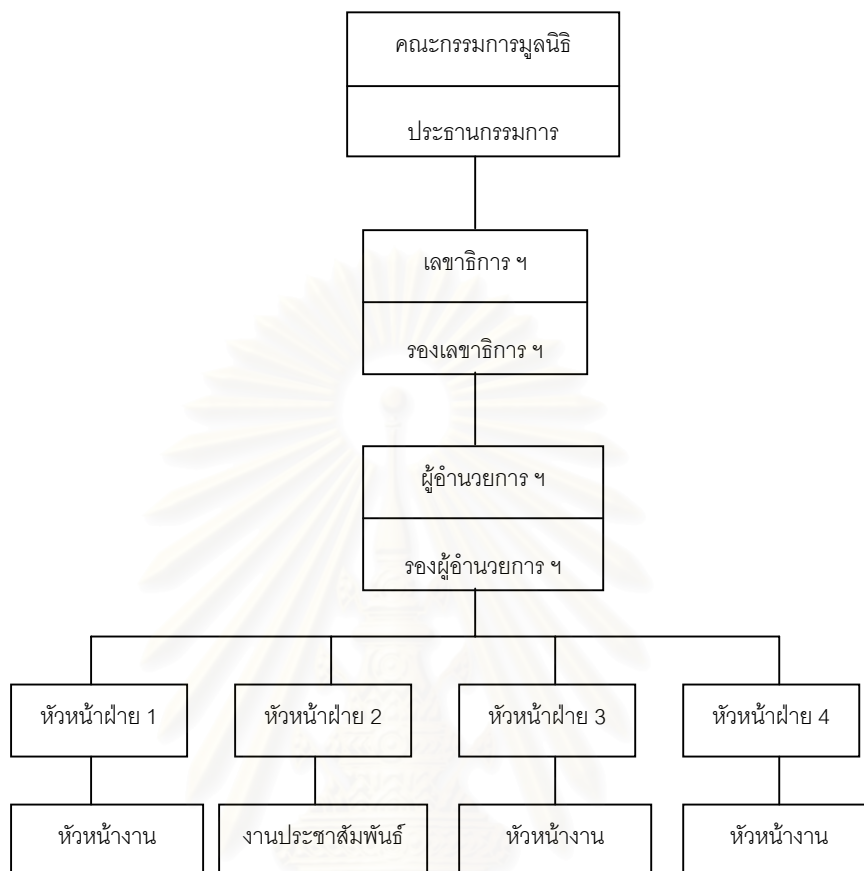
ทั้งนี้ นายแพทย์ ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ให้สัมภาษณ์ถึงความสำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์ว่า "...มีความสำคัญและมีความจำเป็นมากพอสมควร เนื่องจากว่างาน พอ.สว. กว้างขวางไปทั่วประเทศ ในเกือบ 51 จังหวัด การที่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รู้จัก หรือให้คนอื่น ๆ ได้รู้จัก เป็นกำลังใจให้แก่อาสาสมัครที่ทำงาน มันก็มีความจำเป็น และคิดว่ามีความสำคัญมาก เมื่อก่อนไม่มีหน่วยงานประชาสัมพันธ์เป็นรูปเป็นร่างนะครับ อาศัยที่ว่ามีการเหมือนประชาสัมพันธ์แบบอัตโนมัติ โดยที่สมเด็จพระเจ้าท่านยังอยู่ และมีการออกเยี่ยมราษฎร ปีสองปีรอดอย่างนี้ เป็นการประชาสัมพันธ์รวดตลอดเวลาเลยนะครับ และก็เมื่อวันเวลามันเปลี่ยนไป สำนักงานกลางก็ควรจะมีหน่วยนี้ ใหญ่ออกมาเพื่อให้เป็นรูปเป็นร่างมากขึ้น ไม่ใช่ว่าคนเดียวทำงานหมดทุกอย่าง เลขาธิการทำงานหมดทุกอย่างทำประชาสัมพันธ์เองก็ไม่ใช่ มันก็ต้องมีหน่วยที่รับผิดชอบขึ้นเพราะเนื่องจากว่าบ้านเมืองมันเปลี่ยนไประบบไอที ระบบอะไรต่างๆ มันต้องเอามาใช้ด้วย ระบบข้อมูลข่าวสารมันก็ต้องเอามาใช้ด้วย เพราะอย่าลืมว่าวันเวลามันเปลี่ยนไปได้ คนมันเกิดใหม่มันมีและก็อาจจะไม่รู้จักรุ่นก็ได้ เพราะ

ฉะนั้นการประชาสัมพันธ์จะต้องมีการต่อเนื่อง ควรจะมีหน่วยงานที่รับผิดชอบตรงนี้คอยดูแลด้วยนะครับ...” (ยุทธ โภชราภิก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

ลักษณะการจัดโครงสร้างงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ พนม คลีฉายา (2542) เรื่อง ตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินผลการปฏิบัติงานประชาสัมพันธ์ในประเทศไทย เกี่ยวกับลักษณะโครงสร้างงานประชาสัมพันธ์กิจการด้านสาธารณสุข ประโยชน์ พบว่ามีการจัดตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ขึ้นโดยเฉพาะ แต่เป็นหน่วยงานขนาดเล็กอยู่ในสังกัดของส่วนงานอื่น ลำดับชั้นการบริหารของส่วนงานประชาสัมพันธ์ขึ้นกับผู้บริหารในส่วนงานที่สังกัดอยู่ และเป็นลำดับชั้นไปจนถึงผู้บริหารสูงสุด ภายในส่วนงานประชาสัมพันธ์ไม่มีการแบ่งส่วนงานย่อยอย่างชัดเจน โดยที่งานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นส่วนงานหนึ่งในฝ่ายบริหารงานทั่วไป มีหน้าที่ดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีลำดับชั้นการบริหารงานดังนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพที่ 5 โครงสร้างงานประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.

วัตถุประสงค์ของงานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. เพื่อ

1. เผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ของพอ.สว.
2. เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในองค์กร ซึ่งได้แก่ อาสาสมัคร รวมทั้งบุคคลภายนอกองค์กร ทั้งในส่วนองค์กรที่ให้ความร่วมมือกับมูลนิธิ พอ.สว. และประชาชนทั่วไป
3. เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร
4. ระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา

ผลจากการแต่งตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทำให้มูลนิธิ พอ.สว. มีแผนงานการประชาสัมพันธ์ที่แน่นอน และมีการวางแผนการดำเนินงานล่วงหน้า โดยแผนที่กำหนดไว้มี 2 ลักษณะ คือ

1.แผนงานปกติ เป็นการวางแผนงานการจัดกิจกรรมต่างๆ เป็นกิจกรรมประจำที่ดำเนินงานต่อเนื่องตลอดทั้งปี ได้แก่ กิจกรรมการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ของจังหวัดต่างๆ การจัดกิจกรรมในวันสำคัญหรือวันพิเศษ เช่น กิจกรรมการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ในวันคล้ายวันพระราชสมภพ หรือวันคล้ายวันสวรรคตของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี กิจกรรมเนื่องในวันคล้ายวันประสูติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นต้น

2.แผนงานพิเศษ ถือเป็นแผนงานในเชิงรุก ที่มูลนิธิ พอ.สว.มีการจัดกิจกรรมที่เด่น หรือแตกต่างจากงานประจำที่ดำเนินการตามปกติ ที่เน้นกิจกรรมการจัดแพทย์รักษาโรคเฉพาะทาง เช่น โครงการผ่าตัดปากแหว่งเพดานโหว่ให้ผู้ยากไร้ โครงการทันตสาธารณสุข เป็นต้น หรือกิจกรรมพิเศษที่จัดขึ้นโดยแสดงให้เห็นถึงผลสำเร็จของโครงการต่างๆ ที่มูลนิธิฯ ได้ดำเนินการที่ผ่านมา เพื่อใช้เป็นจุดเด่นในการดึงดูดความสนใจสื่อมวลชนประเภทต่างๆ

ทั้งนี้ การทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ในช่วงที่มีการแต่งตั้งกรรมการและอนุกรรมการขึ้นมาในปี พ.ศ. 2542 งานด้านการประชาสัมพันธ์ได้รับความช่วยเหลือจากผู้ดำรงตำแหน่งอนุกรรมการ ในคณะอนุกรรมการดำเนินการประชาสัมพันธ์ ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยในด้านการวางแผนการประชาสัมพันธ์ การติดต่อสื่อมวลชน การเขียนข่าวและบทความ เป็นต้น ดังที่ ทันตแพทย์ นัยนา แพทย์ศรีสกุล ผู้อำนวยการสำนักงานสาธาณสุขและประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข กล่าวถึงการช่วยงานด้านการประชาสัมพันธ์ให้มูลนิธิ พอ.สว. ว่าในระยะแรกกระทรวงสาธารณสุข ได้ใช้ประโยชน์จากหน่วยงานประชาสัมพันธ์ของกระทรวงสาธารณสุข ในการจัดส่งข่าว หรือบทความให้กับสื่อประเภทต่างๆ รวมทั้งแนะนำสื่อมวลชนให้รู้จักกับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. ด้วย “...แต่ในช่วงแรกๆ เราก็ช่วยเค้าเหมือนกัน แรกๆ ก็ช่วยส่งบทความ ข่าวต่างๆ ไปให้สื่อมวลชนที่เรา รู้จักคุ้นเคย หรือช่วยแนะนำสื่อมวลชนให้เค้าบ้าง แต่ตอนนี้ไม่ได้ทำแล้ว ก็เพียงแค่ช่วงแรกๆ เท่านั้นเอง แต่เดี๋ยวนี้เค้าเก่งแล้ว ก็ถอยออกมาไม่ได้ช่วยเหลือเหมือนเมื่อก่อน...” (นัยนา แพทย์ศรีสกุล , สัมภาษณ์ , 5 เมษายน 2547)

สำหรับสื่อวิทยุกระจายเสียง ในส่วนของคณะอนุกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ มีผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ คือ คุณจิตติมา จารุจินดา นักประชาสัมพันธ์ 8 (ตำแหน่งในขณะนั้น) ดำรงตำแหน่งเป็นอนุกรรมการในคณะอนุกรรมการดังกล่าวด้วย ทั้งนี้คุณจิตติมา จารุจินดา ได้กล่าวเสริมในประเด็นการช่วยงานประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว.ในระยะแรก ว่า “...ในงานด้าน

การประชาสัมพันธ์ ก็คือ พอ.สว. ใช้สื่อของกรมประชาสัมพันธ์เป็นหลัก ทั้งสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ แต่ยังมีแผนอะไรที่ชัดเจน เพราะมีการประชุมกันครั้งเดียว ต่อมาทางคุณหมอยุทธ ได้เชิญพี่ให้ร่วมตามเสด็จสมเด็จพระพี่นางฯ ทางอีสาน เพื่อให้เราได้เห็นการทำงานของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ ก็ได้ติดตามไปด้วย และเราก็ช่วยออกข่าวประชาสัมพันธ์ในระหว่างที่ตามเสด็จไป ช่วงนั้นก็รายงานสดมาทางวิทยุแห่งประเทศไทย ในรายการหมุนตามวัน ที่เป็นรายการสดออกอากาศช่วง 5 โมงเย็น ก็เป็นการรายงานภารกิจของสมเด็จพระพี่นางฯ และรายงานกิจกรรมของหน่วยแพทย์อาสาฯ ผ่านทางสื่อวิทยุทุกวันในช่วงที่ตามเสด็จ และพอกลับมาก็ได้เขียนบทความลงในวารสาร พอ.สว....” (จิตติมา จารุจินดา , สัมภาษณ์ ,30 มีนาคม 2547)

แต่ในปัจจุบันผู้รับผิดชอบงานด้านการประชาสัมพันธ์โดยตรง คือ คุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้างานประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. โดยก่อนหน้าที่คุณสกุล จะเข้าทำงานในหน้าที่ดังกล่าวของมูลนิธิ พอ.สว. คุณสกุล เคยทำงานเป็นผู้สื่อข่าว หนังสือพิมพ์สยามรัฐ รับผิดชอบหน้า “ในหลวงของเรา” ซึ่งเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับพระราชกรณียกิจและโครงการในพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ จึงมีความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานข่าวที่เกี่ยวข้องกับโครงการของพระบรมวงศานุวงศ์เป็นอย่างดี ทั้งนี้คุณสกุล จึงสามารถเขียนข่าว สก๊ิปข่าว ส่งให้สื่อวิทยุกระจายเสียง หนังสือพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ได้ ประกอบกับมีความสนิทสนมกับสื่อมวลชนทั้งวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์หลายฉบับในสายงานเดียวกัน เมื่อครั้งยังทำงานในหน้าที่ผู้สื่อข่าว จึงสามารถขอความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้มูลนิธิ พอ.สว. ได้ใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ เป็นเครื่องมือที่จะสามารถเข้าถึงสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ด้วย ส่วนคุณกระสินธุ์ เกียรติลักษณ์ชัย เจ้าหน้าที่งานประชาสัมพันธ์อีกท่านหนึ่ง ส่วนใหญ่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านศิลปกรรมในการจัดทำวารสาร พอ.สว และจุลสารพอ.สว. อีกทั้งยังรับหน้าที่เป็นช่างภาพถ่ายภาพนิ่งด้วย

จะเห็นได้ว่ากลยุทธ์ทั้งสามประการของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้สื่อมวลชนให้การสนับสนุนในด้านการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. ไปสู่สาธารณชนอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะความได้เปรียบของมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งมีพระบรมวงศานุวงศ์ ทรงดำรงตำแหน่งสำคัญของมูลนิธิฯ รวมทั้งกลยุทธ์การเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีชื่อเสียงจากทุกวงการ ตั้งแต่ผู้นำรัฐบาล ทหาร ตำรวจ ผู้มีชื่อเสียงในกลุ่มวิชาชีพต่างๆ ตลอดจนผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน เพื่อดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการและอนุกรรมการชุดต่างๆ ของมูลนิธิฯ ทำให้มูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรอาสาสมัคร ที่ได้รับความร่วมมือจากทุกส่วนของสังคม นอกจากนี้ การตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ขึ้นอย่างชัดเจน โดยที่ในระยะแรกมีการเชิญผู้แทนทั้งจากองค์กรสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสื่อมวลชน

เช่น กองทัพบก กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข ถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ได้รับความช่วยเหลือและได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากสื่อมวลชนทุกแขนง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 5

การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนงานด้านการประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครแดจพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี

การศึกษาเพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อมวลชนแต่ละประเภท ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ จากตัวอย่างข่าวที่นำเสนอผ่านทางสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ประกอบกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจาะลึกจากสื่อมวลชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง สำหรับในส่วนของ การประเมินศักยภาพการใช้อสื่อมวลชนของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครแดจพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี ผู้ วิจัยประเมินผลจากแบบสอบถามผู้ใช้บริการหน่วยแพथ้อาสาเคลื่อนที่พอ.สว. และการสัมภาษณ์ เจาะลึกอาสาสมัคร พอ.สว. และเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในมูลนิธิ พอ.สว. ผลการศึกษาวิจัย มีดังนี้

การประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิแพथ้อาสาสมัครแดจพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี

ความมุ่งหมายของการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์อันดีกับ ประชาชน ด้วยการแถลงนโยบาย ผลงาน กิจกรรม และเรื่องราวต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบ ในการ นี้จำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อช่วยให้การแถลงกิจการหรือเผยแพร่ผลงานให้ รวดเร็วและได้ผลอย่างกว้างขวาง ด้วยเหตุนี้ มูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งเป็นองค์กรไม่แสวงกำไรองค์กรหนึ่ง จึงมีการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือเพื่อทำความเข้าใจกับอาสาสมัคร และประชา ชน เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างกว้างขวาง และเป็นเครื่องมือที่สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้ ทั้งนี้ มูลนิธิ พอ.สว. มีการนำสื่อมาใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์ในลักษณะดังต่อไปนี้

1. **Controlled Media** หมายถึง สื่อที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้นเองทั้งในด้านเนื้อหา วิธีการ รูปแบบ การผลิตรวมทั้งวิธีการดำเนินการเผยแพร่ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย จากการศึกษารูปแบบการ ทำงานของมูลนิธิ พอ.สว. มีการใช้สื่อเพื่อการประชาสัมพันธ์ ดังนี้

1.1 สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วารสาร พอ.สว. และจุลสาร พอ.สว.

วารสาร พอ.สว. เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ ที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2529 เพื่อ เผยแพร่พระราชกรณียกิจ และพระกรณียกิจ ของสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี และสมเด็จพระ เจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตลอดจนนโยบาย ข่าว

สาร ความเคลื่อนไหว รายละเอียดโครงการต่างๆ การใช้เงินงบประมาณของมูลนิธิ รายนามผู้มีจิตศรัทธาที่ร่วมบริจาคให้มูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้งเป็นสื่อกลางให้เจ้าหน้าที่ อาสาสมัคร และผู้ที่มีส่วนได้ช่วยเหลือมูลนิธิ ฯ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกต่างๆ ในลักษณะเรื่องสั้น ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ชนิดนี้ด้วย โดยมีการพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ครั้ง ในเดือนพฤษภาคม ซึ่งตรงกับช่วงวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และในเดือนตุลาคม ซึ่งตรงกับช่วงวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

จุลสาร พอ.สว. เป็นสื่อสิ่งพิมพ์อีกชนิดหนึ่งที่ มูลนิธิ พอ.สว. จัดพิมพ์เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของมูลนิธิในด้านการแพทย์และสาธารณสุข เริ่มจัดพิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ปี 2541 ส่วนมากเป็นการประมวลภาพการเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ มีการจัดพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ครั้งเช่นกัน คือในเดือนมีนาคม และเดือนกรกฎาคม ของทุกปี

ทั้งนี้สิ่งพิมพ์ทั้งสองเล่ม ทางมูลนิธิ พอ.สว. ได้นำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ อย่างละ 10 เล่ม พร้อมทั้งจัดส่งให้แก่กระทรวงสาธารณสุข , สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด ที่เป็นจังหวัด พอ.สว. จำนวน 51 จังหวัด รวมทั้งหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกิจการของ พอ.สว. อย่างต่อเนื่อง ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี และในกลุ่มสื่อมวลชน ได้แก่ สถานีโทรทัศน์ช่องต่างๆ กรมประชาสัมพันธ์ และหนังสือพิมพ์รายวันจำนวน 17 ฉบับ เพื่อเป็นข้อมูลใช้ในการเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

1.2 การจัดเหตุการณ์พิเศษ (Special events) มูลนิธิ พอ.สว. ได้มีการจัดเหตุการณ์พิเศษอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์นายกิตติเมตต์คัตติ์ของมูลนิธิ ฯ เสด็จสวรรคต ในเดือนกรกฎาคม ปี 2538 ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อเผยแพร่บอกกล่าวถึงความเจริญ และการพัฒนาขององค์กร ตลอดจนผลงานต่างๆ ขององค์กร เพิ่มพูนและส่งเสริมบทบาทขององค์กรที่มีต่อสาธารณชน เพื่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดี และเพื่อกระตุ้นและเรียกร้องความสนใจจากประชาชน โดยให้ประชาชนมาร่วมงานและให้ประชาชนมีบทบาทในการช่วยส่งเสริมและสนับสนุนในสิ่งที่ต้องการเผยแพร่ หรือประชาสัมพันธ์ให้กระจายออกไปสู่วงกว้าง ทั้งนี้เหตุการณ์พิเศษที่ พอ.สว. จัดขึ้นมีหลายรูปแบบ ได้แก่

การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special days and weeks) มูลนิธิ พอ.สว.มีการจัดกิจกรรมพิเศษด้วยการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในจังหวัด พอ.สว.ทั้งหมด 51 จังหวัด ครอบคลุมในด้านการรักษาโรคเฉพาะทางต่างๆ เช่น การผ่าตัดโรคตาต้อกระจก โรคปากแห้งเพดานโหว่ การรณรงค์รักษาสุขภาพช่องปากและฟัน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยเสด็จพระราชกุศลเนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคตสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วันที่ 18 กรกฎาคมของทุกปี และเนื่องในวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ วันที่ 6 พฤษภาคม ของทุกปี พร้อมทั้งให้ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ ในการจัดโครงการต่างๆ เนื่องในโอกาสพิเศษ เช่น “...มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) ร่วมกับโรงพยาบาลเวชธานี จัดโครงการผ่าตัดผิวข้อเข่าเทียมเทิดพระเกียรติ ถวายเพื่อโดยเสด็จพระกุศลเนื่องในโอกาส สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา ในวันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ. 2546” เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังจัดกิจกรรมในวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ วันที่ 21 ตุลาคม ให้การสนับสนุนวันทันตสาธารณสุขแห่งชาติ ด้วยการจัดหาอาสาสมัครทันตบุคลากรจากภาคเอกชน ส่วนกลาง ให้แก่จังหวัด พอ.สว.ตามที่กระทรวงสาธารณสุขขอความร่วมมือ เพื่อออกปฏิบัติงานด้านทันตบริการ

การจัดการแสดงนิทรรศการ (Display and exhibits) มูลนิธิ พอ.สว. จัดกิจกรรมการแสดงนิทรรศการ เพื่อเผยแพร่ผลงาน กิจกรรม ความก้าวหน้าของมูลนิธิ ตลอดจนเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เช่น ในวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 มูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดนิทรรศการ รำลึกสมเด็จพระย่า ครบ 100 ปี ที่สยามดิสคอปเวอรี่ เซ็นเตอร์

การให้รางวัลพิเศษ (Special rewards) มูลนิธิ พอ.สว.ได้มีการจัดมอบรางวัลพิเศษให้แก่บุคคลดีเด่น หรือบุคคลตัวอย่างที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่ปฏิบัติงานมานาน พร้อมทั้งองค์กรอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนกิจการ พอ.สว.มาโดยตลอด ดังเช่น “...ในระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ - 1 มีนาคม พ.ศ.2544 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ พลเรือตรี มล.อัสนี ปราโมช ประธานกรรมการมูลนิธิ พอ.สว. และคณะ เดินทางไปมอบของประทานที่ระลึกแก่ผู้มีจิตศรัทธาทูลเกล้าถวายเงินสนับสนุนมูลนิธิ พอ.สว. กรรมการ อนุกรรมการ และอาสาสมัคร พอ.สว. รวม 3 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครนายก ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา...”

“...เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2543 เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคต ประจวบกับวาระครบ 100 ปี วันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในปี พ.ศ.2543 มูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดงานมอบประกาศเกียรติคุณให้แก่สถาบัน ที่สนับสนุนกิจการหน่วยแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และเจ้าหน้าที่มูลนิธิ พอ.สว. ในการนี้สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ องค์ประธานกิตติมศักดิ์ มูลนิธิ พอ.สว.ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธาน ในการประทานของที่ระลึกแก่ผู้แทนจากสถาบัน ต่างๆ และประทานเข็มเครื่องหมาย พอ.สว.ทองคำหนักสองสลึงฝั่งเพชร พร้อมเกียรติบัตร และสร้อยคอทองคำหนักสองบาท ให้แก่เจ้าหน้าที่ พอ.สว. ที่ปฏิบัติงาน 30 ปี พร้อมทั้งประทานเข็ม เครื่องหมาย พอ.สว. ทองคำหนักสองสลึงฝั่งเพชร พร้อมเกียรติบัตรให้เจ้าหน้าที่ พอ.สว.ที่ปฏิบัติงานครบ 25 ปี...”

การพบปะการประชุม (Meeting and conference) มูลนิธิ พอ.สว.ได้จัดประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้บุคคลหลายฝ่ายได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เช่น “...ในระหว่างวันที่ 21-22 เมษายน พ.ศ.2529 มูลนิธิ พอ.สว.ได้จัดประชุมนายแพทย์สาธารณสุข จังหวัด เลขาณูการ พอ.สว. ผู้อำนวยการโรงพยาบาลทั่วไปในจังหวัด พอ.สว. และเจ้าหน้าที่ส่วนกลางของ พอ.สว.ที่ โรงแรมเอเชีย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร...”

“...วันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2542 มูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดงานสัมมนา เรื่อง ทิศทางของ พอ.สว.ในอนาคต ที่โรงแรมเอเชีย เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร...”

จดหมายข่าว (Press release) ฝ่ายประชาสัมพันธ์มูลนิธิ พอ.สว.ได้จัดทำจดหมายข่าว ขึ้นเพื่อจัดส่งให้สื่อมวลชนสาขาต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ได้นำไปเผยแพร่และประชาสัมพันธ์สู่สาธารณชนต่อไป โดยเนื้อหาในจดหมายข่าวก็จะประกอบด้วยพิธี บำเพ็ญพระราชกุศล กิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. กิจกรรมรุด ทันตกรรม พอ.สว. กิจกรรมรักษาผู้ป่วยที่เป็นโรคตาต้อกระจก ถวายเป็นพระราชกุศล โครงการที่ มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น เพื่อสาธารณประโยชน์ เนื้อหา มีทั้งส่วนที่ระบุถึงวัน เวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่างๆ และ รายละเอียดของโครงการ ข้อดีของโครงการ ที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น เป็นต้น ดังตัวอย่างจดหมายข่าว พอ.สว.ต่อไปนี้

จดหมายข่าว พอ.สว.

สำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. วังสระปทุม ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
โทรศัพท์ 253-4113 อัดใบมีด 10 คู่สาย, 250-0066-7 โทรสาร 254-7732

โครงการนำร่องทางโทรศัพท์เพื่อการรักษาพยาบาลและช่วยเหลือผู้ป่วย จังหวัดแม่ฮ่องสอน
จะเริ่มเปิดครั้งแรก 21 ตุลาคม ศกนี้

นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้แจ้งว่า มูลนิธิ พอ.สว. จะทดลอง การรักษาพยาบาลและช่วยเหลือผู้ป่วยทางโทรศัพท์ โดยใช้จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นจังหวัดทดลองนำร่องก่อน และจะเริ่มดำเนินการเป็นทางการในวันที่ 21 ตุลาคม 2543 นี้

วิธีการคือ เมื่อผู้ป่วยมาที่สถานีอนามัย และเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย จะพิจารณาให้การรักษาดำเนินการปรึกษาแพทย์ ก็จะใช้โทรศัพท์สาธารณะที่อยู่ใกล้สถานีอนามัย โทรมาที่สำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. วังสระปทุม ซึ่งจะเป็แม่ข่ายกลางติดต่อกับแพทย์ ประสานเชื่อมโทรศัพท์ให้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย เรื่อง การรักษาผู้ป่วยต่อไป

ถ้าผู้ป่วยเป็นมาก ควรได้รับการรักษาแต่ที่โรงพยาบาล และไม่สามารถเดินทางไปโรงพยาบาลทางรถยนต์ได้ ทางมูลนิธิ พอ.สว. ก็จะช่วยติดต่อขอความร่วมมือจากกองบินตำรวจ เพื่อขอสนับสนุนเฮลิคอปเตอร์ขนย้ายผู้ป่วยต่อไป

นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก ได้กล่าวเสริมว่า ค่าใช้จ่ายต่างๆ นั้น ได้รับความร่วมมือจากทุกหน่วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกระทรวงสาธารณสุข องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และกองบินตำรวจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตัวอย่างที่ 1 จดหมายข่าว พอ.สว. ฉบับที่ 1 ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น

จดหมายข่าว พอ.สว.

สำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. ไร่กระเทียม ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10220
โทรศัพท์ 253-4113 อีเมล info@pwsa.com, 253-2000-7 โทรสาร 253-7772

มูลนิธิ พอ.สว. จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่
สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต
วันที่ 18 กรกฎาคม 2545

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.) จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เนื่องในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต วันที่ 18 กรกฎาคม 2545

เพื่อเป็นการน้อมรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ทรงห่วงใยประชาชน โดยเฉพาะในด้านสุขภาพอนามัยของผู้ที่ยากไร้และด้อยโอกาสซึ่งอาศัยในท้องถิ่นห่างไกลและทุรกันดาร มูลนิธิ พอ.สว. จึงได้จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลแด่พระองค์ท่านในวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต วันที่ 18 กรกฎาคม เริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2539 เป็นต้นมา โดยความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน สำหรับวันคล้ายวันเสด็จสวรรคต ครบ 7 ปี ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 ที่จะถึงนี้ มูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดกิจกรรมเพื่อถวายเป็นพระราชกุศลอีกวาระหนึ่ง ดังนี้

1. จัดพิธีทำบุญเสด็จพระเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล ณ ศาลาชัยสินธพ วัดปทุมวนารามราชวรวิหาร วันพฤหัสบดีที่ 18 กรกฎาคม 2545 เวลา 10.00 น.
2. จัดหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. วันที่ 18 กรกฎาคม 2545 ออกให้บริการแก่ประชาชน โดยไม่คิดมูลค่าใน 50 จังหวัด พอ.สว. โดยจะมีแพทย์ กทันแพทย์ เภสัชกร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขออกไปให้บริการ (ตามเอกสารแนบ)
3. จัดกิจกรรมรณรงค์ "ฟันสะอาด เหงือกแข็งแรง" มีวัตถุประสงค์เพื่อรณรงค์ส่งเสริมการแปรงฟันที่ถูกต้องให้แก่เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 276,826 คน จาก 1,488 โรงเรียน ใน 50 จังหวัด พอ.สว. โดยความร่วมมือจากกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงศึกษาธิการ
4. โครงการรณรงค์รักษาโรคตาต้อกระจกโดยการผ่าตัด โดยความร่วมมือจากราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย และกระทรวงสาธารณสุข โดยจะเปิดให้บริการผ่าตัดผู้ป่วยต้อกระจกด้วยวิธีใส่เลนส์แก้วตาเทียม ประมาณ 200 คน ในวันที่ 18 กรกฎาคม 2545 ณ โรงพยาบาลของจังหวัดศรีสะเกษ ขุขันธ์ และบุรีรัมย์ นอกจากนี้แล้ว จังหวัดเชียงใหม่ยังร่วมกับสำนักงานประสานโครงการพัฒนาต้อกระจก ราชวิทยาลัยจักษุแพทย์แห่งประเทศไทย จัดทำโครงการรณรงค์ผ่าตัดต้อกระจกเกิดพระเกียรติ ปี 2545 ขึ้น โดยมีเป้าหมาย 102 ราย ในพื้นที่โครงการพัฒนาต้อกระจก อำเภอแม่ฟ้าหลวง อำเภอแม่จัน และอำเภอแม่สาย โดยดำเนินการตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม 2545

ทั้งนี้ การเปิดให้บริการดังกล่าวผู้มารับบริการไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ จึงขอเชิญชวนประชาชนผู้สนใจติดต่อขอรับบริการได้ตามโรงพยาบาลประจำจังหวัดดังกล่าว หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่มูลนิธิ พอ.สว. โทร. (02) 253 - 4113 ต่อ 401

ในวโรกาสนี้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทานรางวัลพิเศษแก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิ พอ.สว. ที่ได้ปฏิบัติงานมาเป็นเวลา 25 ปี 2 คน โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พลเรือตรี หม่อมหลวงอัศนี ปราโมช ประธานกรรมการมูลนิธิ พอ.สว. เป็นผู้มอบเข็มเครื่องหมาย พอ.สว. ทำด้วยทองคำฝังเพชร พร้อมใบประกาศเกียรติคุณ ได้แก่

1. นางศิริวาล มาลัยขวัญ
2. นางสุษศรี ใบบาง

ตัวอย่างที่ 2 จดหมายข่าว พอ.สว. ฉบับที่ 2 มีเนื้อหาเกี่ยวกับกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น

มีการระบุวันเวลา และสถานที่ในการจัดงาน

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยพบว่า สื่อที่มูลนิธิ พอ.สว. ผลิตขึ้นเองทั้งหมด ทั้งวารสาร พอ.สว. จุลสาร พอ.สว. และจดหมายข่าวมีความสำคัญต่อการเผยแพร่ข่าวของสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ด้วย โดยเฉพาะสื่อหนังสือพิมพ์ และสื่อวิทยุกระจายเสียง มักหยิบยกข้อมูลจากสื่อประชาสัมพันธ์ ที่ มูลนิธิ พอ.สว.ผลิต ไปเผยแพร่สู่สาธารณชน เพราะมีข้อมูลที่ครบถ้วน

2. Mass Media สื่อมวลชน เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ดังกล่าว ลำพังเพียงมูลนิธิ พอ.สว. องค์กรเดียว ไม่สามารถเข้าถึงประชาชนทั่วประเทศได้ จึงจำเป็นต้องใช้ช่องทางสื่อมวลชน เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิฯ ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และ หนังสือพิมพ์ ทั้งนี้มูลนิธิ พอ.สว.ได้มีการใช้ช่องทางสื่อมวลชนทั้ง 3 ประเภทดังนี้

2.1 สื่อโทรทัศน์

จากที่กล่าวไว้ข้างต้น ว่ามูลนิธิ พอ.สว. มีลักษณะเด่น คือ อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระบรมวงศานุวงศ์ เนื่องจากเป็นมูลนิธิที่ก่อตั้งโดยสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ต่อมา สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับช่วงเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์สืบต่อมาจนถึงปัจจุบัน และด้วยทั้งสองพระองค์ทรงให้ความสำคัญกับมูลนิธิ ดังกล่าว มีการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ พอ.สว.ด้วยพระองค์เองอย่างต่อเนื่อง โดยรูปแบบที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ ได้แก่ ข่าวในพระราชสำนัก และสารคดีเฉลิมพระเกียรติ

2.1.1.ข่าวพระราชสำนัก

การนำเสนอในรูปแบบข่าวพระราชสำนักผ่านสื่อโทรทัศน์พบเห็นได้บ่อยที่สุด โดยการเผยแพร่ข่าวของมูลนิธิ พอ.สว. มักปรากฏในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. อย่างไรก็ตาม รูปแบบการนำเสนอข่าวเมื่อครั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ กับช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นั้น มีความแตกต่างกัน โดยในช่วงที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระชนม์ชีพ และเสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานไปยังที่ต่างๆ ได้ทรงพระกรุณาเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีโทรทัศน์แต่ละสถานี จัดส่งช่างภาพประจำพระองค์ สถานีละ 1 คน ติดตามขบวนเสด็จพระราช

ดำเนิน และบันทึกภาพข่าวเพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้รับทราบถึงพระราชกรณียกิจของพระองค์ ซึ่งพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ช่วงที่เสด็จพระราชดำเนินแปรพระราชฐานในปี พ.ศ.2512 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่ทรงมีพระราชดำริก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ฯ แล้ว ดังนั้นในช่วงดังกล่าว จึงถึงเป็นการเริ่มเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ตั้งแต่ในยุคก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ฯ

พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณาธิการข่าวราชสำนัก ฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 กล่าวว่า “... แต่ละช่องก็ทำกันมาเก่าแก่ ทำกันมาตั้งแต่ คือ ผมมาอยู่เนี่ย ปี 15 คุณชนินทร์ แต่ตอนนี้เค้าออกไปแล้วนะ เค้าตามอยู่แล้ว เพราะฉะนั้น พอ.สว.น่าจะมีก่อนปี 15 คือช่อง 7 เนี่ย เริ่มทำงานเผยแพร่ทางโทรทัศน์แล้วก่อนปี 15 และทุกครั้งที่ช่อง 7 ไปเราทำข่าวหน่วยแพทย์ทุกครั้ง เราไปถ่ายเป็นประจำในช่วงที่สมเด็จพระเจ้าเสด็จ เป็นงานประจำ... ได้มีโอกาสได้ตามเสด็จปี 18-21 ได้ตามอยู่หลายที่ ตอนนั้นท่านก็อายุมากแล้ว แต่ท่านก็จะออกหน่วยแพทย์ วันเว้นวัน ไปที่ก็ไปแจกของเล่นเด็ก แจกเครื่องแบบนักเรียนให้กับเด็ก แจกผ้าหมกกันหนาว แจกผ้าขาวม้าอะไรเนี่ยให้คนชรา และไปเยี่ยมประชาชน สุดท้ายท่านจะไปเยี่ยมหน่วยแพทย์ ท่านก็จะไปถามอาการคนป่วยด้วยนะ เยี่ยมคนป่วย เยี่ยมคนทำงานเจ้าหน้าที่ของ พอ.สว. แต่ละครึ่งโดยเฉพาะทางภาคอีสาน คนไข้เยอะมาก บางคนมาตั้งแต่เช้า ตั้งใจมาตรวจกันมารับบริการกัน...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

นายแพทย์ยุทธ โภธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. กล่าวเสริมในประเด็นนี้อีกว่า “...อาศัยที่ว่ามีกรมเหมือนประชาสัมพันธ์แบบอัตโนมัติ โดยที่สมเด็จพระเจ้าท่านยังอยู่ และมีการออกเยี่ยมราษฎร ปีสองปีรอดอย่างนี้ เป็นการประชาสัมพันธ์รวดเร็วตลอดเวลาเลยนะครับ...” (ยุทธ โภธารามิก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

ลักษณะเนื้อหาข่าวที่ออกอากาศในช่วงดังกล่าว จะเน้นจุดเด่นของตัวบุคคลเป็นหลัก ซึ่งก็คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพระราชกรณียกิจของพระองค์ รวมทั้งมีการนำเสนอสภาพความเป็นจริงในพื้นที่ด้วย โดยมีความยาวของข่าวตั้งแต่ 1-2 นาทีครึ่ง เนื่องจากในช่วงแรกมีช่างภาพข่าวของสถานีโทรทัศน์ทุกช่องติดตามเสด็จพระราชดำเนิน เนื้อหาที่นำเสนอจะเป็นมุมมองของช่างภาพแต่ละคน ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทำให้ข่าวที่นำเสนอมีเนื้อหาที่หลากหลาย แต่จะเน้นนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในช่วงนั้นๆ

คุณพัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ บรรณาธิการข่าวสายราชสำนัก สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กล่าวในประเด็นนี้ว่า “...ข่าวในพระราชสำนัก เป็นข่าวที่ไม่มีความเห็น เป็นการเสนอ fact เพราะฉะนั้นถ้าพูดถึงในเรื่องเนื้อหาเนี่ยมันเปลี่ยนแปลงจากเดิมไม่ได้หรอก เพราะตั้งแต่ไหนแต่ไรมาเราก็เสนอเรื่อง fact เกิดอะไรขึ้น มียังไง แล้วก็อาจจะมีการหาข้อมูลทำให้ข่าวนั้นมีความลึกมากขึ้น...” (พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ , สัมภาษณ์ , 20 กุมภาพันธ์ 2547)

จากการสัมภาษณ์ พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ บรรณาธิการข่าวราชสำนัก สถานีโทรทัศน์สี กองทัพบกช่อง 7 ได้กล่าวถึงลักษณะเนื้อหาข่าว ที่นำเสนอออกอากาศ ในช่วงที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จออกเยี่ยมหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ฯ ในช่วงที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ติดตามเสด็จฯ แปรพระราชฐานในจังหวัดต่างๆ ว่า ส่วนใหญ่จะเน้นตัวบุคคลเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในเนื้อหา ซึ่งได้แก่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ ถือว่าเป็นบุคคลสำคัญ “...เน้นสมเด็จพระย่า เป็นเบอร์หนึ่งของเรื่อง กับสภาพความลำบากของชาวบ้าน เช่น เด็กนักเรียนไม่มีเสื้อผ้าใส่ เน้นคนไข้กับคนชรา กับอีกข้อที่ไม่ลืมนั่นก็คือว่าประชาชนที่มาเฝ้ารอรับเสด็จเยอะมาก บางทีนี่เยอะจริงๆ มาเฝ้าเพราะอยากรู้ อยากเห็น อยากเฝ้าจริงๆ แล้วก็เรื่องคนไข้ ซึ่งในข่าวทุกครั้งเราจะเสนอเกี่ยวกับคนไข้ ประมาณ 30 วิ มีคนไข้เยอะมัย คนไข้ที่มารับการรักษามากที่พบป่วยเป็นโรคอะไร เช่น โรคทางเดินอาหาร สุดท้ายจะไปถามหมอพบโรคอะไร แล้วก็เรื่องฟัน ซึ่งมามีตอนหลัง ตอนแรกไม่ค่อยเน้นเพราะเมื่อก่อนออกหน่วยแพทย์ไม่มีทันตแพทย์... บางทีเราจะเน้นวันนี้ออกหน่วยคนไข้เยอะนะ หมออาจจะพูดว่าวันนี้คนไข้เยอะเป็นพิเศษ เราก็จะเทข่าวหนักไปทางพ.อ.สว. ถ้ามีสมเด็จพระย่าเราก็จะเหนื่อย สภาพหมู่บ้านยากจนก็จะเหนื่อย เราจะเน้นสถานการณ์ตรงนั้นก่อน เพราะเราไปล่วงหน้า เราจะไปดู ถ้าวันนี้คนไข้น้อยคนไข้แข็งแรง ไม่เป็นอะไร เราก็เน้นไปที่สมเด็จพระย่า ดูภาพรวมหมู่บ้านนี้ยากจน การเดินทางคมนาคมไม่สะดวก พืชผลการเกษตรไม่ดี หน่วยแพทย์ก็พูดถึงทุกครั้งแต่ไม่เน้น เป็นภารกิจสมเด็จพระย่า แต่ร้อยละ 90 หน่วยแพทย์ คนไข้เยอะมากทุกที่ บางครั้งท่านจะไปดูหมอที่รักษาคนไข้ ไปนั่งดู แล้วท่านก็ซักหมอมว่าคนไข้คนนี้เป็นอะไร อย่างถอนพันท่านก็ไปดู เมื่อก่อนท่านลงมือเองก็มี ทำงานสนุก...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

ทางด้านคุณชะวิน ภาสุระ เลขานุการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. กล่าวเสริมในประเด็นนี้เพิ่มเติมว่า “...เนื้อหาคือเข้าเนี่ยช่างภาพแต่ละช่องต้องเดินทางไปกับหน่วยล่วงหน้าเข้าเพื่อหาข้อมูลต่างๆ ก่อนที่ท่านจะเสด็จมีคนป่วยด้วยโรคอะไร มีมากมัย มีจำนวนเท่าไร ประชาชนมาจากหมู่บ้านอะไร สมัยก่อนไม่มีข้อมูลเราต้องไปหาเอง สอบถามกำนันผู้ใหญ่บ้านบ้าง ช่างภาพสมัยก่อนต้องช่วยงานท่านด้วยนะ

ท่านจะรับสั่งว่าทุกคนไม่ว่าใครจะเป็นนักบินเป็นหมอ พยาบาลที่โดยเสด็จต้องช่วยทำงาน อย่างช่างภาพสมัยก่อนก็กล้องตัวเล็กๆ ใส่กระเป๋า ก็ช่วยกัน ไปถึงปั๊มน้ำมัน อย่างเวลาเสด็จสถานที่เสด็จไม่ใช่สถานที่อำเภอหรือสถานที่ถาวรนะ อย่างต้นไม้เยอะๆ เป็นสุ่มท่อม ท่านจะเอาพระเก้าอี้ไปตั้ง ท่านก็เยี่ยมได้แล้ว พวกเราก็ช่วยกัน พอดีอยู่ใกล้โรงเรียนก็เอาโต๊ะนักเรียนมาช่วยกันจัด จัดโต๊ะให้หมอนั่ง ทางเข้าออกอะไรต่ออะไรเนี่ย จัดประมัตที่ประทับ แม้กระทั่งหาอาหารให้หมอพยาบาลกินพวกเราก็ช่วยกันจัด อย่าไปถือเอาว่าเป็นโน่นเป็นนี่ เราไม่สามารถทำได้พวกเราทุกคนถือว่าเสมอภาคกัน...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวทางสื่อโทรทัศน์ในช่วงปี พ.ศ.2512-2525 ยังมีข้อเสีย เนื่องจากในช่วงนั้น การถ่ายภาพข่าวใช้ระบบฟิล์มภาพยนตร์ ไม่สามารถบันทึกเสียงในฟิล์มได้ ทำให้ผู้ชมไม่สามารถได้ยินเสียงที่เกิดขึ้นในสถานการณ์จริงได้ และการคมนาคมขนส่งช่วงนั้นค่อนข้างลำบาก การจัดส่งฟิล์มและบทข่าวเพื่อออกอากาศต้องใช้เวลา 1-2 วัน ทำให้ข่าวที่ออกอากาศเป็น “ข่าวแห้ง” หรือข่าวที่ออกอากาศล่าช้า ทั้งคุณชะวิน ภาสุระ และ พ.อ.อ.วันชัย ทรรพสุทธิ และ คุณพัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ ได้กล่าวถึงประเด็นนี้สอดคล้องกันว่า

“...สมัยก่อนเนี่ยคนจะได้รับรู้เฉพาะการอ่านข่าวรายละเอียดจะน้อยมาก แต่สมัยนี้มีเสียงมีอะไรเนี่ย ซึ่งกว้างออกไป และข่าวก็หลากหลายขึ้น สมัยก่อนมีแต่ภาพ เราเขียนข่าวอย่างเดียว และทางผู้ประกาศก็จะอ่านตามเนื้อข่าว ซึ่งเสียงชาวด หรือเสียงที่สมเด็จพระศรีนครินฯ ท่านรับสั่งอะไรเนี่ยจะไม่มี...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

“...การเสนอข่าวก็ดีเลย์ หรืออย่างไปกว๊านพะเยา นิคมสร้างตนเองก็อลอง จ.ยะลา จังหวัดตาก เขื่อนภูมิพล สนามบินไม่มี อย่างโคราชอยู่ลำตะคอง ลำพระเพลิง ถ้าเข้าไปเนี่ยเดียวดาย ไม่มีใครเลย อย่างแค้ใกล้สุดเขื่อนวชิราลงกรณ์ แต่ว่าเราจะออกไปทำงานกลับท่านเนี่ยเย็นต้องกลับ อย่างเช่นอยู่ที่ภูกระดึงเนี่ย ถ้าขึ้นไปบนภูจะไปส่งฟิล์มข่าวที่ไหน เพราะฉะนั้นก่อนกลับที่พักเนี่ยต้องเขียนข่าวให้เสร็จ ส่งฟิล์มให้เสร็จ ก่อนจะขึ้น ฮ.กลับที่พัก ทุกอย่างต้องเตรียมไป เตรียมซอง ถุงพลาสติก เขียนข่าวให้เสร็จ ห่อฟิล์มให้เสร็จ pack ให้เสร็จ และต้องฝากผู้ใหญ่ไป บางทีก็ฝากผู้ว่า บางทีก็ฝากผู้กำกับไป ผู้ว่าเนี่ยงานเยอะลูกน้องน้อย ผู้กำกับเนี่ยลูกน้องเยอะ ใช้ตำรวจไปส่งรถทัวร์ เช่น ใช้จราจรเค้ารู้ว่ารถทัวร์อยู่ไหน ก็ฝากเข้ากรุงเทพ ถ้าเรากลับมาถึงที่พักแล้วไม่มีโอกาสมาส่งฟิล์ม อย่างบางทีไปเร็วเนี่ย ลงเร็วแล้วเร็ววิ่งไปเรื่อยๆ เราส่งฟิล์มที่ไหน เพราะฉะนั้นก็ต้องทำให้เสร็จก่อนจะกลับที่พัก ก็ลำบากนะ...” (วันชัย ทรรพสุทธิ , สัมภาษณ์ , 2 มีนาคม 2547)

คุณพัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์ บรรณาธิการข่าวสายราชสำนัก สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 9 อ.ส.ม.ท. กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “...ต้องทำความเข้าใจกันบางอย่างนี้ สมัยก่อนเนี่ยการทำข่าวหรือการเดินทางไปทำข่าว การส่งภาพกลับ ทุกๆ อย่างมันไม่สะดวกเหมือนสมัยนี้ นะคะ การหาข้อมูลอะไรเนี่ยมันเป็นลักษณะ พอ.สว.เนี่ยมันไม่ได้อยู่ในพื้นที่เจริญไซ้ใหม่คะ มันออกไปพื้นที่กันดารเพราะฉะนั้นมันลำบากตั้งแต่การเดินทางไปทำข่าวแล้วคะ ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนเรศวรมหาราชก็พออยู่นะคะ ก็บางครั้งรถก็โชนยกเขยกไปตามถนนดินลูกรัง บางครั้งก็ต้องไปโดยส. ก็ทุลักทุเลกันมาก การส่งภาพกลับก็ต้องใช้วิธีส่งทางเครื่องบินนะคะ หรือฝากส่งรถประจำทาง ตั้งแต่สมัยนั้นเราทำกันแบบนี้ ไปส่ง บขส.กัน เพราะฉะนั้นการทำข่าวทุกอย่างมันจะแตกต่างจากสมัยนี้...” (พัชรินทร์ เศวตสุทธิพันธ์ , สัมภาษณ์ , 20 กุมภาพันธ์ 2547)

จากบทสัมภาษณ์ข้างต้นดังกล่าว ทำให้เห็นบทบาทของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ให้เห็นว่าทรงมีความห่วงใยประชาชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงความห่วงใยประชาชนของสถาบันพระมหากษัตริย์ นอกจากนี้ ยังสอดแทรกสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้ทุกคนในสังคมตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว และให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. ถึงแม้ว่าการนำเสนอข่าวในระยะแรก ไม่มีเสียงบรรยากาศที่เกิดขึ้นจริง แต่การสื่อด้วยภาพเคลื่อนไหวได้ผลดีกว่าสื่ออื่นๆ ส่งผลให้มีหน่วยงานต่างๆ ให้ความสำคัญกับหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. และให้ความช่วยเหลือทั้งในส่วนของเงินบริจาคและอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งรัฐบาลในขณะนั้นได้สนับสนุนงบประมาณให้ กิจกรรมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. เพื่อดำเนินงานอย่างจริงจัง

คุณชะวิน ภาสุระ เลขานุการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “...ผลงานท่านสื่อทีวีที่ออกไป ชาวต่างประเทศที่ได้ดูพระราชจริยวัตรของท่าน ว่างานของท่านเพื่อประชาชนจริง จะมีการช่วยเหลือเข้ามาอย่างประเทศออสเตรเลียมีแพทย์วิทยุทางอากาศเข้ามา หรือรพพยาบาลจะน้อมเกล้าฯ น้อมกระหม่อมถวายเพื่อใช้ในกิจการแพทย์อาสาในจังหวัดต่างๆ ...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

จึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางเผยแพร่แนวพระราชดำริ และสภาพปัญหาด้านการสาธารณสุขในยุคนั้น เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านนโยบายการสาธารณสุข โดยให้ความสำคัญกับผู้นำความคิด คือ สมเด็จพระศรีนครินทราบรม

ราชชนนี ที่ทรงมีพระราชดำริในการจัดตั้ง หน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. จนกระทั่งต่อมาได้ รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะรัฐบาล และกระทรวงสาธารณสุข ได้เข้ามา มีส่วนร่วมสนับสนุนกิจการพอ.สว. ทั้งในด้านงบประมาณ และบุคลากร นับว่ากิจกรรมดังกล่าวมีส่วนช่วยเหลือช่องว่างของคนในสังคมได้ส่วนหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมี พระชนมายุมาก ประกอบกับทรงพระประชวร จึงเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมหน่วยแพทย์ เคลื่อนที่ พอ.สว. น้อยลง และไม่เสด็จพระราชดำเนินอีกเลย จนกระทั่งเสด็จสวรรคต ในช่วงดังกล่าว ถึงแม้เลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ออกเยี่ยมการปฏิบัติงานแทนพระองค์ แต่ก็ไม่มี การนำเสนองาน ข่าวดอกอากาศโดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ในช่วงข่าวพระราชสำนัก ทำให้งานข่าวเผยแพร่ของมูลนิธิ พอ.สว. ในช่วงนี้เงียบลงไป

คุณชะวิน ภาสุระ เลขาธิการหัวหน้าฝ่ายข่าว และรักษาการหัวหน้าช่างภาพ สถานีวิทยุ โทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า “...ไซ้ เงียบไปอยู่พักหนึ่ง แต่ก็มี ประธานมูลนิธิฯ คือหม่อมหลวงอัศนี แต่ท่านก็เป็นคนธรรมดาเนาะ ซึ่งจะทำประชาสัมพันธ์หรือให้ คนรู้จักเหมือนเจ้านายยาก จะไปต่างจังหวัดหรืออะไรเนี่ย คนที่มีสิทธิ์รับได้ บางจังหวัดเค้าไม่ยอม รับนะ คือจะรอสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงฯ แต่ตอนนั้นท่านก็งานๆ ท่านก็จะเสด็จที่ เพราะงานท่าน เยอะ และท่านยังไม่ได้รับงานสมเด็จพระศรีนครินฯ โดยตรง...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

ในปี พ.ศ.2539 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงสืบสานงาน มูลนิธิ พอ.สว. ต่อจากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โดยทรง ดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ และทรงเริ่มเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ทำให้มีการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ในช่วงข่าวพระ ราชสำนักอีกครั้งหนึ่ง แต่การเผยแพร่ข่าวในระยะหลังนี้ จะเป็นการดำเนินการในลักษณะ ทีวีพูล โดยมีทีมข่าวพระราชสำนัก จากสถานีวิทยุโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ตามเสด็จฯ เพียงทีม เดียว แล้วจึงเขียนบทข่าว ตัดต่อ และลงเสียงบรรยาย ก่อนทำสำเนาเทปส่งให้สถานีโทรทัศน์ช่อง อื่นๆ นำไปออกอากาศในวันถัดไป โดยมีความยาวตอนละ 10-15 นาที

คุณนิธิดา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งเป็นผู้ประสานงานการเสด็จ พระราชดำเนินในแต่ละครั้งได้กล่าวว่า “... สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงฯ ท่านช่วยงานพอ.สว.มาก

ได้ช่องเดียวเนี่ยก็คือว่าเค้ากรุณามาแล้ว แล้วก็ใช้วิธี dub ส่ง ข้าราชการสำนักมันได้เปรียบอยู่แล้ว ต้องออกทุกช่อง...” (ยุทธ โพธารามิก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

ด้วยความสำคัญของตัวบุคคลที่ปรากฏในข่าว ซึ่งเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ ทำให้มีข่าวนำเสนอในสื่อโทรทัศน์ปรากฏให้เห็นบ่อยครั้งขึ้น ในช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้กิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. ได้รับการเผยแพร่ผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบของข่าวพระราชสำนักอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งรูปแบบการนำเสนอข่าวได้เปลี่ยนแปลงไป โดยมีช่างภาพและผู้สื่อข่าวประจำพระองค์จากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ติดตามถ่ายทำข่าวเพียงช่องเดียว และเป็นผู้ผลิตข่าว ตัดต่อ ลงเสียงในเทป แล้วจึงจัดอัดสำเนาให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่องเผยแพร่ออกอากาศในช่วงข่าวพระราชสำนัก นับได้ว่าเป็นกลยุทธ์การใช้สื่อมวลชน ที่สิ้นเปลืองงบประมาณน้อยที่สุด

2.1.2 สารคดีเฉลิมพระเกียรติ

นอกจากข่าวในพระราชสำนัก ที่เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องแล้ว มูลนิธิ พอ.สว. ยังมีการผลิตรายการสารคดีเฉลิมพระเกียรติขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อีกด้วย โดยเริ่มมีการผลิตเพื่อเผยแพร่ออกอากาศ เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี 18 กรกฎาคม ของทุกปี ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2541 และสารคดีเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ

ลักษณะการดำเนินงานผลิตสารคดีเฉลิมพระเกียรตินั้น ทางบริษัท ไพรอิมเมจ จำกัด เป็นผู้ดำเนินการผลิต ซึ่งบริษัทดังกล่าวมูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดจ้างเพื่อผลิตสารคดีเฉลิมพระเกียรติให้กับทางมูลนิธิฯ เมื่อผลิตเสร็จเรียบร้อยแล้ว ทางมูลนิธิฯ จะประสานงานกับคณะกรรมการโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย หรือ ทรท. เพื่อขอความร่วมมือในการเผยแพร่ออกอากาศในช่วงวันสำคัญต่างๆ

คุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. กล่าวในประเด็นนี้ว่า “...มีการส่งสารคดีและจัดทำสารคดีด้วย โดยบริษัทที่เราทำประจำ คือ ไพรอิมเมจ ซึ่งรับทำสารคดีของเราโดยเฉพาะเลยครับ สารคดี ก็เป็นเรื่องเกี่ยวกับ พอ.สว. มีการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ที่ใกล้

ชีวิตพระองค์ท่าน คำถามที่สัมภาษณ์ ก็เกี่ยวกับ การน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณที่มีต่อพระองค์ท่านเป็นอย่างไรบ้าง ความซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณที่สมเด็จพระเจ้าได้ประทานให้ประชาชน แต่ตอนนี้ล่องลับไปแล้ว มีความรู้สึกอย่างไรบ้าง นอกจากนี้ ยังมีสมเด็จพระพี่นางฯ ที่ทรงสืบสานพระราชปณิธานมาเนี่ย เรามีความรู้สึกอย่างไรบ้าง...” (สกุล มีนิต, สัมภาษณ์ , 27 มกราคม 2547)

ดังตัวอย่างที่ 4 บทสารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเจริญพระชนมายุ 80 พรรษา วันที่ 6 พฤษภาคม พ.ศ.2546

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทบรรยายสารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตอนที่ 1 ตามรอยเท้าแม่

ออกอากาศวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ.2546

ไตเติลเปิด มุลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอ.สว.)

เสนอ

สารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

ผู้บรรยาย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ได้โดยเสด็จสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ในกิจการของพอ.สว.มาตลอด ตั้งแต่ครั้งยังเป็นหน่วยแพทย์ พอ.สว. จนกระทั่งเป็นมูลนิธิ พอ.สว. จะปรากฏให้เห็นกันโดยทั่วไปว่าทั้งสองพระองค์เสด็จ เยี่ยมราษฎร ทวงนำหน่วยแพทย์พอ.สว. ไปทำการตรวจรักษาผู้ป่วย ณ หมู่บ้านต่างๆ ซึ่งเป็นแดนทุรกันดาร และในบางรายได้ทรงรับผู้ป่วยไว้ในพระราชานุเคราะห์ ส่งต่อไปรักษา ณ โรงพยาบาลในส่วนจังหวัด หรือ กรุงเทพฯ ส่วนมากจะเห็นว่าเสด็จ โดยเฮลิคอปเตอร์ เพราะเป็นถิ่นทุรกันดาร บางแห่งไม่มีทางรถยนต์ มีแต่ทางเดินเท้า แต่ก็มีประชาชนในถิ่นทุรกันดารดีขึ้นตามลำดับ จำนวนผู้มาเฝ้าฯ กลับเพิ่มทวีขึ้น เพราะเขาเจริญขึ้น ทั้งสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ดีขึ้น แต่มารับการตรวจรักษาน้อยลง จบจบเมื่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จึงทรงเป็นประธานกิตติมศักดิ์

ไตเติลปิด

ที่ปรึกษา

นายแพทย์ประมุข จันทรวิมล

เลขานุการมูลนิธิ พอ.สว.

นายแพทย์ยุทธ โภธารามิก

รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว.

ขอขอบคุณ

โทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทย

สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยช่อง 11

มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ผลิตรายการ

ตัวอย่างที่ 3 บทสารคดีเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

2.2 วิฑูการกระจายเสียง

มูลนิธิ พอ.สว. ใช้สื่อวิฑูการกระจายเสียง เพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. มาตั้งแต่ปี 2517 ในระยะแรก โดยมีการส่งจดหมายข่าว ที่ระบุถึงกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ตามจังหวัดต่างๆ โดยหน่วยงานที่ให้ความร่วมมือเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อวิฑูการกระจายเสียงมากที่สุด คือ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ เพราะถือได้ว่าเป็นสื่ออีกประเภทหนึ่งที่มีเครือข่ายครอบคลุมทั่วประเทศ สามารถเข้าถึงประชาชนกลุ่มเป้าหมายซึ่งอยู่ในจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยเฉพาะจังหวัด พอ.สว. 51 จังหวัด ที่ผ่านมามูลนิธิ พอ.สว. ได้รับความร่วมมือที่ดีมาโดยตลอด จะเห็นได้จาก มีการแต่งตั้งรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ คือ คุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ เป็นคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิ พอ.สว. ด้วย ทำให้เป็นช่องทางที่ดีที่เข้าถึงสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับแนวนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ที่มุ่งส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้กรมประชาสัมพันธ์ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวและประชาสัมพันธ์กิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. มาโดยตลอด

ลักษณะการขอความร่วมมือกับสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. จะส่งแผนการปฏิบัติงานการออกหน่วยเคลื่อนที่ พอ.สว.ประจำปี ที่ได้มีการวางแผนกำหนดพื้นที่พร้อมกับจดหมายลงนามเลขาธิการ หรือรองเลขาธิการมูลนิธิ ส่งถึง อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ เพื่อพิจารณาสั่งการดำเนินการ อย่างไรก็ตาม ในขั้นตอนการปฏิบัติจริงๆ นั้น มีการใช้ความคุ้นเคยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ พอ.สว. และกรมประชาสัมพันธ์ด้วย เพื่อให้ได้รับการเผยแพร่ข่าวทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย “...ส่วนทางวิฑูการกรมประชาสัมพันธ์ ก็จะใช้หนังสือราชการส่งถึงอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เลยอย่างเป็นทางการ แต่ก็ช้ฐานะ พี่ก็ใช้วิธีส่งแฟกซ์ไปให้กับน้องๆ ที่คุ้นเคยกันตรงนี้ก็ช่วยให้เร็วขึ้นได้...” (สกุล มีนิต , สัมภาษณ์ , 27 มกราคม 2547) ดังตัวอย่างที่ 4 และ 5 แสดงให้เห็นถึงหนังสือทางราชการที่จัดส่งให้กรมประชาสัมพันธ์

สถาบันวิทยุบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มูลนิธิสตะเนกฉันทน์ 802

มูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี

693 ถนนบำรุงเมือง แขวงคลองมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

โทรศัพท์ 0-2226-5666 โทรสาร 0-2225-5411, 0-2225-5510

ที่ สว ๐๒๒๖ /2547

26 มกราคม 2547

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ออกอากาศกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว.

เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. แผนปฏิบัติงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ฯ เดือนกุมภาพันธ์ 2547
 2. กำหนดการออกปฏิบัติงานกิจกรรมรณรงค์กรมเคลื่อนที่ พอ.สว. จังหวัดกระบี่ เดือนกุมภาพันธ์ 2547
 3. กำหนดการออกปฏิบัติงานกิจกรรมรณรงค์กรมเคลื่อนที่ พอ.สว. จังหวัดสุราษฎร์ธานี เดือนกุมภาพันธ์ 2547

ด้วยมูลนิธิแพथ้อาสาสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี (พอ.สว.) ได้อนุมัติให้จังหวัด พอ.สว. ออกปฏิบัติงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. และกิจกรรมรณรงค์กรมเคลื่อนที่ พอ.สว. เพื่อให้การรักษาพยาบาลผู้ป่วย และให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมโดยไม่คิดมูลค่า

ในการนี้ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบโดยทั่วกัน มูลนิธิ พอ.สว. พิจารณาเห็นว่าการประชาสัมพันธ์สามารถให้การสนับสนุนได้ ดังนั้น จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ออกอากาศเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมตามรายละเอียดที่แนบมาพร้อมนี้ ทางสถานีวิทยุกรมประชาสัมพันธ์ในรายการหลังข่าวภาคเช้าทุกวันที่มีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ และกิจกรรมรณรงค์กรมเคลื่อนที่

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากกรมประชาสัมพันธ์ด้วยดีเช่นเคย จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก)
รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว.

งานประชาสัมพันธ์

ต่อ 2105

แบบ 1/2

ตัวอย่างที่ 4 หนังสือราชการที่ออกโดยมูลนิธิ พอ.สว. ส่งถึงอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์เพื่อขอความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ข่าวกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่

	วันปฏิบัติงาน	จังหวัด	อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน
	1 04 ก.พ. 2547	เชียงราย	แม่สาย	โป่งผา	ม.07 บ้านต้นป่าสัก
	2 05 ก.พ. 2547	เพชรบุรี	บ้านแหลม	แหลมผักเบี้ย	ม.04 บ้านคอนโดนค
	3 05 ก.พ. 2547	แม่ฮ่องสอน	เมืองแม่ฮ่องสอน	ห่าบ่อง	ม.03 บ้านแม่สวยอุ
*	4 05 ก.พ. 2547	ยโสธร	กุฉินชัย	หนองแห่น	ม.03 บ้านโพธิ์ดินแดง
	5 05 ก.พ. 2547	ยะลา	กาบัง	ตำบลมาละ	ม.07 บ้านคลองปุด
	6 05 ก.พ. 2547	สระแก้ว	อรัญประเทศ	ป่าไร่	ม.04 บ้านหนองหญ้าปล้อง
	7 06 ก.พ. 2547	บุรีรัมย์	ลำปลายมาศ	บ้านยาง	ม.04 บ้านหนองบอน
	8 06 ก.พ. 2547	พิษณุโลก	ชาติตระการ	บ่อภาค	ม.02 บ้านหัวน้ำเขิน
	9 06 ก.พ. 2547	เพชรบูรณ์	ชนแดน	พุทธบาท	ม.10 บ้านโป่งคาแบก
	10 06 ก.พ. 2547	ภูเก็ต	เมือง	ราไวย์	ม.03 รร.บ้านเกาะโหลน
	11 06 ก.พ. 2547	แม่ฮ่องสอน	ขุนยวม	แม่ขมน้อย	ม.02 บ้านแม่โกปี
	12 06 ก.พ. 2547	ศรีสะเกษ	ศรีรัตนะ	ศรีโนนงาม	ม.05 บ้านโนนแก
	13 06 ก.พ. 2547	สุรินทร์	พนมดงรัก	บักโค	ม.09 บ้านหนองแรด
	14 06 ก.พ. 2547	อุตรดิตถ์	ทองแสนขัน	บ่อทอง	ม.08 บ้านวังเบน
	15 07 ก.พ. 2547	เชียงใหม่	จอมทอง	คอกแก้ว	ม.04 บ้านหัวมะนาว
*	16 07 ก.พ. 2547	มุกดาหาร	คำชะอี	บ้านค้อ	ม.08 บ้านคาเปอะ
*	17 08 ก.พ. 2547	นครพนม	ท่าอุเทน	ท่าจำปา	ม.07 บ้านหัวพระ
	18 10 ก.พ. 2547	พังงา	ตะกั่วทุ่ง	คลองเคียน	ม.02 บ้านหินร่น
	19 10 ก.พ. 2547	พังงา	กะปง	รมณี	ม.02 บ้านท่าหัน
*	20 10 ก.พ. 2547	ตาก	ภูพาน	หุบเขา	ม.03 บ้านฮ่องถิม
	21 10 ก.พ. 2547	สตูล	เมือง	เกาะสาหร่าย	ม.07 บ้านลิปะ๊ะ
*	22 11 ก.พ. 2547	ขอนแก่น	กระนวน	หัวน้ำคำ	ม.06 บ้านคำตานา
	23 11 ก.พ. 2547	ฉะเชิงเทรา	ท่าตะเียบ	ท่าตะเียบ	ม.07 บ้านอ่างเสียดำ
	24 11 ก.พ. 2547	ชุมพร	ทุ่งตะโก	ปากตะโก	ม.04 บ้านเกาะแก้ว
	25 11 ก.พ. 2547	เชียงราย	เวียงป่าเป้า	เวียง	ม.08 บ้านแม่ปูนหลวง
	26 11 ก.พ. 2547	ตาก	เมือง	แม่ท้อ	ม.13 บ้านต้นม่วง
	27 11 ก.พ. 2547	นครศรีธรรมราช	เชียรใหญ่	บ้านเนิน	ม.02 บ้านเก่าคำถึง
	28 11 ก.พ. 2547	ปราจีนบุรี	กบินทร์บุรี	วังท่าช้าง	ม.16 บ้านคลองสิบสอง
	29 11 ก.พ. 2547	สระแก้ว	คาพระยา	โคกลาน	ม.03 บ้านจับเม็ก
	30 11 ก.พ. 2547	อุตรธานี	ไชวาน	คำเลาะ	ม.10 บ้านโนนม่วงหวาน
	31 12 ก.พ. 2547	กาญจนบุรี	ทองผาภูมิ	บึงลึก	ม.03 บ้านบึงลึก
	32 12 ก.พ. 2547	ตรัง	ปะเหลียน	ลิพัง	ม.06 บ้านหินจอก

* ตามที่คณะกรรมการดำเนินงานได้พิจารณา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.ศว. และราษฎร

ตัวอย่างที่ 5 ตัวอย่างแผนการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.ศว.

ที่มูลนิธิ พอ.ศว. จัดส่งให้กรมประชาสัมพันธ์

นอกจากนี้ ทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทยกรมประชาสัมพันธ์ยังให้ความร่วมมือในการผลิตข่าวเพื่อเผยแพร่อีกทางหนึ่ง ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ที่กรมประชาสัมพันธ์ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนให้กับมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งคุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น ได้ให้สัมภาษณ์ว่า “...เวลาเสด็จพระราชดำเนินที่ไหนก็จะมีผู้สื่อข่าวทั้งวิทยุแห่งประเทศไทยในท้องถิ่น และสถานีโทรทัศน์กรมประชาสัมพันธ์ ในจังหวัดต่างๆ ติดตามไปทำข่าวบ้าง เพื่อนำมาเผยแพร่ เพราะเรามีเครือข่ายอยู่ทั่วประเทศอยู่แล้ว...” (พิพัฒน์ โกศลวัฒน์ , สัมภาษณ์ , 4 เมษายน 2547) ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างข่าวภูมิภาคที่สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ในภูมิภาคผลิตเพื่อเผยแพร่ออกอากาศ

ลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นการให้ข่าวสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมของการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของ มูลนิธิ พอ.สว.ในรูปแบบข่าวประชาสัมพันธ์ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับ วันเวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวไปใช้บริการหน่วยแพทย์ ดังตัวอย่างบทข่าววิทยุที่ 1 ต่อไปนี้

หัวข้อข่าว : สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะเสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. และราษฎร จ.นครพนม
ประจำวันตี : 04 ก.พ. 2547

“สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ จะเสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว.และราษฎร จ.นครพนม ณ โรงเรียนบ้านห้วยพระ หมู่ที่ 14 ต.ท่าจำปา อ.ท่าอุเทน จ.นครพนม ในวันอาทิตย์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2547 โดยจะประทานของที่ระลึกแก่คณะกรรมการและอนุกรรมการ และเสด็จเยี่ยม อาสาสมัคร พอ.สว. นักเรียน คนชราและคนไข้ จังหวัดนครพนม ขอเชิญประชาชนร่วม ทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวายเงิน สมทบทุนมูลนิธิ พอ.สว. ได้ที่ ประธานมูลนิธิ พอ.สว. จังหวัดนครพนม ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม และร่วมรับเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ณ โรงเรียนบ้านห้วยพระ ต.ท่าจำปา อ.ท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ในวันอาทิตย์ที่ 8 กุมภาพันธ์ 2547 ตั้งแต่เวลา 14.30 น. โดยพร้อมเพรียงกัน”

บทข่าววิทยุที่ 1 บทข่าวภูมิภาค มีเนื้อหาเกี่ยวกับ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว

2.3 สื่อหนังสือพิมพ์

มูลนิธิ พอ.สว. มีการใช้ช่องทางสื่อหนังสือพิมพ์ ในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ ซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเผยแพร่ข่าว ทั้งนี้เพราะมูลนิธิฯ มีความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชนประเภทหนังสือพิมพ์ จากการศึกษาพบว่า บุคลากรในฝ่ายประชาสัมพันธ์ ได้ใช้ความสัมพันธ์กับสื่อมวลชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวด้วย โดยคุณสกุล มีนิต รักษาการหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “...ที่มารับงานก็ตอน ปี 40 ที่เข้ามาทำงานกับ พอ.สว. ส่วนเหตุที่ได้เข้ามาทำงานตรงนี้ เริ่มแรกที่เป็นนักข่าวของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ทำหน้าที่ในหลวงของเรา หน้า 5 ซึ่งเป็นหน้าที่เกี่ยวกับการนำเสนอโครงการพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ ที่มีอยู่กว่า 2,000 โครงการ แล้วมีช่วงหนึ่งได้ติดตามหม่อมหลวงอัศนี ปราโมช เลขาธิการมูลนิธิสมัยนั้น ท่านก็ติดตามงานเรามาตลอด และบังเอิญที่ พอ.สว.เปิดสอบ ก็เลยเข้ามาสอบ และได้ทำงาน ช่วงแรกๆ ก็จะมีการ due กับหนังสือพิมพ์ ส่วนมากก็เป็นฉบับที่มีความคุ้นเคย ก็คือสยามรัฐ พี่ก็จะเขียนสก็๊ปและก็ข่าว ส่งไปให้ลงในหนังสือพิมพ์ ในนามของงานประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิ ก็ใช้ความสัมพันธ์คุ้นเคยกับทางพี่ๆ ที่เคยทำงานด้วยกันมาก่อน ช่วงปี 40-43 จะส่งข่าวไปบ่อยมาก และได้ลงบ่อย พอตอนหลังงาน routine เริ่มเยอะขึ้นก็เขียนส่งไปน้อยลง ตอนนั้นก็เน้นในช่วงที่เราจะจัดกิจกรรมพิเศษในวาระต่างๆ มาก และส่วนหนึ่งเราส่งจุลสาร พอ.สว. ไปให้หนังสือพิมพ์ต่างๆ เคื่อก็จะลงให้บ้าง แต่มีข้อสังเกตว่า สื่อหนังสือพิมพ์เนี่ย ถ้าฉบับนี้ลงแล้ว ฉบับอื่นๆ เคื่อก็จะไม่ลงให้ ส่วนฉบับอื่นๆ ก็มีไทยรัฐ เดลินิวส์ ก็รู้จักกับพี่ๆ ที่เค้าทำข่าวหน้าสตรี ก็ส่งข่าวให้ไปลงบ้างโดยเฉพาะในวาระสำคัญๆ หรือมีโครงการอะไรใหม่ๆ ซึ่งก็ได้รับความร่วมมือดี ...” (สกุล มีนิต , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

จากบทสัมภาษณ์คุณสกุล มีนิต ทำให้เห็นบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ ที่มีความสามารถในด้านการเขียนข่าว และบทความ เพื่อเผยแพร่ในสื่อหนังสือพิมพ์ได้ และด้วยข้อได้เปรียบที่คุณสกุลเคยผ่านงานการเป็นผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ ทำให้เข้าใจธรรมชาติของสื่อประเภทนี้ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งมีความสนิทสนมกับผู้สื่อข่าว และบรรณาธิการข่าว เมื่อครั้งประกอบอาชีพดังกล่าว ข่าวและบทความที่ผลิตขึ้นมา จึงได้รับการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องโดยข่าวที่เผยแพร่ทางสื่อหนังสือพิมพ์ มักจะถูกจัดอยู่ในหน้าสตรี และคอลัมน์พิเศษ เช่น หน้าสตรี หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ คอลัมน์สังคมข่าวในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ หน้าในหลวงของเรา หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ซึ่งเน้นข่าวหรือบทความพิเศษที่เกี่ยวกับโครงการในพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ทุกพระองค์ เป็นต้น ดังตัวอย่างการเผยแพร่ข่าวทางสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งเป็นบทความและข่าวที่คุณสกุล มีนิต เขียนและจัดส่งให้สื่อหนังสือพิมพ์ตีพิมพ์เผยแพร่ ตามตัวอย่างข่าวตัดที่ 1-3

ครั้งแรกของโครงการนำร่องทางโทรศัพท์ กับการรักษาพยาบาลช่วยเหลือผู้ป่วย

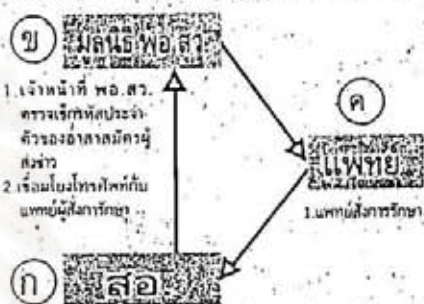
มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้ทดลองการ
รักษาพยาบาลและช่วยเหลือผู้ป่วยทางโทรศัพท์โดยใช้จังหวัดเชียงใหม่ เป็น
จังหวัดนำร่องก่อน โดยได้เริ่มต้นดำเนินการอย่างเป็นทางการแล้วเมื่อวันที่ 21
ตุลาคม 2543

นายแพทย์เชษฐ โปธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระ
ศรีนครินทราบรมราชชนนี กล่าวว่าโครงการดังกล่าวเป็นโครงการนำร่อง
เมื่อผู้ป่วยมาที่สถานอนามัย และเจ้าหน้าที่อนามัยจะพิจารณาให้การรักษา ถ้า
ต้องการรักษาแพทย์ ก็จะใช้โทรศัพท์สาธารณะที่อยู่ใกล้เคียงสถานอนามัย
โทรมาที่สำนักงานมูลนิธิ พอ.สว. วังสระปทุม ซึ่งจะเป็แม่ข่ายกลางติดต่อกับ
แพทย์ ประสานเชื่อมโทรศัพท์ให้พูดคุยกับเจ้าหน้าที่สถานอนามัยเรื่องการ
รักษาผู้ป่วยต่อไป ถ้าผู้ป่วยเป็นมาก ควรได้รับการรักษาแต่โรงพยาบาล
และไม่สามารถเดินทางไปถึงโรงพยาบาลทางรถยนต์ได้ ทางมูลนิธิ พอ.สว.ก็จะ
ช่วยติดต่อขอความร่วมมือจากองค์กรต่างๆ เพื่อรถสนับสนุนแอสซิสเตอร์
ย้ายผู้ป่วยต่อไป

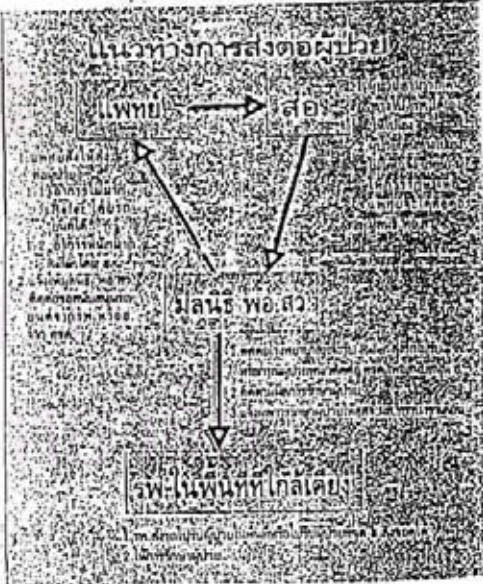
ส่วนในเรื่องค่าใช้จ่ายรองเลขาธิการกล่าวเพิ่มเติมว่าได้รับการสนับสนุน
และความร่วมมือจากทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากกระทรวงสาธารณสุข
องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และกรมบินตำรวจ

สำหรับการดำเนินการนี้ ต้องใช้แนวทางการส่งการรักษาผู้ป่วยทาง
โทรศัพท์และแนวทางการส่งต่อผู้ป่วย ดังแผนภาพ

แนวทางการส่งการรักษาผู้ป่วยทางโทรศัพท์

1. ผู้ป่วยที่มีอาการหนักหรือความรุนแรงโทรแจ้งเจ้าหน้าที่ สอ.
2. เจ้าหน้าที่ทำการซักประวัติ อาการ อาการสำคัญ และตรวจร่างกาย
ต้นแบบห้องรับรอถาม
3. นำแบบฟอร์มรายงาน โทรสู่โทรศัพท์สาธารณะคือติดต่อ มูลนิธิ พอ.สว.
4. หมายเลขโทรศัพท์ทงกษณพ021250-0066-67 โทรมูลนิธิ พอ.สว.
5. กรณีไม่ตอง Refer - ปรึกษาแผนการรักษาขอแพทย์ให้ผู้ป่วย
6. กรณีแพทย์สั่งให้ Refer ปฏิบัติตามแนวทางการ Refer ผู้ป่วย

ข่าวตัดที่ 1 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 29 ตุลาคม พ.ศ.2543
เป็นข่าวจากจดหมายข่าวที่ผลิตโดยมูลนิธิ พอ.สว.

หน้า 26 วันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2543

ตาม ตะวัน

๑๑ สตรี "เดลินิวส์" ตามตะวัน
ประจำวันจันทร์ที่ 4 ธันวาคม 2543

๑๑ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่
หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เสด็จแทนพระองค์ทรงบรรจุพระบรมสารี
ริกธาตุและทรงยกฉัตรประดิษฐานเหนือ
ยอดเจดีย์ ณ วัดท่าอิฐ จ.อ่างทอง ในวันที่
7 ธ.ค. 2543

๑๑ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ
เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส
ราชนครินทร์ เสด็จประทานของที่ระลึก
และเกียรติบัตรแก่ประธานกรรมการ มูลนิธิ
แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรม
ราชชนนี ประจำจังหวัดรวม 60 จังหวัด
ในงานสัมมนาเรื่อง "ทิศทางของ พอ.สว.
ในอนาคต" ณ โรงแรมเอเชีย ในวันที่ 8
ธ.ค. 2543 เวลา 14.30 น.

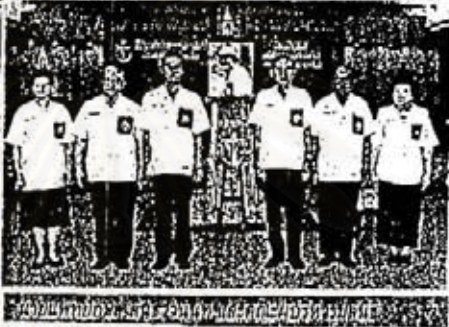
ข่าวตัดที่ 2 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ.2543

เป็นข่าวจากจดหมายข่าวที่ผลิตโดยมูลนิธิ พอ.สว.

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลขาฯ มูลนิธิ พอ.สว. มอบของประทานที่ระลึก

เมื่อวันที่ 11-21 พฤษภาคม 2541 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ พ.ท.กมล สิบรวานนท์ เลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (มูลนิธิพอสว.) และคณะเดินทางไปมอบของประทานที่ระลึกแก่ผู้มีจิตศรัทธาทอดเกล้า ถวายเงินสมทบทุนมูลนิธิฯ กรรมการ อนุกรรมการและอาสาสมัคร พอ.สว. รวม 2 จังหวัดด้วยกันคือ จังหวัดอุตรดิตถ์และจังหวัดพิษณุโลก ในการนี้เสด็จฯ พอ.สว. ได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมที่หมู่บ้านห้วยทองดู่ หมู่ที่ 4 ตำบลศรีภิรมย์ อำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก และบ้านห้วยพิภพทอง หมู่ที่ 7 ตำบลวังแดง อำเภอรอน จังหวัดอุตรดิตถ์

นายแพทย์ กมล สิบรวานนท์ กล่าวว่า "ให้ประชาชนนิมนต์นามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงได้พระราชทานไว้เมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2540 ต่อคนที่ประจักษ์เกี่ยวกับการดำรงชีวิตอย่างพอ มีพอกิน มีใช้เป็นแนวทางทางดำเนินชีวิต" นอกจากนี้แล้ว นายแพทย์กมลยังได้ห่วงใยเกี่ยวกับปัญหาเรื่องการใช้เงินและการสาธารณสุขของประชาชนทั้ง 2 จังหวัด และได้แนะนำและชี้แจงวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนจนชีวิตความเย็นอยู่ของประชาชนทั้ง 2 หมู่บ้านด้วย

นายแพทย์กมล สิบรวานนท์ นำทีมเสด็จฯ มอบของที่ระลึก

นายแพทย์บุญเลิศ ลิ้มทองกุล นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก ในนามของเสด็จฯ อนุกรรมการ พอ.สว. ประจำจังหวัดพิษณุโลก เปิดเผยว่า "มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี (พอสว.) ถือกำเนิดจากกิจกรรมในพระองค์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ซึ่งทรงงานด้วยพระองค์เองที่เกี่ยวเนื่องกับการแพทย์ และสาธารณสุขชน

ปัจจุบัน แก่ประชาชนที่อยู่ห่างไกลในท้องถิ่นทุรกันดาร ด้วยโอกาสที่จะรับบริการจากรัฐบาลอย่างทั่วถึง โดยคำนึงถึงกรรมนอกปฏิบัติงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ในสัปดาห์ส่งเสริมสุขภาพ ป้อนกินโรค รักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยประเนนสถานภาพคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านการส่งต่อผู้ป่วยไปรับการรักษาที่โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลจังหวัด โรงพยาบาลศูนย์ และโรงพยาบาลส่วนกลาง ตลอดจนการติดตามผลการรักษาอย่างต่อเนื่อง จังหวัดพิษณุโลกเป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้ดำเนินกิจกรรมมูลนิธิพอสว. ตั้งแต่ พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบันรวมเป็นเวลา 29 ปี มีอาสาสมัครแพทย์ 48 คน ทันตแพทย์ 20 คน เภยศัลกร 18 คน พยาบาล 144 คน เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 88 คน อาสาสมัครสาย สนับสนุน 81 คน รวมทั้งสิ้น 399 คน ในระหว่าง พ.ศ. 2537-2539 ได้ออกปฏิบัติงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอสว. ใน 9 อำเภอ 76 ครั้ง มีผู้รับบริการ 7,569 คน โรคที่พบมากที่สุด โรคระบบทางเดินหายใจ ส่งผู้ป่วยเพื่อ

ทำการศึกษาโดยการผ่าตัดปากแห้งพลาสมาไหว่ 14 ราย คาดการณ์ 254 ราย ปัจจุบันการดำเนินงาน พอสว. จังหวัดพิษณุโลก ได้ประสบผลสำเร็จ และได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน อาทิ คณะกรรมการแพทย์ภาคประชาจังหวัด คำวาท ทหาร บุคลากร ทางคำให้การแพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น เพื่อเป็นขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

นายนิสิตศักดิ์ ราชศิคร ผู้ว่าราชการจังหวัดพิษณุโลก ประธานกรรมการ พอสว. ประจำจังหวัดพิษณุโลกกล่าวว่า "วิสัยปิติยินดี และซาบซึ้งในพระกรุณาธิคุณของสมเด็จพระพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนากรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงพระเมตตาต่อประชาชนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารห่างไกลคมนาคมและทางทั้งในเขตอาสาสมัคร พอสว. ของจังหวัด ที่ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เสด็จฯ มาทอดเกล้าถวายเงินสมทบทุนมูลนิธิฯ กรรมการ อนุกรรมการและอาสาสมัครพอสว. จังหวัดพิษณุโลกในวันนี้"

ข่าวตัดที่ 3 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐ ฉบับวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2541 เป็นข่าวจากจดหมายข่าวที่ผลิตโดย มูลนิธิ พอสว.

ลักษณะเนื้อหาข่าวและความหมายที่ปรากฏในสื่อมวลชน

จากการศึกษา ผู้วิจัยพบลักษณะเนื้อหาข่าวและความหมายที่ปรากฏในสื่อมวลชนประเภท โทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ดังนี้

สื่อโทรทัศน์

สื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่มีข้อได้เปรียบกว่าสื่อมวลชนประเภทวิทยุกระจายเสียงและหนังสือพิมพ์ เพราะสามารถนำเสนอทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้ มีความรวดเร็วกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น รวมทั้งเป็นสื่อที่สามารถโน้มน้าวใจผู้ชมได้ และในปัจจุบันรายการข่าว ถือเป็นรายการโทรทัศน์รายการหนึ่งที่มีความสำคัญของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง แต่ละสถานีมีการนำเสนอข่าวหลายประเภท เพื่อความหลากหลาย และข่าวที่ทุกช่องจะขาดไม่ได้ คือข่าวในพระราชสำนัก ที่ต้องออกอากาศในช่วงเวลา 20.00 น.

รูปแบบข่าวที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว.ที่ปรากฏในสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ ที่พบเห็นบ่อยที่สุด คือ ข่าวในพระราชสำนัก ซึ่งจากการผลการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า ลักษณะการทำข่าวในพระราชสำนัก ส่วนพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. เสมือนกับเป็น “การสร้างข่าว” (News making) มากกว่า “การรวบรวมข่าว” (News gathering) จากผู้สื่อข่าวหรือช่างภาพ จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ทั้งนี้จากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสร่วมเดินทางไปเก็บข้อมูลเมื่อครั้งมีการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ที่โรงเรียนบ้านเขาสัตตพรหม บ้านสระตาพรหม ตำบลเกาะจันทร์ กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี เมื่อวันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2547 ซึ่งในครั้งนั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ ฯ ด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยได้เห็นสภาพจริง และการเตรียมความพร้อมด้านพิธีการต่างๆ ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินมาถึงจุดดังกล่าว ซึ่งจะมีการเตรียมความพร้อมทั้งในส่วนของผู้ใหญ่บ้านที่กล่าวรายงาน ผู้ที่จะเข้ารับประทานของ การเตรียมคนใช้ที่จะเข้าเฝ้า การซ้อมร้องเพลงของบรรดาอาสาสมัคร สำหรับส่วนของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ฯ ทั้งในส่วนของ การตรวจโรคทั่วไป และทันตแพทย์ มีการดำเนินการตรวจรักษาโรคให้กับประชาชนและผู้ป่วยจริงๆ แต่ภาพข่าวที่นำเสนอส่วนใหญ่ กลับเป็นภาพพิธีการต่างๆ ที่ได้มีการเตรียมพร้อมเพื่อรับเสด็จฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดและวางแผนมาล่วงหน้าแล้ว

สำหรับเนื้อหาที่ปรากฏในข่าวพระราชสำนัก ที่เผยแพร่ในช่วงข่าวภาค 20.00 น.ทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง ประกอบไปด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1.รายละเอียดการเดินทาง เส้นทางและสถานที่ในการเสด็จพระราชดำเนิน การเสด็จออกเยี่ยมหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ใช้เฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งของกองบินตำรวจ เป็นพาหนะในการเดินทางเข้าถึงที่หมายทุกครั้ง ซึ่งบ่งบอกถึงความพิเศษของตัวบุคคล นอกจากนี้ การที่ทรงใช้เฮลิคอปเตอร์เป็นพาหนะในการเสด็จพระราชดำเนินทุกครั้ง ตั้งแต่สมัยที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทั้งนี้ คุณชะวิน ภาสุระ เลขาธิการหัวหน้าฝ่ายข่าวและหัวหน้าช่างภาพสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเสด็จพระราชดำเนินด้วยเฮลิคอปเตอร์ นอกจากเป็นเพราะพื้นที่ที่เสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. อยู่ในถิ่นทุรกันดารและการคมนาคมไม่สะดวกแล้ว เหตุผลที่สำคัญประการหนึ่ง คือ เพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในส่วนอื่นๆ “...อย่างท่านประทับที่เขื่อนแม่กลองหรือเขื่อนวชิราลงกรณ์เก่าเนี่ย ที่ท่าม่วง จะไปประชุมแพทย์อาสาที่เมืองกาญจน์ จะไปทาง ฮ. ก็มีประชาชนบางกลุ่มหรือหลายกลุ่มก็เอ๊ะ ทำไม คือเมื่อก่อนไม่เข้าใจงานของท่าน ทำไมต้องไปทาง ฮ. เพราะ ฮ.มันสิ้นเปลือง ชั่วโงงเป็นหมื่น ค่าน้ำมัน ทำไมต้องไปทางฮ.แค่เมืองกาญจน์เนี่ย พอรู้ถึงพระเนตรพระกรรณ ท่านก็รับสั่งว่า ที่ฉันไปทาง ฮ.เนี่ย เพราะฉันประหยัด ทุกคนก็งงประหยัดอย่างไร เพราะถ้าท่านเสด็จทางรถยนต์ เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องมาอารักขาทลอดเส้นทางเป็นร้อยคน ต้องมาลวงเวลา ไหนจะค่าเบียร์เลี้ยงค่าอาหาร ต้องสิ้นเปลือง เนี่ยเป็นสิ่งที่ทุกคนมองไม่ถึง ที่ท่านเสด็จ ฮ.เสียเงินแค่นี้ ไม่ต้องมีเจ้าหน้าที่อารักขา ดุซิท่านมองถึงขนาดนี้ อย่างท่านเสด็จทางเรือ ถ้าท่านเสด็จไปประทับที่จังหวัดก็ต้องมารับรอง มีหน่วยอารักขา เสียเงินวันไม่รู้กี่หมื่น ไปทางเรือเนี่ยอาหารสองอย่างสามอย่าง มีคนตามเสด็จไม่กี่คน แล้วเรือก็ปฏิบัติงานอยู่แล้ว แค่นี้ก็เสียค่าใช้จ่ายเท่าเดิมอยู่แล้ว...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547) โดยจะเห็นได้จากตัวอย่างบทข่าว และตัวอย่างภาพที่ 1 ต่อไปนี้

บทข่าว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. ที่จังหวัดสุรินทร์ ออกอากาศวันที่ 14 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 “...และเมื่อเวลา 14 นาฬิกา 05 นาที สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งของกองบินตำรวจ จากที่ประทับแรม ณ อ่างเก็บน้ำห้วยเสนา โครงการชลประทานสุรินทร์ ไปยังบ้านหนองหว้า ตำบลระเวียง กิ่งอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์...” (ข่าวพระราชสำนัก , 14 พฤศจิกายน 2546)

บทข่าว สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. ที่จังหวัดนครราชสีมา ออกอากาศวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546

“ วานนี้ เวลา 14 นาฬิกา 20 นาที สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จโดยเครื่องบินพระที่นั่ง จากกองกำกับการ 3 กองบินตำรวจ ดอนเมือง ไปยังท่าอากาศยานกองบิน 1 จังหวัดนครราชสีมา เมื่อเสด็จถึง นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต รองผู้ว่าราชการจังหวัดนครราชสีมา พร้อมด้วยข้าราชการ ทหาร ตำรวจ และแม่บ้านเหล่าทัพเฝ้ารับเสด็จ จากนั้นได้เสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งไปยังสนามหน้าโรงเรียนมัธยมบึงปรือ หมู่ที่ 5 บ้านดอยเจดีย์ ตำบลบึงปรือ กิ่งอำเภอเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา...” (ข่าวพระราชสำนัก , 11 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 1 แสดงให้เห็นพระราชพาหนะในการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ โดยเฮลิคอปเตอร์ของกองบินตำรวจ

2. ผู้ว่าราชการจังหวัดตลอดจนข้าราชการ และอาสาสมัครพ.สว.เฝ้าทูลละอองพระบาทรับเสด็จ ภาพที่ปรากฏทางสื่อโทรทัศน์ เป็นภาพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงฉลองพระองค์ในชุดเครื่องแบบ พ.สว. ส่วนข้าราชการที่เฝ้ารับเสด็จ แต่งกายแบบครึ่งยศ โดยเฉพาะผู้ว่าราชการจังหวัด แต่ภายในชุดเครื่องแบบพ.สว. แสดงให้เห็นถึงบทบาทของการเป็นผู้นำอาสาสมัครในจังหวัด ในฐานะประธานคณะกรรมการ พ.สว.ประจำจังหวัด ดังนั้นจึงแสดงให้เห็นถึงการเสด็จพระราชดำเนินปฏิบัติพระกรณียกิจแบบกึ่งทางการ ไม่เป็นงานพระราชพิธี ซึ่งต้องแต่งเครื่องแบบเต็มยศ ดังตัวอย่างภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงให้เห็นถึงการเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. ภาพฉลองพระองค์ ชุดเครื่องแบบพอ.สว. และการแต่งกายของข้าราชการที่มาเฝ้ารับเสด็จ

3.รายละเอียดเกี่ยวกับ จังหวัด พอ.สว. จำนวนอาสาสมัคร แสดงให้เห็นอีกบทบาทหนึ่งของข้าราชการประจำที่ทำงานรับเงินเดือนจากรัฐบาล แต่ในอีกมุมหนึ่ง ข้าราชการเหล่านี้ โดยเฉพาะข้าราชการกระทรวงสาธารณสุข สวมบทบาทของอาสาสมัครผู้เสียสละทั้งกำลังกายและกำลังใจในการออกช่วยเหลือประชาชน โดยไม่รับค่าตอบแทนที่เป็นทรัพย์สินเงินทอง และแสดงให้เห็นว่า ผู้ที่ได้สวมเครื่องแบบ พอ.สว. ไม่ใช่บุคคลธรรมดาทั่วไป เครื่องแบบที่สวมใส่ เป็นเครื่องแบบพระราชทาน ไม่ใช่เสื้อผ้าหรือเครื่องแบบทั่วไปที่หาซื้อมาสวมใส่ได้ และยังสื่อให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจของบรรดาอาสาสมัคร เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรใหญ่องค์กรหนึ่งที่มีจำนวนอาสาสมัครมาก และแพร่กระจายอยู่เกือบทั่วประเทศ

นอกจากนี้ ยังแสดงให้เห็นว่า การที่จังหวัดใดจะได้รับคัดเลือกให้เป็นจังหวัด พอ.สว. ต้องได้รับพระบรมราชานุญาต จากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีก่อน จึงจะตั้งหน่วยแพทย์ พอ.สว. ได้ ซึ่งไม่ใช่ทุกจังหวัดจะเป็น จังหวัด พอ.สว. ได้ รวมทั้งสิ่งของต่างๆ ที่นำมาใช้ปฏิบัติงานถือเป็นสิ่งขอพระราชทาน ไม่ใช่ได้รับมอบมาจากบุคคลทั่วไป ดังตัวอย่างตัวอย่างภาพที่ 3 และ 4 แสดงให้เห็นสิ่งของพระราชทาน ตัวอย่างภาพที่ 5 แสดงให้เห็นบทบาทของข้าราชการจังหวัด ในฐานะเป็นประธานคณะกรรมการ พอ.สว.ประจำจังหวัด และตัวอย่างบทท้าวพระราชสำนักต่อไปนี้

“...ต่อมาเวลา 13 นาฬิกา 18 นาที สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จโดยเฮลิคอปเตอร์พระที่นั่งของกองบินตำรวจ จากเขื่อนวชิราลงกรณ์ ไปทรงเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ที่บ้านโบริ่ง ตำบลปิล็อก อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี โดยมีนายรุ่งฤทธิ์ มกรพงศ์ ผู้ว่าราชการจังหวัด พร้อมด้วยข้าราชการ ทหาร

ตำรวจ และสมาชิกแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จังหวัดกาญจนบุรีเฝ้ารับเสด็จ จากนั้นผู้ว่าราชการจังหวัดในนามของคณะกรรมการ อนุกรรมการ และอาสาสมัคร พอ.สว. ได้กราบทูลรายงานการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเป็นจังหวัดแพทย์อาสาลำดับที่ 16 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ก่อตั้งเมื่อปี 2512 จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 34 ปี โดยได้รับพระราชทาน ยานพาหนะเวชภัณฑ์ และค่าอาหารสำหรับผู้ออกปฏิบัติงานในท้องถิ่นทุรกันดารตลอดมา ปัจจุบันมีแพทย์ทันตแพทย์ เภสัชกร พยาบาล และอาสาสมัครรวมทั้งสิ้น 406 คน ในปีนี้ได้ออกปฏิบัติงานในหมู่บ้านที่ทุรกันดาร 10 ครั้ง มีผู้มารับบริการ 1 พัน 791 คน...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 12 ธันวาคม 2546)

ภาพที่ 3-4 แสดงให้เห็นสิ่งของพระราชทานที่เตรียมไว้

ภาพที่ 5 ผู้ว่าราชการจังหวัดในฐานะประธานกรรมการ พอ.สว.ประจำจังหวัด กราบทูลรายงานการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว.

4. เบิกผู้มีจิตศรัทธาถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลสมทบทุนมูลนิธิ พอ.สว.รับของที่ระลึก ประธานจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แสดงให้เห็นว่ามูลนิธิ พอ.สว. มีประชาชนผู้มีจิตศรัทธาเห็นถึงการทำงาน และประโยชน์ของมูลนิธิ เพื่อสังคม จึงมีผู้มาบริจาคเงิน และทรงให้โอกาสบุคคลเหล่านี้ได้เข้าเฝ้าเพื่อรับประทานของที่ระลึก ถือเป็นกรให้เกียรติและแสดงความขอบคุณให้กับผู้ที่มาบริจาคเงิน และจะทรงประทานเงินที่ได้รับบริจาคให้กับทางมูลนิธิ พอ.สว. นำไปใช้ประโยชน์ต่อไป ภาพนี้แสดงให้เห็นว่าเงินบริจาคทุกบาท ทุกสตางค์ จะถูกนำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวม ดังตัวอย่างภาพที่ 6 แสดงให้เห็นภาพสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงประทานเงินบริจาคให้นายแพทย์ ประมุข จันทวิมล เลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. และตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนัก ที่ออกอากาศในวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ต่อไปนี้

“...โอกาสนี้ได้กราบทูลเบิกผู้มีจิตศรัทธาถวายเงินโดยเสด็จพระกุศลสมทบทุน มูลนิธิ พอ.สว. จำนวน 118 ราย เข้ารับประทานของที่ระลึกโอกาสนี้ได้ประทานเงินที่ผู้มีจิตศรัทธา ถวายโดยเสด็จพระกุศลสมทบทุนมูลนิธิ พอ.สว. แก่เลขาธิการมูลนิธิฯ เป็นจำนวนเงิน 5 แสน 5 หมื่น 1 พัน 860 บาท...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 12 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 6 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประธานเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธาให้แก่ นายแพทย์ ประมุข จันทวิมล เลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว.

5. เบิกผู้แทน และอาสาสมัคร พอ.สว.รับเข็มเครื่องหมายกรรมการและอนุกรรมการ สื่อให้เห็นการยกย่องและให้ความสำคัญของอาสาสมัคร ซึ่งเป็นผู้ที่เสียสละออกให้บริการประชาชนโดยไม่รับค่าตอบแทนเป็นทรัพย์สินหรือเงินทอง บุคคลกลุ่มนี้สมควรได้รับการยกย่องและรับมอบรางวัลพิเศษ ดังตัวอย่างภาพที่ 7 แสดงตัวอย่างเข็มเครื่องหมายและโล่ ตัวอย่างภาพที่ 8 แสดง

ตัวอย่างอาสาสมัคร พอ.สว. ที่เข้ารับประทานเข็มหรือโล่ และตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนักต่อไป

“...ต่อมานายแพทย์ประมุข จันทรวิมล เลขาธิการมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ได้กราบทูลเบิกผู้แทน และอาสาสมัคร พอ.สว. จังหวัดกาญจนบุรี เข้ารับเข็มเครื่องหมายกรรมการ และอนุกรรมการ 63 ราย เข็มเครื่องหมาย พอ.สว. 28 ราย สำหรับผู้ที่ออกปฏิบัติงานมาแล้ว 8 ครั้ง เข็มพระนามาภิไธยย่อ สว. 19 ราย สำหรับผู้ที่ออกปฏิบัติงานมาแล้ว 15 ครั้ง และโล่ 12 ราย สำหรับผู้ที่ออกปฏิบัติงานตั้งแต่ 30-60 ครั้ง ขึ้นอยู่กับตำแหน่งหน้าที่ของผู้ปฏิบัติ...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 12 ธันวาคม 2546)

ภาพที่ 7_แสดงตัวอย่างเข็มเครื่องหมายและโล่ สำหรับอาสาสมัคร พอ.สว. ที่ออกปฏิบัติงานตามจำนวนครั้ง

ภาพที่ 8 แสดงภาพอาสาสมัครที่เข้ารับประทานเข็มเครื่องหมาย หรือโล่จากพระหัตถ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เมื่อออกปฏิบัติงานครบจำนวนครั้งที่กำหนด ถือเป็นกรยกย่องผู้ที่เสียสละ

6. ผู้ใหญ่บ้าน กราบทูลรายงานเกี่ยวกับสภาพหมู่บ้าน สื่อให้เห็นภาพพิธีการแบบกึ่งทางการ ไม่เป็นพระราชพิธี ที่ต้องใช้บุคคลสำคัญ หรือที่มียศ หรือตำแหน่งสูงสุด ในการกล่าวรายงาน ถือเป็นโอกาสที่เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้วย ดังตัวอย่างภาพที่ 9 แสดงให้เห็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน กราบทูลรายงานสภาพหมู่บ้าน และตัวอย่างบทท่าวพระราชสำนัก ที่ออกอากาศในวันที่ 12 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ดังนี้

“...จากนั้น นายคำมุน ก้องพิมาย ผู้ใหญ่บ้านบ้านเทพย์คษฐ์ ได้กราบทูลรายงานเกี่ยวกับสภาพของหมู่บ้านแห่งนี้ ซึ่งมีราษฎรอาศัยอยู่ 86 หลังคาเรือน มีประชากร 628 คน ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาและรับจ้าง...” (บทท่าวพระราชสำนัก , 12 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 9 ผู้ใหญ่บ้าน กราบทูลรายงานสภาพหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของพอ.สว. และสื่อให้เห็นภาพพิธีการแบบกึ่งทางการ ถึงแม้จะมีพระบรมวงศานุวงศ์เสด็จพระราชดำเนิน

7. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทานเครื่องแบบนักเรียน และของเล่น ให้ตัวแทนเด็กนักเรียน ประทานหนังสือธรรมะให้แก่ผู้ใหญ่บ้าน ประทานเครื่องนุ่งห่มและยาตำราหลวงให้คนชรา และทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จ ภาพที่ปรากฏแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมขององค์กรที่มีลักษณะเป็นองค์กรอาสาสมัครที่แท้จริง และแสดงให้เห็นภาพของพระบรมวงศานุวงศ์ ที่ทรงมีความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาเฝ้ารับเสด็จ จะเห็นได้จากภาพของเด็กนักเรียน เข้ารับประทานของจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เด็กใช้วิธีการไหว้ และยื่นมือรับของประทาน โดยไม่ต้องเอางาน” หรือแม้แต่กระทั่งคนชราอยู่ในกริยานั่งรับของประทานจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ตลอดจนการที่ทรงเดินทักทายและประทานของ

เล่นให้แก่เด็กๆ ที่มาเฝ้ารับเสด็จ ถือเป็นรูปแบบของการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ด้วยเช่นกัน ในบางครั้งได้ประทานพระวโรกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดน และเจ้าหน้าที่ พอ.สว.มอบเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนให้แก่เด็กๆ ด้วย เพราะถือว่าของขวัญชิ้นที่นำมามอบให้กับนักเรียนและคนชรา เป็นของพระราชทาน ดังตัวอย่างภาพที่ 10-13 และบทท่าวพระราชสำนักต่อไปนี้

“...จากนั้น สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ประทานเครื่องแบบนักเรียนแก่ผู้แทนนักเรียนชาย 5 คน และนักเรียนหญิง 5 คน ประทานของเล่นเด็กแก่ผู้แทนนักเรียนอนุบาลชาย 1 คน หญิง 1 คน ประทานหนังสือธรรมะและของที่ระลึกแก่ผู้ใหญ่บ้านและครู แล้วเสด็จไปประทานเครื่องนุ่งห่ม และยาตำราหลวงแก่คนชราของบ้านโอบ่องชาย 10 คน และหญิง 10 คน ชายชราที่มีอายุระหว่าง 62-76 ปี ส่วนหญิงชราที่มีอายุระหว่าง 61-75 ปี ต่อมาเสด็จไปทรงเยี่ยมราษฎรที่มาเฝ้ารับเสด็จด้วย ซึ่งมีการรณรงค์ให้ประชาชนใช้น้ำกากอนามัยเพื่อลดการติดเชื้อระบบทางเดินหายใจ ของศิริราชมูลนิธิ ในพระอุปถัมภ์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ พร้อมกันนี้ได้ประทานพระวโรกาสให้เจ้าหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิ พอ.สว.มอบเครื่องแบบนักเรียนและอุปกรณ์การเรียนแก่เด็กๆ ที่เหลือทั้งหมดของโรงเรียนด้วย...” (บทท่าวพระราชสำนัก ,12 ธันวาคม 2546)

ภาพที่ 10 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
ประทานเครื่องแบบนักเรียน ของเด็กเล่นให้แก่ผู้แทนนักเรียน

ภาพที่ 11 แสดงให้เห็นภาพตัวแทนเด็กนักเรียนรับประทานของเล่นจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงราชชนครินทร์ โดยที่เด็กใช้วิธีการไหว้ แทนการโค้งคำนับ ตามพระราชพิธี

ภาพที่ 12-13 แสดงให้เห็นภาพคนชราอยู่ในกิจกรรมนั่งรับของประทานจาก สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

8.รายละเอียดเกี่ยวกับสภาพหมู่บ้าน แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาทั้งในด้านการคมนาคมที่มีความลำบาก ส่งผลให้ประชาชนเข้าไม่ถึงการบริการด้านสาธารณสุขของรัฐกับการเจ็บป่วยของประชาชน ทำให้เห็นว่าการออกบริการของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ยังมีความจำเป็นและสำคัญในท้องถิ่นทุรกันดาร ดังเช่นตัวอย่างบทข่าวต่อไปนี้

“...บ้านโอบ่องเดิมชื่อบ้านไร่ป่า เมื่อการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยจัดสร้างเขื่อนวชิราลงกรณ์ ได้อพยพไปอยู่ในโครงการจัดสรรที่ดินที่ กฟผ.จัดไว้ให้ ซึ่งไม่มีที่ทำกิน ราษฎรบางส่วนจึงย้ายมาที่บ้านโอบ่อง เพื่อประกอบอาชีพ ซึ่งรวมทั้งคนต่างถิ่นก็มารวมกันอยู่ที่นี่ โดยมีพระธาตุโอบ่องเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจ เล่ากันว่าสร้างขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนปลาย โดยผู้นำกองทัพพม่า หรือพระภิกษุผู้สำเร็จญาณ แต่ยังไม่เห็นหลักฐานแน่ชัด โดยรอบพระธาตุเป็นสระบัวเก่าแก่อายุกว่า 100 ปี ภายหลังกรมการปกครองจึงได้จัดตั้งให้เป็นหมู่บ้านโดยที่ทำกินทั้งหมดอยู่ในเขต

อุทยานแห่งชาติเขาแหลม หมู่บ้านนี้มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2 แห่ง และมีโรงเรียนประถมศึกษาหนึ่งแห่ง สอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 มีวัดพระธาตุโบสถ์ และพระสงฆ์ 5 รูป ในด้านสุขภาพหมู่บ้านนี้ไม่มีสถานอนามัย ต้องไปใช้บริการที่โรงพยาบาลทองผาภูมิ ซึ่งอยู่ห่างไป 25 กิโลเมตร โดยใช้เรือหางยาวเป็นพาหนะ เพราะเส้นทางคมนาคมส่วนใหญ่เป็นดินผสมหิน มีรถยนต์ 4 ล้อเพื่อบรรทุกผลิตผลทางการเกษตรไปจำหน่ายจำนวน 3 คันเท่านั้น การเจ็บป่วยของประชาชนส่วนใหญ่พบว่าเจ็บป่วยด้วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคระบบกล้ามเนื้อ...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 12 ธันวาคม 2546)

9. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทอดพระเนตรการดำเนินงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ในช่วงนี้มีการเปิดเสียงสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระปฏิสันถารกับสาธารณสุขจังหวัด หรือแพทย์ที่ดูแลผู้ป่วย ที่ มูลนิธิ พอ.สว.รับไว้ในอุปถัมภ์ เป็นการสื่อให้เห็นภาพผลงานของมูลนิธิ พอ.สว. ที่มีการเอาใจใส่ดูแลประชาชนที่เจ็บป่วยด้วยโรคร้าย โดยที่มูลนิธิ พอ.สว. ได้รับไว้ในอุปถัมภ์ ดูแลรักษาโดยที่ประชาชนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายใดๆ ทั้งสิ้น ถือเป็นหน้าที่ขององค์กรเพื่อกิจการสาธารณประโยชน์อย่างแท้จริง ในประเด็นนี้ คุณชะวิน ภาสุระ ช่างภาพข่าว สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. ได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการเลือกภาพที่น่าเสนอทางสื่อโทรทัศน์ว่า “...ใช่ แต่คนไข้บางที่เราเลือก อย่างคนไข้ที่อยู่ในอุปถัมภ์ของพอ.สว. สามสี่คน เราก็ดู case ที่น่าสนใจและน่าสงสาร เพราะสื่อที่วิมันต้องสื่อด้วยภาพ แต่บางที่อาการหนักจริงเห็นนั่งเฉยๆ เราก็มองไม่เอา เราก็ดูท่าทาง หรือ case ที่ท่านสนพระทัยรับสั่งและห่วงใย คนไข้เป็นยังไง หน่วยงานไหนรับไป ท่านทรงติดตามนะ แล้วท่านจะถามว่าคนไข้ไปถึงไหนแล้ว ต้องสื่อสารกับท่านตลอดนะ...” (ชะวิน ภาสุระ , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2547)

นอกจากนี้ ภาพการเจ็บป่วยที่น่าเสนอ มักเป็นผู้ป่วยที่เป็นโรคร้ายแรงต้องได้รับการรักษาอย่างดี หรือบางรายอาจเป็นโรคที่รักษาไม่หาย มูลนิธิ พอ.สว. จึงรับไว้เป็นคนไข้อุปถัมภ์ ซึ่งต้องให้การรักษาและดูแลจนถึงที่สุด จึงแสดงให้เห็นถึงภารกิจหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. ที่มุ่งเน้นในด้านการรักษาโรค มากกว่าการป้องกันโรค หรือการส่งเสริมด้านสุขภาพ ตัวอย่างภาพที่ 14-15 และบทข่าวพระราชสำนัก วันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ที่แสดงให้เห็นกิจกรรมดังกล่าว ดังนี้

“ ..สำหรับผู้ป่วยที่ทางมูลนิธิ พอ.สว. รับไว้ในอุปถัมภ์มีจำนวน 7 ราย ส่วนผู้ป่วยที่ได้มาเฝ้าวันนี้มีจำนวน 11 ราย ประกอบด้วยผู้ป่วยเส้นประสาทแขนอักษะ โรคลมชัก และโรคท้าวแสน

ปมเป็นกรรมพันธุ์ รักษาทางผิวหนังไม่หาย แต่ต้องการความช่วยเหลือด้านสวัสดิการสังคมโดยเฉพาะด้านการศึกษา

----- (เปิดเสียงสมเด็จพระสังฆราช รับสั่งถามเด็กชายที่มีตุ่มดำขึ้นเต็มตัว) -----

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ : เป็นทั้งตัวเลยนะ เป็นอย่างนี้ตั้งแต่เกิดเลยรี

แพทย์ : เป็นพันธุกรรมครับ ก็แค่ประมาณ 1 ใน 4 พัน 1 รายใน 4 พันครับ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ : ในครอบครัวมีมัย และมีมาอย่างนี้ตั้งแต่เกิดเลยรี แล้วเป็นยังไง
มันคันมันเจ็บยังไง

แพทย์ : ไม่มีอาการครับ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ : แล้วอย่างนี้ทำอะไรได้หรือเปล่า

แพทย์ : ไม่ได้ครับ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ : ไม่ได้ไหม้ย

แพทย์ : คงต้องดูแล คือเด็กเค้าอยากเรียนหนังสือ แล้วในเรื่องของสวัสดิการสังคมให้ครอบครัว
เค้ามากกว่าครับ..." (บทข่าวพระราชสำนัก , 11 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 14-15 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงมีพระปฏิสันถารเกี่ยวกับผู้ป่วยที่มูลนิธิ พอ.สว.รับไว้ในอุปถัมภ์

10. สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เปิดโอกาสให้อาสาสมัคร พอ.สว. เข้าเฝ้า ในช่วงนี้มีการขับร้องเพลงประจำจังหวัดถวาย จบแล้วมีพระดำรัสตอบแก้อาสาสมัครที่ร่วมขับร้องเพลงถวาย แสดงให้เห็นถึงผลงานในการทำกิจกรรมของ พอ.สว. ทำให้เห็นภาพความพร้อมเพรียงและความสามัคคี ของบรรดาอาสาสมัคร พอ.สว. ในขณะที่ยังคงไม่มี เสมือนกับเป็นการปลุกกระตมให้อาสาสมัครมีกำลังใจ แสดงถึงความเข้มแข็งของบุคลากรในองค์กรด้วย

นอกจากนี้ การนำเพลงประจำจังหวัดมาขับร้องถวาย ซึ่งบางเพลงมีอายุเก่าแก่กว่า 30-40 ปี แต่อาสาสมัครเหล่านี้ยังสามารถร้องเพลงประจำจังหวัดได้ คุณสมถวิล พิกิตติวรกุล อาสาสมัคร พอ.สว.สายสาธารณสุข จังหวัดชลบุรี ได้กล่าวถึงประเด็นนี้ว่า “...อย่างสมมติว่าเรื่องร้องเพลงเนี่ยแต่ก่อนไม่มีนะคะ เมื่อปีมาหนองใหญ่ก็ยังมี เพิ่งมายุคหลังที่มี ซึ่งถามว่าคนชลบุรีรู้จักไหมว่าเพลงประจำของชลบุรีคืออะไร บางทีไม่รู้หรือกันว่าเพลงอะไร เพิ่งมาหัดร้องกัน ก็เลยเป็นอะไรที่ช่วยฟื้นฟูอะไรที่ดีนะ ได้หลายๆ ด้าน...” (สมถวิล พิกิตติวรกุล, สัมภาษณ์ 3 มีนาคม 2547)

ดังตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนัก ที่ออกอากาศในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ในช่วงการขับร้องเพลงประจำจังหวัด และตัวอย่างภาพที่ 16 แสดงให้เห็นการร่วมกันขับร้องเพลงต่อหน้าพระที่นั่ง

“...จากนั้นสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ได้ประทานพระวโรกาสให้นายแพทย์ยุทธ โภธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. นำสมาชิก พอ.สว. ทั้งเก่าและใหม่เฝ้า สำหรับอาสาสมัคร พอ.สว.ใหม่ที่มาในวันนี้ มีจำนวน 450 คน ประกอบด้วยอาสาสมัครใหม่ 234 คน เป็นแพทย์ 6 คน ทันตแพทย์ 10 คน เภสัชกร 4 คน พยาบาลและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 223 คน

โอกาสนี้ได้มีพระปฏิสันถารกับอาสาสมัคร พอ.สว.ที่มาเฝ้ารับเสด็จ ซึ่งจัดว่าเป็นจังหวัดที่มีจำนวนอาสาสมัคร พอ.สว.มาร่วมปฏิบัติงานและมาเฝ้ารับเสด็จมากที่สุด พร้อมกันนี้ได้ทรงเล่าถึงความเป็นมาของกิจกรรมใหม่ในการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. คือการร่วมกันขับร้องเพลงประจำจังหวัด และทรงฟังการขับร้องเพลงประจำจังหวัดนครราชสีมาด้วย

-----เปิดเสียงเพลงขับร้องเพลงช่วงท้ายก่อนจบ-----

“...ราชสีมาเหมือนดังศิลาที่ก่อกำแพง สยามจะเรื่องจะอยู่เปลี่ยนไป ต้องมีกำแพงเมืองราชสีมา มาเถอะเราชาวนครราชสีมา ก้าวเดินรบมาสู้กับเขาปราบศัตรูไม่เกรง ผู้เขาสู้กันอย่างมั่นใจ ราชสีมาเหมือนดังศิลาที่ก่อกำแพง สยามจะเรื่องจะอยู่เปลี่ยนไป ต้องมีกำแพงเมืองราชสีมา ราชสีมาเหมือนดังศิลาที่ก่อกำแพง สยามจะเรื่องจะอยู่เปลี่ยนไป ต้องมีกำแพงเมืองราชสีมา” สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ : ร้องเก่งมากๆ จำนวนมากขนาดนี้แต่สามารถต้องเป็นเสียงเดียวกันได้ ไม่ใช่คนละที่สองที่ พร้อมกันดีมาก รู้สึกว่าเตรียมกันมาอย่างดี ส่วนมากก็ท่องมาแล้วเหมือนกัน ดูกันบ้างเพราะไม่แน่ใจ เอาโพลมาด้วยกลัวจะร้องผิด แต่ก็ร้องได้อย่างดีมากๆ ก็ขอแสดงความยินดีมากๆ” (บทข่าวพระราชสำนัก , 11 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 16 แสดงให้เห็นกิจกรรมการร่วมร้องเพลงประจำจังหวัดของอาสาสมัคร พอ.สว. สื่อให้เห็นว่าอาสาสมัครมูลนิธิ พอ.สว. มีพลังความสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

11. ทรงฉายพระรูปร่วมกับอาสาสมัคร พอ.สว. และทรงให้พรแก่อาสาสมัคร ในช่วงนี้เปิดเสียงสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ทรงให้พรแก่อาสาสมัครด้วย ภาพที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่าบรรดาอาสาสมัคร พอ.สว. ที่เสียสละมาปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้รับเงินหรือค่าตอบแทนใดๆ ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลสำคัญ โดยได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระบรมวงศานุวงศ์ ได้มีโอกาสร่วมถ่ายรูปเป็นที่ระลึก เมื่อเปรียบเทียบกับบุคคลปกติธรรมดาทั่วไปที่ไม่มีโอกาสเช่นนี้ ถือว่าทรงให้เกียรติแก่อาสาสมัคร พอ.สว. ที่เสียสละทั้งแรงกาย แรงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัคร ทั้งนี้ในสังคมไทย การได้ใกล้ชิดกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ถือเป็นสิริมงคลสูงสุดในชีวิต ถือเป็นแรงบันดาลใจให้ผู้ต้องการสมัครเป็นอาสาสมัคร พอ.สว. เพิ่มมากขึ้น ดังบทสัมภาษณ์ ของคุณวิไลวรรณ เกิดศิลป์ อาสาสมัครพอ.สว. สายสาธารณสุข จังหวัดชลบุรี ได้กล่าวว่า “...ก็ดีใจ แต่ไม่ใช่มีรูปเราเข้าไปอยู่ตรงนั้นด้วย เราอยู่ห่างไกลเพราะเราบริการทางด้านนอก แต่ก็ดีใจที่ยังมีข่าวต่อเนื่อง จะได้ไม่มีคนลืม ประทับใจท่าน อยากถ่ายรูปใกล้ชิดกับท่าน เพราะเราเกษียณปีนี้ได้ด้วย...” (วิไลวรรณ เกิดศิลป์ , สัมภาษณ์ , 3 มีนาคม 2547)

นายแพทย์อำนาจ ประสक्ति อาสาสมัครสายแพทย์ ปี พ.ศ.2516 จังหวัดเพชรบุรี กล่าวถึงแรงจูงใจในการสมัครเป็นอาสาสมัคร พอ.สว. ว่า “ ...พอรู้ว่ามาก็มาสมัครเลยที่เพชร(เพชรบุรี)นี้เป็นโครงการของสมเด็จพระเจ้า ตอนนั้นเป็นข้าราชการเทศบาล พอดีมีเวลา ไปอบรมหมอพื้นบ้าน ตอนนั้น หมอพื้นบ้านไม่มี มีหมอสุพรรณ คนเดียวผมก็เป็นผู้ช่วย ตอนนั้นออกหน่วยวันอาทิตย์ ผมอาสาทำเองไม่ต้องห่วง ก็เลยออกมาตลอด มาช่วยทำฟัน ภูมิใจมากครับ ตั้งแต่ออกพอ.สว.มา ตอนนี้อยู่เกษียณมา15 ปี ก็ยังออกทุกครั้งครับ คนขับรถยังเคยบอกว่า เกษียณแล้วมาทำไม ผมบอกว่าผมจะมา ถ้ามีคนทำผมก็ไม่ต้องทำ แต่ถ้าไม่มีคนทำ ผมทำเอง ผมทำได้ทุกอย่าง เคยมีออกพอ.สว. ขึ้นย. มีคนกลัว แต่ใครไม่ไปผมไป” (อำนาจ ประสक्ति , สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

ดังตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนัก ที่ออกอากาศในวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ในช่วงการขับร้องเพลงประจำจังหวัด และตัวอย่างภาพที่ 17 ในช่วงที่อาสาสมัคร พอ.สว.รับประทานพรจากสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์

“...โอกาสนี้ ทรงฉายพระรูปร่วมกับอาสาสมัคร พอ.สว.ทั้งใหม่และเก่า และทรงให้พรแก่อาสาสมัคร พอ.สว.ที่มาปฏิบัติงานในวันนี้ด้วย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอฯ : ขอให้ทุกคนมีสุขภาพที่ดีทุกคน เพราะว่าเดี๋ยวนี้ฉันก็อายุมากขึ้น เพราะถ้าไม่มีสุขภาพที่ดีก็ทำอย่างนี้ไม่ได้ เป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะฉะนั้นให้ทุกคนรักษาสุขภาพให้ดี เพราะว่าการไปช่วยคนอื่นเราต้องสุขภาพดี นอกจากนี้คนที่ได้มาเป็นอาสาสมัครช่วยเหลือผู้อื่น เพราะฉะนั้นจะได้บุญมากๆ ก็ขอให้ได้บุญมากๆ ต่อไปในชีวิตนี้ และขอให้มีความสุขมากๆ ด้วย” (บทข่าวพระราชสำนัก , 11 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 17 แสดงให้เห็นอาสาสมัคร พอ.สว.ได้มีโอกาสใกล้ชิดกับพระบรมวงศานุวงศ์

ในประเด็นนี้ ดร.กาญจนา จันทร์ไทย พยาบาลวิชาชีพ 8 วช. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ได้แสดงความคิดเห็นว่า “... ในการเสด็จครั้งนี้จะประทานอนุญาตให้พอ.สว.ใหม่เข้าเฝ้า ส่วนใหญ่จะมีการตีความว่าให้แพทย์ที่เป็น พอ.สว.ใหม่เข้าเฝ้า แต่หลายจังหวัดจะนำเอา พอ.สว.ใหม่ทั้งแพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และพยาบาล และบางแห่งก็มี พอ.สว.เก่าแทรกตัวเข้าไปด้วย ซึ่งมองว่าไม่เป็นสิ่งเสียหายประการใดเลย ยิ่งเปิดโอกาสมากเท่าไร ก็ยิ่งเป็นขวัญกำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น...” (วารสาร พอ.สว.: 2544:113)

12. ประทานทรัพย์ส่วนพระองค์ให้แก่กำนันหรือผู้ใหญ่บ้านนำไปถวายวัดหรือสำนักสงฆ์ในหมู่บ้าน ในส่วนนี้แสดงให้เห็นภาพของความเป็นอาสาสมัคร เป็นผู้ให้และผู้เสียสละ มุ่งเน้นการช่วยเหลือส่วนต่างๆ ของสังคมให้ดีขึ้น นอกจากนี้ในด้านการแพทย์และสาธารณสุข ดังตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนัก ที่ออกอากาศในวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ. 2546 และวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 และตัวอย่างภาพที่ 18 ดังนี้

“...ก่อนเสด็จกลับได้ประทานทรัพย์ส่วนพระองค์แก่กำนันเพื่อนำไปถวายพระสงฆ์ที่วัดพระธาตุโบ่อ่งด้วย...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 12 ธันวาคม 2546)

“...ก่อนเสด็จกลับได้ประทานทรัพย์ส่วนพระองค์แก่กำนันเพื่อนำไปถวายวัดแสนสำราญต่อไป...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 17 พฤศจิกายน 2546)

ภาพที่ 18 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ประทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ให้ผู้ใหญ่บ้านนำไปถวายวัด หรือสำนักสงฆ์ในพื้นที่

13. เสด็จพระราชดำเนินกลับกลับที่ประทับ ทั้งนี้หากเป็นช่วงที่เสด็จจังหวัดไกลๆ จะทรงประทับแรม ณ สถานที่ที่ไม่ใช่เป็นพระตำหนัก ส่วนมากจะเป็นสถานที่ราชการ ที่มีที่พักอยู่แล้ว ไม่ต้องจัดสร้างใหม่ ทั้งนี้ทรงเจริญรอยตามแบบอย่างสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงเคยปฏิบัติเมื่อครั้งทรงมีพระชนมชีพอยู่ แสดงให้เห็นถึงทรงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรไม่แสวงกำไร ที่ดำเนินงานในรูปแบบขององค์กรอาสาสมัคร ดังเช่น มูลนิธิ พอ.สว. และถือเป็นการปฏิบัติพระกรณียกิจแบบกึ่งทางการ ดังตัวอย่างบทข่าวพระราชสำนักที่ออกอากาศวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2546 ดังต่อไปนี้

“...จากนั้นได้เสด็จโดยรถยนต์พระที่นั่งไปยังที่ประทับแรม ณ เรือนรับรองบริเวณอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ในโครงการชลประทานสุรินทร์ สำนักชลประทานที่ 8 กรมชลประทาน โดยมีนายสามารถ โชคคณาพิทักษ์ อธิบดีกรมชลประทาน พร้อมด้วยเจ้าหน้าที่โครงการชลประทานสุรินทร์ สำนักชลประทานที่ 8 เฝ้ารับเสด็จ...” (บทข่าวพระราชสำนัก , 10 พฤศจิกายน 2546)

อย่างไรก็ตาม ชาวที่ออกอากาศทางโทรทัศน์บางตอน ได้มีการนำเสนอภาพเหตุการณ์การปฏิบัติงานจริงของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ในช่วงเช้า ซึ่งเป็นช่วงที่แพทย์ พยาบาล เภสัชกร และอาสาสมัคร ต่างช่วยกันทำงานอย่างจริงจัง แต่ยังคงให้ความสำคัญกับตัวบุคคลเป็นหลัก ซึ่งก็คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในฐานะเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ หน่วยแพทย์ พอ.สว. ออกรักษาประชาชน โดยในเนื้อหาของข่าวมีการนำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวกับการแสดงผลงานกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ ที่เกิดขึ้นด้วย ดังตัวอย่างบทข่าว ต่อไปนี้

“... เมื่อเวลา 9 นาฬิกาวันนี้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ หน่วยแพทย์ พอ.สว. ทั้งจากส่วนกลางและจาก 21 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอของจังหวัดบุรีรัมย์ ไปตรวจรักษาประชาชนที่เจ็บป่วย ที่บ้านเทพย์คัม ตำบลตาจิง อำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งในการตรวจรักษาของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ในวันนี้มีแพทย์ 5 คน ทันตแพทย์ 7 คน เภสัชกร 3 คน พยาบาล 41 คน อาสาสมัคร พอ.สว. และผู้เกี่ยวข้อง 126 คน รวม 182 คน ให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยทั้งสิ้น 373 ราย แยกเป็นผู้ป่วยทั่วไป 328 ราย และผู้ป่วยด้านทันตกรรม 46 ราย ถอนฟัน 24 ราย ชูดหินปูน 19 ราย อุดฟัน 1 ราย และอื่นๆ 2 ราย ประชาชนของหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่ ด้วยระบบย่อยอาหาร และระบบทางเดินหายใจ สำหรับผู้ป่วยที่ทางมูลนิธิ พอ.สว. รับไว้ในอุบลภูมิ เพื่อส่งไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลบุรีรัมย์ โรงพยาบาลราชานุกุล โรงพยาบาลราชวิถี และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ ที่กรุงเทพมหานคร รวม 13 ราย...” (ข่าวพระราชสำนัก , 12 พฤศจิกายน 2546)

“...เมื่อเวลา 9 นาฬิกา วันนี้ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ หน่วยแพทย์ พอ.สว. ทั้งจากส่วนกลางและจาก 13 อำเภอ และ 4 กิ่งอำเภอ ของจังหวัดสุรินทร์ ไปตรวจรักษาประชาชนที่เจ็บป่วยที่บ้านหนองหว้า ตำบลระเวียง กิ่งอำเภอโนนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งการตรวจรักษาของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ใน

วันนี้ มีแพทย์ 6 คน ทันตแพทย์ 4 คน เภสัชกร 4 คน พยาบาล 24 คน อาสาสมัครพอ.สว. และผู้เกี่ยวข้อง 37 คน รวม 75 คน ให้บริการตรวจรักษาผู้ป่วยทั้งสิ้น 398 ราย แยกเป็นผู้ป่วยทั่วไป 365 ราย และผู้ป่วยด้านทันตกรรม 33 ราย ถอนฟัน 18 ราย ชูดหินปูน 9 ราย และอื่นๆ 6 ราย ประชาชนของหมู่บ้านนี้ส่วนใหญ่เจ็บป่วยด้วยระบบย่อยอาหาร และระบบทางเดินหายใจ สำหรับผู้ป่วยที่ทางมูลนิธิ พอ.สว. รับไว้ในอุปถัมภ์ เพื่อส่งไปรับการรักษาต่อที่โรงพยาบาลสุรินทร์รวม 7 ราย...” (ข่าวพระราชสำนัก , 14 พฤศจิกายน 2546)

ทั้งนี้ นายแพทย์ยุทธ โภธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. ได้กล่าวถึงเหตุผลในการเผยแพร่เนื้อหาและภาพข่าวในลักษณะดังกล่าวว่า “...คือเราอยากให้ของจริงปรากฏออกทางสื่อมวลชน ด้วยเหตุนี้เองเราต้องเอาเค้าไปตั้งแต่เช้าเลย ให้เค้าเห็นว่าของจริงเป็นยังไง ไม่ใช่ไปแค่ตอนสมเด็จพระ ท่านเสด็จ มันจะไม่เห็นว่าตอนเช้ามีอะไรเกิดขึ้น ภาพมันจะหายไปตอนหนึ่ง ที่นี้จะเห็นว่าความซุกมุ่นุ่นวาย มีแพทย์จริงๆ ตรวจจริง เค้าก็กรุณาแบกกล้องไป ทำให้เห็นว่า มันมีจริงๆ การเจ็บป่วยมันเกิดขึ้นจริงๆ ตอนบ่ายมันเป็นพิธีการเท่านั้นเอง เป็นพิธีการของเจ้านายเป็นเรื่องปกติ ของคนไทย...” (ยุทธ โภธารามิก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2547)

จะเห็นได้ว่า การนำเสนอข่าวเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ในรูปแบบข่าวราชสำนัก เป็นส่วนหนึ่งของการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์กิจกรรมขององค์การอาสาสมัครองค์กรหนึ่ง ซึ่งเป็นองค์กรใหญ่และมีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื้อหาข่าวและภาพที่สื่อออกมามุ่งเน้นการนำเสนอภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญในด้านการประชาสัมพันธ์ขององค์กร ภาพข่าวที่เผยแพร่ออกมา เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีการวางแผน และจัดเตรียมล่วงหน้าไว้ก่อนแล้ว จึงเปรียบเสมือน “การสร้างข่าว” (Making news) ให้เกิดขึ้น แทนการรายงานข่าวจากข้อเท็จจริงในแบบเดิม ซึ่งเป็นการรายงานข่าวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ คุณค่าของข่าวอยู่ที่ความน่าสนใจของตัวบุคคล และสามารถนำเสนอไปสู่คนจำนวนมากอย่างรวดเร็ว

สื่อวิทยุกระจายเสียง

สื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนในการเผยแพร่ข่าวและประชาสัมพันธ์ให้กับมูลนิธิ พอ.สว. โดยลักษณะเนื้อหาข่าวที่พบมากที่สุด คือ การแจ้งสถานที่ วัน และเวลาการออกปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ในแต่ละวัน พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ฯ ซึ่งเป็นลักษณะข่าวที่บอกถึงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างบทข่าววิทยุ ที่ 2-3 ที่ออกอากาศในช่วงรายการข่าวภาค 07.00 น. ทางวิทยุกระจาย

เสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ โดยที่มาของข่าวดังกล่าว ทางมูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดส่ง เป็นลักษณะจดหมายข่าว แจ้งกำหนดการล่วงหน้า เป็นลักษณะ “ข่าวเก็บ” ที่วิทยุกระจายเสียง แห่งประเทศไทย เก็บไว้ก่อนและนำมาออกอากาศในเวลาที่เหมาะสม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“ในวันนี้ (21 ม.ค.) หน่วยแพทย์เคลื่อนที่แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. จะออกให้บริการประชาชนในพื้นที่ จังหวัดชุมพร ที่หมู่ 5 โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านสวนเพชร ตำบลละแม อำเภอละแม

จังหวัดเชียงราย ที่หมู่ 4 บ้านเข้าแม่ตำ ตำบลตาดคว้น อำเภอพญาเม็งราย

จังหวัดปราจีนบุรี ที่หมู่ 9 บ้านหนองสูงเหนือ ตำบลบางพลวง อำเภอบ้านสร้าง

จังหวัดปัตตานี ที่หมู่ 5 บ้านกาหงส์ ตำบลมะนังดาลำ อำเภอสายบุรี

และที่จังหวัดหนองคาย ที่หมู่ 10 บ้านโนนสุพรรณ ตำบลบ้านด้อง อำเภอเซกา

จึงขอเชิญชวนประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ไปรับบริการรักษาพยาบาล โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ใดๆทั้งสิ้น” (บทข่าววิทยุ , 21 มกราคม 2547)

บทข่าววิทยุที่ 2 บทข่าวที่มีเนื้อหาหลักข่าวดำเนินการแจ้งข่าวการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. เผยแพร่ทาง วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

“ในวันนี้ (20 ม.ค.) หน่วยแพทย์เคลื่อนที่แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. จะออกให้บริการประชาชนในพื้นที่ จังหวัดตาก ที่หมู่ 8 บ้านลิซอ ตำบลทุ่งกระเซาะ อำเภอบ้านตาก

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ที่หมู่ 2 บ้านวังปลา ตำบล เข้าจ้าว อำเภอปราณบุรี

และจังหวัดสุราษฎร์ธานี ที่หมู่ 6 บ้านป่าอม ตำบลปากแพรก อำเภอดอนสัก

ขอเชิญชวนประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว ไปรับบริการรักษาพยาบาล โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ใดๆทั้งสิ้น” (บทข่าววิทยุ, 20 มกราคม 2547)

บทข่าววิทยุที่ 3 บทข่าวที่มีเนื้อหาหลักข่าวดำเนินการแจ้งข่าวการออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. เผยแพร่ทาง วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์

สื่อหนังสือพิมพ์

ด้วยคุณสมบัติพิเศษของสื่อหนังสือพิมพ์ ที่มีพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาข่าวมากกว่าสื่ออื่นๆ ทำให้สามารถเสนอรายละเอียดต่างๆ ได้มากกว่าสื่ออื่นๆ และนำไปใช้เป็นหลักฐานหรือข้อมูลอ้างอิงได้ แต่ข้อเสียเปรียบ คือ ข่าวที่นำเสนอเป็นข่าวที่ไม่ใช่ข่าวสดทันเหตุการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมาแล้ว ข่าวที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว. ในสื่อหนังสือพิมพ์จึงไม่ถูกจัดให้อยู่ในข่าวหน้า 1 หรือข่าวพาดหัว ดังนั้นลักษณะเนื้อหาข่าวที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ จึงมีหลากหลายรูปแบบ โดยสามารถแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1.ข่าว บทความ หรือรายงานพิเศษ เป็นลักษณะการสัมภาษณ์ผู้ที่ปฏิบัติงานในฐานะอาสาสมัคร พอ.สว. และมีโอกาสได้ใกล้ชิดกับสถาบันพระมหากษัตริย์ ดังตัวอย่างข่าวตัดที่ 4 “สนองพระราชดำริสมเด็จพระเจ้า ทัณฑ์แพทย์หญิงวัย 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา” เป็นการเผยแพร่เพื่อการรณรงค์อาสาสมัคร ที่ปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีให้กับอาสาสมัครรุ่นใหม่ รวมถึงแสดงความพิเศษของตัวบุคคลหรือเหตุการณ์ที่นำเสนอเป็นข่าว โดยได้ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่บุคคลทั่วไปไม่เคยได้สัมผัส เช่น ได้รับใบอนุญาตมีอายุพระหัตถ์ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันที่ ๕ - ๖ เดือน ๑๑ ปี ๒๕๔๓

หน้า ๓๖

สวทศ

สนองพระราชดำริสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ทันตแพทย์หญิง 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา

ทันตแพทย์หญิง 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา... (Text continues describing the dental team's activities and commitment to community service.)

ทันตแพทย์หญิง 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา... (Text continues describing the dental team's activities and commitment to community service.)

ทันตแพทย์หญิง 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา... (Text continues describing the dental team's activities and commitment to community service.)

ทันตแพทย์หญิง 77 ออกหน่วยแพทย์อาสา... (Text continues describing the dental team's activities and commitment to community service.)

สถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข่าวตัดที่ 4 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ.2543

2. ข่าวสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่มูลนิธิ พอ.สว.จัดขึ้น ที่ให้รายละเอียดกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว.จัดขึ้น ดังเช่นตัวอย่างข่าวตัดที่ 5 " กิจกรรมเพื่อโดยเสด็จพระกุศลเนื่องในวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ" เป็นการเผยแพร่ข่าวประชาสัมพันธ์ การจัดงาน เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดขึ้น โดยมีการแจ้งการ รายละเอียด วัน และเวลา ของกิจกรรมต่างๆ เพื่อสร้างความสนใจให้กับผู้อ่านให้ติดตาม

กิจกรรมเพื่อโดยเสด็จพระกุศลเนื่องในวันคล้ายวันประสูติ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ

วันที่ ๘ พฤษภาคม
สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ

พิธีมอบรางวัลและเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในพิธี ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงร่วมพิธีมอบรางวัลและเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในพิธี ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

นางสาวประจักษ์กมลรัตน์ กิ่งแก้ว ๓๒ ปี
ได้เป็นผู้ชนะเลิศในการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ เสด็จพระราชดำเนิน พร้อมด้วยสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในพิธี ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนาฯ ทรงร่วมพิธีมอบรางวัลและเงินรางวัลให้แก่ผู้ชนะการแข่งขันกีฬาประเภทต่าง ๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. โดยมีสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินมาทรงเป็นประธานในพิธี ณ หอประชุมใหญ่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติฯ กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ ๘ พฤษภาคม ๒๕๕๑

สถานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ข่าวสารที่เผยแพร่กิจกรรมและผลงานต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. เช่น โครงการแพทย์ทางโทรศัพท์ พอ.สว. การออกตรวจเยี่ยมหน่วยแพทย์ พอ.สว. เป็นการแสดงผลงานของมูลนิธิ ฯ ดังเช่น ตัวอย่างข่าวตัดที่ 6 ข่าว "พอ.สว.ตรวจเยี่ยมหมู่บ้าน 3 บ้านคลิตี้ล่าง" ที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับผลงานของมูลนิธิฯ ที่ดำเนินการช่วยเหลือประชาชนอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้จะไม่ใช่งานกรณียกิจการเสด็จพระราชดำเนินก็ตาม แสดงให้เห็นว่ามูลนิธิ ฯ มีความเคลื่อนไหว โดยมีกิจกรรมต่อเนื่องเป็นระยะ

ในหลวงของเรา

วันพฤหัสบดีที่ ๑๘ มีนาคม พุทธศักราช ๒๕๔๒

พอ.สว.ตรวจเยี่ยมหมู่บ้าน 3 บ้านคลิตี้ล่าง

การเดินทางเยี่ยมตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในท้องถิ่นทุรกันดารของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี(พอ.สว.) ทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อติดตามดูแลปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวกับสุขภาพของชาวบ้านและเยี่ยมการปฏิบัติงานหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ด้วย ทั้งนี้เนื่องจากข้อจำกัดและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและรายได้ประชากรส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการศึกษารวมทั้งสภาพพื้นที่ การคมนาคม และการติดต่อสื่อสาร มีความยากลำบาก จึงทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้นมากมาย ไม่เพียงแต่ปัญหาทางด้านสุขภาพอย่างเดียว

หมอกมล อินธวานนท์ เภสัชกรประจำหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีได้เดินทางไปตรวจเยี่ยมหมู่บ้าน 3 บ้านคลิตี้ล่าง ค.นาสวน อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี เมื่อวันที่ 18 กุมภาพันธ์ ที่ผ่านมานี้ การเดินทางเป็นไปอย่างยากลำบากพอควร เดินทางโดยรถบรรทุกโดยสาร ประมาณ 45 นาที กว่าถึงจุดหมาย โดยมีนายสมบุรณ์ พันธุ์พรมมา ประธานหมู่บ้าน 3 บ้านค.นาสวน และคณะกรรมการบ้าน ค.นาสวน ๒ คน และกรรมการบ้าน ค.นาสวน ๒ คน ร่วมต้อนรับ

จากการพูดคุยถึงปัญหาต่างๆ การเข้าหมู่บ้านจำเป็นต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานที่รับผิดชอบ หรือเรียกได้ว่าอยู่ภายใต้ระเบียบ คือใช้รถโดยสารโดยรถยนต์กว่า 3 ชั่วโมงระยะทาง ๘๐ กม.จาก อ.ศรีสวัสดิ์ ซึ่งในระหว่างนั้นมีการควบคุมขนาดของรถบรรทุกให้เป็นไปตามระเบียบและมีมีการปรับสภาพพื้นผิวเป็นระยะทาง 2 กม. เส้นทางที่นักเดินทางต้องปรับปรองเส้นทางเดิมก่อน ไม่เห็นทางขึ้นเนื่องจากกรมป่าไม้ประกาศเป็นอุทยานแห่งชาติ รวมทั้งปัญหาในเรื่องน้ำ ชาวบ้านที่ท้องถิ่นยังมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ยากลำบาก น้ำดื่มไม่ได้หมกหมักมาเป็นน้ำที่หมกหมักกับการบริโภค ถึงแม้จะเป็นน้ำมาจากประปาเขาก็ตาม เภสัชกรฯ กล่าวฝากไปยังกระทรวงสาธารณสุขว่าถึงเจ็บเหล่านี้ไม่สามารถมองหัดเดียวหาแป้นว่ามีวิธีคิดบ้าง ขอให้ตรวจดูยี่สิบให้ดีกว่าเพราะการที่หาไปใช้ไปก็ไม่จำเป็นระยะเวลาหนึ่งทำให้

เกิดไม่สะดวกกับโรคอื่นๆ ไปด้วยจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บ

หมู่บ้านนี้ยังมีเรื่องที่ต้อง พิจารณาอีก เช่น เรื่อง การดูแลการคลอด การฝากครรภ์ การตรวจหลังคลอดและการทำคลอดโดยเจ้าหน้าที่เด็กแรกเกิดมีน้ำหนักน้อยกว่า 2,500กรัม การได้รับวัคซีนพื้นฐานในเด็ก 0-1 ปี และมีการเจ็บป่วยร้อยละ 74.40 ที่สำคัญยังมีปัญหาในเรื่องการศึกษาของนักเรียน ในหมู่บ้านมีเพียงโรงเรียนวัดสว่างเป็นทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการที่เข้ามาให้ความรู้ก็ไม่มี ท่านเภสัชกรฯ แนะนำว่า ควรให้วัดสว่างนี้เป็นแหล่งพัฒนาทั้งทางด้านสุขภาพและจิตใจควบคู่กันไป

หมอกมล อินธวานนท์ เภสัชกรประจำหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีกำลังพูดคุยกับชาวบ้านที่หมู่บ้าน 3 บ้านคลิตี้ล่าง

หมอกมล อินธวานนท์ เภสัชกรประจำหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีกำลังพูดคุยกับชาวบ้านที่หมู่บ้าน 3 บ้านคลิตี้ล่าง

เกิดการสะสม สิ้นคิดลงไปไม่ มีพหุซึ่งหนึ่ง นำค่างคำมีขาว บ้านนริโยคมาก ถึง 43 หลังคาเรือน 212 คน แบ่งเป็นชาย 126 คน หญิง 86 คน ทั้งนี้ยังมีหมู่บ้านไร่ออุงจาวร้างที่ชาวบ้านเป็นกันมาก เนื่องจากชอบ นริโยคอาหารที่ส

จากความชอบซึ่งในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงเสด็จฯ มาเมื่อปี ๒๕๓๗ มีชาวบ้าน 2 คนที่บ้านคลิตี้ล่างคือ นางจะเกียรติพงษ์ ใจไชย อายุ 30 ปี-กล่าวว่าความรู้สึกที่ พอ.สว.มีหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เข้ามาดูแล และนำเรื่องการทำน้ำดื่มสะอาด "รู้สึกดีใจที่หมอเอาใจใส่มาตรวจทุกเดือนนี้เป็นครั้งที่สอง คิดอันท้องเสีย จึงมารับการตรวจก็รู้สึกสบายซึ่งในพระคุณสมเด็จพระเจ้า แม้จะไม่มีแล้ว แต่ก็ยังมีหมอมองท่านมาช่วยเหลือพวกเรา"

ส่วนนางสุขุมพร นานานกนิษฐ์ อายุ 37 ปี กล่าวว่า "หมอบนารวาทกิจดีเดือนละครั้ง ส่วนใหญ่ไม่สบาย ท้องเสีย รู้สึกดีใจที่มีหน่วยแพทย์ มียานาประทานแก่พวกเรา"

จากคำกล่าวของชาวบ้านที่ว่า รู้สึกสบายซึ่งในพระคุณสมเด็จพระเจ้า แม้จะไม่มีแล้ว แต่ก็ยังมีหมอมองท่านมาช่วยเหลือพวกเรา พระคุณของพระองค์ท่านยังคงคงตราอยู่ในใจของชาวบ้านและพลกนิกรชาวไทยทุกคน

4. ชาวประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้กับมูลนิธิ พอ.สว. เกี่ยวกับดังเช่นตัวอย่างข่าวตัดที่ 7 “พระรูปหล่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” เนื้อข่าวมีลักษณะการเชิญชวนโดยบุคคลสำคัญ คือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และการบริจาคมีสิ่งของตอบแทนเป็นพระรูปหล่อเพื่อให้ผู้มีจิตศรัทธานำไปสักการะ ซึ่งพระรูปหลอดังกล่าวได้ผ่านการประกอบพิธีมังคลาภิเษก ถือเป็นพิธีการที่ศักดิ์สิทธิ์ สามารถชักจูงใจให้ผู้อ่านร่วมบริจาคได้ในระดับหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระรูปหล่อ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

พระมหากรุณาธิคุณ
ปวงชนชาวไทย

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประทานพระอนุชาให้คณะกรรมการจัดสร้างพระรูปหล่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เพื่อให้พลกนิกรชาวไทยได้ศึกษาบุรณธรรมราชวิถีของพระมหากรุณาธิคุณ โฉมทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จทรงเป็นองค์ประธานในพิธีเททอง เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ และทรงประกอบพิธีมีเสภาถวาย ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยมีสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกเป็นองค์ประธานฝ่ายสงฆ์ เมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๑ พระรูปหล่อสร้างด้วยโลหะ นิกะลียม นิก้า ศรีพระยศความสูง ๑๐ นิ้ว จัดสร้างจำนวน ๑,๐๐๐ องค์

ผู้บริจาคเงินสมทบทุนมูลนิธิ พ.อ.ส.ว. คือได้ ๑๒,๐๐๐ บาท ยังไม่จะได้รับพระรูปหล่อสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีหรือเหรียญอนุสรณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และจะได้รับการเสด็จรับเงิน ใบอนุโมทนาบัตร ซึ่งสามารถนำไปทดแทนภาษีเงินได้ โปรดติดต่อบริจาคได้ที่

ธ.ก.บ.มูลนิธิ พ.อ.ส.ว. 105
วังสระปทุม ถนนพญาไท
เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330
หรือ โทรทัศน์ ๒๕๖-๔๑๑๖
อินเทอร์เน็ต ๑๐ ผู้สาย ๓๐ ๑๐๑,๗๐๘,๕๐๗

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. ข่าวสารผลงานความสำเร็จของมูลนิธิฯ ดังเช่น ตัวอย่างข่าวตัดที่ 8 “พระพินางเป็นห่วงคนไม่บริจาคอวัยวะ เร่งประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจถูกต้อง” เนื้อหาของข่าวนอกจากจะเป็นการแสดงผลงานความสำเร็จของมูลนิธิฯ หลังจากที่ได้รับความชื่นชมดีแล้ว และได้มีการพาคนไข้เข้าผ่าตัดประธนาภิตติมศักดิ์ด้วย นอกจากนี้ ในข่าวยังแฝงเนื้อหาเกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านการสาธารณสุข คือ การบริจาคอวัยวะที่มีแนวโน้มลดลง การที่พระบรมวงศานุวงศ์ทรงมีรับสั่งถึงปัญหาดังกล่าวรวมทั้งแนวทางในการแก้ไขปัญหา จะมีผลทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พฤษภาคม 29 มิถุนายน พ.ศ. 2541

พระพี่นางเป็นห่วง คนไม่บริจาคอวัยวะ

สมเด็จพระพี่นางเธอฯ ทรงห่วงใยคนที่ไม่บริจาคอวัยวะ... (Text continues with details of the royal family's concerns regarding organ donation.)

เรื่องประชาสัมพันธ์ให้เข้าใจถูกต้อง

สมเด็จพระพี่นางเธอฯ ทรงห่วงใยคนที่ไม่บริจาคอวัยวะ... (Text continues with details of the royal family's concerns regarding organ donation.)

สมเด็จพระพี่นางเธอฯ ทรงห่วงใยคนที่ไม่บริจาคอวัยวะ

ในสมัยก่อน คนที่บริจาคอวัยวะ... (Text continues with details of the royal family's concerns regarding organ donation.)

ในสมัยก่อน คนที่บริจาคอวัยวะ... (Text continues with details of the royal family's concerns regarding organ donation.)

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข่าวตัดที่ 8 ข่าวตัดจากหนังสือพิมพ์เดลินิวส์ ฉบับวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ. 2541

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า ชาวที่เผยแพร่ในสื่อหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ เป็นชาวจาก “จดหมายข่าว” ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น และส่งให้สื่อหนังสือพิมพ์นำไปตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่สาธารณชน โดยจะเน้นข่าวที่สื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร เนื้อหาข่าวที่เผยแพร่ มีหลากหลาย เช่น เสนอประวัติมูลนิธิ ที่เกิดจากพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ ผลงานและกิจกรรมของมูลนิธิ หรือความสำเร็จของมูลนิธิ เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงสาธารณชนได้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหว และให้เห็นว่ามูลนิธิ พอ.สว. ยังคงมีความสำคัญในสังคมไทย ที่ดำเนินกิจกรรมมุ่งเน้นช่วยเหลือประชาชนในถิ่นทุรกันดาร ที่ยังไม่สามารถเข้าถึงการรักษาพยาบาลที่ภาครัฐจัดให้

จากภาพและความหมายที่ปรากฏในสื่อมวลชนแต่ละประเภท เป็นการสื่อให้สาธารณชนได้เห็นถึงบทบาท รวมทั้งภารกิจและหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. อย่างชัดเจน คือ

1. เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร (Nonprofit organization) ที่ดำเนินงานในรูปแบบขององค์กรอาสาสมัคร (Voluntary organization) ที่ให้บริการด้านการแพทย์ โดยเน้นด้านการรักษาพยาบาลผู้ป่วยที่มีฐานะยากจน

2. ภาพและเรื่องราวที่นำเสนอผ่านกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. เน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับมูลนิธิ เพราะสื่อให้เห็นถึงตัวอย่างของอาสาสมัครผู้เสียสละช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน เป็นการเสริมสร้างให้สาธารณชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อมูลนิธิ พอ.สว.

3. จากพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ แสดงให้เห็นว่าทรงให้ความสำคัญกับกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. โดยการที่เสด็จฯ ทรงเยี่ยมกิจกรรมของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. อย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการรวมตัวของกลุ่มอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น เพราะเป็นการให้กำลังใจอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานอยู่แล้วได้มีกำลังใจในการทำงานด้านนี้ต่อไป และอีกส่วนหนึ่งถือเป็นการระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานอื่นๆ บุคลากรที่ต้องการสมัครเป็นอาสาสมัครเพิ่มมากขึ้น และเงินบริจาคจากผู้มีจิตศรัทธา

4. แสดงให้เห็นว่า สถาบันพระมหากษัตริย์ ยังทรงห่วงใยประชาชนและทรงให้ความช่วยเหลือกับผู้ที่ยากโอกาส โดยเฉพาะในถิ่นทุรกันดาร

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า การออกหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. ในครั้งที่ไม่มีกระแสดีจพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์ ฯ จะไม่มีผู้สื่อข่าว หรือช่างภาพ จากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทั้งจากส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ติดตามออกไปถ่ายทำข่าวเพื่อนำไปเผยแพร่หรือออกอากาศ ข่าวที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์มักจะนำเสนอผ่านตัวบุคคล โดยเฉพาะบุคคลสำคัญของมูลนิธิ โดยเฉพาะสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสื่อโทรทัศน์ ข่าวมักปรากฏในรูปแบบข่าวพระราชสำนักของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง

ศักยภาพในการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

เมื่อมูลนิธิ พอ.สว.มีการใช้ช่องทางสื่อมวลชน ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ไปสู่สาธารณชน จึงมีความจำเป็นต้องศึกษาเพิ่มเติมว่า ในส่วนของกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครของมูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้งประชาชนที่มาใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่พอ.สว.ได้รับรู้ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ ผ่านสื่อมวลชนหรือไม่ อย่างไร

1. ประเมินจากเจ้าหน้าที่ และอาสาสมัครของมูลนิธิ พอ.สว. ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เจาะลึก เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครที่ของมูลนิธิ พอ.สว. จำนวน 9 คน เป็นอาสาสมัครจำนวน 8 คน และเจ้าหน้าที่ พอ.สว. 1 คน โดยใช้คำถามในประเด็น รับรู้ข่าวสาร เกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง และมีความรู้สื่ออย่างไรเกี่ยวกับข่าวสารที่เผยแพร่ออกไปจากสื่อมวลชนประเภทต่าง ซึ่งผลการศึกษามีดังนี้

1.1 อาสาสมัครส่วนใหญ่ ได้รับรู้ข่าวสารที่เผยแพร่จากสื่อมวลชน ประเภทสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ในช่วงข่าวพระราชสำนักของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง โดยเฉพาะในระยะเวลาที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ข่าวที่เผยแพร่ออกอากาศเป็นข่าวที่มีความยาวมาก ทำให้ได้รับรู้ถึงรายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นอย่างดี และส่งผลให้ประชาชนได้รับรู้ และรู้จัก พอ.สว.เพิ่มมากขึ้น กว่าในช่วงสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงดำรงตำแหน่งองค์นายกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิฯ ทำให้อาสาสมัครเกิดทัศนคติที่ดีต่อมูลนิธิฯ ดังบทสัมภาษณ์ เจ้าหน้าที่และอาสาสมัคร พอ.สว. ดังต่อไปนี้

คุณนิดดา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มูลนิธิ พอ.สว. กล่าวว่า “...ตอนสมเด็จพระยา คือ ชาวจะออกไม่ค่อยเยอะเท่าไร สมเด็จพระยา ก็ออกไม่ค่อยชัดเจน แต่ตอนสมเด็จพระยา เจ้าฟ้ากรมหลวงฯ จะออกชัดเจนมาก ชาวจะยาว และเน้นหน่วยแพทย์มาก เมื่อก่อนชาวจะสั้นๆ ไม่ค่อยรู้ไม่เจาะลงไปว่านี่คืองานมูลนิธิแพทย์อาสา ซึ่งช่วยเหลือคนที่ด้อยโอกาส แต่เดี๋ยวนี้เจาะลงไปเลย โดยเฉพาะช่วยเหลือสมเด็จพระยา เจ้าฟ้ากรมหลวงฯ ท่านออกหน่วย และก็ออกข่าวตลอดตอนนี้ แล้วก็บูมขึ้นมา เมื่อก่อนคนจะรู้จักจากสมเด็จพระยา แต่มูลนิธิแพทย์อาสา คืออะไรทำอะไร คำจะไม่รู้ สมัยก่อนมีคนถามเหมือนกันว่าทำงานที่ไหน พอบอกว่า มูลนิธิแพทย์อาสา คำก็ไม่รู้จัก แต่ปัจจุบันกว้างขวางขึ้น คนรู้จักขึ้น เดียวนี้มันทันสมัยมากขึ้น สื่อไปเร็วมากตอนนี้และเราก็ป้อนสื่อทางทีวีมากในช่วงนี้...” (นิดดา กล่อมเกลี้ยง , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2537)

นายแพทย์ อำนาจ ประสक्ति นายแพทย์สาธารณสุข เกษียณอายุราชการแล้ว ที่จังหวัดเพชรบุรี อาสาสมัครสายแพทย์ กล่าวเสริมว่า สื่อมวลชนช่วยให้ประชาชนรู้จัก พอ.สว. มากขึ้น “.. ดีมากเลย เพราะคนได้รู้จัก คำว่า พอ.สว. เป็นการประชาสัมพันธ์ พระพิณางเก่ง ท่านพูดเก่ง ต่างกับสมเด็จพระยา คนละแบบ อันนั้นแบบโบราณไป... ชาวที่ดีขึ้นเยอะ พูดให้คนเข้าใจได้ แต่ก่อนไม่ค่อยเข้าใจ คนคำไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร...” (อำนาจ ประสक्ति, สัมภาษณ์ 19 กุมภาพันธ์ 2547)

ทางด้านคุณธัญพร แสงผ่องใส เจ้าหน้าที่สาธารณสุขชุมชน สำนักงานสาธารณสุข จังหวัดเพชรบุรี อาสาสมัครสายสาธารณสุข แสดงความคิดเห็นว่า “...ซึ่งก็ดูดีนะคะภาพลักษณ์ ดูให้รู้ว่าเราทำอะไรบ้าง บางทีประชาชน บางทีพูดถึงมูลนิธิ พอ.สว. ประชาชนไม่ค่อยรู้ แต่ช่วงหลังๆ เมื่อมีข่าวมีอะไรชาวบ้านเริ่มรู้ หากพอ.สว. ออกไปปฏิบัติงานที่ไหน คำสามารถมาขอความช่วยเหลือในด้านต่างๆ ไม่ใช่การรักษาอย่างเดียว บางที่คำมีความพิการ คำก็มาช่วยเหลือเราได้ เราเป็นสื่อกลางในการที่จะนำคำไปพบกับประชาชนสงเคราะห์ มีการส่งต่อ ถ้าคนไข้บางรายในหน่วยเราไม่สามารถรักษาได้ อาจใช้ยามากกว่า นี้ แต่เราไม่ใช่ยาเฉพาะโรค ก็จะประสานส่งตัวไปยังโรงพยาบาล...” (ธัญพร แสงผ่องใส , สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

1.2 จากข่าวที่เผยแพร่ ทำให้เจ้าหน้าที่และอาสาสมัครมูลนิธิ พอ.สว. ส่วนใหญ่มีความรู้สึกภูมิใจได้การยกย่อง ว่าเป็นบุคคลสำคัญที่ช่วยเหลือประชาชนที่ประสบปัญหาในด้านสาธารณสุข ถือว่าสื่อมวลชนมีบทบาทในการช่วยเสริมสร้างสถานภาพของบุคคลที่ปฏิบัติงานในฐานะเป็นอาสาสมัคร ของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นการสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานต่อไปและส่วนหนึ่งถือเป็นแรงจูงใจให้สมัครเข้ามาเป็นสมาชิก พอ.สว. ซึ่งสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ต่อไป

นายแพทย์ ชุมพล เดชะอำไพ นายแพทย์ ระดับ 8 โรงพยาบาลพระจอมเกล้าเพชรบุรี อาสาสมัครสายแพทย์ กล่าวว่า “...หลังๆ มีรายละเอียดแต่ละหน่วยมากขึ้น และเน้นไปทางด้านการสร้างขวัญกำลังใจมากขึ้นก็มีความรู้สึกที่ตื่นตระหนกทำให้องค์กรของเราอยู่ต่อเนืองไปได้ อีก...” (ชุมพล เดชะอำไพ , สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

ทันตแพทย์ ชิต เจริญศิริวรกุล ทันตแพทย์ จังหวัดเพชรบุรี อาสาสมัครสายแพทย์ กล่าวว่า เสริมว่า “...ส่วนตัวผมไม่อะไรมาก ดีใจที่เห็นว่ามีความก้าวหน้าเราไปทำอะไรมาให้คนอื่นดู ถ้าในความคิดคงดีสำหรับหลายๆ คน ที่ได้ออกไปแล้วว่าเค้าไปทำอะไร และเล่าสู่กันฟังว่าเคยไปมานะเนี่ย อะไรแบบนี้ เหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ มันเป็นแรงกระตุ้นดีนะ ทำให้บางคนอยากมาบ่อยๆ สมมติเค้าไปมาแล้วได้ออก ไปเล่าให้คนอื่นฟัง เค้าก็รู้สึกภูมิใจ...” (ชิต เจริญศิริวรกุล, สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

คุณสมถวิล พริกิตติวรกุล เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข 6 สำนักงานสาธารณสุขกิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี อาสาสมัคร สายสาธารณสุข กล่าวว่าเสริมว่า “...ต้องคิดเข้าข้างตัวเองนะ วิชาชีพด้านแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ยังมีความสำคัญตั้งแต่ระดับรากหญ้าขึ้นไป เพราะวาระระดับรากหญ้าคือสถานีอนามัย และก็สูงขึ้นมาอีกหน่อยหนึ่งคือโรงพยาบาล และก็ไปโรงพยาบาลศูนย์ก็คือโรงพยาบาลประจำจังหวัด ในส่วนตรงนี้ก็ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานที่มีความจำเป็นสำหรับประชาชน และองค์กรในส่วนตรงนี้ ถ้าเราจะขาดเสียก็คงเป็นไปได้ เพราะว่ามีความจำเป็นพื้นฐานที่ประชาชนจะต้องใช้บริการ...อย่างเช่นพอเค้าเห็นเครื่องหมายนี้ปั๊บ เห็นสัญลักษณ์ยูนิฟอร์มแบบนี้ คือพอ.สว.นะ เค้าก็จะรู้ว่าเลยว่าลักษณะแบบนี้คือ พอ.สว.นะ ถ้าเป็นชุดสีฟ้าๆ บางคนอาจไม่รู้ซักทีก็เป็นพนักงานขาย ชุดเด็กๆ อะไรอย่างนี้ มันคือชุดฟอร์มสาธารณสุข แต่ถ้าเป็นชุดอย่างนี้ชาวบ้านจะรู้จักเลยว่าเป็นชุด พอ.สว. เพราะเวลาเรามาเนี่ยเราก็จะพร้อมใจใส่เสื้อนี้มา มันก็เป็นความภาคภูมิใจอีกอย่างหนึ่งนะว่าคุณเป็นสมาชิกคุณจะไปหาซื้อตัดที่อื่นไม่ได้นะ คุณต้องได้ผ้ามาจากราชสำนักนะ คุณถึงจะได้ตัดชุดนี้ ต้องมีแค่ตัวเดียว...” (สมถวิล พริกิตติวรกุล , สัมภาษณ์ , 3 มีนาคม 2547)

2. ประเมินจากผู้มาใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ผู้วิจัยได้มีส่วนร่วมในการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. 2 ครั้ง ครั้งแรก ที่บ้านวังข้าวสาร ตำบลกลัดหลวง อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี วันที่ 19 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการออกหน่วยตามปกติ และครั้งที่สอง ที่โรงเรียนบ้านเขาสัตตพรหม บ้านสระตาพรหม ตำบลเกาะจันทร์ กิ่งอำเภอเกาะจันทร์ จังหวัดชลบุรี วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ. 2547 ซึ่งเป็นการออกหน่วยที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรม

หลวงนราธิวาสราชชนครินทร์ เสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ด้วย

ผู้วิจัยใช้วิธีให้ผู้มาใช้บริการหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ตอบแบบสอบถาม ที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ผู้มาใช้บริการได้รับข่าวสารการออกหน่วยแพทย์จากสื่อใด และเคยได้รับข่าวสารที่เกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ผ่านสื่อมวลชนประเภทใดบ้าง

การออกหน่วยแพทย์ พอ.สว. ที่จังหวัดเพชรบุรี และชลบุรี มีผู้มาใช้บริการหน่วยแพทย์ ๕ จำนวน 303 คน มีผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 35.64

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารจากสื่อต่างๆ เกี่ยวกับออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ในวันนั้นๆ

เพศ	วิทยุ	โทรทัศน์	หนังสือพิมพ์	ก้านัน/ผู้ใหญ่บ้าน	หอกระจายข่าว	โรงพยาบาล	สถานีอนามัย	อื่นๆ	รวม
ชาย	3	-	-	20	-	-	5	13	41
หญิง	4	-	-	29	-	-	10	24	67
รวม	7	-	-	49	-	-	15	37	108
	6.48%			45.37%			13.89%	34.26%	100%

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า โดยภาพรวมแล้ว ผู้ที่ใช้บริการทั้งชายและหญิงมีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่พอ.สว. จากก้านันผู้ใหญ่บ้านมากที่สุด รองลงมา คือ รับรู้ข่าวสารจากแหล่งอื่นๆ ทั้งนี้จากการสอบถาม ผู้ที่มารับบริการรับรู้ข่าวสารการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จาก อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน หรือ อสม. , สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และการบอกกล่าวกันปากต่อปากของชาวบ้านในหมู่บ้าน รองลงมารับรู้ข่าวสารจากสถานีอนามัย และน้อยที่สุดคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง คิดเป็นร้อยละ 45.37 34.36 13.89 และ 6.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 แสดงร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่รับรู้ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์

เพศ	สื่อโทรทัศน์	วิทยุกระจายเสียง	หนังสือพิมพ์	ไม่เคย	รวม
ชาย	25	3	-	13	41
หญิง	44	7	1	15	67
รวม	69	10	1	28	108
	63.89 %	9.26%	0.92 %	25.93 %	100 %

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า ผู้มาใช้บริการหน่วยแพทย์ พอ.สว. รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา คือ ไม่เคยรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. จากสื่อมวลชนประเภทใดเลย รองลงมา คือ สื่อวิทยุกระจายเสียง และน้อยที่สุด คือ สื่อหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 63.89 25.93 9.26 และ 0.92 ตามลำดับ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้สอบถามผู้ที่มาใช้บริการที่ได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ พบว่า ทั้งหมด รับรู้ข่าวสารผ่านการนำเสนอข่าวในพระราชสำนัก ส่วนผู้ใช้บริการที่ไม่เคยได้รับรู้ข่าวสารจากสื่อมวลชนประเภทใดเลยนั้น ส่วนหนึ่งมีสาเหตุมาจากระบบไฟฟ้ายังไม่ถึงบ้าน

จากตารางทั้งหมดแสดงให้เห็นว่า การใช้สื่อมวลชนเพื่อการแจ้งข่าวสารกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ไปยังกลุ่มผู้ใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ไม่ได้ผลเท่าที่ควร แต่การใช้สื่อมวลชนประเภทสื่อโทรทัศน์ เพื่อเผยแพร่ถึงกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. ได้ผลดีทำให้ประชาชนรู้จักหน่วยแพทย์ พอ.สว. มากขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่า สื่อบุคคล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล และอาสาสมัครสุขภาพประจำหมู่บ้าน เป็นส่วนสำคัญที่สุดในการแจ้งข่าวสารกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ให้ประชาชนได้รับรู้และออกมาใช้บริการ โดยมีขั้นตอนการใช้สื่อบุคคล ดังต่อไปนี้

1. คณะอนุกรรมการฝ่ายวางแผน ของจังหวัด พอ.สว. ทำแผนปฏิบัติงานประจำปี โดยให้อำเภอต่างๆ แจ้งความประสงค์ให้ หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ออกปฏิบัติงาน ณ จุดใด แล้วจึงรวบรวมพิจารณาคัดเลือกพื้นที่ที่เหมาะสม และเสนอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อทราบ จากนั้น นำเสนอให้มูลนิธิ พอ.สว. ส่วนกลางเพื่อพิจารณาอนุมัติงบประมาณ และเวชภัณฑ์ ในการดำเนินการ

2. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด โดยผู้ประสานงาน พอ.สว.ประจำจังหวัด ทำหนังสือราชการเวียนแจ้งแผนปฏิบัติงาน ไปตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ตำรวจตระเวนชายแดนในพื้นที่ นายอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ในทุกอำเภอที่จะมีการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. รวมทั้งมีการแจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับด้านการรักษาโรคเฉพาะทางอื่นๆ เช่น หน่วยมาลาเรีย เป็นต้น เพื่อขอความร่วมมือในการร่วมออกปฏิบัติงานพร้อมกับหน่วยแพทย์อาสาฯ ด้วย

3. เจ้าหน้าที่ประจำอำเภอ สาธารณสุขประจำอำเภอ จะมีการประชุมอาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร่วมกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน หรือสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อแจ้งข่าวการออกหน่วยแพทย์ ให้ประชาชนได้รับทราบและมาใช้บริการ

ทั้งนี้สอดคล้องกับที่คุณจุฬาลักษณ์ ทองเดช ผู้ประสานงาน พอ.สว.จังหวัดเพชรบุรี ได้อธิบายถึงขั้นตอนการดำเนินการของจังหวัดเพชรบุรี ว่า “...จังหวัดจะทำหนังสือราชการเวียนแจ้งไปตามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตั้งแต่นายอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ทุกอำเภอที่เรามีพื้นที่ที่จะออกหน่วย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตชด. ที่จะต้องเข้าไปดูแลเรื่องความปลอดภัยให้กับเรานะระะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆอีก อาจจะเป็นหน่วยมาลาเรียที่มาเสริมในงานของแพทย์ให้ทราบว่ามีการออกหน่วย แล้วเราก็จะแจ้งแผนปฏิบัติงานประจำปีให้เค้าไปนะคะ เมื่อแจ้งแผนปฏิบัติงานทั้งไปให้เค้าแล้วเนี่ย เมื่อถึงกำหนดที่จะออกหน่วยในแต่ละเดือน เราก็จะแจ้งซ้ำอีกที่เป็นครั้งๆ ไปจากจังหวัดแจ้งไปอำเภอแล้วเนี่ย ทางเจ้าหน้าที่สาธารณสุขอำเภอเอง ก็จะมีการประชุมเจ้าหน้าที่ของตนเองในอำเภอ เหมือนกับบ้านนะคะว่าในพื้นที่ของตัวเองจะต้องมีการจัดเตรียมเรื่องหน่วยแพทย์เคลื่อนที่จะมาลง เจ้าหน้าที่สาธารณสุขก็จะประสานต่อในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการอำเภอด้วย...” (จุฬาลักษณ์ ทองเดช , สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

ทางด้านคุณกัญชลาภรณ์ เอมกมล เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน ระดับ 5 รักษาการหัวหน้าสถานีอนามัยยางชุม อำเภอท่ายาง จังหวัดเพชรบุรี กล่าวในเสริมถึงการใช้สื่อบุคคลช่วยเผยแพร่ข่าวกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว.ว่า “...เค้าจะทำเป็นรายปีไว้ และกำหนดวันมาจากส่วนกลาง แล้วก็จะมาประชุมต้นเดือนจะแจ้งแผนให้ทราบว่าออกหน่วยในพื้นที่เราแล้วเราก็จะประชุม อสม. อาสาสาธารณสุขหมู่บ้านประจำเดือนอยู่แล้ว เราก็จะแจ้งอสม. และก็จะมีการประชุม อบต.ที่มีผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วย อบต . และก็จะแจ้งชาวบ้านได้ เพราะส่วนมากมีหอกระจายข่าวก็จะได้ยินบ้างไม่ได้ยินบ้าง ส่วนมากอสม. เค้าจะรับผิดชอบประมาณ 10หลังคาเรือนต่อคนอยู่แล้ว ที่หมู่บ้านนี้ มีอสม. 10 คนคะ ที่มีเยอะก็ช่วยแบ่งเบางาน...” (กัญชลาภรณ์ เอมกมล , สัมภาษณ์ , 19 กุมภาพันธ์ 2547)

จากผลการศึกษาวิจัยทั้งหมด สามารถสรุปได้ว่า การใช้สื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อวิทยุกระจายเสียง ไม่ได้ใช้เพื่อแจ้งกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ในแต่ละวัน ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย คือ ประชาชนผู้ให้บริการหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. แต่ไม่ได้หมายความว่า การใช้สื่อมวลชนเพื่อกิจการของมูลนิธิ พอ.สว.ไม่ได้ผล ทั้งนี้เพราะวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว. เน้นการประชาสัมพันธ์เสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับมูลนิธิฯ และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้นกับสาธารณชน หากมองในด้านของการประเมินประสิทธิผล (effectiveness) ประสิทธิภาพ (efficiency) และผลกระทบ (impact) ที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้ว่า

ประสิทธิผลการใช้สื่อมวลชน (effectiveness) ในที่นี้หมายถึง ความมากน้อยที่บรรลุวัตถุประสงค์ของการใช้สื่อมวลชน จะเห็นได้ว่า การใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. บรรลุตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ในด้านการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร เพราะภาพที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ วิทยุ และหนังสือพิมพ์ เป็นภาพลักษณ์ที่ดีแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานในลักษณะอาสาสมัคร ที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือประชาชน โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน และเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในองค์กร ซึ่งได้แก่ อาสาสมัคร รวมทั้งบุคคลภายนอกองค์กร ทั้งในส่วนขององค์กรที่ให้ความร่วมมือกับมูลนิธิ พอ.สว. และประชาชนทั่วไป อีกทั้งข่าวที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ถือได้ว่าเป็นการแสดงให้เห็นผลงานของมูลนิธิ พอ.สว. หรือความเคลื่อนไหวขององค์กร ที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีกิจกรรมที่ทำให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งมีส่วนให้เกิดการระดมทุนในด้านเงินบริจาคเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย ซึ่งในประเด็นนี้ คุณนิดา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มูลนิธิ พอ.สว. ได้กล่าวถึงผลดีที่มูลนิธิฯ ได้รับหลังจากที่มีการเผยแพร่ข่าวพระกรณียกิจของ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงตรวจเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ พอ.สว. ว่า “...เวลาท่านออกไปทีวีจะออกทั่วประเทศเลย แล้วเวลาคนดูก็จะมีแรงจูงใจตรงนี้ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงฯ ท่านช่วยงานพอ.สว.มากเลยตอนนี้ หรือว่าประชาชนที่จะมาช่วยงานพอ.สว. หรือว่าคนที่จะมาบริจาคมากกว่าเดิม ทำให้งาน พอ.สว.ก้าวไปไกล...” (นิดา กล่อมเกลี้ยง , สัมภาษณ์ , 10 มีนาคม 2537)

ประสิทธิภาพการใช้สื่อมวลชน (efficiency) ในที่นี้หมายถึง ความมากน้อยของการใช้สื่อมวลชน เมื่อเทียบกับทรัพยากรที่ใช้ไป หากมองในปัจจุบัน การใช้เงินทุน ในการเข้าถึงสื่อมวลชนทุกประเภท มูลนิธิ พอ.สว. ถือว่าได้เปรียบกว่าองค์กรไม่แสวงกำไร หรือองค์กรอาสาสมัครอื่นๆ ที่ไม่

ได้อยู่ในพระอุปถัมภ์ของพระบรมวงศานุวงศ์ เพราะไม่ต้องลงทุนด้านงบประมาณจำนวนมากในการว่าจ้างสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. เพราะการที่มีพระบรมวงศานุวงศ์ เป็นองค์ประธานของมูลนิธิฯ ดังเช่น สมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งทั้งสองพระองค์ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และพระกรณียกิจ เกี่ยวกับงานของมูลนิธิ พอ.สว.มาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความสำคัญของตัวบุคคล สื่อมวลชนจึงต้องติดตามทำข่าวโดยตลอด และได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกประเภทเป็นอย่างดีเสมอมา โดยไม่ต้องเสียเงินงบประมาณในการจัดจ้าง หรือซื้อสื่อประเภทต่างๆ เพื่อใช้สำหรับการเผยแพร่ข่าว

ผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาว (impact) ในที่นี้หมายถึง ความมากน้อยของผลที่จะเกิดขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจากการใช้สื่อมวลชนทุกประเภท รวมทั้งเนื้อหาที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน ทำให้สาธารณชน รวมทั้ง อาสาสมัคร และผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือมูลนิธิดังกล่าวชื่นชมและยกย่องมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งเป็นผลดีต่อมูลนิธิฯ ที่มีชื่อเสียงในทางที่ดี นอกจากนี้ งานของมูลนิธิ พอ.สว. ถือเป็นงานประจำของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ประธานกิตติมศักดิ์ องค์ปัจจุบัน) และด้วยพระจริยวัตรของพระองค์ที่แสดงให้เห็นในภาพข่าวที่เผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงให้ความเป็นกันเองกับบรรดาอาสาสมัคร พอ.สว. จึงอาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีผู้ศรัทธากิจกรรมขององค์กร และต้องการทำงานใกล้ชิดกับพระองค์ท่าน อีกทั้ง ทรงเป็นผู้นำในการชักชวนให้ผู้ที่สนใจ สมัครเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิ พอ.สว. ด้วยพระองค์เอง จึงส่งผลให้ มีจำนวนอาสาสมัครทั้งสายแพทย์ สาธารณสุข พยาบาล และอาสาสมัครสมทบ เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่ประมาณ 2 หมื่นคน ในปัจจุบัน มีอาสาสมัครมากถึง 4 หมื่นคน ในจังหวัดพอ.สว. ทั้งหมด 51 จังหวัด และยังแสดงให้เห็นว่ามูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรที่มีความมั่นคง สามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับที่ ดร.กาญจนา จันทร์ไทย พยาบาลวิชาชีพ 8 วช. วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ซึ่งได้มีโอกาสตามเสด็จ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ที่จังหวัดอุดรธานี หนองคาย เลย ชัยภูมิ ขอนแก่น และเพชรบูรณ์ ระหว่างวันที่ 19-26 พฤศจิกายน พ.ศ.2543 ได้เขียนบทความที่เกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นของภาพที่ปรากฏในการเสด็จแต่ละครั้งไว้ในวารพอ.สว. ฉบับประจำเดือนพฤษภาคม 2544 ดังนี้

“ 1. เป็นการประชาสัมพันธ์งานของ พอ.สว.ได้อย่างดีเยี่ยม และเป็นการปลุกกระแสให้ผู้คนอยากเป็นอาสาสมัครมากขึ้น แม้แต่นักศึกษาพยาบาล ก็อยากจะทำจิตอาสาเพื่อเป็นอาสาสมัคร แต่เนื่องจากคุณสมบัติยังไม่ครบ

2. สำหรับอาสาสมัครเก่าที่ร้างรจากงานไปแล้ว ก็ได้แสดงตัว และปวารณาตัวที่เข้าร่วมงานอีก อาจจะเป็นด้วยเหตุผลที่ต้องการเฝ้ารับเสด็จฯ หรือด้วยเป็นเพราะภาระงานที่เพิ่มมากขึ้น จึงไม่มีเวลาเพียงพอ หรือลี้มเลือนไปบ้าง แต่เมื่อภาพปรากฏขึ้นในสื่อมวลชน ก็เกิดแรงบันดาลใจให้อยากมาร่วมงานอีก บางท่านได้ย้ายสถานที่ทำงาน ส่วนใหญ่ คือผู้ที่อยู่ภูมิภาคเข้ามาในสวนกลาง ซึ่งงานไม่มีให้ทำ แต่ในอนาคต แต่ในอนาคต มูลนิธิ พอ.สว. อาจมีการขยายภารกิจในด้านสาธารณภัย ผู้เป็นอาสาสมัครส่วนกลางคงได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันต่อไป

3. นอกจากความจำเป็นหลายประการที่ควรให้หน่วยงาน พอ.สว. ดำรงอยู่ต่อไปแล้ว ยังควรที่จะขยายหน่วยงานนี้ให้ครอบคลุมมากขึ้นด้วยซ้ำ เพราะเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังคำกล่าวของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่ว่า **“เมื่อไม่มีฉัน พอ.สว. ต้องอยู่ต่อไป”...** (วารสาร พอ.สว.: 2544:112-113)

ดังนั้นจึงสามารถสรุปได้ว่า มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ พอ.สว. มีศักยภาพในการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ ความเคลื่อนไหว กิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในด้านการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของมูลนิธิ และเสริมสร้างให้สาธารณชนเกิดทัศนคติที่ดี ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดำเนินงานมูลนิธิ พอ.สว. ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 6

สรุป และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิแพทย์อาสา สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงการใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของมูลนิธิ พอ.สว. โดยศึกษาให้เห็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรด้านสื่อมวลชน ที่ให้การสนับสนุนในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานของมูลนิธิ พอ.สว. โดยสรุปผลการวิจัยดังนี้

สรุปผล

6.1 มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จากผลการศึกษา ประวัติของมูลนิธิ พอ.สว. สามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 คือระยะการก่อตั้ง (พ.ศ.2507-2516) อาจกล่าวได้ว่า จากการที่องค์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพื้นฐานด้านวิชาชีพพยาบาล ประกอบกับสภาพบ้านเมืองในยุคสมัยนั้น มีพื้นที่ทุรกันดาร การคมนาคมไม่สะดวก และยังมีผู้ก่อการร้ายในหลายพื้นที่ เมื่อทรงมีโอกาสแปรพระราชฐาน และได้ทอดพระเนตรเห็นสภาพความเป็นจริง ด้วยพระหฤทัยที่แน่วแน่ที่จะช่วยเหลือประชาชนที่ยากไร้ จึงทรงทดลองให้แพทย์ประจำพระองค์ ออกรักษาประชาชนในพื้นที่ที่เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมประชาชน เมื่อได้ผลดี จึงมีแนวพระราชดำริ จัดตั้งหน่วยแพทย์อาสาสมัคร ฯ ทดลองออกปฏิบัติงาน โดยมีข้าราชการบริพารที่โดยเสด็จฯ เป็นผู้ช่วยเหลือพระองค์ ทั้งนี้ได้ทรงเป็นแบบอย่างที่ดี โดยจะทรงปฏิบัติงานด้วยพระองค์เองยังความปลาบปลื้มให้ผู้พบเห็น และเมื่อทรงมีพระราชปรารภถึงแนวพระราชดำริดังกล่าวแก่ข้าราชการบริพาร และข้าราชการที่ติดตามพระองค์อย่างใกล้ชิด จึงมีผู้สนองแนวพระราชดำริ เสนอตัวเข้าเป็นอาสาสมัครทันที จนทำให้ขยายจังหวัด พอ.สว.ไปได้กว้างไกลยิ่งขึ้น และมีหน่วยงานต่างๆ เข้ามาช่วยเหลือและสนับสนุนงานหน่วยแพทย์อาสาฯ อย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น การก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีในระยะแรก จะประสบความสำเร็จไปไม่ได้หากสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงปฏิบัติงานเพียงพระองค์เดียวโดยไม่มีบุคคลอื่นมาช่วยสนองพระราชดำริ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการรวมตัวกันของกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพเดียวกัน ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ เภสัชกร และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ทหาร ตำรวจ เข้ามามีบทบาทในช่วยเหลือเพื่อให้หน่วยแพทย์

อาสาฯ มีลักษณะเป็น “กลุ่ม” ที่มีวัตถุประสงค์ช่วยเหลือประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลในถิ่นทุรกันดารซึ่งหน่วยงานของรัฐบาลยังเข้าไม่ถึงในสมัยนั้น ทั้งนี้ อาสาสมัคร พอ.สว. ส่วนใหญ่ต้องการรับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาทของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี อยู่ใกล้ชิดกับสถาบันพระมหากษัตริย์ และในระยะแรก ถึงแม้การรวมกลุ่มของอาสาสมัครจะยังไม่อยู่ในลักษณะองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ก็ถือเป็นการรวมกลุ่มของอาสาสมัครกลุ่มใหญ่ มีเครือข่ายมากถึง 31 จังหวัด และด้วยจุดเด่นของกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าว ที่มีสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นผู้นำ จึงทำให้ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ มีสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ และวิทยุกระจายเสียง ติดตามขบวนเสด็จพระราชดำเนิน เพื่อทำข่าวกิจกรรมของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ และเผยแพร่สู่สาธารณชน มาตั้งแต่เริ่มต้นก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ จะเห็นได้จากเอกสารที่บันทึกเกี่ยวกับกิจกรรมของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ ที่บันทึกถึงผู้ติดตามขบวนของหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ และบทสัมภาษณ์ของช่างภาพข่าวที่ติดตามทำข่าวในพระราชสำนักในสมัยนั้น นับได้ว่าเป็นองค์กรหนึ่งที่ได้รับ ความสนใจจากสื่อมวลชนมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง

ระยะที่สอง คือ ระยะการขยายตัว (พ.ศ.2517-2538) การก่อตั้งมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเป็นการก่อตั้งองค์กรแบบถาวร ไม่ใช่องค์กรที่ตั้งขึ้นมาเพียงชั่วคราวชั่วคราว เพราะมีการจดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย มีรูปแบบการจัดการองค์กรที่ชัดเจน ถือเป็นองค์กรไม่แสวงกำไร ที่ให้บริการแก่สาธารณชนในด้านสาธารณสุขขององค์กรหนึ่ง มีลักษณะการดำเนินงานเป็นขั้นตอนคล้ายกับระบบราชการ อีกทั้งมีการพัฒนารูปแบบองค์กรและการดำเนินงานให้เหมาะสม อย่างต่อเนื่อง ตามสภาพเหตุการณ์บ้านเมือง สังคม ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นองค์กรที่มีความมั่นคงยิ่งขึ้น ทั้งนี้จะเห็นจากการรวมกลุ่มของอาสาสมัคร และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้มแข็ง ทำให้การดำเนินงานของมูลนิธิ มีความก้าวหน้าต่อเนื่องตามลำดับ อีกทั้ง มูลนิธิมีการกำหนดข้อบังคับต่างๆ เพื่อใช้สำหรับควบคุมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครทั้งหมด เพื่อให้อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกัน

นอกจากนี้ การพัฒนาให้เป็นมูลนิธิ ที่ดำเนินกิจกรรมอย่างถูกต้องตามกฎหมาย จึงมีรูปแบบการจัดการองค์กรที่ชัดเจนยิ่งขึ้น มีการแบ่งฝ่ายและหน้าที่ให้กับเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิ พอ.สว. รับผิดชอบงานเป็นหน้าที่ที่ชัดเจน และโดยเฉพาะงานด้านการประชาสัมพันธ์ ถึงแม้ในระยะแรกจะไม่มี การแบ่งเป็นฝ่ายที่ชัดเจน แต่จากบทสัมภาษณ์ คุณนิคดา กล่อมเกลี้ยง หัวหน้าฝ่ายบริหารทั่วไป มูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งเป็นผู้หนึ่งที่ทำงานกับมูลนิธิ พอ.สว. มาตั้งแต่ปี พ.ศ.2513 ได้ระบุว่า งานด้านการประชาสัมพันธ์ เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่ทำให้มูลนิธิ พอ.สว. เข้าถึงสื่อมวลชนประเภทวิทยุ

กระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ได้มีการเริ่มส่งบทข่าวประชาสัมพันธ์การออกหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. และจดหมายข่าวไปยังสื่อมวลชนทั้งสองประเภทมาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเป็นมูลนิธิ ในปี พ.ศ.2517 เป็นต้นมา

ต่อมาเมื่อสถานการณ์บ้านเมืองเปลี่ยนแปลง และกิจการของมูลนิธิ พอ.สว. ก้าวหน้ายิ่งขึ้น ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบองค์กรอีกครั้งในปี พ.ศ.2528 มีการแบ่งแยกฝ่ายและหน้าที่ต่างๆ ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ตามสภาพองค์กรที่ขยายใหญ่มากขึ้น ถึงแม้ในช่วงดังกล่าวจะยังไม่มีที่ตั้งฝ่ายหรืองานด้านการประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน แต่จากเอกสารของมูลนิธิ พอ.สว. ระบุถึงคณะกรรมการที่ปรึกษามูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งประกอบไปด้วยบุคคลที่มีชื่อเสียงทั้งทางการเมือง และบุคคลสำคัญขององค์กรต่างๆ ทั้งทหาร ตำรวจ มหาวิทยาลัยต่างๆ และเป็นการบุคลากรในสายวิชาชีพแพทย์ ซึ่งทำให้มูลนิธิ พอ.สว. มีจุดเด่นมากกว่า มูลนิธิ หรือ องค์กรอาสาสมัครแพทย์ องค์กรอื่นๆ เพราะสามารถให้บริการในด้านการรักษาโรคที่หลากหลาย ได้ถึงในพื้นที่ โดยเฉพาะโรคเฉพาะทางต่างๆ ทั้ง การผ่าตัดปากแหว่งเพดานโหว่ ให้บริการด้านการรักษาโรคฟัน เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังมีผู้แทนองค์กรสื่อมวลชนที่สำคัญ ได้แก่ นายชาติเชื้อ กรรณสูต ผู้แทนจากสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 ดำรงตำแหน่งกรรมการ ในคณะกรรมการที่ปรึกษามูลนิธิ พอ.สว. ในช่วงปี พ.ศ.2526 เป็นต้นมา ซึ่งในเอกสารหลักฐานดังกล่าวได้ระบุว่า มีการใช้สื่อโทรทัศน์เพื่อการรณรงค์ในการหารายได้สมทบทุนมูลนิธิฯ ด้วย ซึ่งในครั้งนั้น พลตรี ชาติชาย ชุณหะวัณ (ยศขณะนั้น) ดำรงตำแหน่งเป็นประธานอนุกรรมการฝ่ายจัดหาทุนมูลนิธิ พอ.สว. แสดงให้เห็นพัฒนาการการใช้ช่องทางสื่อมวลชน นอกจากจะใช้เพื่อการเผยแพร่ข่าวสารของมูลนิธิแล้ว ยังใช้เป็นสื่อกลางในการระดมสรรพกำลัง (mobilization) ในด้านเงินบริจาคจากองค์กรต่างๆ และประชาชนด้วย

มูลนิธิ พอ.สว. มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการองค์กรอีกครั้งในปี พ.ศ.2534 ในครั้งนี้ มีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการฝ่ายประสานงานและประชาสัมพันธ์ เป็นสายงานที่ประกอบไปด้วยบุคคลจากองค์กรต่างๆ มีหน้าที่ให้คำแนะนำและให้ความร่วมมือกับมูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้งจัดตั้งงานประชาสัมพันธ์ขึ้นโดยเป็นส่วนงานหนึ่งในสังกัดฝ่ายบริหารทั่วไป มีหน้าที่ดำเนินงานด้านประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ อาสาสมัคร หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนกิจการ พอ.สว. รวมทั้งสื่อมวลชนด้วย ในระยะนี้ทำให้พัฒนาการขององค์กร ที่ให้ความสำคัญด้านงานประชาสัมพันธ์ การติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชนเพื่อขอความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารของมูลนิธิ พอ.สว. มากยิ่งขึ้น

ระยะที่สาม คือ ระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ (พ.ศ. 2538-2539) ในช่วงนี้ถือเป็นระยะหัวเลี้ยวหัวต่อ ไปจนถึงระยะการฟื้นฟู ทั้งนี้หลังจากที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จสวรรคต ปี 2538 ในช่วงแรกๆ ยังไม่มีพระบรมวงศานุวงศ์พระองค์ใดทรงรับมูลนิธิ พอ.สว. ไว้ในพระอุปถัมภ์ ทำให้ภาพรวมของ พอ.สว. ในช่วงนี้เหมือนหยุดชะงักชั่วคราว จำนวนอาสาสมัครยังไม่เพิ่มมากกว่าเดิม มีเฉพาะอาสาสมัครรุ่นเก่า งานของ พอ.สว. ไม่คึกคักเท่าที่ควร รวมทั้งงานด้านการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิถือว่าค่อนข้างเงียบ

ระยะที่สี่ คือ ระยะฟื้นฟู (พ.ศ.2539-ปัจจุบัน) เป็นช่วงหลังจากที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. แต่ในระยะแรก การเสด็จทรงเยี่ยมการปฏิบัติของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. ยังไม่ต่อเนื่อง ทำให้ข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ผ่านสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ยังคงค่อนข้างน้อย และประกอบกับทางผู้บริหารมูลนิธิ พอ.สว. ในขณะนั้น มีความคิดเห็นว่า งานด้านประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ค่อนข้างอ่อน ในปี พ.ศ.2542 นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. จึงได้จัดตั้งคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ขึ้น โดยเชิญบุคคลที่มีชื่อเสียงในด้านการประชาสัมพันธ์ จากองค์กรต่างๆ รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน ดำรงตำแหน่งกรรมการ ในคณะกรรมการชุดดังกล่าวเพื่อกำหนดนโยบายและแผนการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ จึงอาจกล่าวได้ว่า นายแพทย์ยุทธ โพธารามิก รองเลขาธิการมูลนิธิ พอ.สว. เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในฐานะเป็น“ผู้ให้การสนับสนุน” (advocates) ให้มูลนิธิ พอ.สว. สามารถเข้าถึงสื่อมวลชนได้ง่ายยิ่งขึ้น และใช้ประโยชน์สื่อมวลชนแขนงต่างๆ ในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิฯ

คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ที่มูลนิธิ พอ.สว. แต่งตั้ง ประกอบด้วยบุคคลที่มีความสำคัญในวงการสื่อมวลชน บุคคลที่สำคัญได้แก่ พลโท เลิศรัตน์ รัตนวานิช (ปัจจุบันได้รับการเลื่อนยศเป็นพลเอก และดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริและความมั่นคง กองทัพบก) ซึ่งในขณะนั้นดำรงตำแหน่งผู้ช่วยเสนาธิการทหารบก ฝ่ายกิจการพลเรือน ดูแลสื่อมวลชนในสังกัดกองทัพบก ในขณะนั้นได้แก่ สถานีวิทยุกระจายเสียงสังกัดกองทัพบก สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 จึงถือเป็นบุคคลสำคัญในที่เป็นผู้ “ให้การสนับสนุน” (advocates) ให้สื่อมวลชนในสังกัดของกองทัพบก ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ พอ.สว. ซึ่งได้มีการเชิญผู้บริหารระดับสูงของสถานีโทรทัศน์ทั้งสองแห่ง ได้แก่ คุณสุรางค์ เปรมปรีดิ์ กรรมการผู้จัดการบริษัทกรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด หรือสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 และพลโท สมพงษ์ ไหมจิตร ผู้อำนวยการสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 ในขณะนั้น ดำรงตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการชุดดังกล่าวด้วย

สำหรับ ในส่วนของวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งเป็นสถานีวิทยุที่มีการเผยแพร่ ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ ทางมูลนิธิ พอ.สว. ได้เชิญ นายพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ รองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ในขณะนั้น ดำรงตำแหน่งกรรมการเช่นกัน ถือเป็นบุคคลที่สำคัญอีกท่านหนึ่งที่ช่วยสนับสนุนให้มูลนิธิ พอ.สว. ใช้สื่อวิทยุกระจายเสียงกรมประชาสัมพันธ์ ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่เป็นประจำทุกวันในช่วงเช้าภาคเช้า 07.00 น. ทุกวัน รวมทั้งผลิตข่าวที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว. เพื่อเผยแพร่อีกทางหนึ่ง และเพื่อให้งานด้านการประชาสัมพันธ์ประสบความสำเร็จมากขึ้น จึงได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ขึ้นอีก 1 ชุด เพื่อปฏิบัติตามแผนงานด้านการประชาสัมพันธ์ที่คณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ได้กำหนดไว้ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากกรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงสาธารณสุข สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 5 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี และบริษัทโปรอิมเมจ จำกัด ซึ่งเป็นบุคคลที่ดำรงตำแหน่งอนุกรรมการ เป็นผู้ที่มีความชำนาญในด้านการประชาสัมพันธ์ และส่วนหนึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชน มีการทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่งานประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ในระยะแรก คณะอนุกรรมการชุดดังกล่าว ถือได้ว่าเป็นเสมือนที่ปรึกษาให้กับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. มีการช่วยเหลือทั้งในด้านการติดต่อประสานงานกับสื่อมวลชน การส่งบทความ หรือข่าว ให้สื่อมวลชนประเภทต่างๆ ได้นำไปเผยแพร่สู่สาธารณชน

เมื่อสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงรับเป็นองค์ประธานกิตติมศักดิ์ ทำให้การทำงานของมูลนิธิ พอ.สว. ได้เป็นที่รู้จักและแพร่หลายมากยิ่งขึ้น เพราะทรงมีนโยบายเสด็จพระราชดำเนินทรงเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. ทั้ง 51 จังหวัดอย่างต่อเนื่องทุกปี จึงทำให้ข่าวในพระราชสำนัก ที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว. ได้รับการเผยแพร่อย่างต่อเนื่องอีกครั้ง ทั้งนี้ลักษณะการเผยแพร่ข่าวในช่วงนี้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม สืบเนื่องจากพระราชประสงค์ของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ช่างภาพและผู้สื่อข่าวประจำพระองค์ จากสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 ติดตามทำข่าวพระองค์ เพียงช่องเดียวเท่านั้น และผลิตเป็นข่าวในรูปแบบเดียว อัฒนาเนาเทปให้สถานีโทรทัศน์ทุกช่อง นำไปออกอากาศ

ทั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า การมีความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน และผู้แทนจากองค์กรอื่นๆ โดยเชิญให้บุคคลสำคัญ ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ และอนุกรรมการในลักษณะดังกล่าว นอกจากจะช่วยให้มูลนิธิ พอ.สว. มีนโยบายด้านการประชาสัมพันธ์ที่ชัดเจนแล้ว ยังมีส่วนช่วยให้

มูลนิธิ พอ.สว. สามารถใช้ช่องทางสื่อมวลชน เผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ได้ง่ายยิ่งขึ้น อีกทั้งทำให้สื่อมวลชนให้ความร่วมมือกับมูลนิธิฯ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสถาบัน และบุคคลซึ่งเป็นผู้แทนจากองค์กรต่างๆ อย่างชัดเจน ในด้านการ“ให้การสนับสนุน” (advocates) เพื่อให้มูลนิธิ พอ.สว. ใช้สื่อมวลชนเป็นช่องทางในการเผยแพร่ข่าวสาร ความเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิฯ ไปสู่สาธารณชน

6.2 กลยุทธ์การเข้าถึงสื่อมวลชนของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

ผลการศึกษาการใช้สื่อมวลชน พบว่า สื่อมวลชนทุกประเภท ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากปัจจัยประกอบหลายประการ คือ

1. มีประธานมูลนิธิเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งได้แก่ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นองค์นายิกาภิตติมศักดิ์ และองค์ประธานภิตติมศักดิ์ ทำให้มีความได้เปรียบมากกว่าองค์กรไม่แสวงกำไรอื่นๆ เพราะทั้งสองพระองค์ ทรงมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของมูลนิธิฯ อย่างสม่ำเสมอ เริ่มตั้งแต่เมื่อครั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีแนวพระราชดำริตั้งหน่วยแพทย์อาสา และทรงมีส่วนในการปฏิบัติงานในหน่วยแพทย์ และมีพระราชกรณียกิจออกเยี่ยมหน่วยแพทย์ที่ทำงานให้พระองค์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการเผยแพร่พระราชกรณียกิจของพระบรมวงศานุวงศ์ เป็นบทบาทหน้าที่สำคัญของสื่อมวลชนไทย ในการแสดงความจงรักภักดี โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ในช่วงข่าวภาคค่ำของสถานีโทรทัศน์ มีการออกอากาศข่าวพระราชสำนักทุกช่อง ในเวลา 20.00 น

2. การตั้งคณะกรรมการ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ที่มีชื่อเสียง รวมทั้งผู้แทนจากองค์กรสื่อมวลชนเป็นคณะกรรมการของมูลนิธิฯ ทั้งนี้มูลนิธิ พอ.สว. ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของสื่อมวลชน และผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการประชาสัมพันธ์ มาตั้งแต่การก่อตั้งมูลนิธิฯ ระยะเวลาจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับสื่อมวลชน ทำให้สื่อมวลชนยินดีที่จะเผยแพร่ข่าวสารให้กับมูลนิธิฯ อย่างต่อเนื่อง

3. ตั้งหน่วยงานด้านประชาสัมพันธ์ในองค์กรขึ้นอย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นช่องทางในการติดต่อกับสื่อมวลชนแขนงต่างๆ โดยมีผู้ปฏิบัติงานที่มีความรู้ความสามารถในด้านการ

ประชาสัมพันธน์ รับผิดชอบงานด้านนี้โดยตรง เพื่อให้การติดต่อกับสื่อมวลชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะผู้ปฏิบัติงานเคยทำงานด้านสื่อมวลชนมาก่อน จึงมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับสื่อมวลชนเป็นอย่างดี ทำให้ขอความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวของมูลนิธิฯ ได้ง่ายยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ฝ่ายประชาสัมพันธน์ มูลนิธิ พอ.สว. ได้ใช้สื่อเพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมไปสู่เจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ อาสาสมัคร และสาธารณชน ซึ่งมูลนิธิฯ เป็นผู้จัดทำเอง (Controlled Media) ได้แก่

- สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ วารสาร พอ.สว. และจุลสาร พอ.สว
- การจัดเหตุการณ์พิเศษ (Special events) มีหลายประเภท ได้แก่ การจัดวันและสัปดาห์พิเศษ (Special days and weeks) , การจัดการแสดงนิทรรศการ (Display and exhibits) , การให้รางวัลพิเศษ (Special rewards) และการพบปะการประชุม (Meeting and conference)
- การทำจดหมายข่าว (Press release) จัดส่งให้กับสื่อมวลชนประเภทต่างๆ ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ เพื่อนำไปเผยแพร่สู่สาธารณชนต่อไป

อย่างไรก็ตาม เพื่อให้เข้าถึงสาธารณชนมากขึ้น มูลนิธิ พอ.สว. จำเป็นต้องใช้สื่อมวลชน (Mass Media) ประเภทต่าง ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ด้วย แต่เนื่องจากมูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรไม่แสวงกำไร ซึ่งได้รับเงินสนับสนุนการดำเนินงานของมูลนิธิในระยะแรกจากจากพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี การบริจาคของผู้มีจิตศรัทธา และงบประมาณจากรัฐบาล จึงไม่มีงบประมาณมากเพียงพอในการซื้อสื่อ เพื่อเผยแพร่ข่าวสารของมูลนิธิ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกประเภท ซึ่งจากข้อได้เปรียบของมูลนิธิ ที่อยู่ในพระราชานุเคราะห์ของพระบรมวงศานุวงศ์ ทำให้สื่อมวลชนให้ความสนใจเสนอข่าวสารเกี่ยวกับมูลนิธิ อย่างต่อเนื่อง

สื่อโทรทัศน์ ด้วยคุณลักษณะเด่นที่เป็นสื่อที่นำเสนอทั้งภาพและเสียง การนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อดังกล่าวจึงเน้นไปที่ความสำคัญของตัวบุคคล และกิจกรรมที่น่าสนใจ โดยรูปแบบรายการที่นำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ ได้แก่

1. ข่าวพระราชสำนัก การนำเสนอในรูปแบบข่าวราชสำนักผ่านสื่อโทรทัศน์พบเห็นได้บ่อยที่สุด โดยการเผยแพร่ข่าวของมูลนิธิ พอ.สว. มักปรากฏในการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี และพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ในการเสด็จพระราชดำเนินออกเยี่ยมการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์อาสา พอ.สว. อย่างไรก็ตาม การนำเสนอข่าวเมื่อครั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีทรงมีพระชนม์ชีพอยู่ กับช่วงที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ นั้นมีความแตกต่างกัน โดยในสมัยสมเด็จพระศรีนครินทราบรม

ราชชนนี สถานีโทรทัศน์แต่ละช่อง มีอิสระในการทำข่าว และนำเสนอเนื้อหาข่าวในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่ในสมัย สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เป็นการทำข่าวในลักษณะ ที่วีพูล โดยให้สถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง 3 อ.ส.ม.ท. เป็นแม่ข่ายในการทำข่าว และจัดส่งให้สถานีโทรทัศน์ช่องอื่นๆ นำไปออกอากาศ โดยในช่วงนี้เนื้อหาข่าวนอกจากเน้นพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ แล้ว ยังเน้นการปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. โดยละเอียด รวมทั้งให้ความสำคัญกับอาสาสมัคร ที่ทำงานให้กับมูลนิธิ ด้วย

จึงแสดงให้เห็นถึงบทบาทของสื่อมวลชน โดยเฉพาะสื่อโทรทัศน์ ในการเป็นสื่อกลางเผยแพร่ข่าวสารไปสู่สาธารณชน ที่แตกต่างกันไปในสองยุค คือ ในยุคสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เสด็จออกเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. สื่อมวลชนมีบทบาทเป็น “ผู้ให้การสนับสนุน” (Media advocates) กิจการของมูลนิธิ พอ.สว. ในด้านการประชาสัมพันธ์ โดยทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง ระหว่างมูลนิธิ พอ.สว. กับ สาธารณชน โดยผู้ที่ทำหน้าที่นี้คือ ช่างภาพที่ตามเสด็จ ดังนั้นเนื้อหาการนำเสนอข่าวของสถานีโทรทัศน์แต่ละช่องจะเป็นไปตามมุมมองของช่างภาพแต่ละคนที่ตามเสด็จ โดยอาจหยิบยกประเด็นหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในวันนั้นๆ มานำเสนอในมุมมองที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามข่าวที่เผยแพร่สู่สาธารณชน ยังเน้นที่ตัวบุคคลเป็นหลัก เพราะถือว่าสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงเป็นบุคคลสำคัญของประเทศชาติ

แต่ในสมัยที่สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงดำรงตำแหน่งองค์ประธานกิตติมศักดิ์ของมูลนิธิ พอ.สว. ทรงให้ความสำคัญกับการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับพระกรณียกิจการเสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. มาก จะเห็นได้จากที่ทรงกำหนดเนื้อหาข่าวด้วยพระองค์เอง และการที่สื่อมวลชนติดตามไปทำข่าวเพียงช่องเดียว ทำให้กำหนดรูปแบบเนื้อหาข่าวได้ง่าย และอาศัยความร่วมมือของสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง การนำเสนอข่าวจึงมีรูปแบบเดียวกันหมด ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และมูลนิธิ พอ.สว. ในฐานะเป็นผู้ส่งสาร (A) ใช้ช่องทางสื่อมวลชน ทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมของมูลนิธิ โดยเผยแพร่เกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นไปสู่สาธารณชน ซึ่งสอดคล้องกับคำอธิบายของ McQuail ว่า “กลุ่มผู้ให้การสนับสนุน” (advocates) ซึ่งอาจอยู่ในฐานะตัวแทนของสถาบันหรือองค์กร ต้องการใช้ประโยชน์จากสื่อเพื่อเข้าถึงสาธารณชน โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร (information) และระดมสรรพกำลัง (mobilization) จากองค์กรอื่นๆ และประชาชนในสังคม

2. สารคดีเฉลิมพระเกียรติเนื่องในวโรกาสสำคัญ เช่น วันคล้ายวันพระราชสมภพ และวันคล้ายวันสวรรคต เป็นต้น ลักษณะการดำเนินงานผลิตสารคดีเฉลิมพระเกียรตินั้น ทางบริษัท โปรอิเมจ จำกัด ซึ่งเป็นบริษัทที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดจ้าง เป็นผู้ผลิตสารคดี จากนั้นมูลนิธิ พอ.สว. จะประสานงานกับคณะกรรมการโทรทัศน์รวมการเฉพาะกิจแห่งประเทศไทยเพื่อขอความร่วมมือในการเผยแพร่ออกอากาศในช่วงวันสำคัญต่างๆ

สื่อวิทยุกระจายเสียง หน่วยงานที่ให้ความร่วมมือเผยแพร่ข่าวสารทางสื่อวิทยุกระจายเสียงมากที่สุด คือ สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ซึ่งได้รับความร่วมมือที่ดีมาโดยตลอด ทั้งนี้เพราะมีการแต่งตั้งรองอธิบดีกรมประชาสัมพันธ์ คือ คุณพิพัฒน์ โกศลวัฒน์ เป็นคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิ พอ.สว. ทำให้เป็นช่องทางที่ดีที่เข้าถึงสื่อมวลชนได้เป็นอย่างดี ประกอบกับนโยบายของกรมประชาสัมพันธ์ที่มุ่งส่งเสริมสถาบันพระมหากษัตริย์ ทำให้กรมประชาสัมพันธ์ให้ความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าวและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง

ลักษณะเนื้อหาที่ปรากฏในสื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นการให้ข่าวสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมของการออกหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ของ มูลนิธิ พอ.สว. ในรูปแบบข่าวประชาสัมพันธ์ โดยให้รายละเอียดเกี่ยวกับ วันเวลา และสถานที่ในการจัดกิจกรรม พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าวไปใช้บริการหน่วยแพทย์ รวมทั้งการเผยแพร่ผลงานผ่านรูปแบบของรายงานพิเศษ หรือบทความที่จะออกอากาศเนื่องในวันสำคัญต่างๆ ดังนั้น บทบาทของสื่อวิทยุกระจายเสียง ทำหน้าที่เปรียบเสมือนเป็นช่องทาง ให้มูลนิธิ พอ.สว. เผยแพร่ข่าวสาร ในลักษณะการแจ้งข่าวกิจกรรมของมูลนิธิ ฯ และเผยแพร่ผลงานของ มูลนิธิ พอ.สว. ไปสู่สาธารณชน

สื่อหนังสือพิมพ์ มูลนิธิ พอ.สว. มีการใช้ช่องทางสื่อหนังสือพิมพ์ ในการเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ ฯ ในหลายรูปแบบ ได้แก่ บทความ หรือรายงานพิเศษ ที่มีรายละเอียดเน้นพระมหากษัตริย์คุณ ของสถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ที่ทรงห่วงใยประชาชน , ข่าวสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดขึ้น ที่ให้รายละเอียดเกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดขึ้น , ข่าวสารที่เผยแพร่กิจกรรมและผลงานต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. , ข่าวประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้กับมูลนิธิ พอ.สว. และ ข่าวสารที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในด้านการสาธารณสุข

ทั้งนี้ เนื้อหาที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ มีรายละเอียดมาก เพราะหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่มีพื้นที่มากกว่า สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อโทรทัศน์ ที่มีข้อจำกัดในด้านเวลาการออกอากาศทำให้

มีรายละเอียดค่อนข้างน้อย สำหรับการเข้าถึงสื่อหนังสือพิมพ์ นั้นแตกต่างจากสื่อประเภทอื่น เนื่องจาก บุคลากรในฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีประสบการณ์ในการทำงานในฐานะเป็นสื่อมวลชนของหนังสือพิมพ์สยามรัฐ มาก่อน จึงได้ใช้ความสนิทสนมกับสื่อมวลชน เพื่อให้ได้รับความร่วมมือในการเผยแพร่ข่าว ซึ่งได้รับความร่วมมือจากหนังสือพิมพ์สยามรัฐเป็นอย่างดี รวมทั้งหนังสือพิมพ์ฉบับอื่นๆ เช่น ไทยรัฐ เดลินิวส์ ซึ่งเคยเป็นเพื่อนร่วมงานในวิชาชีพเดียวกันมาก่อน จึงสามารถสรุปได้ถึงบทบาทของสื่อหนังสือพิมพ์ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่ข่าวสารจากมูลนิธิ พอ.สว. ไปสู่สาธารณชน

6.3 การใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ ของมูลนิธิแพथยาสมาเด็จพระเจ้าศรีนครินทราบรมราชชนนี

สื่อโทรทัศน์ เนื่องด้วยคุณสมบัติเด่นของสื่อโทรทัศน์ที่เผยแพร่ทั้งภาพเคลื่อนไหวและเสียงได้ ภาพที่ปรากฏดูสวยงามตาผู้ชม รูปแบบข่าวที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว. ที่ปรากฏในสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ ที่พบเห็นบ่อยที่สุด คือ ข่าวในพระราชสำนัก ซึ่งจากการผลการศึกษาในบทที่ 4 พบว่า ลักษณะการทำข่าวในพระราชสำนัก ส่วนพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ เสด็จเยี่ยมหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. เสมือนกับเป็น “การสร้างข่าว” (News making) มากกว่า “การรวบรวมข่าว” (News gathering) จากผู้สื่อข่าวหรือช่างภาพ จากเหตุการณ์หรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง เพราะภาพข่าวที่น่าเสนอไม่ได้เป็นการรายงานข่าวจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ แต่เป็นเหตุการณ์ที่มีการจัดเตรียมและวางแผนงานไว้ล่วงหน้าแล้ว

สำหรับเนื้อหาที่ปรากฏในข่าวพระราชสำนักแสดงให้เห็นพระกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ที่เป็นพิธีการแบบกึ่งทางการ กิจกรรมบางช่วง ทรงมีความเป็นกันเองกับประชาชนที่มาเฝ้ารับเสด็จ เช่น ช่วงที่ประทานของเล่นกับผู้แทนนักเรียน และประทานเครื่องนุ่งห่มและยาตำราหลวงให้กับคนชรา โดยเฉพาะพระกรณียกิจของพระองค์ แสดงให้เห็นถึงแบบอย่างของอาสาสมัครที่ดี นอกจากนี้ ยังภาพที่ปรากฏยังสื่อให้เห็นข้าราชการประจำที่สวมบทบาทการเป็นอาสาสมัครอีกบทบาทหนึ่ง ทำงานด้วยความเสียสละ ไม่มีผลตอบแทนเป็นทรัพย์สินเงินทอง ซึ่งสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ทรงให้เกียรติ และยกย่องบรรดาอาสาสมัคร พอ.สว. ที่ปฏิบัติงานให้พระองค์ท่าน โดยทรงแสดงความเป็นกันเองกับอาสาสมัครที่มาเข้าเฝ้ารับเสด็จ เพื่อสร้างขวัญกำลังใจให้อาสาสมัครมีแรงใจในการทำงานให้กับมูลนิธิ พอ.สว.ต่อไป ซึ่งภาพที่แสดงออกมาใน

รายการข่าวโทรทัศน์ มุ่งเน้นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร และแสดงให้เห็นถึงผลงานที่มีอย่างต่อเนื่องของมูลนิธิ พอ.สว. ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า สื่อมวลชน ประเภทสื่อโทรทัศน์ นอกจากจะทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสาร ที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. ไปสู่สาธารณชนแล้ว ยังมีส่วนในการสร้างสถานภาพให้บุคคลได้ โดยใช้วิธีการยกย่อง หรือเอ่ยถึงอยู่เสมอ เท่ากับว่าสื่อมวลชนช่วยสร้างความสนใจให้เกิดแก่ตัวบุคคล

สื่อวิทยุกระจายเสียง สื่อวิทยุกระจายเสียง เป็นสื่อมวลชนอีกประเภทหนึ่งที่มีส่วนในการเผยแพร่ข่าวและประชาสัมพันธ์ให้กับมูลนิธิ พอ.สว. โดยลักษณะเนื้อหาข่าวที่พบมากที่สุด คือ การแจ้งสถานที่ วัน และเวลาการออกปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ พอ.สว. ในแต่ละวัน พร้อมทั้งเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ฯ ซึ่งเป็นลักษณะข่าวที่บอกถึงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น ดังตัวอย่างบทข่าวประชาสัมพันธ์ที่ 1 และ 2 ที่เผยแพร่ในช่วงรายการข่าวภาค 07.00 น. ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ โดยที่มาของข่าวดังกล่าว ทางมูลนิธิ พอ.สว. ได้จัดส่งเป็นลักษณะจดหมายข่าว แจ้งกำหนดการล่วงหน้า เป็นลักษณะ “ข่าวเก็บ” ที่วิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เก็บไว้ก่อนและนำมาออกอากาศในช่วงเวลาที่เหมาะสม นอกจากนี้ ทางสถานีวิทยุแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ยังผลิตข่าวเองในบางครั้ง ในลักษณะบทความ หรือสารคดี หรือผลิตในลักษณะข่าวภูมิภาคโดยใช้ประโยชน์จากสถานีวิทยุที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคติดตามทำข่าวความเคลื่อนไหวหรือกิจกรรมต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว.

สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อหนังสือพิมพ์ เป็นสื่อที่มีคุณสมบัติเด่น คือ มีพื้นที่ในการนำเสนอเนื้อหาของข่าวมากกว่าสื่ออื่นๆ ทำให้สามารถเสนอรายละเอียดต่างๆ ได้มาก และนำไปใช้เป็นหลักฐานหรือข้อมูลอ้างอิงได้ แต่ข้อเสียเปรียบ คือ ข่าวที่นำเสนอเป็นข่าวที่ไม่ใช่ข่าวสดทันเหตุการณ์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นการนำเสนอเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นผ่านมาแล้ว ข่าวที่เกี่ยวข้องกับมูลนิธิ พอ.สว. ในสื่อหนังสือพิมพ์จึงไม่ถูกจัดให้อยู่ในข่าวหน้า 1 หรือข่าวพาดหัว ดังนั้นลักษณะเนื้อหาข่าวที่ปรากฏในสื่อหนังสือพิมพ์ จึงมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ข่าว บทความ หรือรายงานพิเศษ , ข่าวสารที่เกี่ยวกับกิจกรรมต่างๆ ที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดขึ้น ที่ให้รายละเอียดกิจกรรมที่มูลนิธิ พอ.สว. จัดขึ้น , ข่าวสารที่เผยแพร่กิจกรรมและผลงานต่างๆ ของมูลนิธิ พอ.สว. , ข่าวประชาสัมพันธ์เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคให้กับมูลนิธิ พอ.สว. และ ข่าวสารผลงานความสำเร็จของมูลนิธิ พอ.สว. เป็นต้น

นอกจากนี้ ข่าวที่เผยแพร่ในสื่อหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ เป็นข่าวจาก “จดหมายข่าว” ที่ฝ่ายประชาสัมพันธ์ มูลนิธิ พอ.สว. จัดทำขึ้น และส่งให้สื่อหนังสือพิมพ์นำไปตีพิมพ์เพื่อเผยแพร่สู่

สาธารณชน โดยจะเน้นข่าวที่สื่อให้เห็นถึงภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร เนื้อหาข่าวที่เผยแพร่ มีหลากหลาย เช่น เสนอประวัติมูลนิธิฯ ที่เกิดจากพระราชดำริของพระบรมวงศานุวงศ์ ผลงานและกิจกรรมของมูลนิธิฯ หรือความสำเร็จของมูลนิธิฯ เป็นต้น ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นให้สาธารณชนได้รับรู้ถึงความเคลื่อนไหว และให้เห็นว่ามูลนิธิฯ พอ.สว.ยังคงมีความสำคัญในสังคมไทย

6.4 ศักยภาพของการใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี

จากการศึกษาการใช้สื่อมวลชนเพื่อกิจการของมูลนิธิแพथยาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือ มูลนิธิ พอ.สว. พบว่า มูลนิธิ พอ.สว. ใช้สื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อหนังสือพิมพ์ ทั้งนี้โดยผ่านการนำเสนอในข่าวพระราชสำนัก ส่งผลให้ประชาชนได้รู้จักมูลนิธิ พอ.สว.มากขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ สกฤต มีนิต เรื่อง “การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์มูลนิธิ พอ.สว. กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิพอ.สว. ของประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี” ซึ่งศึกษาด้วยการแจกแบบสอบถามจำนวน 400 ชุดในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข้อมูลด้วยสื่อโทรทัศน์ วิทยุ และสื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ ส่วนสื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่หน่วยราชการ เพื่อนบ้าน สมาชิกในครอบครัว ผู้ใหญ่บ้าน พระสงฆ์ และกำนันตามลำดับ

อย่างไรก็ตาม การใช้สื่อมวลชนของมูลนิธิ พอ.สว. มุ่งเน้นการเพื่อการประชาสัมพันธ์ มูลนิธิฯ ลักษณะเนื้อหาและความหมายที่ปรากฏในสื่อมวลชนนั้น เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของมูลนิธิฯ รวมทั้งเสริมสร้างให้สาธารณชนเกิดทัศนคติที่ดีต่อมูลนิธิฯ ทั้งนี้จะเห็นได้จากสื่อวิทยุกระจายเสียง ถึงแม้จะมีรายละเอียดเนื้อหาของข่าวเพื่อแจ้งข่าว และกิจกรรมการออกหน่วยแพทย์อาสาเคลื่อนที่ ให้แก่ประชาชน แต่สภาพความเป็นจริงผู้ที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ รับรู้ข่าวสารการออกหน่วยจากสื่อบุคคล ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล มากกว่าการรับรู้จากสื่อมวลชน ดังนั้นการเผยแพร่ข่าวสารในรูปแบบการแจ้งข่าวจึงไม่ได้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแจ้งให้ทราบแต่เป็นการมุ่งตอกย้ำให้สาธารณชนได้รับความเคลื่อนไหวของมูลนิธิ พอ.สว.

ถ้าประเมินในด้านประสิทธิผล (effectiveness) ของการใช้สื่อมวลชนแล้ว การใช้สื่อมวลชนเพื่อเผยแพร่ข่าวสารและกิจกรรมของมูลนิธิ พอ.สว. บรรลุตามวัตถุประสงค์ของมูลนิธิฯ ในด้านการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร เพราะภาพที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชนทั้งโทรทัศน์ วิทยุ

และหนังสือพิมพ์ แสดงให้เห็นถึงกิจกรรมขององค์กรอาสาสมัครที่มุ่งเน้นการช่วยเหลือประชาชน โดยไม่ได้หวังสิ่งตอบแทน และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในองค์กร รวมทั้งบุคคลภายนอกองค์กร ทั้งในส่วนของหน่วยงานต่างๆ ที่ให้ความร่วมมือกับมูลนิธิ พอ.สว. และประชาชนทั่วไป อีกทั้งข่าวที่เผยแพร่ทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง ถือได้ว่าเป็นการแสดงให้เห็นผลงานของมูลนิธิ พอ.สว. หรือความเคลื่อนไหวขององค์กร ที่ไม่หยุดนิ่งอยู่กับที่ มีกิจกรรมที่ให้ประชาชนทั่วไปมีส่วนร่วม ทำให้เป็นที่รู้จักของประชาชนโดยทั่วไป ซึ่งมีส่วนให้เกิดการระดมทุนในด้านเงินบริจาคเพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

ส่วนในด้านประสิทธิภาพ (efficiency) ของการใช้สื่อมวลชนแล้ว มูลนิธิ พอ.สว. ถือว่าได้เปรียบองค์กรอาสาสมัคร หรือองค์กรไม่แสวงกำไรประเภทอื่นมาก เพราะไม่เสียงบประมาณจำนวนมากในการว่าจ้างสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เพื่อเผยแพร่กิจกรรมของมูลนิธิฯ เนื่องจากการที่มีพระบรมวงศานุวงศ์ เป็นองค์ประธานของมูลนิธิฯ ดังเช่น สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ ซึ่งทั้งสองพระองค์ ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และพระกรณียกิจ เกี่ยวกับงานของมูลนิธิ พอ.สว. มาอย่างต่อเนื่อง ด้วยความสำคัญของตัวบุคคล สื่อมวลชนจึงต้องติดตามทำข่าวโดยตลอด และได้รับความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกประเภทเป็นอย่างดีเสมอมา

สำหรับผลกระทบ (impact) ที่จะเกิดขึ้นในระยะยาวนั้น ทำให้สาธารณชนชื่นชม และยกย่องมูลนิธิ พอ.สว. รวมทั้ง อาสาสมัคร และผู้ที่มีส่วนช่วยเหลือมูลนิธิดังกล่าว ซึ่งเป็นผลดีต่อมูลนิธิฯ ที่มีชื่อเสียงในทางที่ดี นอกจากนี้ งานของมูลนิธิ พอ.สว. ถือเป็นงานประจำของสมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ (ประธานกิตติมศักดิ์ องค์ปัจจุบัน) และด้วยพระจริยวัตรของพระองค์ที่แสดงให้เห็นในภาพข่าวที่เผยแพร่โดยเฉพาะทางสื่อโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่า พระองค์ทรงให้ความสำคัญกับบรรดาอาสาสมัคร พอ.สว. จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มีผู้ศรัทธากิจกรรมขององค์กร และต้องการทำงานใกล้ชิดพระองค์ท่าน อีกทั้ง ทรงเป็นผู้นำในการชักชวนให้ผู้ที่สนใจ สมัครเป็นอาสาสมัครของมูลนิธิ พอ.สว. ด้วยพระองค์เอง จึงส่งผลให้ มีจำนวนอาสาสมัครทั้งสายแพทย์ สาธารณสุข และอาสาสมัครสมทบ เพิ่มขึ้นจากเดิมที่มีอยู่ประมาณ 2 หมื่นคน ในปัจจุบัน มีอาสาสมัครมากถึง 4 หมื่นคน ในจังหวัดพอ.สว. ทั้งหมด 51 จังหวัด และยังแสดงให้เห็นว่ามูลนิธิ พอ.สว. เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งและมั่นคงที่สุดขององค์กรหนึ่งในประเทศไทย และถือได้ว่า การดำเนินงานในด้านการใช้สื่อมวลชนเพื่อการประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิ พอ.สว. เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีให้เกิดขึ้น

กับสาธารณชน เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับองค์กรไม่แสวงกำไร องค์กรสาธารณกุศล หรือองค์กรที่ดำเนินกิจกรรมในด้านอาสาสมัครอื่นๆ

ข้อจำกัดการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง “การใช้สื่อมวลชนเพื่อสนับสนุนกิจการของมูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี” มีข้อจำกัดในด้านการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องจากไม่สามารถนัดสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในส่วนของคณะกรรมการการประชาสัมพันธ์ และคณะกรรมการดำเนินงานประชาสัมพันธ์ของมูลนิธิฯ ได้ครบทุกคน เพราะหลายท่านมีภารกิจมาก ประกอบกับในระยะ 2-3 ปีมานี้ ไม่มีการเชิญคณะกรรมการและอนุกรรมการมาประชุม และบางท่านได้ปรับเปลี่ยนสายงานไปแล้ว จึงไม่ได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานของมูลนิธิ พอ.สว.อีก อีกทั้งข้อมูลประเภทเอกสาร เช่น รายชื่อคณะกรรมการ หรืออนุกรรมการชุดเก่า ทางมูลนิธิ พอ.สว.มีหลักฐานเก็บไว้ไม่ครบถ้วน จึงทำให้ข้อมูลบางส่วนขาดหายไป สำหรับข้อมูลประกอบจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ องค์กรบางแห่งไม่ได้มีการจัดเก็บไว้ สำหรับในส่วนของบทข่าวโทรทัศน์ ถึงแม้สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบกช่อง 7 จะมีการเก็บข้อมูลเอกสารที่ค่อนข้างสมบูรณ์ที่สุด แต่พบว่ามีบทข่าวย้อนหลังเพียงแค่ปี พ.ศ.2537 เท่านั้น จึงทำให้ข้อมูลในส่วนนี้มีไม่ครบถ้วน

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะได้มีการศึกษาในแง่มุมของการใช้สื่อมวลชนขององค์กรไม่แสวงกำไรที่ดำเนินการเกี่ยวกับในด้านสาธารณกุศล หรือด้านการสาธารณสุขอื่นๆ โดยเฉพาะองค์กรที่ไม่ได้อยู่ในความพระราชานุเคราะห์ ของสถาบันพระมหากษัตริย์

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กัญชลาภรณ์ เอกกมล . สัมภาษณ์ . 19 กุมภาพันธ์ 2547 .
- กาญจนา จันทร์ไทย . สัมภาษณ์ . 4 เมษายน 2547 .
- เกษม จันทร์น้อย . สื่อประชาสัมพันธ์ . กรุงเทพมหานคร . รุ่งแสงการพิมพ์ จำกัด . 2537 .
- คณะอนุกรรมการจัดงานวันสังคมสงเคราะห์ ในคณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนางานสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ . สมเด็จย่ากับงานสังคมสงเคราะห์ . กรุงเทพมหานคร . สมชายการพิมพ์ . 2535 .
- จิตติมา จารุจินดา . สัมภาษณ์ . 30 มีนาคม 2547 .
- จุฬาลักษณ์ ทองเดช . สัมภาษณ์ . 19 กุมภาพันธ์ 2547 .
- ชะวิน ภาสุระ . สัมภาษณ์ . 10 มีนาคม 2547 .
- ชิต เตรียมศิริวรกุล . สัมภาษณ์ . 19 กุมภาพันธ์ 2547 .
- ชุมพล เดชะอำไพ . สัมภาษณ์ . 19 กุมภาพันธ์ 2547 .
- ธัญพร แสงผ่องใส . สัมภาษณ์ . 19 กุมภาพันธ์ 2547 .
- นัยนา แพ้วศรีสกุล . สัมภาษณ์ . 5 เมษายน 2547 .
- ประยูทธ หมื่นหน้า . สัมภาษณ์ . 3 มีนาคม 2547 .
- พรรณราย ทวีโชติกิจเจริญ . บทบาทของวิทยุและโทรทัศน์ในการรณรงค์หาทุนเพื่ออภิจการสาธารณสุขประโยชน์ . วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย . 2541 .
- พัชนี เขยจรรยา , เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ . แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์ . กรุงเทพมหานคร . พิมพ์ครั้งที่ 5 . บริษัท สำนักพิมพ์ข้าวฟ่าง จำกัด . 2541 .
- พัชรินทร์ เสวตสุทธิพันธ์ . สัมภาษณ์ . 20 กุมภาพันธ์ 2547 .
- พิพัฒน์ โกศลวัฒน์ , สัมภาษณ์ . 4 เมษายน 2547 .
- เพ็ญศรี สุโรจน์ . การกำหนดนโยบายการวางแผนพัฒนาสาธารณสุขและการประเมินผล . กรุงเทพมหานคร . พิมพ์ครั้งที่ 2 . กรุงเทพมหานครการพิมพ์ . 2529 .
- มยุรี อนุมานราชธน แปลและเรียบเรียง . การบริหารองค์กรไม่แสวงกำไร . เชียงใหม่ . ห้างหุ้นส่วนจำกัด ธนุชพรินติ้ง . พิมพ์ครั้งที่ 1 . 2544 .
- มูลนิธิแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี . แพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ครบรอบ 15 ปี . กรุงเทพมหานคร . โรงพิมพ์คุรุสภา . 2527 .

ยุทธ โภธารามิก . สัมภาษณ์ .28 มกราคม 2547 .

ลักษณะ สตะเวทิน . หลักการประชาสัมพันธ์ . กรุงเทพมหานคร . พิมพ์ครั้งที่ 2 . บริษัท เพ็ญฟ้า
พรินต์ติ้งจำกัด . 2542 .

เลิศรัตน์ รัตนวานิช . สัมภาษณ์ . 2 เมษายน 2547 .

วารสาร พอ.สว. (ฉบับพิเศษ) ปีที่ 10 ฉบับที่ 19 ประจำเดือน ตุลาคม 2538-2539 .

วารสาร พอ.สว. ปีที่ 14 ฉบับที่ 26 ประจำเดือนพฤษภาคม 2543.

วารสาร พอ.สว. ปีที่ 15 ฉบับที่ 28 ประจำเดือนพฤษภาคม 2544.

วารสาร พอ.สว. ปีที่ 16 ฉบับที่ 31 ประจำเดือนตุลาคม 2545.

วารสาร พอ.สว. ปีที่ 17 ฉบับที่ 33 ประจำเดือนตุลาคม 2546.

วารสารมูลนิธิโรคไตแห่งประเทศไทย . ปีที่ 10 ฉบับที่ 19 ประจำเดือนมกราคม 2539.

วันชัย ทรรพสุทธิ . สัมภาษณ์ . 2 มีนาคม 2547 .

วิรัช ลภีรัตนกุล . การประชาสัมพันธ์ . กรุงเทพมหานคร . พิมพ์ครั้งที่ 8 . สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย . 2540.

วิไลวรรณ เกิดศิลป์ . สัมภาษณ์ . 3 มีนาคม 2547 .

สกุล มีนิต . การรับรู้สื่อประชาสัมพันธ์มูลนิธิ พอ.สว.กับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของมูลนิธิ
พอ.สว.ของประชาชนในเขตอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี . สารนิพนธ์นิเทศศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต . 2545

สกุล มีนิต . สัมภาษณ์ .28 มกราคม 2547 .

สมถวิล พิกิตติวรกุล . สัมภาษณ์ . 3 มีนาคม 2547 .

อำนาจ ประสक्ति . สัมภาษณ์ .19 กุมภาพันธ์ 2547 .

ภาษาอังกฤษ

Kinsey, Ruth Ellen . Using Public Relations Strategies To Promote Your Nonprofit
Organization. New York : Haworth Press . Binghamton . 1999 ., p.1.

Nolte, Lawrence W. and Wilcox, Denis L. Effectively Publicity : How To Reach To Public.
New York . John Wiley & Son : 1984 ., p.4.

Rice, Ronald E. and Atkin, Charles K. Public Communications Campaigns . 3rd .
California : SAGE Publication , 2001 ., pp.393-394.

Reilly, Robert T . Public Relations In Action . 2nd . New Jersey : Prince-Hall , 1987,
p.551.

Ruffner, Robert H. Handbook of Publicity and Public Relations For The Nonprofit Organization. Eaglewood Cliff ; New Jersey : Prince – Hall , p.11.

Wallack Lawrence , Dorfman Lori , Jernigan David and Themba Makani . Media Advocacy and Public Health : Power For Prevention . California : SAGE Publications , 1993.

Wilcox, Denis L. , Ault Phillip H. and Agee, Warren K . Public Relations Strategies and Tactics .4th . New York : Harper Collins College Publishers , 1995.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวอโนชา กันสิทธิ์ เกิดเมื่อวันที่ 20 มกราคม พ.ศ.2516 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาสื่อสารมวลชน เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปี พ.ศ.2537 ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งผู้สื่อข่าว สังกัดฝ่ายข่าว สถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7

จากนั้นจึงได้ศึกษาต่อในหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน ภาควิชาการสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2543

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย